

Maj 2012

UTREDNINGSGENSTÄMMAN

handu

Framgångsfaktorer på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning

En rapport genomförd av Utredningsinstitutet HANDU AB
på uppdrag av DHR – Förbundet för ett samhälle utan rörelsehinder,
Sveriges Dövas Riksförbund SDR och Synskadades Riksförbund SRF.

Studien är finansierad med medel från Arvsfonden

Med professionell kompetens erbjuder Utredningsinstitutet HANDU AB traditionella undersökningar, utvärderingar och marknadsanalyser. Därtill erbjuds specialkunskaper som innefattar slutsatser och konsekvensanalyser avseende effekter för personer med funktionsnedsättningar.

HANDU vill bidra till utveckling av ett samhälle där aspekter för människors rättigheter och lika värde kommer till uttryck genom ständig anpassning av miljöer och processer till individers skilda förutsättningar. Genom att anpassa metodiken för inhämtandet av information utifrån individernas specifika förutsättningar ger utredningsresultaten ett heltäckande underlag för beslut, uppföljningar och dokumentationer.

UTREDNING SINSTITUTET HANDU AB
<http://www.handu.se>

Innehåll

Framgångsfaktorer på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning.....	5
Rapportens upplägg	5
1. Inledning	7
2. Studiens genomförande	8
Bakgrund	8
Syfte.....	8
Metod.....	8
Svarsfrekvens	9
3. Sammanfattning av framgångsfaktorer på arbetsmarknaden för respektive målgrupp.....	10
3.1 Framgångsfaktorer på arbetsmarknaden för personer med nedsatt rörelseförmåga.....	10
3.2 Framgångsfaktorer på arbetsmarknaden för personer med synnedsättning ...	26
3.3 Framgångsfaktorer på arbetsmarknaden för teckenspråkiga döva	41
4. Särredovisningar i sin helhet.....	58
4.1 Resultatredovisning från de som har arbete på hel eller deltid eller har haft arbete – särredovisning över teckenspråkiga döva personer.....	58
4.2 Resultatredovisning från de som har arbete på hel eller deltid eller har haft arbete – redovisning över personer med synnedsättning.	78
4.3 Resultatredovisning från de som har arbete på hel eller deltid eller har haft arbete – redovisning över personer med nedsatt rörelseförmåga	98
5. Resultatredovisning totalt för studien och totalt uppdelat per målgrupp ..	117
6. Resultatredovisning över de som förvärvsarbetar på hel eller deltid som anställd alternativt är egenföretagare	132
7. Resultatredovisning över de som har haft ett arbete/anställning	148
8. Resultatredovisning från de som uppgett att de aldrig har haft ett arbete/anställning	160
9. En redovisning med jämförelser mellan dem som har arbete på hel- eller deltid och dem som tidigare har haft arbete.....	177
10. Resultatredovisning – en jämförelse mellan dem som erhållit sitt nuvarande arbete under de närmaste åren och de som haft sitt arbete under en längre period.....	221
11. Analys och reflektion	263
11.1 En sammanfattande analys och reflektion gjord av DHR – Förbundet för ett samhälle utan rörelsehinder ur perspektivet personer med nedsatt rörelseförmåga.....	263

11.2 En sammanfattande analys och reflektion gjord av Synskadades Riksförbund SRF ur perspektivet personer med nedsatt synförmåga	266
11.3 En sammanfattande analys och reflektion gjord av Sveriges Dövas Riksförbund SDR ur teckenspråkiga dövas aspekt	270

Framgångsfaktorer på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning

Rapportens upplägg

Studien har utförts av Utredningsinstitutet HANDU AB i samverkan med funktionshinderförbunden DHR – Förbundet för ett samhälle utan rörelsehinder, Sveriges Dövas Riksförbund SDR och Synskadades Riksförbund SRF. Det innebär att studien fokuserar sig på att finna framgångsfaktorer för personer som i första hand har nedsatt rörelseförmåga, är teckenspråkiga döva eller har en synskada. Förutsättningarna är olika för de tre målgrupperna varför det även varit av intresse att se till varje grupp var för sig. Detta möjliggör för respektive organisation och externa parter som tar del av rapporten att arbeta målinriktat. Samtidigt har det varit av intresse att se hela målgruppen som en population för att söka övergripande framgångsfaktorer.

Studien är finansierad med medel från Arvsfonden.

Rapporten har indelats i olika avsnitt där olika vinklingar, utifrån hypoteser som diskuterats i referensgruppen, om möjliga påverkansfaktorer för individernas möjligheter till att vara och utvecklas i arbetslivet. Rapportens olika delar är indelade enligt följande:

1. **Inledning.**
2. **Rapportens genomförande;** bakgrund, syfte, metodval och svarsfrekvens.
3. **Sammanfattning av framgångsfaktorer på arbetsmarknaden för respektive målgrupp**
  - 3.1 **Redovisning** över framgångsfaktorer för personer med nedsatt rörelseförmåga.
  - 3.2 **Redovisning** över framgångsfaktorer för personer som har synnedsättning.
  - 3.3 **Redovisning** över framgångsfaktorer för personer som är teckenspråkiga döva.
4. **Särredovisning i sin helhet;** Totalen i studien samt uppdelat per de tre målgrupperna över dem som har arbete eller har haft arbete.
5. **Redovisning** över totalen samt totalen för respektive målgrupp.
6. **Redovisning** över de som har ett arbete eller anställning; totalt samt för respektive målgrupp.
7. **Redovisning** över de som uppgett att de har haft ett arbete eller anställning.
8. **Redovisning** över de som uppgett att de aldrig har haft ett arbete eller anställning.

9. **Redovisning** med jämförelser mellan dem som har arbete och dem som haft arbete
10. **Redovisning** över de som erhållit sitt nuvarande arbete under de närmaste åren och de som haft sitt arbete under en längre tid, det vill säga de som fick sin anställning inom de närmaste fem åren jämfört med dem som haft sitt arbete i mer än fem år.
11. **Analys och reflektion**; Ett övergripande resonemang kring studiens resultat:
  - 11.1 **Analys och reflektion** gjord av DHR – Förbundet för ett samhälle utan rörelsehinder.
  - 11.2 **Analys och reflektion** gjord av Synskadades Riksförbund SRF.
  - 11.3 **Analys och reflektion** gjord av Sveriges Dövas Riksförbund.

1. Inledning

Projektet ”Studie om framgångsfaktorer på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning” syftar till att ge lärdom och kunskap om framgångsfaktorer som gör att personer med funktionsnedsättning är en del av arbetsmarknaden. Genom att lyfta fram framgångsfaktorer finns möjligheten att stärka övergripande organisatoriska strukturer. Målgruppen för studien är personer med synnedsättning, personer med nedsatt rörelseförmåga eller teckenspråkiga döva. Urvalen av intervjukandidater för studien är dragna ur DHR – Förbundet för ett samhälle utan rörelsehinder, Sveriges Dövas Riksförbund SDR och Synskadades Riksförbund SRF medlemsregister.

Rätten till arbete för personer med funktionsnedsättning är skrivet i FNs *Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning*, artikel 27. Arbete ska ske på lika villkor som för alla andra människor.

Studien ger oss bekräftelse på att personer med funktionsnedsättning inte är en homogen grupp med samma behov och förutsättningar på arbetsmarknaden. Ett inkluderande i arbetslivet nås inte av större likartade lösningar, utan av insatser där individens behov av stöd får styra.

Faktorer som bekräftas som framgångsfaktorer gemensamt för målgrupperna i studien är arbetsgivares och kollegors förståelse. Hit bör även fackens roll lyftas fram som en viktig faktor för ökad kunskap!

En viktig utgångspunkt är för Synskadades Riksförbund, DHR – Förbundet för ett samhälle utan rörelsehinder och Sveriges Dövas Riksförbund att med sin kunskap stärka sina medlemmar för att bli medvetna om sina rättigheter och möjligheter på arbetsmarknaden. Detta tillsammans med resten av samhället för att arbeta för en inkluderande arbetsmarknad. Respektive organisation har därför här i rapporten analyserat och reflekterat över resultaten utifrån sina egna ståndpunkter och intressen för att stödja sina respektive målgrupper.

2. Studiens genomförande

Bakgrund

Studien Framgångsfaktorer på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning har utförts av Utredningsinstitutet HANDU AB i samverkan med funktionshinderförbunden DHR - Förbundet för ett samhälle utan rörelsehinder, Synskadades Riksförbund SRF och Sveriges Dövas Riksförbund SDR, med stöd från Arvsfonden.

Vilka är framgångsfaktorerna för att personer med funktionsnedsättning ska kunna komma in i och/eller stanna kvar i arbete? För att kunna öppna arbetsmarknaden för alla behövs det lärdom och kunskap om vad det är som gör att vissa får arbete.

Syfte

Syftet med studien är att kartlägga framgångsfaktorer som möjliggjort och bidragit till att personer med funktionsnedsättning fått ett arbete, kunnat utvecklas inom sitt arbete, kunnat stanna kvar på sin tjänst eller har kunnat återgå till arbete.

Metod

Urval

Målgruppen för studien är personer med synnedsättning, nedsatt rörelseförmåga och teckenspråkiga döva. Urvalet består av totalt 1500 personer och drogs ur respektive organisations medlemsregister, det vill säga i urvalet ingick 500 personer som har synnedsättning, 500 personer har nedsatt rörelseförmåga och 500 personer som är teckenspråkiga döva. Åldern för urvalet har varit 20 till 55 år.

Tillvägagångssätt

Studien har genomförts med dels en enkätundersökning, dels kompletterande djupintervjuer.

Datainsamlingen har skett i möjligaste mån utifrån målgruppernas förutsättningar att själva kunna svara på studiens frågor. Personer med nedsatt rörelseförmåga har i första hand fått en skriftlig postal enkät, teckenspråkiga döva personer har erhållit en skriftlig postal enkät tillsammans med en inspelad DVD med en teckentolkad enkät. Sveriges Dövas Riksförbund hade även före och under själva studien teckentolkad information om studien och enkäten på förbundets hemsida. Personer med synnedsättning telefonintervjuades. Samtliga som så önskade kunde få svara på enkäten på alternativa sätt.

Datainsamlingen pågick under perioden december år 2009 till och med mars år 2010.

Svarsfrekvens

Totalt inkom svar från 991 personer i undersökningen, vilket ger en total svarsfrekvens om 66 procent.

	Antal
Totalt antal i undersökningen:	1500
Totalsumma avgår från urvalet:	6
Totalsumma relevant urval (N):	1494
Antal inkomna, besvarade enkäter (n)	991
Total svarsfrekvens (n/N):	66 %
Totalt antal i urvalet DHR: 500	
Inskickade enkäter med info. om att de inte har nedsatt rörelseförmåga	2
Summa avgår från urvalet:	2
Summa relevant urval (N):	498
Inkomna enkätsvar efter fältarbetstiden	1
Vill inte deltaga/insänder tom enkät	9
Okänd bortfallsorsak	148
Antal inkomna, besvarade enkäter (n)	340
Svarsfrekvens (n/N):	68 %
Totalt antal i urvalet SDR: 500	
Inskickade enkäter med info. om att de inte är teckenspråkiga döva	3
Summa avgår från urvalet:	3
Summa relevant urval (N):	497
Inkomna enkätsvar efter fältarbetstiden	3
Vill inte deltaga/insänder tom enkät	7
Okänd bortfallsorsak	204
Antal inkomna, besvarade enkäter (n)	283
Svarsfrekvens (n/N):	57 %
Totalt antal i urvalet SRF: 500	
Inskickade enkäter med info. om att de inte har synnedsättning	1
Summa avgår från urvalet:	1
Summa relevant urval (N):	499
Inkomna enkätsvar efter fältarbetstiden	-
Vill inte deltaga/insänder tom enkät	4
Okänd bortfallsorsak	127
Antal inkomna, besvarade enkäter (n)	368
Svarsfrekvens (n/N):	74 %

3. Sammanfattning av framgångsfaktorer på arbetsmarknaden för respektive målgrupp

Referensgruppen för studien, som omfattat representanter från de tre medverkande förbunden DHR – Förbundet för ett samhälle utan rörelsehinder, Sveriges Dövas Riksförbund SDR och Synskadades Riksförbund SRF.

I referensgruppen har följande personer ingått:

Wenche Willumsen, Kristian Cornell, DHR – Förbundet för ett samhälle utan rörelsehinder

Liselotte Burvall, Sveriges Dövas Riksförbund SDR

Bertil Sköld, Mikael Ståhl, Synskadades Riksförbund SRF

Irene J. Westerlund, Utredningsinstitutet HANDU.

Referensgruppen har diskuterat och analyserat resultaten ur olika synvinklar för att kunna identifiera vilka framgångsfaktorerna är för att personer med funktionsnedsättning skall kunna komma in på arbetsmarknaden, kunna stanna kvar och utvecklas. I rapporten finns därför redovisat olika ansatser för att se på materialet.

Förutsättningarna är olika för de tre målgrupperna – personer med nedsatt rörelseförmåga, teckenspråkiga döva och personer med nedsatt syn. Men flera faktorer är ändå de samma för att nå framgång på arbetsmarknaden. För att organisationerna skall kunna arbeta med sina respektive målgrupper har särredovisningar gjorts för var och ett av förbunden i syfte att ge det egna perspektivet. Dessa särredovisningar redovisas i sin helhet efter sammandrag av framgångsfaktorer och organisationernas analyser och reflektioner.

3.1 Framgångsfaktorer på arbetsmarknaden för personer med nedsatt rörelseförmåga

I detta avsnitt presenteras resultatet för personer med nedsatt rörelseförmåga uppdelat på dem som har arbete idag och dem som uppger att de haft en anställning eller arbete någon gång tidigare. Svarsfrekvensen för målgruppen är mycket god, 68 procent.

Av de personer som har nedsatt rörelseförmåga uppger fyra av tio, 39 procent, att de har ett arbete. Hälften, 49 procent, uppger att de haft en anställning eller arbete men har inte det nu vid perioden för enkäten. Vilket innebär att de som är i arbete/har anställning omfattar 131 personer och de som inte är i arbete/har anställning utgörs av 168 personer.

En åttondel, 12 procent, uppger att de aldrig har haft ett arbete. Denna målgrupp kommenteras i resultat i totalrapporten för studien.

Tabell 1. Vad stämmer in på dig?

Arbetsituation	DHR Antal	DHR Procent
Jag har en anställning/ett arbete	131	39
Jag har haft en anställning/arbete <u>men inte nu</u>	168	49
Jag har aldrig haft en anställning/arbete	41	12

Arbetsituation

Sysselsättning

Majoriteten, 61 procent, av dem som uppger att de har ett arbete arbetar på deltid.

Fyra av tio, 38 procent, förvärvsarbetar på heltid. Det är främst de med universitets- eller högskolestudier som arbetar heltid, 69 procent. Mellan könen är det främst männen som arbetar heltid. Hälften, 49 procent, av männen har ett heltidsarbete medan 30 procent av kvinnorna uppger att de arbetar på heltid. Intressant är att se att kvinnorna i högre utsträckning än männen har examen från universitets- eller högskolestudier och att det inte finns någon större skillnad mellan männen och kvinnorna när i livet man fått sin funktionsnedsättning.

Tabell 2. Sysselsättningsgrad

Nuvarande sysselsättning	DHR Antal	DHR Procent
Förvärvsarbetar heltid	50	38
Förvärvsarbetar deltid	80	61
Ej svar	1	1

Arbetsgivare

Den vanligaste anställningen är hos en privat arbetsgivare. Av dem som är i arbete idag har 36 procent en privat arbetsgivare. Tre av tio, 29 procent, är kommunanställda. De som har arbete idag har i större utsträckning kommun som arbetsgivare jämfört med de som har haft en anställning. Att färre har anställning via landstinget jämfört med de som tidigare haft anställning kan eventuellt förklaras med att många har just fått ohälsa eller funktionsnedsättning via arbetet.

Oftast är yrket inom administration/juridik/politik eller inom vård/omsorg.

5 procent är verksamma inom eget företag.

Tabell 3. Arbetsgivare: privat, offentlig eller egenföretagare, procent

Arbetsgivare	DHR	DHR
	Arbetar idag	Har haft arbete
Privat	36	36
Kommun	29	24
Landsting	5	11
Statlig (ej Samhall)	5	5
Samhall	6	6
Handikapporganisation	7	6
Annan ideell organisation	8	6
Egen företagare, frilansare	5	3
Ej svar	0	2

Antal anställda hos arbetsgivaren

Av dem som har arbete idag har sin anställning i högre grad hos större arbetsgivare, det vill säga som har 200 eller fler anställda jämfört med dem som har haft ett arbete tidigare. Det vi kunde se tidigare var just att kommuner, vilket är stora arbetsgivare, har en främst ökad andel bland vår målgrupp.

Tabell 4. Antal anställda hos arbetsgivaren eller i det egna företaget, procent

Antal anställda	DHR	DHR
	Arbetar idag	Har haft arbete
0 anställda	1	2
1 – 9 anställda	19	15
10 – 49 anställda	23	21
50 – 199 anställda	11	16
200 – eller fler	40	34
Ej svar	7	11

Anställningsform

Den vanligaste anställningsformen är att man har en tillsvidareanställning, 85 procent. 6 procent av dem som har ett arbete idag har en projektanställning eller att tjänsten är på visstid. 5 procent är egen företagare.

Tabell 5. Anställningsform, procent

Anställningsform	DHR
	Arbetar idag
Tillsvidareanställning	85
Projektanställd, visstidsanställd	6
Egen företagare/frilansare	5
Annat	4
Ej svar	0

Lönebidrag

Av dem som har arbete idag har en högre andel en anställning som är kopplad till lönebidrag än de som har haft en anställning tidigare. De som har arbete uppger fyra av tio, 40 procent, att deras arbetsgivare har lönebidrag för anställningen. Jämförande andel för de som haft arbete är tre av tio, 28 procent.

Tabell 6. Om anställningen är med eller utan lönebidrag, procent

Lönebidrag	DHR	DHR
	Arbetar idag	Har haft arbete
Ja	40	28
Nej	56	60
Vet inte	4	8
Ej svar	0	4

Hur man fick sin nuvarande anställning

Att ha kontakter tycks vara en viktig del i att få framgång på arbetsmarknaden, i alla fall att få tillgång till att komma in på arbetsmarknaden.

De tre vanligaste sätten som man har erhållit sin anställning på är via egna kontakter, via annons i tidning/på nätet eller via arbetsförmedlingen. En femtedel, 22 procent, har fått anställningen via kontakter. Därtill skulle man kunna tänka sig att om man blivit tipsad eller rekommenderad av en bekant, vän eller släkting också kan räknas som att man fått sitt arbete via kontakter. Det skulle i så fall innebära att cirka fyra av tio, 37 procent, har fått sitt arbete genom kontakter som man har. En sjättedel, 17 procent, har uppgett att de blev erbjudna den tjänst som de har idag.

En sjättedel, 17 procent, har fått sin anställning via Arbetsförmedlingen, och cirka en femtedel, 18 procent, har sökt och fått sitt arbete via publicerad annons.

Ingen har uppgett att de fått sitt arbete via rekryteringsföretag.

Tabell 7. Hur man fått sin nuvarande anställning/sysselsättning, procent

Väg till anställning	DHR
	Arbetar idag
Via Arbetsförmedlingen	17
Via annons i tidning/nätet	18
Via rekryteringsföretag	0
Kontakter	22
Blev tipsad/rekommenderad av en bekant/vän/släkting	15
Praktiken övergick i anställning	8
Startade eget	3
Blev erbjuden	17
Ej svar	2

Stöd från Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen är en central aktör för att ge stöd till personer med nedsatt rörelseförmåga. Vi har frågat hur man upplever stödet från myndigheten. De som har arbete idag upplever att de fått stöd i mycket eller ganska hög utsträckning. Nästan en fjärdedel, 23 procent, uppger det. Andelen är betydligt lägre bland dem som tidigare har haft arbete, 12 procent uppger att de upplever att de fått mycket eller ganska mycket stöd.

Andelen som uppger att de inte har fått något stöd alls från Arbetsförmedlingen är betydligt högre bland de som har haft arbete, 23 procent, medan enbart var sjunde, 14 procent, som har arbete har sagt sig inte ha fått något stöd alls.

Arbetsförmedlingens roll verkar ha stor betydelse för framgång på arbetsmarknaden.

Tabell 8. Upplevelsen av att ha fått stöd från Arbetsförmedlingen, procent

Grad av upplevt stöd	DHR	
	Arbetar idag	Har haft arbete
Ja, i mycket hög utsträckning	12	5
Ja, i ganska hög utsträckning	11	7
Ja, i viss utsträckning	26	14
Nej, inget stöd alls	14	23
<i>Har inte varit i kontakt med Arbetsförmedlingen/har inte haft behov av deras stöd</i>	37	45
<i>Ej svar</i>	0	7

Utveckling i yrkesrollen

En framgångsfaktor tycks vara att man upplever sig kunna utvecklas i sin yrkesroll. Mer än dubbelt så många som haft ett arbete tidigare upplever att de inte alls kunde utvecklas i sin yrkesroll, 21 procent, jämfört med dem som har arbete idag, 9 procent.

Tabell 9. Upplevelsen av att kunna utvecklas i sin yrkesroll, procent

Utvecklingsmöjligheter	DHR	
	Arbetar idag	Har haft arbete
Ja, helt och hållet	36	28
Ja, till viss del	54	49
Nej, har inte alls	9	21
<i>Ej svar</i>	1	2

Hur lätt eller svårt det varit att erhålla hjälpmedel eller anpassningar

Tre av tio, 30 procent, som har arbete idag har aldrig frågat efter några arbetshjälpmedel eller anpassningar specifikt för sitt arbete. Något fler som har haft arbete hade inte frågat om hjälpmedel eller anpassningar vilket kan bero på att de fått sin nedsatta rörelseförmåga senare, 46 procent.

Det viktiga och positiva som kan konstateras är att man upplever att det är lätt att få de anpassningar och arbetshjälpmedel som man är i behov av, vilket även kan ses som en framgångsfaktor att man just får tillhandahållit de förutsättningar som krävs för att utföra arbetsuppgifterna.

En av tio upplever eller upplevde dock att det är eller var mycket eller ganska svårt att få hjälpmedel och anpassningar.

Tabell 10. Hur lätt eller svårt har det varit för dig, vid din nuvarande anställning, att få de hjälpmedel och anpassningar som du behöver till arbetsplatsen? Procent

Arbetshjälpmedel och anpassningar	DHR	DHR
	Arbetar idag	Har haft arbete
Mycket svårt	4	6
Ganska svårt	6	4
Varken lätt eller svårt	14	16
Ganska lätt	20	14
Mycket lätt	26	11
Har aldrig bett om någon anpassning eller hjälpmedel specifikt för arbetet	30	46
Ej svar	1	3

Förståelse från arbetskamrater och chefer

En viktig faktor är att man har förståelse från sina arbetskamrater om eventuella svårigheter som kan uppstå på arbetsplatsen på grund av sin nedsatta rörelseförmåga. Majoriteten av dem som har arbete idag upplever i hög grad att de har förstående arbetskamrater.

Tabell 11. Förståelse från arbetskamrater om eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kan skapa på arbetsplatsen, procent

Förståelse från arbetskamrater	DHR	DHR
	Arbetar idag	Har haft arbete
Ja, helt och hållet	65	32
Ja, i viss mån	24	29
Varken eller	5	11
Nej, inte alls	2	12
Jag har inga arbetskamrater/ driver eget	4	4
Ej svar	-	13

Tidigare undersökningar visar att stöd från chefen är viktigt för att en person med funktionsnedsättning skall få ett arbete. Detta stöds även i vår studie. Sex av tio av dem med arbete tycker att deras chef har helt och hållet förståelse för de eventuella svårigheter som den nedsatta rörelseförmågan kan skapa på arbetsplatsen. Andelen är betydligt lägre för dem som har haft arbete, där tre av tio upplevde att de hade en förstående chef.

Tabell 12. Förståelse från närmaste chef om eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kan skapa på arbetsplatsen, procent

Förståelse från chef	DHR	DHR
	Arbetar idag	Har haft arbete
Ja, helt och hållet	60	29
Ja, i viss mån	26	27
Varken eller	7	13
Nej, inte alls	3	15
Jag har ingen chef	3	3
Ej svar	1	13

Arbetsgivarens tolerans för anställning av personer med funktionsnedsättning

Att ta ställning till om man anser att ens arbetsgivare generellt är öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning kan vara svårt vilket också visar sig genom att flera svarat med att de ”inte vet”.

Även arbetsgivarens attityd till att anställa personer med funktionsnedsättning har betydelse. Vi kan konstatera att majoriteten, 66 procent, som har arbete idag upplever att deras arbetsgivare är öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning antingen genom att arbetsgivaren ser till kompetensen eller att de vill skapa en arbetsplats med mångfald. En tredjedel, 32 procent, av de som haft arbete upplevde att deras arbetsgivare var öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning.

Tabell 13. Är din arbetsgivare öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning? Procent

Anställning av personer med funktionsnedsättning	DHR	DHR
	Arbetar idag	Har haft arbete
Ja, kompetensen räknas vid anställningar	47	23
Ja, man vill ha mångfald på arbetsplatsen	19	9
Nej	2	13
Vet ej	34	45
Ej svar	2	11

Arbetsuppgiftens betydelse

En framgångsfaktor tycks även vara hur man upplever att det arbete som man utför har betydelse för företaget eller organisationen. Sju av tio, 72 procent, av de som har arbete idag upplever att deras arbetsuppgifter har stor betydelse för verksamheten medan hälften, 51 procent, av dem som har haft arbete upplever att deras arbetsuppgifter hade stor betydelse.

Tabell 14. Upplevelsen av att arbetsuppgifterna har betydelse för företaget/organisationen, procent

Arbetets betydelse	DHR	DHR
	Arbetar idag	Har haft arbete
Till stor del	72	51
Till viss del	23	26
Har egentligen ingen betydelse för verksamheten	5	4
Vet ej		9
Ej svar	1	11

Utbildning och synen på yrkesval

Utbildning

Den stora skillnaden i utbildning kan främst ses att de som har arbete idag har i högre utsträckning en teoretisk gymnasieutbildning jämfört med de som har haft arbete.

Tabell 15. Den högsta utbildning som man har, procent

Utbildning	DHR	DHR
	Arbetar idag	Har haft arbete
Grundskola/Enhetskola/ Specialskola/Hörselklass	12	13
Gymnasium, teoretiskt	25	18
Gymnasium, yrkesutbildning	24	27
Folkhögskola	8	13
Studier vid Universitet/ Högskola	12	10
Examen från Universitet/ Högskola	18	16
Ej svar	0	3

Inriktning på utbildning

Tabell 16. Inriktning på den högsta utbildningen som man har, procent

Utbildningens inriktning	DHR	DHR
	Arbetar idag	Har haft arbete
Har ingen yrkesutbildning	16	18
Har yrkesutbildning	84	82

Bedömning om möjlighet till yrkesval

I enkäten fick de svarande ta ställning till ett antal olika påståenden om hur de ser på möjligheten att utföra arbete dels utifrån sitt eget perspektiv dels utifrån en generell bild gällande personer med den funktionsnedsättning som de själva har. Frågorna besvarades på en femgradig skala. Graderingen gjordes på en skala där 1

stod för att man inte alls instämmer i påståendet till att 5 motsvarade att man instämmer helt.

De som har graderat det aktuella påståendet med värdet 4 eller 5 står här för att de uppfattar att påståendet stämmer. De har graderat påståendet med värdet 1 eller 2 värderar vi till att de uppfattar att påståendet inte stämmer. Övriga, det vill säga de som värderat påståendet med värdet 3 har vi bedömt varken tagit ställning för eller emot.

A. Om du tänker på dig själv, tror du att din funktionsnedsättning medför hinder för ditt yrkesval och hur du klarar att arbeta?

”Jag tror att bara ett fåtal jobb passar mig riktigt bra”

Majoriteten uppfattar att det enbart finns ett fåtal jobb som passar dem riktigt bra. Sju av tio har den uppfattningen både bland dem som har arbete och dem som har haft arbete.

Tabell 17. A1. Jag tror att bara ett fåtal jobb passar mig riktigt bra, procent

	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete
Stämmer	68	71
Stämmer inte	19	18

”Jag tror jag klarar nästan vilket jobb som helst”

Två tredjedelar, 66 procent, som har arbete idag tror inte att de klarar av vilket jobb som helst. Nio av tio, 89 procent, av de som har haft arbete tror inte att de klarar av vilket jobb som helst.

En av tio, 13 procent, av dem som har arbete idag uppfattar sig klara av nästan vilket jobb som helst, medan endast 4 procent av dem som haft arbete upplever det så.

Tabell 18. A2. Jag tror jag klarar nästan vilket jobb som helst, procent

	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete
Stämmer	13	4
Stämmer inte	66	89

B. Om du tänker på din funktionsnedsättning generellt, vad tror du då?

”Jag tror att det är få jobb som passar personer med nedsatt rörelseförmåga riktigt bra”

Över hälften, 58 procent, av de som inte har jobb tror att det enbart är få jobb som passar generellt för personer med nedsatt rörelseförmåga riktigt bra. Motsvarande siffra för dem som har arbete är 44 procent.

Tabell 19. B1. Jag tror att det är få jobb som passar personer med nedsatt rörelseförmåga riktigt bra, procent

	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete
Stämmer	44	58
Stämmer inte	25	20

”Jag tror att personer med nedsatt rörelseförmåga klarar praktiskt taget vilket jobb som helst”

En av sju, 15 procent, som har jobb idag tror att personer med nedsatt rörelseförmåga praktiskt taget klarar vilket jobb som helst. Endast 8 procent av de som inte har arbete men har haft det tror det.

Tre fjärdedelar, 76 procent, som har haft arbete tror att personer med nedsatt rörelseförmåga praktiskt taget inte klarar vilket jobb som helst. Drygt hälften, 56 procent, av de med arbete tror inte det.

Tabell 20. B2. Jag tror att personer med nedsatt rörelseförmåga klarar praktiskt taget vilket jobb som helst, procent

	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete
Stämmer	15	8
Stämmer inte	56	76

Sammanfattning över synen på arbetsmarknaden

De som har arbete tror eller upplever i högre utsträckning än de som har haft arbete;

- att de kan klara av nästan vilket jobb som helst.
- att personer med nedsatt rörelseförmåga klarar praktiskt taget vilket jobb som helst.

De som har haft arbete uppfattar i högre utsträckning än de som har arbete;

- att det enbart är få jobb som passar generellt för personer med nedsatt rörelseförmåga riktigt bra.

Det enda påståendet som båda grupperna, de som har arbete idag och de som har haft arbete, hade samma uppfattning i var;

- Jag tror att bara ett fåtal jobb passar mig riktigt bra.

Personligt nätverk och självbild

Personligt nätverk

Drygt åtta av tio, 84 procent, uppger att de har ganska mycket eller till och med mycket stöd från nätverk kring dem så som till exempel familjemedlemmar, vänner och arbetskamrater som stöttar och sporrar dem i arbetslivet. För dem utan arbete upplever sex av tio, 60 procent, att de har det stödet i stor utsträckning från ett personligt nätverk.

Vi kan alltså räkna in stöd från personligt nätverk som en framgångsfaktor som har viss betydelse för att om man har arbete eller inte. Det personliga kontaktnätets betydelse kan kopplas samman med betydelsen för hur man erhållit sin anställning, där en hög andel fått arbete via kontakter.

Tabell 21. Stöd från nätverk, t ex familj, vänner eller arbetskamrater, som stöttar och sporrar i arbetet, procent

Stöd från nätverk	DHR	DHR
	Arbetar idag	Har haft arbete
Ja, har mycket stöd	57	30
Ja, har ganska mycket stöd	27	30
Ja, men har ganska lite stöd	11	14
Nej, har inget stöd alls	2	12
Ej svar	2	14

Självförtroende

Precis som frågorna om arbetsmöjligheter fick de svarande ta ställning till ett antal olika påståenden om deras självbild. Frågorna besvarades på en femgradig skala. Graderingen gjordes på en skala där 1 stod för att man inte alls instämmer i påståendet till att 5 motsvarade att man instämmer helt.

De som har graderat det aktuella påståendet med värdet 4 eller 5 står här för att de uppfattar att påståendet stämmer. De har graderat påståendet med värdet 1 eller 2 värderar vi till att de uppfattar att påståendet inte stämmer. Övriga, det vill säga de som värderat påståendet med värdet 3 har vi bedömt varken tagit ställning för eller emot.

”Jag orkar göra mycket”

46 procent av dem som har arbete upplever att de orkar göra mycket, endast en åttodel, 12 procent, som inte har jobb idag instämmer i påståendet.

Tabell 22. Ork, procent

Jag orkar göra mycket	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete
Stämmer	46	12
Stämmer inte	23	55

”För det mesta är jag nöjd med mig själv”

Nästan två tredjedelar, 64 procent, av dem som har arbete känner för det mesta sig nöjd med sig själv. Knappt hälften, 45 procent, av de som inte har jobb känner sig nöjda med sig själva ofta.

Närmare tre av tio, 28 procent, som inte arbetar idag uppfattar att påståendet inte stämmer att de för det mesta skulle känna sig nöjda med sig själva. En av tio, 9 procent, av dem med arbete instämmer inte heller.

Tabell 23. Nöjdhet, procent

För det mesta är jag nöjd med mig själv	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete
Stämmer	64	45
Stämmer inte	9	28

”Jag har inte mycket att vara stolt över”

En femtedel, 21 procent, av dem som inte har jobb upplever att de inte har mycket att vara stolta över. Drygt en av tio, 13 procent, av de med jobb har den känslan.

Åtta av tio, 78 procent, som har arbete idag tar avstånd från påståendet att de inte skulle ha mycket att vara stolta över och sex av tio, 58 procent, av dem som har arbete anser också att påståendet inte stämmer.

Tabell 24. Stolthet, procent

Jag har inte mycket att vara stolt över	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete
Stämmer	13	21
Stämmer inte	78	58

”Jag tror att jag kommer få det bra i framtiden”

Över hälften, 57 procent, av de som har arbete tror att de kommer att få det bra i framtiden medan en tredjedel, 32 procent, av de som har haft arbete tror att de kommer få det bra framöver.

Tabell 25. Framtiden, procent

Jag tror att jag kommer få det bra i framtiden	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete
Stämmer	57	32
Stämmer inte	10	33

”Jag känner mig omtyckt”

Åtta av tio, 80 procent, av de som har arbete känner sig omtyckta. Motsvarande andel för de som har haft arbete är 65 procent.

En av tio inom båda grupperna känner sig inte omtyckta.

Tabell 26. Omtyckt, procent

Jag känner mig omtyckt	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete
Stämmer	80	65
Stämmer inte	8	10

”Ibland känns det som om folk ser ner på mig”

Fyra av tio, 42 procent, av dem som har haft arbete upplever att folk ibland ser ner på dem medan 27 procent av dem med arbete har en sådan känsla.

Tabell 27. Nedvärdering, procent

Ibland känns det som om folk ser ner på mig	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete
Stämmer	27	42
Stämmer inte	50	34

”Jag känner att jag spelar en betydelsefull roll för andra”

Sju av tio, 70 procent, av dem med arbete känner att de spelar en betydelsefull roll för andra. Hälften, 51 procent, av dem som har haft arbete känner sig betydelsefulla.

Tabell 28. Betydelsefull, procent

Jag känner att jag spelar en betydelsefull roll för andra	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete
Stämmer	70	51
Stämmer inte	8	14

”Jag kan ta itu med svårigheter”

Tre fjärdedelar, 74 procent, av de som har arbete känner att de kan ta itu med svårigheter medan hälften, 51 procent, av dem som har haft arbete känner att de kan ta itu med olika svårigheter.

Tabell 29. Handlingskraft, procent

Jag kan ta itu med svårigheter	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete
Stämmer	74	51
Stämmer inte	10	20

”Jag har ett gott självförtroende”

Tre fjärdedelar, 75 procent, av dem med arbete känner att de har ett gott självförtroende. Hälften, 51 procent, av dem som har haft arbete känner ett gott självförtroende.

Närmare en fjärdedel, 23 procent, av dem som har haft arbete anser att påståendet inte stämmer in på dem att de skulle ha ett gott självförtroende medan en av tio, 10 procent, med arbete uppfattar att de inte har gott självförtroende.

Tabell 30. Självförtroende, procent

Jag har ett gott självförtroende	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete
Stämmer	75	51
Stämmer inte	10	23

Sammanfattning över den självupplevda självkänslan

De som har arbete tror eller upplever i högre utsträckning än de som har haft arbete;

- att de orkar göra mycket.
- att de för det mesta är nöjda med sig själva.
- att de kommer få det bra i framtiden.
- att de känner sig omtyckta.
- att de känner att de spelar en betydelsefull roll för andra.
- att de orkar ta itu med svårigheter.
- att de har ett gott självförtroende.

De som har haft arbete uppfattar i högre utsträckning än de som har arbete;

- att de inte har mycket att vara stolta över.
- att folk ibland ser ner på en.

Situation för dem som har haft arbete

Vi redovisar i detta avsnitt situationen för de personer som angett att de har haft en anställning, men inte har det idag. Denna grupp består av 209 personer. Genom att ställa några specifika frågor till denna grupp personer kan vi eventuellt få kunskap om varför de som har haft arbete inte har det idag och i förlängningen vad som skulle kunna vända till framgångsfaktorer.

Sysselsättning

Av dem som har haft en anställning/arbete men inte har det nu är drygt tre fjärdedelar, 77 procent, med sjuk- eller aktivitetsersättning på heltid.

En av tio, 13 procent, har sjukersättning eller aktivitetsersättning på deltid. En åttondel, 12 procent, är arbetssökande alternativt är i arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

Tabell 31. Sysselsättning av dem som har haft arbete

Nuvarande sysselsättning	DHR procent
Sjukersättning eller Aktivitetsersättning heltid	77
Sjukersättning eller Aktivitetsersättning deltid	13
Arbetssökande / är i arbetsmarknadspolitisk åtgärd	12
Studerande	1
Daglig verksamhet enligt LSS /SoL	4
Annan än ovanstående	11
Ej svar	1

Anledning till avslutad anställning

Främsta anledningen till att man slutade på det senaste arbetet var på grund av sin funktionsnedsättning eller hälsa. Åtta av tio, 81 procent, har uppgett att de slutade av de anledningarna sin senaste anställning.

En fjärdedel, 25 procent, slutade anställningen/arbetet på grund av arbetsbrist (18 procent) eller på grund av att arbetet var tidsbegränsat, så som projektanställning eller som ett vikariat (7 procent).

Tabell 32. Anledning till att man slutade den senaste anställningen/arbetet

Anledning till avslutad anställning	DHR procent
På grund av min funktionsnedsättning	46
På grund av min hälsa	35
På grund av arbetsbrist	18
Arbetet var tidsbegränsad/ projektanställd /vikariat	7
Slutade själv, ville inte vara kvar	3
På grund av annan anledning	13
Ej svar	1

Arbetsökande

På frågan om man sökt arbete under det senaste året svarar en åttondel, 12 procent, att de har sökt. De som sökt arbete under det närmaste året uppger i medeltal att de sökt 18 olika jobb.

Totalt sett tror sju av tio, 68 procent, av dem som har haft ett arbete eller anställning att de varken kommer att få praktikplats eller anställning i framtiden. Endast 4 procent tror dock att de kommer att få någon anställning inom det närmaste året.

Tabell 33. Framtidstro till att få anställning

Chanser till att få anställning i framtiden	DHR procent
Jag kommer att få en anställning inom det närmaste året	4
Jag kommer att få en anställning inom de närmaste tre åren	5
Jag kommer att få praktikplats men inte anställning	10
Jag kommer att varken få praktikplats eller anställning	68
Jag kommer att starta egen verksamhet	1
Ej svar	11

De framgångsfaktorer vi funnit stöd för är

Resultaten i denna undersökning visar på några av de faktorer som underlättar för personer med nedsatt rörelseförmåga att få eller behålla ett arbete, framgångsfaktorer.

Framgångsfaktor när det gäller arbetsgivare är privata arbetsgivare som har stått och står för en hög andel av anställningarna samt kommunala arbetsgivare. Oftast är yrket inom administration/juridik/politik eller inom vård/omsorg.

Är lönebidragsanställning en framgångsfaktor för att komma in på arbetsmarknaden? Över hälften av både de som har arbete och de som har haft arbete har anställningar utan lönebidrag. Men det man kan se är att fler med arbete idag har lönebidrag kopplat till sin anställning jämfört med dem som haft ett arbete tidigare.

Upplevelsen av stödet från Arbetsförmedlingen är också en faktor som verkar påverka andelen som får arbete positivt.

Upplevelsen av att kunna utvecklas i yrkesrollen tycks alltså vara en framgångsfaktor.

Resultaten kan tolkas som att förståelse från arbetskamrater och chefer är en framgångsfaktor för arbete. Samt en positiv och öppen inställning från arbetsgivaren att se till kompetens och mångfald vid anställning av personer med nedsatt rörelseförmåga. Det vill säga arbetsgivarens tolerans kan räknas in ibland framgångsfaktorerna.

En viktig faktor är det personliga nätverket. Att ha någon eller några som stöttar och sporrar en i arbetslivet och att ha kontakter som kan till exempel tipsa och rekommendera en till anställningar är en klar fördel.

Den egna självbilden är viktig, men frågan blir om självförtroendet och en positiv självbild kommer av att man är med i arbetslivet eller om man har en positiv grundinställning till sig själv "ger" arbete?

En omvänd framgångsfaktor vi funnit är att närmare sju av tio, 68 procent, av dem som inte har en anställning tror att de varken kommer att få praktikplats eller anställning i framtiden. Vi vet från forskningen att inställningen och tron på att få ett arbete är en av de faktorer som bäst förklarar vilka som får arbete och vilka som inte får.

Hur kan man ge någon tron på att det går att få arbete även om man har nedsatt rörelseförmåga? Det gäller förövrigt även för de andra framgångsfaktorer vi identifierat att de inte är så lätta att ändra på med ett penndrag.

I de intervjuer som gjorts med personer med nedsatt rörelseförmåga som har arbete har det poängterats starkt att man som individ själv måste tro på sin egen förmåga och framhäva att man kan. Flera av de intervjuade uppfattar det som att man inte tar tillvara den kraft som finns inom organisationen. Det vill säga att det finns många som är i arbetslivet och kan vara starka förebilder/mentorerna för att sporra andra att se möjligheterna och att våga ta dem.

3.2 Framgångsfaktorer på arbetsmarknaden för personer med synnedsättning

(Bearbetning av uppgifter från Utredningsinstitutet HANDU, Bertil Sköld, SRF)

I detta avsnitt presenteras resultatet för personer med nedsatt synförmåga, uppdelat på dem som har arbete idag och dem som uppger att de haft en anställning eller arbete någon gång tidigare. Svarefrekvensen för de med synnedsättning är mycket god, 74 procent.

Av de medlemmar i Synskadades Riksförbund som svarat på enkäten har drygt hälften, 55 procent, ett arbete idag. Fyra av tio uppger att de har haft en anställning eller arbete men har inte det nu vid perioden för enkäten. Endast ett få tal har uppgett att de aldrig har haft arbete, 4 procent. Den sistnämnda målgruppen kommenteras i resultat i total-rapporten för studien.

Resultaten nedan omfattar personer med synskada/synnedsättning som angett att de har arbete idag och de som uppger att de tidigare haft en anställning.

Tabell 1. Vad stämmer in på dig?

Arbetssituation	SRF procent
Jag har en anställning/ett arbete	55
Jag har haft en anställning/arbete <u>men inte nu</u>	41
Jag har aldrig haft en anställning/arbete	4

Arbetssituation

Sysselsättningsgrad

Drygt hälften av dem som har arbete, 55 procent, har ett förvärvsarbete på heltid. De som har universitetets eller högskolestudier arbetar i högre utsträckning heltid, 72 procent. Det är främst männen som arbetar på heltid, 70 procent av männen har ett heltidsarbete medan fyra av tio, 40 procent, av kvinnorna har ett heltidsarbete.

Tabell 2. Sysselsättningsgrad

Nuvarande sysselsättning	Totalt antal	Totalt procent	SRF procent
Förvärvsarbetar heltid	336	60	55
Förvärvsarbetar deltid	218	39	45
Ej svar	6	1	0

Yrkesbransch

För att se om yrkesbransch kan vara en typ av framgångsfaktor har vi gjort en jämförelse med inom vilka branscher de jobbade som nu inte längre har arbete. Vi ser då att de branscher som minskar mest är administration/juridik/politik, hotell/resor/service, vård/omsorg, och försäljning marknadsföring.

Tabell 3. Jämförelse mellan de som arbetar idag och de som har haft ett arbete men inte har det idag, uppdelat per organisation, procent

Bransch	SRF procent Arbetar idag	SRF procent Har haft arbete
Kultur/media/design	6	5
Administration/juridik/politik	12	15
Hotell/resor/service	2	5
Vård/omsorg	15	18
Bygg/fastighet	4	6
Kropp/kost/hälsa	3	4
Säkerhet/transporter	2	4
Försäljning/marknadsföring	6	9
Pedagogiska yrken	11	6
IT/telekommunikation	6	5
Djur/natur	3	4
Ekonomi/finans/försäkring	3	1
Industri/mekanik	10	12
Läkemedel	0	0
Försvarsmakten	0	0
Bistånd	0	1
Intresseorganisation/ Handikapprörelsen	8	2
Annan	4	2
Ej svar	1	1

De som har arbete idag finns främst inom vård och omsorg, 15 procent, inom administration/juridik/politik, 12 procent, i pedagogiska yrken, 11 procent och inom industri/mekanik, 10 procent. 8 procent uppger att de arbetar inom en intresseorganisation/handikapprörelse.

De branscher som har ökat, det vill säga de vilka skulle kunna vara tecken på att det är lättare att jobba för en person med synnedsättning är pedagogiska yrken och inom intresseorganisationer.

Arbetsgivare

Vi har frågat vilken typ av arbetsgivare personerna har. Även här har vi gjort en jämförelse mellan dem som har arbete och de som har haft arbete. Ungefär en tredjedel, 34 procent, har uppgett att de har arbete hos en privat arbetsgivare och ungefär en fjärdedel, 23 procent, är kommunalanställda. Det är 12 procent som har eget företag.

Nästan hälften, 46 procent, som har haft en anställning/arbete uppger att deras senaste arbetsgivare var en privat arbetsgivare. En femtedel, 19 procent, arbetade inom kommunen.

Det som hänt tycks alltså vara att personer med synnedsättning slås ut inom privat verksamhet och får arbete eller får arbeta kvar i högre grad i kommunerna. Noteras

kan att den lilla skillnad som vi kan se när det gäller stat och landsting är att där minskar andelen personer med synnedsättning. Det verkar alltså inte som att hela den offentliga sektorn fungerar på samma sätt.

Vi ser också en ökning inom Samhall och ideella organisationer. Ett förhållande som vi känner igen. Egenföretagandet verkar också öka, vilket kan vara ett tecken på svårigheter på arbetsmarknaden snarare än att intresset för att driva eget företag skulle vara större bara för att en person fått en allvarlig synnedsättning.

Tabell 4. Arbetsgivare: privat, offentlig eller egenföretagare

Arbetsgivare	SRF procent Arbetar idag	SRF procent Har haft arbete
Privat	34	46
Kommun	23	19
Landsting	6	9
Statlig (ej Samhall)	6	8
Samhall	8	4
Handikapporganisation	8	5
Annan ideell organisation	2	3
Egen företagare, frilansare	12	5
Ej svar	1	1

Stöd från Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan

Centrala aktörer för att ge stöd till personer med synnedsättning är naturligtvis Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Vi har frågat hur man upplever stödet från dessa två myndigheter. Se tabellerna 5 och 6 nedan.

Fyra av tio, 43 procent, som har en anställning har inte varit i kontakt med Arbetsförmedlingen eller uppger att de inte haft behov av att få deras stöd. Andelen är något högre, 51 procent, för dem som har haft arbete.

Tabellen visar att fler av dem som har arbete upplever att de fått stöd i mycket eller ganska hög utsträckning. Andelen är 31 procent. Siffran är mycket lägre för dem som har haft arbete, 16 procent. Andelen som säger sig inte fått något stöd alls är dubbelt så hög, 21 procent mot 11, i gruppen utan arbete.

Orsakerna till den tydliga skillnaden i upplevelse kan bero på att de som har arbete är mer nöjda med sin situation än de utan arbete. Det kan ju också vara så att dessa också fått bättre stöd, och att det i sin tur kan ha bidragit till att de faktiskt har arbete.

Oavsett vilken förklaringen är så förtjänar det att uppmärksammas att Arbetsförmedlingens roll verkar ha stor betydelse för framgång på arbetsmarknaden.

Tabell 5. Upplevelsen av att ha fått stöd från Arbetsförmedlingen

Grad av upplevt stöd	SRF procent	SRF procent
	Arbetar idag	Har haft arbete
Ja, i mycket hög utsträckning	8	5
Ja, i ganska hög utsträckning	23	11
Ja, i viss utsträckning	15	12
Nej, inget stöd alls	11	21
<i>Har inte varit i kontakt med Af/har inte haft behov av stöd</i>	43	51

Bilden av stödet från Försäkringskassan uppvisar ungefär samma bild som den för Arbetsförmedlingen. De som har arbete har en mycket mer positiv upplevelse av stödet. Av dem med arbete är det 42 procent som tycker att de fått stöd i hög utsträckning, men det är bara 27 procent av dem utan arbete som tycker så. Inget stöd alls svarar 11 procent av dem med arbete och 25 procent av dem utan arbete.

Vi kan här före ungefär samma resonemang som beträffande Arbetsförmedlingen och konstatera att även Försäkringskassans insatser verkar ha stor betydelse för framgång på arbetsmarknaden.

Tabell 6. Upplevelsen av att ha fått stöd från Försäkringskassan

Grad av upplevt stöd från Försäkringskassan	SRF procent	SRF procent
	Arbetar idag	Har haft arbete
Ja, i mycket hög utsträckning	13	7
Ja, i ganska hög utsträckning	29	20
Ja, i viss utsträckning	13	18
Nej, inget stöd alls	11	25
<i>Har inte varit i kontakt med Fk/har inte haft behov av stöd</i>	34	29

Anpassningar och hjälpmedel

Ungefär en femtedel av dem som har ett arbete idag har aldrig frågat efter några anpassningar eller hjälpmedel specifikt för sitt arbete.

Av dem som har haft arbete finns många som slutat arbeta just för att de fått en synnedsättning och det är därför naturligt att många fler av dem uppger att de aldrig bett om några anpassningar eller hjälpmedel specifikt för arbetet (54 procent).

Det viktiga och positiva som vi kan konstatera är att övervägande upplever man att det har varit lätt att få de anpassningar och/eller hjälpmedel som man varit i behov av på sin arbetsplats. 65 procent, uppger att det varit ganska eller till och med mycket lätt att få de arbetshjälpmedel eller anpassningar man varit i behov av. En av tio, 13 procent, upplever dock att de haft det ganska eller mycket svårt att få det stöd de är i behov av.

Tabell 7. Hur lätt eller svårt har det varit för dig, vid din nuvarande anställning, att få de hjälpmedel och anpassningar som du behöver till arbetsplatsen?

Arbetshjälpmedel och anpassningar	SRF procent	SRF procent
	Arbetar idag	Har haft arbete
Mycket svårt	5	5
Ganska svårt	8	5
Varken lätt eller svårt	2	3
Ganska lätt	33	18
Mycket lätt	32	15
Har aldrig bett om anpassning eller hjälpmedel	18	54
Ej svar	1	1

Utveckling i yrkesrollen

Upplevelsen av hur man kan utvecklas i sitt yrke skiljer markant mellan dem som har respektive har haft arbete. Kan utvecklas helt och hållet svara 57 procent av dem med arbete men bara 41 procent av dem utan arbete. Enbart en av tio upplever att de inte alls kan utvecklas i sin yrkesroll de har idag, mot dubbelt så många av dem som har haft arbete.

Tabell 8. Upplevelsen av att kunna utvecklas i sin yrkesroll

Utvecklingsmöjligheter	SRF procent	SRF procent
	Arbetar idag	Har haft arbete
Ja, helt och hållet	57	41
Ja, till viss del	32	40
Nej, har inte alls	10	19
Ej svar	1	-

Upplevelsen av att kunna utvecklas i yrkesrollen tycks alltså vara en framgångsfaktor.

Förståelse från arbetskamrater

Över hälften, 56 procent, upplever att deras arbetskamrater har helt och hållet förståelse för de eventuella svårigheter som synsätningen kan skapa på arbetsplatsen.

Endast fyra procent av dem som har arbete upplevde att arbetskamraterna inte alls hade förståelse för eventuella svårigheter, och andelen bland dem utan arbete var något högre, sju procent.

Resultaten kan tolkas som att förståelse från arbetskamrater är en framgångsfaktor för arbete.

Tabell 9. Förståelse från arbetskamrater om eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kan skapa på arbetsplatsen

Förståelse från arbetskamrater	SRF procent Arbetar idag	SRF procent Har haft arbete
Ja, helt och hållet	56	41
Ja, i viss mån	26	30
Varken eller	2	4
Nej, inte alls	4	7
Jag har inga arbetskamrater/ driver eget	7	1
Ej svar	4	17

Förståelse från arbetsgivare

Tidigare undersökningar har visat att stöd från chef är viktigt för att en person med någon funktionsnedsättning får ett arbete. Detta stöds även i vår studie. Sex av tio av dem med arbete tycker att deras chef har helt och hållet förståelse för de eventuella svårigheter som synnedsättningen kan skapa på arbetsplatsen. Andelen är mycket lägre, 31 procent för dem utan arbete.

Tabell 10. Förståelse från närmaste chef om eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kan skapa på arbetsplatsen

Förståelse från chef	SRF procent Arbetar idag	SRF procent Har haft arbete
Ja, helt och hållet	59	31
Ja, i viss mån	17	24
Varken eller	1	7
Nej, inte alls	6	19
Jag har ingen chef	12	3
Ej svar	4	16

En positiv inställning från chefen till att ha en underställd som har en synnedsättning verkar vara en viktig framgångsfaktor.

Arbetsgivarens tolerans för anställning av personer med funktionsnedsättning

Att ta ställning till om man anser att ens arbetsgivare generellt är öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning kan vara svårt vilket, också visar sig genom att cirka tre av tio svarat att det ”inte vet” eller valt att hoppa över frågan.

Den skillnad vi ser i svaren visar dock att troligen kan arbetsgivarens tolerans räknas in ibland framgångsfaktorerna. Något annat hade ju också varit ett anmärkningsvärt fynd. Av dem med arbete tycker 54 procent att deras arbetsgivare är positiva till att anställa personer med funktionsnedsättning. Andelen är 42 procent för dem som har haft arbete.

Tabell 11. Är din arbetsgivare öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning?

Anställning av personer med funktionsnedsättning	SRF procent Arbetar idag	SRF procent Har haft arbete
Ja, kompetensen räknas vid anställningar	32	25
Ja, man vill ha mångfald på arbetsplatsen	22	17
Nej	21	34
Vet ej	20	26
Ej svar	8	2

Bedömning om möjlighet till yrkesval

I enkäten fick de svarande ta ställning till ett antal olika påståenden om hur de ser på möjligheten att utföra arbete dels utifrån sitt eget perspektiv dels utifrån en generell bild gällande personer med den funktionsnedsättning som de själva har. Frågorna besvarades på en femgradig skala. Graderingen gjordes på en skala där 1 stod för att man inte alls instämmer i påståendet till att 5 motsvarade att man instämmer helt.

De som har graderat det aktuella påståendet med värdet 4 eller 5 står här för att de uppfattar att påståendet stämmer. De har graderat påståendet med värdet 1 eller 2 värderar vi till att de uppfattar att påståendet inte stämmer. Övriga, det vill säga de som värderat påståendet med värdet 3 har vi bedömt varken tagit ställning för eller emot.

A. Om du tänker på dig själv, tror du att din funktionsnedsättning medför hinder för ditt yrkesval och hur du klarar att arbeta?

”Jag tror att bara ett fåtal jobb passar mig riktigt bra”

Av dem som har arbete idag instämmer 65 procent i påståendet, det vill säga de tror att bara ett fåtal jobb passar dem riktigt bra. Medan åtta av tio, 83 procent, av dem som har haft arbete instämmer i påståendet.

Tabell 34. Jag tror att bara ett fåtal jobb passar mig riktigt bra, procent

Tror att bara ett fåtal jobb passar mig riktigt bra	SRF procent Arbetar idag	SRF procent Har haft arbete
Stämmer	65	83
Stämmer inte	13	5

”Jag tror jag klarar nästan vilket jobb som helst”

Av dem som har arbete idag instämmer en av tio, 13 procent, i påståendet att de tror att de själva klarar nästan vilket jobb som helst. Medan enbart 1 procent av dem som har haft arbete instämmer i påståendet.

Tabell 35. Jag tror jag klarar nästan vilket jobb som helst, procent

Tror jag klarar nästan vilket jobb som helst	SRF procent Arbetar idag	SRF procent Har haft arbete
Stämmer	13	1
<i>Stämmer inte</i>	67	90

B. Om du tänker på din funktionsnedsättning generellt, vad tror du då?

”Jag tror att det är få jobb som passar synskadade personer riktigt bra”

Av dem som har arbete idag instämmer drygt fyra av tio, 44 procent, i påståendet att de tror att det är få jobb som passar synskadade personer riktigt bra. Medan hälften, 52 procent, av dem som har haft arbete har den uppfattningen.

En femtedel, 19 procent, inom båda grupperna har uppfattningen att påståendet inte stämmer för personer med synskada.

Tabell 36. Jag tror att det är få jobb som passar synskadade personer riktigt bra, procent

Jag tror att det är få jobb som passar riktigt bra	SRF procent Arbetar idag	SRF procent Har haft arbete
Stämmer	44	52
<i>Stämmer inte</i>	19	19

”Jag tror att synskadade personer klarar praktiskt taget vilket jobb som helst”

Över hälften, 54 procent, av de som har haft arbete uppfattar att påståendet att synskadade personer klarar praktiskt taget vilket jobb som helst inte stämmer, motsvarande andel är 36 procent av dem som har arbete.

Av dem som har arbete idag instämmer 28 procent i påståendet att de tror att personer med synskada praktiskt taget klarar vilket jobb som helst. Av dem som har haft arbete uppfattar en femtedel, 19 procent, det.

Tabell 37. Jag tror att synskadade personer klarar praktiskt taget vilket jobb som helst, procent

Klarar praktiskt taget vilket jobb som helst	SRF procent Arbetar idag	SRF procent Har haft arbete
Stämmer	28	19
<i>Stämmer inte</i>	36	54

Sammanfattning över synen på arbetsmarknaden

De som har arbete tror eller upplever i högre utsträckning än de som har haft arbete;

- att de kan klara av nästan vilket jobb som helst.
- att personer med synskada klarar praktiskt taget vilket jobb som helst.

De som har haft arbete uppfattar i högre utsträckning än de som har arbete;

- att bara ett fåtal jobb passar dem riktigt bra.
- att det är få jobb som generellt passar personer med synskada riktigt bra.

Personligt nätverk och självbild

Personligt nätverk

Drygt åtta av tio, 84 procent, uppger att de har ganska mycket eller till och mycket stöd från ett nätverk kring dem så som till exempel familjemedlemmar, vänner och/eller arbetskamrater som stöttar och sporrar dem i arbetslivet. För dem utan arbete är det 72 procent som tycker sig ha fått mycket eller ganska mycket stöd.

Vi kan alltså räkna in stöd från personligt nätverk som en framgångsfaktor som har viss betydelse för om man arbetar eller inte.

Tabell 12. Stöd från nätverk, t ex familj, vänner eller arbetskamrater, som stöttar och sporrar i arbetet

Stöd från nätverk	SRF procent Arbetar idag	SRF procent Har haft arbete
Ja, har mycket stöd	36	37
Ja, har ganska mycket stöd	48	35
Ja, men har ganska lite stöd	11	18
Nej, har inget stöd alls	5	8
Ej svar	0	2

Självförtroende

Precis som frågorna om arbetsmöjligheter fick de svarande ta ställning till ett antal olika påståenden om deras självbild. Frågorna besvarades även här på en femgradig skala. Graderingen gjordes på en skala där 1 stod för att man inte alls instämmer i påståendet till att 5 motsvarade att man instämmer helt.

De som har graderat det aktuella påståendet med värdet 4 eller 5 står här för att de uppfattar att påståendet stämmer. De har graderat påståendet med värdet 1 eller 2 värderar vi till att de uppfattar att påståendet inte stämmer. Övriga, det vill säga de som värderat påståendet med värdet 3 har vi bedömt varken tagit ställning för eller emot.

”Jag orkar göra mycket”

Av dem som har arbete idag instämmer sju av tio, 74 procent, i påståendet att de orkar göra mycket. Av dem som har haft arbete uppfattar 38 procent, att påståendet inte stämmer in på dem.

Betydligt högre andel bland dem som har haft arbete upplever att påståendet att de orkar mycket inte stämmer, 30 procent. Medan enbart 6 procent av dem med arbete inte tycker att påståendet stämmer.

Tabell 38. Ork, procent

Jag orkar göra mycket	SRF procent Arbetar idag	SRF procent Har haft arbete
Stämmer	74	38
Stämmer inte	6	30

”För det mesta är jag nöjd med mig själv”

Av dem som har arbete idag instämmer åtta av tio, 79 procent, i påståendet att de för det mesta känner sig nöjda med sig själva. Drygt hälften, 55 procent, av dem som har haft arbete uppfattar att påståendet stämmer in på dem.

Drygt en av tio, 13 procent, som har haft arbete uppfattar att påståendet direkt inte stämmer in på dem att de skulle vara nöjda med sig själv för det mesta. Några få procent, 5 procent, av dem med arbete tycker inte att påståendet stämmer.

Tabell 39. Nöjdhet, procent

Jag är för det mesta nöjd med mig själv	SRF procent Arbetar idag	SRF procent Har haft arbete
Stämmer	79	55
Stämmer inte	5	13

”Jag har inte mycket att vara stolt över”

Majoriteten uppfattar att påståendet inte stämmer in på dem. Av dem som har arbete idag uppfattar 86 procent att påståendet inte stämmer och 77 procent av dem som har haft arbete anser inte heller att påståendet stämmer.

Cirka en av tio upplever att påståendet stämmer att de inte har mycket att vara stolta över.

Tabell 40. Stolthet, procent

Jag har inte mycket att vara stolt över	SRF procent Arbetar idag	SRF procent Har haft arbete
Stämmer	5	7
Stämmer inte	86	77

”Jag tror att jag kommer få det bra i framtiden”

Bland de som har haft arbete uppfattar en femtedel, 21 procent, att påståendet inte stämmer att de kommer att få det bra i framtiden. Enbart 5 procent av dem med arbete har den uppfattningen.

Tron på att de kommer att få det bra i framtiden är således högre bland dem som har arbete idag. Av dem som har arbete idag instämmer, 69 procent, i påståendet att de tror att de kommer att få det bra i framtiden, medan knappt hälften, 46 procent, av dem som har haft arbete tror att de kommer få det bra i framtiden.

Tabell 41. Framtiden, procent

Jag tror att jag kommer få det bra i framtiden	SRF procent Arbetar idag	SRF procent Har haft arbete
Stämmer	69	46
Stämmer inte	5	21

”Jag känner mig omtyckt”

Oavsett om man har arbete idag eller inte uppfattar man sig övervägande som att man är omtyckt. Av dem som har arbete idag instämmer nio av tio, 89 procent, i påståendet att de känner sig omtyckta. Sju av tio, 74 procent, av dem som har haft arbete uppfattar att de är omtyckta.

Mycket liten andel i båda grupperna har uppgett att påståendet ”jag känner mig omtyckt” inte stämmer.

Tabell 42. Omtyckt, procent

Jag känner mig omtyckt	SRF procent Arbetar idag	SRF procent Har haft arbete
Stämmer	89	74
Stämmer inte	1	3

”Ibland känns det som om folk ser ner på mig”

Av dem som har haft arbete upplever över en femtedel, 23 procent, att folk ibland ser ner på en, medan en av tio, 11 procent, av dem som har arbete uppfattar det så.

Sju av tio, 70 procent, av dem som har arbete uppfattar att påståendet inte stämmer. Hälften, 53 procent, av dem som har haft arbete anser inte heller att påståendet stämmer.

Tabell 43. Nedvärdering, procent

Ibland känns det som om folk ser ner på mig	SRF procent Arbetar idag	SRF procent Har haft arbete
Stämmer	11	23
Stämmer inte	70	53

”Jag känner att jag spelar en betydelsefull roll för andra”

Av dem som har arbete idag uppfattar i högre grad att de spelar en betydelsefull roll för andra. Åtta av tio, 82 procent, av dem som har arbete känner att de spelar en betydelsefull roll för andra. 57 procent av dem som har haft arbete uppfattar att de är en betydelsefull roll för andra.

En av tio, 11 procent, bland dem som har haft arbete instämmer inte i påståendet medan enbart en procent av de med arbete inte instämmer.

Tabell 44. *Betydelsefull, procent*

Jag känner att jag spelar en betydelsefull roll för andra	SRF procent Arbetar idag	SRF procent Har haft arbete
Stämmer	82	57
Stämmer inte	1	11

”Jag kan ta itu med svårigheter”

Oavsett om man har arbete eller inte uppfattar majoriteten att man kan ta itu med svårigheter. Åtta av tio, 81 procent, av dem som har arbete uppfattar att de kan ta itu med svårigheter och sex av tio av dem som har haft arbete uppfattar det så.

En av tio, 9 procent, av dem som har haft arbete anser att påståendet inte stämmer att de kan ta itu med svårigheter, 3 procent av de som har arbete har samma uppfattning.

Tabell 45. *Handlingskraft, procent*

Jag kan ta itu med svårigheter	SRF procent Arbetar idag	SRF procent Har haft arbete
Stämmer	81	66
Stämmer inte	3	9

”Jag har ett gott självförtroende”

De med arbete upplever i högre grad att de har gott självförtroende jämfört med dem som har haft arbete. Åtta av tio, 79 procent, av dem som har arbete känner att de har gott självförtroende, och sex av tio, 61 procent, av dem som har haft arbete uppfattar att de har gott självförtroende.

En av åtta, 12 procent, av dem som har haft arbete anser att påståendet inte stämmer att de skulle ha gott självförtroende, 3 procent av de som har arbete har samma uppfattning.

Tabell 46. *Självförtroende, procent*

Jag har ett gott självförtroende	SRF procent Arbetar idag	SRF procent Har haft arbete
Stämmer	79	61
Stämmer inte	3	12

Sammanfattning över den självupplevda självkänslan

De som har arbete tror eller upplever i högre utsträckning än de som har haft arbete;

- att de orkar göra mycket.
- att de för det mesta är nöjda med sig själva.
- att de kommer få det bra i framtiden.
- att de känner att de spelar en betydelsefull roll för andra.
- att de orkar ta itu med svårigheter.
- att de har ett gott självförtroende.

De som har haft arbete uppfattar i högre utsträckning än de som har arbete;

- att folk ibland ser ner på en.

Det påståendet som båda grupperna, de som har arbete idag och de som har haft arbete, hade i det närmaste samma uppfattning var;

- att ta **avstånd** från påståendet ”jag har inte mycket att vara stolta över”.
- att **instämna** i påståendet ”jag känner mig omtyckt”.

Situationen för dem som har haft arbete

Vi redovisar i detta avsnitt situationen för personer som angett att de har haft en anställning, men har inte det idag. Vi har 150 personer i den gruppen. Genom att ställa några frågor specifikt till denna grupp kan vi eventuellt få kunskaper om varför de har haft arbete och i förlängningen vad som skulle kunna vändas till framgångsfaktorer.

Tabell 13. Sysselsättning

Nuvarande sysselsättning	SRF procent
Sjukersättning eller Aktivitetsersättning heltid	71
Sjukersättning eller Aktivitetsersättning deltid	5
Arbets sökande / är i arbetsmarknadspolitisk åtgärd	21
Studerande	5
Daglig verksamhet enligt LSS /SoL	1
Annan än ovanstående	2
Ej svar	1

Tre fjärdedelar, 76 procent, av dem som har haft ett arbete eller en anställning men inte har det idag att de idag har sjukersättning alternativt aktivitetsersättning på hel- eller deltid. Totalt är en femtedel, 21 procent, arbets sökande eller i arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

Anledning till avslutad anställning

Främsta anledningen till att man slutade på det senaste arbetet var på grund av funktionsnedsättning. En fjärdedel, 24 procent, slutade sin senaste anställning på grund av ohälsa. Totalt säger 63 procent att de slutade sin senaste anställning på grund av sin funktionsnedsättning eller ohälsa.

Tabell 14. Anledning till att man slutade den senaste anställningen/arbetet

Anledning till avslutad anställning	SRF procent
På grund av min funktionsnedsättning	39
På grund av min hälsa	24
På grund av arbetsbrist	24
Arbetet var tidsgränsat/ projektanställd /vikariat	7
Slutade själv, ville inte vara kvar	4
På grund av annan anledning	20
Ej svar	2

Arbetsökande

På frågan om man sökt arbete under det senaste året svarar 77 procent att de inte har sökt något arbete. Således har cirka en fjärdedel sökt jobb det senaste året men inte fått något.

Drygt 60 procent av dem som inte har en anställning tror att de aldrig kommer att få praktikplats eller anställning i framtiden. Endast 5 procent av dem tror dock att de kommer att få någon anställning inom det närmaste året.

Tabell 15. Framtidstro till att få anställning

Chanser till att få anställning i framtiden	SRF procent
Jag kommer att få en anställning inom det närmaste året	5
Jag kommer att få en anställning inom de närmaste tre åren	12
Jag kommer att få praktikplats men inte anställning	16
Jag kommer att varken få praktikplats eller anställning	63
Jag kommer att starta egen verksamhet	2
Ej svar	2

De framgångsfaktorer vi funnit stöd för är

Resultaten i denna undersökning visar på några av de faktorer som underlättar för personer med synnedsättning att få eller behålla ett arbete, framgångsfaktorer.

Yrkesbransch tycks ha viss betydelse för om man har arbete eller inte. Områden där andelen med arbete är större än andelen utan arbete är pedagogiska yrken och intresseorganisationer. Branscher som minskar mest är administration/juridik/politik, hotell/resor/service, vård/omsorg, och försäljning marknadsföring.

Vi måste då ändå notera att administrativa jobb är det där flest personer med synnedsättning arbetar idag och där Af placerar flest. Branschen här är mycket brett definierad och det kan vara en förklaring varför den inte hör till de områden som ökat, vilket hade varit det förväntade resultatet.

Framgångsfaktor när det gäller arbetsgivare är kommunal arbetsgivare eller handikapporganisation.

Upplevelsen av stödet från Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan är också faktorer som verkar påverka andelen som får arbete positivt.

Upplevelsen av att kunna utvecklas i yrkesrollen tycks alltså vara en framgångsfaktor.

Resultaten kan tolkas som att förståelse från arbetskamrater är en framgångsfaktor för arbete.

En positiv inställning från chefen till att ha en underställd som har en synned-sättning verkar vara en viktig framgångsfaktor.

Arbetsgivarens tolerans kan räknas in ibland framgångsfaktorerna.

Vi kan också räkna in stöd från personligt nätverk som en framgångsfaktor.

En omvänd framgångsfaktor vi funnit är att drygt 60 procent av dem som inte har en anställning tror att de aldrig kommer att få någon. Vi vet från forskningen att inställningen och tron på att få ett arbete är en av de faktorer som bäst förklarar vilka som får arbete och vilka som inte får.

Frågan är hur man kan ge någon tron på att det går att få arbete även om man har en grav synned-sättning. En tro som delvis måste sägas vara verklighetsförankrad med tanke på hur svårt det är att få arbete när man inte är fullt ut konkurrenskraftig och attraktiv på arbetsmarknaden.

Det gäller förövrigt även för de andra framgångsfaktorer vi identifierat att de inte är så lätta att ändra på med ett penndrag. SRF måste som organisation noga överväga hur situationen bäst ska tacklas.

I detta avsnitt presenteras resultatet för personer med nedsatt rörelseförmåga uppdelat på dem som har arbete idag och dem som uppger att de haft en anställning eller arbete någon gång tidigare. Svarsfrekvensen för målgruppen är mycket god, 68 procent.

3.3 Framgångsfaktorer på arbetsmarknaden för teckenspråkiga döva

I detta avsnitt presenteras resultatet för personer som är teckenspråkiga döva, uppdelat på dem som har arbete idag och dem som uppger att de haft en anställning eller arbete någon gång tidigare. Svarsfrekvensen för målgruppen är relativt god, 57 procent.

Av de personer som är teckenspråkiga döva har åtta av tio, 80 procent, arbete idag. En sjuandedel, 17 procent, uppger att de haft en anställning eller arbete men har inte det nu vid perioden för enkäten. Vilket innebär att de som är i arbete/ har anställning omfattar 226 personer och de som inte är i arbete/har anställning utgörs av 48 personer.

En mindre andel om 3 procent vilket motsvarar 9 personer uppger att de aldrig har haft ett arbete, deras svar kommenteras i totalrapporten till studien.

Tabell 47. Vad stämmer in på dig?

Arbetsituation	SDR Antal	SDR Procent
Jag har en anställning/ett arbete	227	80
Jag har haft en anställning/arbete <u>men inte nu</u>	47	17
Jag har aldrig haft en anställning/arbete	9	3

Arbetsituation

Sysselsättning

Totalt sett har närmare åtta av tio, 77 procent, ett förvärvsarbete på heltid.

Tabell 48. Sysselsättningsgrad

Nuvarande sysselsättning	SDR Antal	SDR Procent
Förvärvsarbetar heltid	175	77
Förvärvsarbetar deltid	48	21
Ej svar	4	2

Arbetsgivare

Den vanligaste anställningen är hos en privat arbetsgivare, detta oavsett om man har arbete idag eller om man hade anställning tidigare. Tre av tio har eller har haft en privat arbetsgivare.

En femtedel, 20 procent, av dem som har arbete idag arbetar främst inom pedagogiska yrken/ läraryrken, och vård och omsorgsbranschen, 16 procent.

Tabell 49. Arbetsgivare: privat, offentlig eller egenföretagare, procent.

Arbetsgivare	SDR	
	Arbetar idag	Har haft arbete
Privat	33	30
Kommun	25	23
Landsting	4	-
Statlig (ej Samhall)	12	17
Samhall	8	11
Handikapporganisation	6	4
Annan ideell organisation	7	9
Egen företagare, frilansare	4	2
Ej svar	0	4

Anstallda hos arbetsgivaren

Av dem som har arbete idag har sin anställning i högre grad hos större arbetsgivare, det vill säga som har 200 eller fler anställda jämfört med dem som har haft ett arbete tidigare.

Tabell 50. Antal anställda hos arbetsgivaren eller i det egna företaget, procent.

Antal anställda	SDR	
	Arbetar idag	Har haft arbete
0 anställda	2	4
1 – 9 anställda	25	22
10 – 49 anställda	25	26
50 – 199 anställda	16	24
200 – eller fler	29	13
Ej svar	4	13

Anställningsform

Den vanligaste anställningsformen är att man har en tillsvidareanställning. Drygt åtta av tio, 84 procent, som har ett arbete idag har en tillsvidareanställning.

De som idag inte har ett arbete har uppgett att de slutade sin senaste anställning på grund av arbetsbrist eller att arbetet var en visstidsanställning.

Tabell 51. Anställningsform

Anställningsform	SDR procent
Tillsvidareanställning	84
Projektanställd, visstidsanställd	6
Egen företagare/frilansare	4
Annat	6
Ej svar	1

Lönebidrag

Av dem som har arbete idag har en lägre andel sin anställning kopplad till lönebidrag jämfört med dem som har haft arbete. Totalt sett uppger fyra av tio, 39 procent, som har arbete idag att deras arbetsgivare har lönebidrag för dem jämfört med 43 procent som hade sitt arbete kopplat till lönebidrag då de hade arbete.

Tabell 52. Om anställningen är med eller utan lönebidrag, procent.

Lönebidrag	SDR	SDR
	Arbetar idag	Har haft arbete
Ja	39	43
Nej	55	43
Vet inte	5	13
Ej svar	1	2

Hur man fick sin nuvarande anställning

En fjärdedel, 25 procent, av personerna som är teckenspråkiga döva har fått sin anställning via Arbetsförmedlingen/dövkonsulenter.

Förutom Arbetsförmedlingen/dövkonsulenter tycks egna kontakter vara en viktig del i att få framgång på arbetsmarknaden.

En femtedel, 22 procent, fick anställningen de har idag genom kontakter. Därtill skulle man kunna tänka sig att om man blivit tipsad eller rekommenderad av en bekant, vän eller släkting också kan räknas som att man fått sitt arbete via "kontakter". Det skulle i så fall innebära att cirka en tredjedel, 33 procent, har fått sitt arbete genom kontakter som man har. Ytterligare en av tio, 11 procent, uppger att de fick sin anställning genom att de blev erbjuden tjänsten.

Var sjunde, 14 procent, har sökt och fått sitt arbete via publicerad annons. För en av tio övergick praktiken i anställning.

Enbart 1 procent har fått sitt arbete via rekryteringsföretag.

Tabell 53. Hur man fått sin nuvarande anställning/sysselsättning

Väg till anställning	SDR procent
Via Arbetsförmedlingen	25
Via annons i tidning/nätet	14
Via rekryteringsföretag	1
Kontakter	22
Blev tipsad/rekommenderad av en bekant/vän/släkting	11
Praktiken övergick i anställning	11
Startade eget	4
Blev erbjuden	11
Ej svar	1

Stöd från Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen är en central aktör för att ge stöd till personer med funktionsnedsättning, för personer som är teckenspråkiga döva är dövkonsulenter den viktigaste aktören. I enkäten poängterades det att frågan gällde Arbetsförmedlingen alternativt dövkonsulenter.

Av dem som har arbete idag uppger sju av tio, 70 procent, att de upplever sig ha fått stöd från Arbetsförmedlingen/dövkonsulenter. Tre av tio, 30 procent, som varit i kontakt med Arbetsförmedlingen/dövkonsulenter upplever att de inte har fått något stöd alls.

Näst intill samtliga som har haft arbete har varit i kontakt med Arbetsförmedlingen/dövkonsulenter. Endast 4 procent, uppger att de inte har varit i kontakt med dem för att få stöd. Av dem som har haft kontakt med Arbetsförmedlingen/dövkonsulenter upplever sex av tio, 63 procent, att de fått hjälp i någon utsträckning. 37 procent av dem som har haft arbete men som varit i kontakt med Arbetsförmedlingen/dövkonsulenter upplever att de inte har fått något stöd alls.

Tabell 54. Upplevelsen av att ha fått stöd från Arbetsförmedlingen, procent.

Grad av upplevt stöd	SDR	
	Arbetar idag	Har haft arbete
Ja, i mycket hög utsträckning	8	6
Ja, i ganska hög utsträckning	11	21
Ja, i viss utsträckning	22	30
Nej, inget stöd alls	18	34
Har inte varit i kontakt med Arbetsförmedlingen/har inte haft behov av deras stöd	41	4
Ej svar	0	5

Stöd från Försäkringskassan

Totalt sett har 41 procent av dem som har arbete idag inte varit i kontakt med Försäkringskassan motsvarande andel för dem som har haft arbete är 28 procent.

Av dem som har haft kontakt med Försäkringskassan och har arbete idag upplever 72 procent, att de fått hjälp i någon utsträckning. Av dessa uppger 27 procent att de fått stöd i mycket eller i ganska hög utsträckning medan 45 procent uppger att de fått hjälp i viss utsträckning. En högre andel av dem som har haft arbete upplever att de fått stöd från Försäkringskassan i mycket eller i ganska hög utsträckning, 34 procent.

Närmare tre av tio, 28 procent, inom båda grupperna som varit i kontakt med Försäkringskassan upplever att de inte har fått något stöd alls.

Tabell 55. Upplevelsen av att ha fått stöd från Försäkringskassan, procent.

Grad av upplevt stöd från Försäkringskassan	SDR	
	Arbetar idag	Har haft arbete
Ja, i mycket hög utsträckning	5	6
Ja, i ganska hög utsträckning	11	17
Ja, i viss utsträckning	26	26
Nej, inget stöd alls	16	1
Har inte varit i kontakt med Försäkringskassan/har inte haft behov av deras stöd	41	28
Ej svar	2	4

Färdigheter

Av dem som har arbete idag upplever i det närmaste lika hög andel att de är lagom kvalificerade för sitt arbete som de som upplever att de i någon utsträckning är överkvalificerade. Av de som uppfattar sig överkvalificerade uppger en åttodel, 12 procent, att de är mycket överkvalificerade för de uppgifter som de utför och en tredjedel, 33 procent, uppger sig vara överkvalificerad i vissa avseenden. Av dem som inte har ett arbete var uppfattningen snarare att de hade behövt ytterligare kunskaper för att kunna matcha sitt arbete. En femtedel, 23 procent, upplever att de hade varit i behov av ytterligare kunskaper i arbetet.

Även om de som idag har arbete upplever sig överkvalificerade uppger nio av tio, 90 procent, att de kan utvecklas i sin yrkesroll.

Av dem som har haft arbete uppger dubbelt så hög andel, 21 procent, att de upplever att de inte hade möjlighet att utvecklas i sitt arbete.

Betyder detta att det finns en tolerans bland vissa anställda att vara något överkvalificerade för sina arbetsuppgifter för att kunna ha kvar sitt arbete och att man ser möjlighet att utvecklas i arbetet karriärmässigt?

Tabell 56. Upplevelsen av att sina kunskaper och färdigheter stämmer överens med ditt arbete, procent.

Kunskaper och färdigheter	SDR	
	Arbetar idag	Har haft arbete
Är mycket överkvalificerad	12	9
Är överkvalificerad i vissa avseenden	33	23
Är lagom kvalificerad	42	40
Behöver vissa ytterligare kunskaper	11	17
Behöver en hel del ytterligare kunskaper	3	6
Ej svar	0	4

Tabell 57. Upplevelsen av att kunna utvecklas i sin yrkesroll, procent.

Utvecklingsmöjlighet	SDR	
	Arbetar idag	Har haft arbete
Ja, helt och hållet	47	15
Ja, till viss del	43	60
Nej, har inte alls	10	21
Ej svar	0	4

Hur lätt eller svårt det varit att erhålla hjälpmedel eller anpassningar

För att klara av sitt arbete har majoriteten det stöd och insatser som de behöver i form av arbetsbiträde, personligt anpassade hjälpmedel, tolk i arbetet, anpassade arbetsuppgifter etcetera.

Totalt sett har fyra av tio aldrig tillfrågat om några anpassningar eller hjälpmedel specifikt för sitt arbete.

Det man kan konstatera är att de som har arbete idag upplever i högre grad att de har varit lätt att få de hjälpmedel och anpassningar som man varit i behov av jämfört med dem som har haft arbete.

Det viktiga och positiva som kan konstateras är att man upplever att det är lätt att få de anpassningar och hjälpmedel som man är i behov av.

Tabell 58. Hur lätt eller svårt har det varit för dig, vid din nuvarande anställning, att få de hjälpmedel och anpassningar som du behöver till arbetsplatsen? Procent.

Arbetshjälpmedel och anpassningar	SDR	
	Arbetar idag	Har haft arbete
Mycket svårt	4	2
Ganska svårt	8	11
Varken lätt eller svårt	16	34
Ganska lätt	20	2
Mycket lätt	12	9
Har aldrig bett om någon anpassning eller hjälpmedel specifikt för arbetet	39	40
Ej svar	0	2

Förståelse från arbetskamrater och chefer

En viktig faktor är att man har förståelse från sina arbetskamrater om eventuella svårigheter som kan uppstå på arbetsplatsen på grund av att man är teckenspråkig döv. Majoriteten, 71 procent, av dem som har arbete idag upplever att de har förstående arbetskamrater. De som har haft arbete upplevde inte i lika hög grad att de hade förstående arbetskamrater, 37 procent.

Tabell 59. Förståelse från arbetskamrater om eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kan skapa på arbetsplatsen, procent.

Förståelse från arbetskamrater	SDR	
	Arbetar idag	Har haft arbete
Ja, helt och hållet	38	11
Ja, i viss mån	33	26
Varken eller	11	32
Nej, inte alls	14	26
Jag har inga arbetskamrater/ driver eget	3	4
Ej svar	3	2

Tidigare undersökningar visar att stöd från chefen är viktigt för att en person med funktionsnedsättning skall få ett arbete. Detta stöds även i vår studie. Sju av tio av dem med arbete tycker att deras chef har helt och hållet eller åtminstone i viss mån förståelse för de eventuella svårigheter som kan uppstå för personer som är teckenspråkiga döva på arbetsplatsen. Andelen är betydligt lägre för dem som har haft arbete, där fyra av tio upplevde att de hade en förstående chef.

Tabell 60. Förståelse från närmaste chef om eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kan skapa på arbetsplatsen, procent.

Förståelse från chef	SDR	
	Arbetar idag	Har haft arbete
Ja, helt och hållet	44	17
Ja, i viss mån	28	23
Varken eller	8	36
Nej, inte alls	14	15
Jag har ingen chef	3	4
Ej svar	2	4

Arbetsgivarens tolerans för anställning av personer med funktionsnedsättning

Att ta ställning till om man anser att ens arbetsgivare generellt är öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning kan vara svårt vilket också visar sig genom att flera svarat att det ”inte vet”.

Även arbetsgivarens attityd till att anställa personer med funktionsnedsättning har betydelse. Vi kan konstatera att majoriteten, 68 procent, som har arbete idag upplever att deras arbetsgivare är öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning antingen genom att arbetsgivaren ser till kompetensen eller att de vill skapa en arbetsplats med mångfald. 43 procent av de som haft arbete upplevde att deras arbetsgivare var öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning.

Tabell 61. Är din arbetsgivare öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning?
Procent.

Anställning av personer med funktionsnedsättning	SDR	SDR
	Arbetar idag	Har haft arbete
Ja, kompetensen räknas vid anställningar	54	34
Ja, man vill ha mångfald på arbetsplatsen	14	9
Nej	6	15
Vet ej	27	40
Ej svar	1	2

Arbetets betydelse

En framgångsfaktor tycks även vara hur man upplever att det arbete som man utför har betydelse för företaget/organisationen. Närmare två tredjedelar, 64 procent, av dem som har arbete idag uppfattar att deras arbetsuppgifter har *stor* betydelse för företaget/organisationen som de arbetar för, medan tre av tio, 28 procent av dem som har haft arbete värderar deras tidigare insats i lika hög grad.

Nio av tio, 92 procent, som har arbete upplever att deras arbetsuppgifter har betydelse för företaget/organisationen medan sju av tio, 71 procent, som har haft arbete upplever att deras arbetsuppgifter hade betydelse för företaget/organisationen.

Tabell 62. Upplevelsen av att arbetsuppgifterna har betydelse för företaget/organisationen, procent.

Arbetets betydelse	SDR	SDR
	Arbetar idag	Har haft arbete
Till stor del	64	28
Till viss del	28	43
Har egentligen ingen betydelse för verksamheten	7	6
Vet ej	0	23
Ej svar	1	-

Bedömning om möjlighet till yrkesval

I enkäten fick de svarande ta ställning till ett antal olika påståenden om hur de ser på möjligheten att utföra arbete dels utifrån sitt eget perspektiv dels utifrån en generell bild gällande personer som är teckenspråkiga döva. Frågorna besvarades på en femgradig skala. Graderingen gjordes på en skala där 1 stod för att man inte alls instämmer i påståendet till att 5 motsvarade att man instämmer helt.

De som har graderat det aktuella påståendet med värdet 4 eller 5 står här för att de uppfattar att påståendet stämmer. De har graderat påståendet med värdet 1 eller 2 värderar vi till att de uppfattar att påståendet inte stämmer. Övriga, det vill säga de som värderat påståendet med värdet 3 har vi bedömt varken tagit ställning för eller emot.

A. Om du tänker på dig själv, tror du att din funktionsnedsättning medför hinder för ditt yrkesval och hur du klarar att arbeta?

”Jag tror att bara ett fåtal jobb passar mig riktigt bra”

Av dem som har arbete idag instämmer en tredjedel, 32 procent, i påståendet att de tror att bara ett fåtal jobb passar dem riktigt bra. Medan hälften, 50 procent, av dem som har haft arbete instämmer i påståendet.

Tabell 63. Jag tror att bara ett fåtal jobb passar mig riktigt bra, procent

	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete
Stämmer	32	50
Stämmer inte	31	24

”Jag tror jag klarar nästan vilket jobb som helst”

Av dem som har arbete idag instämmer 46 procent i påståendet att de tror att de själva klarar nästan vilket jobb som helst. Medan fyra av tio, 39 procent, av dem som har haft arbete uppger att påståendet inte stämmer.

Tabell 64. Jag tror jag klarar nästan vilket jobb som helst, procent

	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete
Stämmer	46	35
Stämmer inte	27	39

B. Om du tänker generellt på personer som är teckenspråkiga döva, vad tror du då?

”Jag tror att det är få jobb som passar teckenspråkiga döva riktigt bra”

En tredjedel, 34 procent, av dem som har arbete idag uppfattar inte att påståendet stämmer att endast ett fåtal jobb skulle passa teckenspråkiga döva riktigt bra. 29 procent av dem som har haft arbete har samma uppfattning.

Fyra av tio, 40 procent, av dem som har haft arbete upplever att påståendet stämmer att enbart ett fåtal arbeten passar teckenspråkiga döva riktigt bra.

Tabell 65. Jag tror att det är få jobb som passar teckenspråkiga döva riktigt bra, procent

	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete
Stämmer	32	40
Stämmer inte	34	29

”Jag tror att teckenspråkiga döva klarar praktiskt taget vilket jobb som helst”

Av dem som har arbete idag instämmer hälften, 52 procent, i påståendet att de tror att teckenspråkiga döva personer praktiskt taget klarar vilket jobb som helst. Av dem som har haft arbete uppfattar 42 procent det.

Tabell 66. Jag tror att teckenspråkiga döva klarar praktiskt taget vilket jobb som helst, procent

	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete
Stämmer	52	42
Stämmer inte	21	26

Sammanfattning över synen på arbetsmarknaden

De som har arbete tror eller upplever i högre utsträckning än de som har haft arbete att de kan klara av nästan vilket jobb som helst medan de som har haft arbete tror i högre utsträckning att bara ett fåtal jobb passar dem riktigt bra.

Personligt nätverk och självbild

Personligt nätverk

Drygt åtta av tio, 82 procent, uppger att de har ganska mycket eller till och mycket stöd från ett nätverk kring dem så som till exempel familjemedlemmar, vänner och/eller arbetskamrater som stöttar och sporrar dem i arbetslivet. För dem utan arbete upplever drygt hälften, 55 procent, att de har det stödet i hög grad från ett personligt nätverk.

Vi kan alltså räkna in stöd från personligt nätverk som en framgångsfaktor som har viss betydelse för att om man har arbete eller inte. Det personliga kontaktnätets betydelse kan även kopplas samman med betydelsen för hur man erhållit sin anställning, som en hög andel fått via kontakter.

Tabell 67. Stöd från nätverk, t ex familj, vänner eller arbetskamrater, som stöttar och sporrar i arbetet, procent.

Stöd från nätverk	SDR	SDR
	Arbetar idag	Har haft arbete
Ja, har mycket stöd	42	19
Ja, har ganska mycket stöd	40	36
Ja, men har ganska lite stöd	14	30
Nej, har inget stöd alls	4	13
Ej svar	-	2

Självförtroende/självbild

Precis som frågorna om arbetsmöjligheter fick de svarande ta ställning till ett antal olika påståenden om deras självbild. Frågorna besvarades även här på en femgradig skala. Graderingen gjordes på en skala där 1 stod för att man inte alls instämmer i påståendet till att 5 motsvarade att man instämmer helt.

De som har graderat det aktuella påståendet med värdet 4 eller 5 står här för att de uppfattar att påståendet stämmer. De har graderat påståendet med värdet 1 eller 2 värderar vi till att de uppfattar att påståendet inte stämmer. Övriga, det vill säga de som värderat påståendet med värdet 3 har vi bedömt varken tagit ställning för eller emot.

”Jag orkar göra mycket”

Av dem som har arbete idag instämmer åtta av tio, 80 procent, i påståendet att de orkar göra mycket. Av dem som har haft arbete uppfattar drygt hälften, 57 procent, att påståendet stämmer in på dem.

Tabell 68. Ork, procent

Jag orkar göra mycket	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete
Stämmer	80	57
Stämmer inte	3	13

”För det mesta är jag nöjd med mig själv”

Av dem som har arbete idag instämmer tre fjärdedelar, 76 procent, i påståendet att de för det mesta känner sig nöjda med sig själva. Motsvarande andel för dem som har haft arbete är 68 procent.

Enbart mycket få uppfattar att påståendet direkt inte stämmer in på dem att de skulle vara nöjda med sig själv för det mesta.

Tabell 69. Nöjdhet, procent

Jag är för det mesta nöjd med mig själv	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete
Stämmer	76	68
Stämmer inte	3	2

”Jag har inte mycket att vara stolt över”

Majoriteten i båda grupperna instämmer inte i påstående att de inte skulle ha mycket att vara stolta över. Sju av tio, 70 procent, av dem som har arbete idag instämmer inte och två tredjedelar, 66 procent, av dem som har haft arbete uppfattar att påståendet inte stämmer in på dem.

Cirka en av tio har uppfattningen att de inte har mycket att vara stolta över.

Tabell 70. Stolthet, procent

Jag har inte mycket att vara stolt över	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete
Stämmer	12	7
Stämmer inte	70	66

”Jag tror att jag kommer få det bra i framtiden”

Tron på att de kommer att få det bra i framtiden är högre bland dem som har arbete idag. Av dem som har arbete idag instämmer, 72 procent, i påståendet att de tror att de kommer att få det bra i framtiden, medan hälften, 52 procent, av dem som har haft arbete tror att de kommer få det bra i framtiden.

Tabell 71. Framtiden, procent

Jag tror att jag kommer få det bra i framtiden	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete
Stämmer	72	52
Stämmer inte	8	15

”Jag känner mig omtyckt”

Av dem som har arbete idag instämmer sju av tio, 70 procent, i påståendet att de känner sig omtyckta. Närmare sex av tio, 57 procent, av dem som har haft arbete uppfattar att de är omtyckta.

Tabell 72. Omtyckt, procent

Jag känner mig omtyckt	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete
Stämmer	70	57
Stämmer inte	4	7

”Ibland känns det som om folk ser ner på mig”

En fjärdedel, 25 procent, av dem med arbete och 28 procent av dem utan arbete uppfattar att folk ibland ser ner på dem.

Hälften, 49 procent, av dem med arbete upplever dock att påståendet inte stämmer, och fyra av tio, 40 procent, av dem som har haft arbete har den känslan.

Tabell 73. Nedvärdering, procent

Ibland känns det som om folk ser ner på mig	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete
Stämmer	25	28
Stämmer inte	49	41

”Jag känner att jag spelar en betydelsefull roll för andra”

Sex av tio, 61 procent, av dem som har arbete känner att de spelar en betydelsefull roll för andra. Knappt hälften, 46 procent, av dem som har haft arbete uppfattar att de spelar en betydelsefull roll för andra.

En av tio uppfattar att de har någon betydelsefull roll för andra.

Tabell 74. Betydelsefull, procent

Jag känner att jag spelar en betydelsefull roll för andra	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete
Stämmer	61	46
Stämmer inte	11	13

”Jag kan ta itu med svårigheter”

67 procent av dem som har arbete uppfattar att de kan ta itu med svårigheter, nästan lika hög andel av dem som har haft arbete, 59 procent, tycker att påståendet stämmer ”jag kan ta itu med svårigheter”.

Tabell 75. Handlingskraft, procent

Jag kan ta itu med svårigheter	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete
Stämmer	67	59
Stämmer inte	7	9

”Jag har ett gott självförtroende”

Oavsett om man har arbete idag eller inte upplever majoriteten att man har ett gott självförtroende. Tre fjärdedelar, 74 procent, av dem som har haft arbete känner att de har gott självförtroende och 68 procent av dem som har arbete uppger det samma.

Tabell 76. Självförtroende, procent

Jag har ett gott självförtroende	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete
Stämmer	68	74
Stämmer inte	6	7

Sammanfattning över den självupplevda självkänslan

De som har arbete tror eller upplever i högre utsträckning än de som har haft arbete;

- att de orkar göra mycket.
- att de kommer få det bra i framtiden.

I de övriga ställningstagandena till påståendena skiljer sig inte de med arbete och de som har haft arbete lika markant. Även om de med arbete i viss utsträckning instämmer i något högre grad i påståendena som att ...

- de för det mesta är nöjda med sig själva.
- de känner sig omtyckta.
- att de känner att de spelar en betydelsefull roll för andra.
- att de orkar ta itu med svårigheter.

Situationen för dem som har haft arbete

Resultatet nedan omfattar personer som angett att de har haft en anställning/ett arbete men har inte det idag, vilket motsvarar 48 personer. Frågorna är inte jämförbara med frågor som ställts till personer som har arbete idag.

Sysselsättning

Lite drygt hälften, 56 procent, av dem som har haft ett arbete eller en anställning uppger att de idag har sjukersättning alternativt aktivitetsersättning på hel- eller deltid. Av dem är övervägande del det på heltid.

Fyra av tio, 40 procent, av de teckenspråkiga döva är arbetsökande eller i arbetsmarknadspolitisk åtgärd. En femtedel, 21 procent, är studerande.

Några enstaka är i daglig verksamhet enligt LSS/SoL.

Tabell 77. Sysselsättning

Nuvarande sysselsättning	SDR procent
Sjukersättning eller Aktivitetsersättning heltid	45
Sjukersättning eller Aktivitetsersättning deltid	11
Arbetsökande / är i arbetsmarknadspolitisk åtgärd	40
Studerande	21
Daglig verksamhet enligt LSS /SoL	6
Annan än ovanstående	4
Ej svar	0

Anledning till avslutad anställning

Främsta anledningen till att man slutade på det senaste arbetet var på grund av arbetsbrist, 28 procent, eller att arbetet var tidsbegränsat, 15 procent.

En fjärdedel, 25 procent, slutade anställningen på grund av hälsoskäl eller på grund av funktionsnedsättning.

En sjundedel, 15 procent, slutade själv sin anställning/arbete på grund av att de inte ville vara kvar.

Tabell 78. Anledning till att man slutade den senaste anställningen/arbetet

Anledning till avslutad anställning	SDR procent
På grund av min funktionsnedsättning	2
På grund av min hälsa	23
På grund av arbetsbrist	28
Arbetet var tidsbegränsat/ projektanställd /vikariat	15
Slutade själv, ville inte vara kvar	15
På grund av annan anledning	21
Ej svar	-

Arbetssökande

På frågan om man sökt arbete under det senaste året svarar 45 procent att de har aktivt sökt olika arbeten. Dessa personer har sökt i medeltal 25 stycken jobb det närmaste året.

Tabell 79. Sökt arbete under det senaste året

Arbetssökande senaste året	SDR procent
Ja	45
Nej	53
Ej svar	2

Tabell 80. Antal sökta jobb under det senaste året

Antal sökta jobb senaste året	SDR
Medelantal sökta jobb under året	24,9

Framtid

Av de teckenspråkiga döva som har haft arbete tror fyra av tio, 40 procent, att de kommer att få en anställning inom det närmaste året eller åtminstone inom de närmaste tre åren.

En femtedel, 19 procent, tror inte att de kommer att få en anställning i framtiden men de tror att de kommer att få praktikplats i alla fall.

Tre av tio, 30 procent, tror dock att de aldrig varken kommer att få praktikplats eller anställning igen i framtiden.

En mindre andel, 4 procent, som har haft arbete tror att de kommer att starta en egen verksamhet i framtiden.

Tabell 81. Framtidstro till att få anställning

Chanser till att få anställning i framtiden	SDR procent
Jag kommer att få en anställning inom det närmaste året	17
Jag kommer att få en anställning inom de närmaste tre åren	23
Jag kommer att få praktikplats men inte anställning	19
Jag kommer att varken få praktikplats eller anställning	30
Jag kommer att starta egen verksamhet	4
Ej svar	6

De framgångsfaktorer vi funnit stöd för är

Resultaten i denna undersökning visar på några av de faktorer som underlättar för personer som är teckenspråkiga döva att få eller behålla ett arbete, framgångsfaktorer.

Framgångsfaktor när det gäller arbetsgivare är privata arbetsgivare som har stått och står för en hög andel av anställningarna samt kommunal arbetsgivare. Främst är det pedagogiska yrken/läraryrken och inom vård och omsorgsbranschen.

Av dem som har arbete har något färre en lönebidragsanställning jämfört med dem som har haft ett arbete, vilket skulle kunna tyda på en framgångsfaktor.

Upplevelsen av stödet från Arbetsförmedlingen/dövkonsulenter är också en faktor som verkar påverka andelen som får arbete positivt. De som har arbete och har varit i kontakt med Arbetsförmedlingen/dövkonsulent upplever i högre grad att de har fått stöd.

Frågan är kanske till vilket ”pris” man ta ett arbete, men de som inte har arbete men har haft ett arbete uppger i högre grad än de som har arbete idag att de hade behövt vissa ytterligare eller till och med en hel del ytterligare kunskaper. Till frågan hör dock att en högre andel som har arbete idag upplever sig mycket eller i vissa avseenden överkvalificerade.

Det viktiga tycks dock vara som framgångsfaktorer att kunna utvecklas i yrkesrollen och ha arbetsuppgifter som har betydelse för verksamheten. De som har arbete idag uppger i högre grad att de har utvecklingsmöjligheter och att man känner att arbetsuppgifterna som utförs har betydelse för företaget eller organisationen som man arbetar för.

En viktig framgångsfaktor är att de som har arbete idag upplever att det har varit lätt eller till och med mycket lätt för dem att få hjälpmedel och anpassningar som de behöver till arbetsplatsen.

Resultaten kan tolkas som att förståelse från arbetskamrater och chefer är en framgångsfaktor för arbete. Samt en positiv och öppen inställning från arbetsgivaren att se till kompetens och mångfald vid anställning av personer med nedsatt rörelseförmåga. Det vill säga arbetsgivarens tolerans kan räknas in ibland framgångsfaktorerna.

En viktig faktor är det personliga nätverket. Att ha någon eller några som stöttar och sporrar en i arbetslivet och att ha kontakter som kan till exempel tipsa och rekommendera en till anställningar är en klar fördel.

En omvänd framgångsfaktor vi funnit är att hälften av dem som inte har en anställning tror att de varken kommer att få praktikplats eller anställning i framtiden alternativt att de kommer att få praktikplats men inte få anställning. Fyra av tio tror dock att de kommer att få anställning inom det närmaste året eller åtminstone under de närmaste tre åren. Vi vet från forskningen att inställningen och tron på att få ett arbete är en av de faktorer som bäst förklarar vilka som får arbete och vilka som inte får. De som har arbete tror eller upplever i högre utsträckning än de som har haft arbete att de kan klara av nästan vilket jobb som helst medan de som har haft arbete tror i högre utsträckning att bara ett fåtal jobb passar dem riktigt bra.

Hur kan man ge någon tron på att det går att få arbete som teckenspråkiga döv. Det gäller förövrigt även för de andra framgångsfaktorer vi identifierat att de inte är så lätta att ändra på.

4. Särredovisningar i sin helhet

4.1 Resultatredovisning från de som har arbete på hel eller deltid eller har haft arbete – särredovisning över teckenspråkiga döva personer

Resultatet nedan är uppdelat på personer som angett att de har en anställning eller ett arbete idag, vilket motsvarar 227 personer, och på personer som inte är i arbetslivet idag men har haft en anställning/arbete tidigare någon gång, dessa utgörs av 47 personer.

Arbetsituation

Av de teckenspråkiga döva, medlemmar inom SDR, har åtta av tio, 80 procent, en anställning/arbete. En sjättedel, 17 procent, uppger att de har haft en anställning eller arbete men har inte det nu vid perioden för enkäten.

Endast ett få tal, 3 procent, vilket motsvarar 9 personer har uppgett att de aldrig har haft en anställning eller ett arbete.

Tabell 82. Vad stämmer in på dig?

Arbetsituation	Totalt antal	Totalt procent	SDR antal	SDR procent
Jag har en anställning/ett arbete	560	57	227	80
Jag har haft en anställning/arbete <u>men inte nu</u>	365	37	47	17
Jag har aldrig haft en anställning/arbete	66	7	9	3

Sysselsättningsgrad

Majoriteten har sitt förvärvsarbete på heltid. Totalt sett har närmare åtta av tio, 77 procent, ett förvärvsarbete på heltid. En femtedel, 21 procent, arbetar således på deltid.

Tabell 83. Sysselsättningsgrad

Nuvarande sysselsättning	Totalt antal	Totalt procent	SDR antal	SDR procent
Förvärvsarbetar heltid	336	60	175	77
Förvärvsarbetar deltid	218	39	48	21
Ej svar	6	1	4	2

Anställningens längd

De som idag har ett arbete har haft sin anställning/sysselsättning i genomsnitt cirka 11 år.

Två tredjedelar, 66 procent, har haft sin anställning/sitt arbete i fem år eller längre. Tre av tio, 30 procent, har fått sitt arbete alternativt startat egenverksamhet inom de närmaste fem åren räknat från tidpunkten för enkäten.

Senaste anställningens längd

För dem som har haft arbete hade sin senaste anställning/arbete i genomsnitt i 6 år. För lite drygt hälften, 57 procent, varade arbetet i mindre än fem år. Fyra av tio, 42 procent, hade haft sin anställning/arbete i mer än fem år.

Tabell 84. Hur länge man haft sin nuvarande anställning/sysselsättning, procent

Anställningslängd	Total procent	SDR	Total procent	SDR
	Arbete idag	Arbetar idag	Har haft arbete	Har haft arbete
0 år (2010)	2	4	2	4
1 år	7	7	11	21
2 – 4 år	18	19	28	32
5 – 10 år	26	29	30	23
11 år eller längre	44	37	25	19
Ej svar	3	4	5	1
Medelantal år	12,1	10,6	8,1	5,7

Yrkesbransch – har arbete

De som har en anställning/arbete idag arbetar främst inom pedagogiska yrken/läraryrken, 20 procent, och vård och omsorgsbranschen, 16 procent. En av tio har arbete inom industri/mekanik och 6 procent har arbete inom någon intresseorganisation/handikapprörelse.

Yrkesbransch – har haft arbete

Den vanligaste branschen som man arbetade inom var vård och omsorg, en sjättedel, 17 procent, uppger att man senast arbetade inom den branschen. De näst vanligaste branschområdena som man arbetade inom senast var industri och mekanik, 13 procent, en av tio arbetade inom administration/juridik/politik.

Tabell 85. Inom vilken bransch arbetar du? Procent

Bransch	Total procent	SDR	Total procent	SDR
	Arbete idag	Arbetar idag	Har haft arbete	Har haft arbete
Kultur/media/design	4	2	3	2
Administration/juridik/politik	9	4	12	9
Hotell/resor/service	3	2	4	2
Vård/omsorg	15	16	18	17
Bygg/fastighet	4	4	4	2
Kropp/kost/hälsa	2	1	2	0
Säkerhet/transporter	2	1	3	4
Försäljning/marknadsföring	4	1	5	4
Pedagogiska yrken/ läraryrken	13	20	6	4
IT/telekommunikation	4	2	5	2
Djur/natur	1	0	4	6
Ekonomi/finans/försäkring	4	3	3	2
Industri/mekanik	10	11	12	13
Läkemedel	0	0	0	0
Försvarsmakten		0	0	0
Bistånd	0	0	1	0
Intresseorganisation/ Handikapprörelsen	8	6	5	6
Annan	16	25	10	26
Ej svar	1	1	1	-

Arbetsgivare – har arbete

Den vanligaste arbetsgivaren bland både dem som har arbete och bland dem som har haft arbete är hos privata arbetsgivare. Av dem som har arbete är en tredjedel, 33 procent, anställda hos en privat arbetsgivare. Näst vanligaste arbetsgivaren är kommunen, en fjärdedel, 25 procent, är kommunalanställda. Inom målgruppen har en åttondel, 12 procent, staten som arbetsgivare, där Samhall inte är inberäknat.

Något fler visar att de idag har en egen verksamhet som de driver, 4 procent, jämfört med dem som har haft arbete där 2 procent har drivit eget tidigare.

Arbetsgivare – har haft arbete

Teckenspråkiga döva har haft en högre andel anställda inom statlig verksamhet där Samhall inte är inberäknat och därtill där anställning inom Samhall varit aktuellt. Av dem som haft arbete har en sjättedel, 17 procent, arbetat inom statliga sektorn och en av tio, 11 procent, har haft sin anställning via Samhall, idag har 12 procent respektive 8 procent uppgett att de har arbete inom den statliga sektorn och inom Samhall.

Tabell 86. Arbetsgivare: privat, offentlig eller egenföretagare, procent

Arbetsgivare	Total procent	SDR	Total procent	SDR
	Arbete idag	Arbetar idag	Har haft arbete	Har haft arbete
Privat	34	33	39	30
Kommun	25	25	22	23
Landsting	5	4	8	-
Statlig (ej Samhall)	8	12	8	17
Samhall	8	8	6	11
Handikapporganisation	7	6	5	4
Annan ideell organisation	5	7	5	9
Egen företagare, frilansare	7	4	4	2
Ej svar	1	0	2	4

Antal anställda hos arbetsgivaren – har arbete

Tre av tio, 29 procent, arbetar hos en arbetsgivare som är stora, det vill säga har 200 eller fler anställda. Ytterligare var sjätte, 16 procent, arbetar hos en relativt stor arbetsgivare, arbetsgivare som har 50 till 199 anställda.

En fjärdedel, 25 procent, arbetar hos mindre arbetsgivare med 1-9 anställda och lika hög andel, 25 procent, arbetar hos något större arbetsgivare som har 10 till 49 anställda.

Antal anställda hos arbetsgivaren – har haft arbete

Cirka hälften av dem som tidigare har haft ett arbete uppger i hälften av fallen att arbetsgivaren var ”mindre” det vill säga hade mellan 1 till 49 anställda. En fjärdedel, 24 procent, hade en arbetsgivare som hade mellan 50 och 199 anställda.

Tabell 87. Antal anställda hos arbetsgivaren eller i det egna företaget, procent

Antal anställda	Total procent	SDR	Total procent	SDR
	Arbete idag	Arbetar idag	Har haft arbete	Har haft arbete
0 anställda	3	2	2	4
1 – 9 anställda	25	25	19	22
10 – 49 anställda	27	25	28	26
50 – 199 anställda	15	16	19	24
200 – eller fler	26	29	22	13
Ej svar	4	4	8	13

Anställningsform

Den vanligaste anställningsformen är att man har en tillsvidareanställning. Drygt åtta av tio, 84 procent, som har ett arbete idag har en tillsvidareanställning.

Tabell 88. Anställningsform

Anställningsform	Totalt antal	Total procent	SDR procent
Tillsvidareanställning	467	83	84
Projektanställd, visstidsanställd	33	6	6
Egen företagare/frilansare	38	7	4
Annat	20	4	6
Ej svar	2	0	1

Lönebidrag – har arbete

Totalt sett uppger fyra av tio, 39 procent, som har arbete idag att deras arbetsgivare har lönebidrag för dem.

Över hälften, 55 procent, uppger att deras anställning *inte* är kopplat till lönebidrag.

Lönebidrag – har haft arbete

Av de som haft ett arbete uppger fyra av tio, 43 procent, att deras tjänst var kopplad till lönebidrag vilket är något högre än de som idag har arbete. Samtidigt uppger 43 procent att deras tjänst inte var kopplad till lönebidrag. En av tio är inte säkra på hur förhållandet var.

Tabell 89. Om anställningen är med eller utan lönebidrag, procent

Lönebidrag	Total procent	SDR	Total procent	SDR
	Arbete idag	Arbetar idag	Har haft arbete	Har haft arbete
Ja	36	39	41	43
Nej	56	55	54	43
Vet inte	6	5	4	13
Ej svar	2	1	0	2

Hur man fick sin nuvarande anställning

En fjärdedel, 25 procent, av de personer som är teckenspråkiga döva har fått sin anställning via Arbetsförmedlingen.

En femtedel, 22 procent, fick anställningen genom kontakter. Därtill skulle man kunna tänka sig att om man blivit tipsad eller rekommenderad av en bekant, vän eller släkting också kan räknas som att man fått sitt arbete via "kontakter". Det skulle i så fall innebära att cirka en tredjedel, 33 procent, har fått sitt arbete genom kontakter som man har.

Var sjunde, 14 procent, har sökt och fått sitt arbete via publicerad annons. För en av tio övergick praktiken i anställning och lika många har blivit erbjuden sitt arbete.

Enbart 1 procent har fått sitt arbete via rekryteringsföretag.

Tabell 90. Hur man fått sin nuvarande anställning/sysselsättning

Väg till anställning	Totalt antal	Total procent	SDR procent
Via Arbetsförmedlingen	112	20	25
Via annons i tidning/nätet	98	18	14
Via rekryteringsföretag	5	1	1
Kontakter	118	21	22
Blev tipsad/rekommenderad av en bekant/vän/släkting	58	10	11
Praktiken övergick i anställning	51	9	11
Startade eget	36	6	4
Blev erbjuden	74	13	11
Ej svar	8	1	1

Arbetsförmedlingen är en central aktör för att ge stöd till personer med funktionsnedsättning, för personer som är teckenspråkiga döva är dövkonsulenter den viktigaste aktören. I enkäten poängterades det att frågan gällde Arbetsförmedlingen alternativt dövkonsulenter.

Stöd från Arbetsförmedlingen – har arbete

Fyra av tio, 41 procent, har inte varit i kontakt med Arbetsförmedlingen/dövkonsulenter eller inte upplever att de haft behov av att få deras stöd.

Av dem som har arbete idag uppger sju av tio, 70 procent, att de upplever sig ha fått stöd från Arbetsförmedlingen/dövkonsulenter. Av dessa uppger en tredjedel, 33 procent att de fått stöd i mycket eller i alla fall i ganska hög utsträckning och ytterligare 37 procent upplever att de fått stöd från Arbetsförmedlingen/dövkonsulenter i viss utsträckning.

Tre av tio, 30 procent, som varit i kontakt med Arbetsförmedlingen/dövkonsulenter upplever att de inte har fått något stöd alls.

Stöd från Arbetsförmedlingen – har haft arbete

Näst intill samtliga som har haft arbete har varit i kontakt med Arbetsförmedlingen/dövkonsulenter. Endast 4 procent, uppger att de inte har varit i kontakt med Arbetsförmedlingen/dövkonsulenter för att få deras stöd.

Av dem som har haft kontakt med Arbetsförmedlingen/dövkonsulenter upplever sex av tio, 63 procent, att de fått hjälp i någon utsträckning. Av dessa uppger 30 procent att de fått stöd i mycket eller i ganska hög utsträckning och näst lika hög andel, 33 procent, uppger att de fått hjälp men då i viss utsträckning.

37 procent av dem som har haft arbete och som varit i kontakt med Arbetsförmedlingen/dövkonsulenter upplever att de inte har fått något stöd alls.

Tabell 91. Upplevelsen av att ha fått stöd från Arbetsförmedlingen/dövkonsulenter, procent

Grad av upplevt stöd	Total procent	SDR	Total procent	SDR
	Arbete idag	Arbetar idag	Har haft arbete	Har haft arbete
Ja, i mycket hög utsträckning	9	8	5	6
Ja, i ganska hög utsträckning	15	11	10	21
Ja, i viss utsträckning	20	22	15	30
Nej, inget stöd alls	14	18	24	34
<i>Har inte varit i kontakt med AF/ dövkonsulenter/har inte haft behov av deras stöd</i>	41	41	42	4
<i>Ej svar</i>	0	0	4	5

Stöd från Försäkringskassan – har arbete

Totalt sett har 41 procent av dem som har arbete idag inte varit i kontakt med Försäkringskassan eller inte haft behov av det.

Av dem som har haft kontakt med Försäkringskassan upplever sju av tio, 72 procent, att de fått hjälp i någon utsträckning. Av dessa uppger 27 procent att de fått stöd i mycket eller i ganska hög utsträckning medan 45 procent uppger att de fått hjälp i viss utsträckning.

Tre av tio, 28 procent, som varit i kontakt med Försäkringskassan upplever att de inte har fått något stöd alls.

Stöd från Försäkringskassan – har haft arbete

Totalt sett har 28 procent av dem som har haft ett arbete, men inte har det idag, har inte varit i kontakt med Försäkringskassan eller uppger att de inte haft behov av det.

Av dem som har haft kontakt med Försäkringskassan upplever sju av tio, 71 procent, att de fått hjälp i någon utsträckning. Av dessa uppger en tredjedel, 34 procent, att de fått stöd i mycket eller i ganska hög utsträckning medan 37 procent uppger att de fått hjälp i viss utsträckning.

Tre av tio, 28 procent, som varit i kontakt med Försäkringskassan upplever att de inte har fått något stöd alls.

Tabell 92. Upplevelsen av att ha fått stöd från Försäkringskassan, procent

Grad av upplevt stöd från Försäkringskassan	Total procent	SDR	Total procent	SDR
	Arbete idag	Arbetar idag	Har haft arbete	Har haft arbete
Ja, i mycket hög utsträckning	9	5	12	6
Ja, i ganska hög utsträckning	19	11	22	17
Ja, i viss utsträckning	21	26	23	26
Nej, inget stöd alls	14	16	20	19
<i>Har inte varit i kontakt med Försäkringskassan/har inte haft behov av deras stöd</i>	36	41	20	28
<i>Ej svar</i>	-	2	3	4

Färdigheter – har arbete

Av dem som har arbete idag upplever i det närmaste lika hög andel att de är lagom kvalificerade för sitt arbete som de som upplever att de är överkvalificerade. Av de som uppfattar sig överkvalificerade uppger en åttondel, 12 procent, att de är mycket överkvalificerade för de uppgifter som de utför och en tredjedel, 33 procent, uppger sig vara överkvalificerad i vissa avseenden. Det är främst de personer med universitetsutbildning som upplever sig vara överkvalificerade för sina arbetsuppgifter. Fyra av tio, 42 procent, bedömer sig som lagom kvalificerade.

En av tio, upplever att de behöver ytterligare kunskaper för att klara av sitt arbete.

Färdigheter – har haft arbete

De flesta upplevde sig var lagom kvalificerade för sitt arbete, 40 procent. Men en tredjedel, 32 procent, upplevde sig som överkvalificerade på sitt arbete.

En femtedel, 23 procent, upplever även att de hade behövt ytterligare kunskaper för jobbet.

Tabell 93. Upplevelsen av att sina kunskaper och färdigheter stämmer överens med ditt arbete, procent

Kunskaper och färdigheter	Total procent Arbete idag	SDR Arbetar idag	Total procent Har haft arbete	SDR Har haft arbete
Är mycket överkvalificerad	4	12	6	9
Är överkvalificerad i vissa avseenden	14	33	20	23
Är lagom kvalificerad	71	42	63	40
Behöver vissa ytterligare kunskaper	6	11	9	17
Behöver en hel del ytterligare kunskaper	3	3	1	6
Ej svar	2	0	1	4

Utveckling i yrkesrollen – har arbete

Nio av tio, 90 procent, av de teckenspråkiga döva som har arbete idag upplever att de kan utvecklas i sin yrkesroll.

Enbart en av tio, 10 procent, upplever att de inte alls har kunnat utvecklas i sin yrkesroll.

Utveckling i yrkesrollen – har haft arbete

Av dem som har haft ett arbete men inte har det idag upplever en femtedel, 21 procent, att de inte alls kunde utvecklas i sin dåvarande yrkesroll.

Två tredjedelar, 75 procent, har dock uppfattningen att de kunde utvecklas i sin yrkesroll i sitt tidigare arbete.

Tabell 94. Upplevelsen av att kunna utvecklas i sin yrkesroll, procent

Utvecklingsmöjlighet	Total procent	SDR	Total procent	SDR
	Arbete idag	Arbetar idag	Har haft arbete	Har haft arbete
Ja, helt och hållet	48	47	32	15
Ja, till viss del	42	43	47	60
Nej, har inte alls	10	10	20	21
Ej svar	1	0	2	4

Stödinsatser och hjälpmedel

Arbetsbiträde, personlig assistent eller tolk

Fyra av tio, 43 procent, uppgett att de inte är i behov av arbetsbiträde, personlig assistent eller tolk i arbetet.

Av dem som har behov av något av stöden uppger två tredjedelar, 66 procent, att de har det i den mån som de är i behov av. En fjärdedel, 23 procent, har dock behov men har inte fått alla timmar som de varit i behov och ytterligare en åttondel, 12 procent, uppger att de har behov men att de inte har få någon insats alls.

Tabell 95. Behov av arbetsbiträde, personlig assistent eller tolk i arbetet

Arbetsbiträde, personlig assistent eller tolk	Totalt antal	Total procent	SDR procent
Ja, har det i den mån jag behöver	147	26	37
Ja, men får inte alla timmar jag behöver	40	7	13
Ja, men har inte fått någon	22	4	7
Nej, har inte behov	349	62	43
Ej svar	2	0	0

Arbetshjälpmedel

Fyra av tio, 43 procent, uppgett att de inte är i behov av personligt anpassade arbetshjälpmedel. Men av dem som har behov av något anpassat hjälpmedel i arbetet uppger sex av tio, 60 procent, att de har alla arbetshjälpmedel som de behöva. Tre av tio, 28 procent, har dock behov av mer anpassade arbetshjälpmedel än vad de har idag. Cirka en av tio, 11 procent, uppger att de har behov av anpassade arbetshjälpmedel men att de inte har få något alls.

Tabell 96. Behov av personligt anpassade arbetshjälpmedel

Arbetshjälpmedel	Totalt antal	Total procent	SDR procent
Ja, har det i den mån jag behöver	272	49	34
Ja, men har inte allt jag behöver	67	12	16
Ja, men har inte några alls	24	4	7
Nej, har inte behov	194	35	43
Ej svar	3	1	-

Lokalanpassning

Närmare sju av tio, 68 procent, uppger att de inte har behov av särskilda lokalanpassningar på sin arbetsplats. Men ser man till dem som har behov av särskilda lokalanpassningar på sitt arbete uppger hälften, 51 procent, att det är ordnat i den mån de har behov. En tredjedel, 32 procent, har dock behov av mer anpassade lokaler på arbetet än vad som idag är genomfört. En sjättedel, 17 procent, uppger att det inte alls har gjorts några lokalanpassningar som de är i behov av att det skulle finnas.

Tabell 97. Behov av särskild lokalanpassning på din arbetsplats

Lokalanpassning	Totalt antal	Total procent	SDR procent
Ja, har det i den mån jag behöver	110	20	15
Ja, men skulle behöva mer	37	7	10
Ja, men det har inte gjorts några	24	4	5
Nej, har inte behov	382	68	68
Ej svar	7	1	1

Anpassad arbetstid

Sju av tio, 70 procent, uppger att de inte har behov av att få speciellt anpassade arbetstider. Men av de som har behov av särskilt anpassade arbetstider uppger drygt tre fjärdedelar, 77 procent, att de också har fått det. En knapp fjärdedel, 23 procent, uppger att de har behov av att få anpassade arbetstider men att de inte har fått det.

Tabell 98. Behov av anpassad arbetstid

Anpassad arbetstid	Totalt antal	Total procent	SDR procent
Ja, och har fått det	137	24	23
Ja, fast har inte fått det	21	4	7
Nej, har inte behov	399	71	70
Ej svar	3	1	0

Anpassade arbetsuppgifter

Två tredjedelar, 67 procent, uppger att de inte har behov av anpassade arbetsuppgifter. Men av de som har behov av anpassade arbetsuppgifter uppger närmare åtta av tio, 83 procent, att de också har fått det. En sjättedel, 17 procent, uppger att de har behov av att kunna få anpassade arbetsuppgifter men att de inte har fått det.

Tabell 99. Behov av anpassade arbetsuppgifter

Anpassade arbetsuppgifter	Totalt antal	Total procent	SDR procent
Ja, och har fått det	141	25	27
Ja, fast har inte fått det	18	3	6
Nej, har inte behov	397	71	67
Ej svar	4	1	0

Hur lätt eller svårt det varit att erhålla hjälpmedel eller anpassningar – har arbete

Totalt set har fyra av tio, 39 procent, aldrig tillfrågat om några anpassningar eller hjälpmedel specifikt för sitt arbete.

Av dem som har tillfrågat om anpassningar och/eller hjälpmedel som de varit i behov av på sin arbetsplats uppger närmare hälften, 53 procent, att de upplever att det varit lätt att få det man har haft behov av.

Hur lätt eller svårt det varit att erhålla hjälpmedel eller anpassningar – har haft arbete

Fyra av tio, 40 procent, av dem som tidigare haft ett arbete uppger att de aldrig bett om några anpassningar eller hjälpmedel specifikt för arbetet.

Av dem som varit i behov och sökt någon anpassning eller hjälpmedel som behövs för arbetet uppger en femtedel, 19 procent, att det var ganska eller mycket lätt att få de anpassningar och hjälpmedel som efterfrågades. Sex av tio, 59 procent, upplevde det som varken lätt eller svårt att få de anpassningar och/eller hjälpmedel som de var i behov av för arbetet.

En knapp fjärdedel, 23 procent, upplevde att det hade varit ganska eller till och med mycket svårt att få igenom de anpassningar och hjälpmedel som hade varit behövligt i arbetet.

Tabell 100. Hur lätt eller svårt har det varit för dig, vid din nuvarande anställning, att få de hjälpmedel och anpassningar som du behöver till arbetsplatsen? Procent

Arbetshjälpmedel och anpassningar	Total procent Arbete idag	SDR Arbetar idag	Total procent Har haft arbete	SDR Har haft arbete
Mycket svårt	4	4	5	2
Ganska svårt	8	8	5	11
Varken lätt eller svårt	11	16	13	34
Ganska lätt	25	20	14	2
Mycket lätt	23	12	12	9
<i>Har aldrig bett om någon anpassning eller hjälpmedel specifikt för arbetet</i>	29	39	48	40
<i>Ej svar</i>	1	0	2	2

Delaktighet i arbetslivet

Vidareutbildning

Av dem som har arbetskamrater upplever åtta av tio, 78 procent, att de har samma möjligheter till vidareutbildning på sitt arbete som sina arbetskamrater som inte har funktionsnedsättning. Fyra av tio, 41 procent upplever att de kan det i viss mån medan 37 procent upplever att de kan det helt och hållet i samma utsträckning.

En femtedel, 22 procent, upplever att de inte alls har samma möjligheter att vidareutbilda sig på arbetet som arbetskamrater utan funktionsnedsättning.

Tabell 101. Möjligheter till vidareutbildning på arbetet så som arbetskamrater som inte har funktionsnedsättning

Vidareutbildning	Totalt antal	Total procent	SDR procent
Ja, helt och hållet	245	44	37
Ja, i viss mån	158	28	34
Nej, inte alls	98	18	20
Jag har inga arbetskamrater/driver eget	35	6	5
Ej svar	24	4	4

Utveckling i arbetet

Åtta av tio, 82 procent, av dem som har arbetskamrater uppger att de har samma möjligheter att utvecklas i arbetet så som sina arbetskamrater som inte har funktionsnedsättning. Fyra av tio, 40 procent, upplever att de kan det i viss mån och ytterligare 42 procent upplever att de kan utvecklas helt och hållet i samma utsträckning.

En femtedel, 18 procent, upplever att de inte alls har samma möjligheter att kunna utvecklas i arbetet som arbetskamrater utan funktionsnedsättning har.

Tabell 102. Möjlighet att utvecklas i arbetet så som arbetskamrater som inte har funktionsnedsättning

Utveckling i arbetet	Totalt antal	Total procent	SDR procent
Ja, helt och hållet	237	42	37
Ja, i viss mån	194	35	38
Nej, inte alls	74	13	16
Jag har inga arbetskamrater/driver eget	31	6	4
Ej svar	24	4	5

Ta del av information

Hälften, 48 procent, av de teckenspråkiga döva personerna upplever att de kan ta del helt och hållet av information som berör alla medarbetare i samma utsträckning som sina arbetskamrater, 43 procent uppger att de kan det i viss mån.

En av tio, 9 procent, uppger att de inte alls kan ta del av information som berör alla på arbetsplatsen.

Tabell 103. Möjligheter att ta del av information som berör alla medarbetare i samma utsträckning som arbetskamrater

Att ta del av information	Totalt antal	Total procent	SDR procent
Ja, helt och hållet	349	62	47
Ja, i viss mån	144	26	42
Nej, inte alls	33	6	8
Jag har inga arbetskamrater/driver eget	24	4	2
Ej svar	10	2	0

Förståelse från arbetskamrater – har arbete

Tre fjärdedelar, 74 procent, som har arbetskamrater upplever att de har förstående arbetskamrater. Fyra av tio, 40 procent, tycker att deras arbetskamrater har helt och hållet förståelse för de eventuella svårigheter som kan skapas på arbetsplatsen då man är teckenspråkiga döv bland hörande. En tredjedel, 34 procent, uppger att de känner att arbetskamraterna har förståelse i viss mån.

En fjärdedel, 25 procent, tycker att arbetskamraterna inte alls har förståelse eller att de svarat med att de anser att arbetskamraterna har ”varken eller” förståelse för eventuella svårigheter som kan uppkomma på grund av att de är teckenspråkiga döva.

Förståelse från arbetskamrater - har haft arbete

Totalt upplever fyra av tio, 38 procent, som hade arbetskamrater att deras arbetskamrater hade helt och hållet eller i alla fall till viss del förståelse för de eventuella svårigheter som kunde uppstå på arbetsplatsen på grund av att de är teckenspråkiga döva.

Sex av tio, 61 procent, tycker att deras arbetskamrater hade ”varken eller” förståelse eller inte alls någon förståelse för eventuella svårigheter som kunde uppkomma på arbetsplatsen på grund av att de är teckenspråkiga döva.

Tabell 104. Förståelse från arbetskamrater om eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kan skapa på arbetsplatsen. Procent

Förståelse från arbetskamrater	Total procent Arbete idag	SDR Arbetar idag	Total procent Har haft arbete	SDR Har haft arbete
Ja, helt och hållet	51	38	33	11
Ja, i viss mån	28	33	29	26
Varken eller	6	11	11	32
Nej, inte alls	8	14	11	26
<i>Jag har inga arbetskamrater/ driver eget</i>	4	3	3	4
<i>Ej svar</i>	3	3	13	2

Förståelse från chef - har

Tre fjärdedelar, 76 procent, anser att deras chef har förståelse för eventuella svårigheter som kan skapa på arbetsplatsen på grund av att man är teckenspråkiga döv. Av dessa uppfattar hälften, 47 procent, att deras chef har full förståelse och ytterligare 29 procent upplever att chefen har det åtminstone till viss del.

En fjärdedel, 24 procent, anser att deras nuvarande chef ”varken eller” har förståelse alternativt att chefen inte alls har förståelse för eventuella svårigheter som kan uppkomma i arbetet på grund av att de är teckenspråkiga döva.

Förståelse från chef – har haft

Fyra av tio, 44 procent, tycker att deras chef hade förståelse för de eventuella svårigheter som kunde skapas på arbetsplatsen på grund av att de är teckenspråkiga döva. En femtedel, 19 procent, upplevde att chefen hade full förståelse medan en

fjärdedel, 25 procent, uppfattade det som att chefen hade viss förståelse för den situation som kunde uppstå.

Över hälften, 55 procent, uppger att deras chef ”varken eller” visade någon förståelse alternativt att chefen inte alls hade förståelse för eventuella svårigheter som kunde skapa på arbetsplatsen på grund av att man är teckenspråkiga döv.

Tabell 105. Förståelse från närmaste chef om eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kan skapa på arbetsplatsen. Procent

Förståelse från chef	Total procent	SDR	Total procent	SDR
	Arbete idag	Arbetar idag	Har haft arbete	Har haft arbete
Ja, helt och hållet	54	44	28	17
Ja, i viss mån	23	28	25	23
Varken eller	5	8	13	36
Nej, inte alls	9	14	17	15
Jag har ingen chef	6	3	3	4
Ej svar	3	2	13	4

Arbetsgivarens tolerans för anställning av personer med funktionsnedsättning – har arbete

Att ta ställning till om man anser att ens arbetsgivare generellt är öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning kan vara svårt vilket också visar sig genom att en fjärdedel, 27 procent, svarat att det ”inte vet”. Enbart 6 procent har svarat att man uppfattar att ens arbetsgivare inte är öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning. I övriga fall anser man att arbetsgivaren är öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning och att arbetsgivaren tar hänsyn till kompetensen eller att man önskar mångfald på arbetsplatsen. Främst anges, 54 procent, att deras arbetsgivare ser till kompetensen och att det är det som räknas vid anställning. Var sjunde, 14 procent, uppger att deras arbetsgivare är öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning då man önskar att ha mångfald på arbetsplatsen.

Arbetsgivarens tolerans för anställning av personer med funktionsnedsättning har haft arbete

Totalt sett kunde inte fyra av tio, 40 procent, inte ta ställning i frågan om deras förra arbetsgivare var öppen för personer med funktionsnedsättning att ta anställning. Var sjunde, 15 procent, som uppger att deras förra uppdragsgivare inte var öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning.

I övriga fall anser man att arbetsgivaren att arbetsgivaren var öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning och att arbetsgivaren tog hänsyn till kompetensen eller att man önskar mångfald på arbetsplatsen. Främst anges, 34 procent, att deras arbetsgivare såg till kompetensen och att det var det som räknades vid anställning. En av tio, 9 procent, uppger att deras arbetsgivare var öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning då man önskade att ha mångfald på arbetsplatsen.

Tabell 106. Är din arbetsgivare öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning?
Procent

Anställning av personer med funktionsnedsättning	Total procent Arbete idag	SDR Arbetar idag	Total procent Har haft arbete	SDR Har haft arbete
Ja, kompetensen räknas vid anställningar	44	54	25	34
Ja, man vill ha mångfald på arbetsplatsen	18	14	12	9
Nej	10	6	22	15
Vet ej	26	27	36	40
Ej svar	4	1	6	2

Arbetsgemenskap

Av dem som uppgett att de har arbetskamrater har hälften, 51 procent, uppgett att de upplever att de ingår helt och hållet i arbetsgemenskapen på arbetsplatsen. En tredjedel, 33 procent, känner att de ingår men då till viss del.

Var sjätte, 16 procent, upplever att de "varken eller" ingår alternativt att de inte alls känner att de ingår i arbetsgemenskapen.

Tabell 107. Om man upplever att man ingår i arbetsgemenskapen på arbetet

Arbetsgemenskap	Totalt antal	Total procent	SDR procent
Ja, helt och hållet	367	66	50
Ja, i viss mån	121	22	32
Varken eller	31	6	12
Nej, inte alls	13	2	4
Jag har inga arbetskamrater	23	4	2
Ej svar	5	1	1

Arbetets betydelse – har arbete

Nio av tio, 92 procent, upplever att deras arbetsuppgifter har betydelse för företaget/organisationen som de arbetar för. Majoriteten, 64 procent, upplever det till och med har stor betydelse.

En av tio, 7 procent upplever att deras arbetsuppgifter egentligen inte har någon betydelse för företaget/organisationen.

Arbetets betydelse – har haft arbete

Sju av tio, 71 procent, upplever att deras arbetsuppgifter hade stor betydelse för företaget/organisationen som de arbetade för. En mindre andel om 6 procent upplever att deras arbetsuppgifter egentligen inte har någon betydelse för företaget/organisationen.

Hela 23 procent av de teckenspråkiga döva kan inte ta ställning till om de arbetsuppgifter som de utförde för sin arbetsgivare hade någon egentlig betydelse för företaget/organisationen.

Tabell 108. Upplevelsen av att arbetsuppgifterna har betydelse för företaget/organisationen. Procent

Arbetets betydelse	Total procent		SDR	
	Arbete idag	Arbetar idag	Har haft arbete	Har haft arbete
Till stor del	76	64	61	28
Till viss del	19	28	23	43
Har egentligen ingen betydelse för verksamheten	4	7	3	6
Vet ej	0	0	8	23
Ej svar	1	1	5	0

Karriärmöjligheter

Det var svårt för många i studien att ta ställning i frågan om huruvida deras funktionsnedsättning har påverkat dem i deras arbetsliv. Närmare fyra av tio, 42 procent, har uppgett att det "inte vet" eller så har de i inte svarat på frågan i överhuvudtaget.

Totalt sett uppger 44 procent av de teckenspråkiga döva att deras funktionsnedsättning har försvårat för dem att byta arbete och/eller att kunna göra karriär i ganska eller till och med i mycket hög grad.

Var sjunde, 14 procent, upplever att på grund av att de är teckenspråkiga döva har det underlättat för dem att byta arbete och göra karriär.

Tabell 109. Funktionsnedsättningens påverkan att byta arbete eller "göra karriär"

Karriärmöjligheter	Totalt antal	Total procent	SDR procent
Försvårat i mycket hög grad	142	25	11
Försvårat i ganska hög grad	200	36	33
Underlättat i ganska hög grad	32	6	12
Underlättat i mycket hög grad	7	1	2
Vet ej	148	26	38
Ej svar	31	6	4

Fackföreningens kunskaper om funktionsnedsättning – har arbete

En femtedel, 18 procent, har svarat att de anser att fackföreningen de är medlem i har tillräckligt med kunskap för att kunna företräda dem.

En sjundedel, 15 procent, uppfattar att facket direkt inte har tillräckligt med kunskap om teckenspråkiga döva för att kunna företräda dem.

Hälften, 53 procent, av de teckenspråkiga döva som har arbete uppger dock att de är medlemmar i en fackförening men de vet inte vad facket kan om förutsättningarna för personer som är teckenspråkiga döva.

Totalt sett är cirka en av tio, 11 procent, inte medlem i någon fackförening.

Fackföreningens kunskaper om funktionsnedsättning – har haft arbete

Enbart ett fåtal, 6 procent, av dem som har haft arbete var inte heller medlemmar i någon facklig förening när de hade sin senaste anställning/arbete.

Enbart var sjunde, 15 procent, uppfattar att facket hade tillräckligt med kunskaper för att kunna företräda dem.

Närmare tre av tio, 28 procent, av de teckenspråkiga döva upplever att deras fackföreningsrepresentanter inte hade tillräckliga kunskaper för att kunna företräda dem.

Hälften, 49 procent, var med i facket men de vet inte om deras fackliga organisation hade tillräckliga kunskaper om personer som är teckenspråkiga döva.

Tabell 110. Fackföreningens kunskaper om att företräda personer med funktionsnedsättning. Procent

Fackföreningens kunskaper om funktionsnedsättning	Total procent Arbete idag	SDR Arbetar idag	Total procent Har haft arbete	SDR Har haft arbete
Ja, de har tillräckliga kunskaper	16	18	13	15
Nej, de har inte tillräckliga kunskaper	17	15	16	28
Jag är med i facket, men jag vet inte vad de kan om funktionsnedsättning	50	53	52	49
Jag är inte/var inte medlem i fackförening	15	11	11	6
Ej svar	1	3	7	2

Nätverk – har arbete

Drygt åtta av tio, 82 procent, uppger att de har ganska mycket eller till och mycket stöd från ett nätverk kring dem så som till exempel familjemedlemmar, vänner och/eller arbetskamrater som stöttar och sporrar dem i arbetslivet. Ytterligare var sjunde, 14 procent, uppger att de har visst stöd men att det är ganska litet.

Totalt har 4 procent inget stöd alls från något personligt nätverk som kan stötta och sporra dem i arbetslivet.

Nätverk – har haft arbete

Över hälften, 55 procent, uppger att de hade ganska mycket eller till och mycket stöd från ett nätverk så som till exempel familjemedlemmar, vänner och/eller arbetskamrater som stöttade och sporrade dem i arbetslivet. Ytterligare tre av tio, 30 procent, uppger att de hade visst stöd men att det var ganska litet.

En av tio, 13 procent, uppger att de dock inte hade något stöd alls från något personligt nätverk som kunde stötta och sporra dem i arbetslivet.

Tabell 111. Stöd från nätverk, t ex familj, vänner eller arbetskamrater, som stöttar och sporrar i arbetet. Procent

Stöd från nätverk	Total procent	SDR	Total procent	SDR
	Arbete idag	Arbetar idag	Har haft arbete	Har haft arbete
Ja, har mycket stöd	44	42	32	19
Ja, har ganska mycket stöd	40	40	33	36
Ja, men har ganska lite stöd	12	14	18	30
Nej, har inget stöd alls	4	4	10	13
Ej svar	1	0	8	2

Resultatredovisning över de som har haft ett arbete/anställning

Resultatet nedan omfattar personer som angett att de har haft en anställning/ett arbete men har inte det idag, vilket motsvarar 48 personer. Nedan redovisas de frågor separat för målgruppen som inte är jämförbara med frågor som ställts till personer som har arbete idag.

Sysselsättning

Lite drygt hälften, 56 procent, av dem som har haft ett arbete eller en anställning men inte har det idag uppger att de idag har sjukersättning alternativt aktivitetsersättning på hel- eller deltid. Av dem är övervägande del det på heltid, 45 procent.

Fyra av tio, 40 procent, av de teckenspråkiga döva är arbetssökande eller i arbetsmarknadspolitisk åtgärd. En femtedel, 21 procent, är studerande.

Några enstaka, 6 procent, är i daglig verksamhet enligt LSS/SoL.

Tabell 112. Sysselsättning

Nuvarande sysselsättning	Totalt antal	Total procent	SDR procent
Sjukersättning eller Aktivitetsersättning heltid	257	70	45
Sjukersättning eller Aktivitetsersättning deltid	34	9	11
Arbetssökande / är i arbetsmarknadspolitisk åtgärd	70	19	40
Studerande	19	5	21
Daglig verksamhet enligt LSS /SoL	10	3	6
Annan än ovanstående	23	6	4
Ej svar	3	1	0

Anledning till avslutad anställning

Främsta anledningen till att man slutade på det senaste arbetet var på grund av arbetsbrist, 28 procent, eller att arbetet var tidsbegränsat, 15 procent.

En fjärdedel, 25 procent, slutade anställningen på grund av hälsoskäl eller på grund av funktionsnedsättning.

Var sjunde, 15 procent, slutade själv sin anställning/arbete på grund av att de inte ville vara kvar.

Tabell 113. Anledning till att man slutade den senaste anställningen/arbetet

Anledning till avslutad anställning	Totalt antal	Total procent	SDR procent
På grund av min funktionsnedsättning	137	38	2
På grund av min hälsa	105	29	23
På grund av arbetsbrist	79	22	28
Arbetet var tidsbegränsat/ projektanställd /vikariat	29	8	15
Slutade själv, ville inte vara kvar	18	5	15
På grund av annan anledning	62	17	21
Ej svar	5	1	-

Arbetssökande

På frågan om man sökt arbete under det senaste året svarar 45 procent att de har sökt olika arbeten. Dessa personer som tidigare har haft ett arbete men inte har det idag och som sökt arbete har sökt i medeltal 25 stycken arbeten var under det närmaste året.

Tabell 114. Sökt arbete under det senaste året

Arbetssökande senaste året	Totalt antal	Total procent	SDR procent
Ja	75	21	45
Nej	284	78	53
Ej svar	6	2	2

Tabell 115. Antal sökta jobb under det senaste året

Antal sökta jobb senaste året	Totalt	SDR
Medelantal sökta jobb under året	16,8	24,9

Framtid

Av de teckenspråkiga döva som har haft ett arbete eller anställning men inte har det idag tror fyra av tio, 40 procent, att de kommer att få en anställning inom det närmaste året eller åtminstone inom de närmaste tre åren.

En femtedel, 19 procent, tror inte att de kommer att få en anställning i framtiden men att de tror att de kommer att få praktikplats.

Tre av tio, 30 procent, tror dock att de aldrig varken kommer att få praktikplats eller anställning igen i framtiden.

En mindre andel, 4 procent, som har haft arbete tror att de kommer att starta en egen verksamhet i framtiden.

Tabell 116. Framtidstro till att få anställning

Chanser till att få anställning i framtiden	Totalt antal	Total procent	SDR procent
Jag kommer att få en anställning inom det närmaste året	22	6	17
Jag kommer att få en anställning inom de närmaste tre åren	38	10	23
Jag kommer att få praktikplats men inte anställning	50	14	19
Jag kommer att varken få praktikplats eller anställning	223	61	30
Jag kommer att starta egen verksamhet	7	2	4
Ej svar	25	7	6

4.2 Resultatredovisning från de som har arbete på hel eller deltid eller har haft arbete – redovisning över personer med synnedsättning.

Resultatet nedan omfattar personer med synnedsättning som angett att de har en anställning/ett arbete, vilket motsvarar 202 personer och de som angett att de har haft arbete tidigare, vilket motsvarar 150 personer.

Arbetssituation

Av de personerna med synnedsättning i studien har drygt hälften, 55 procent, en anställning/ett arbete idag.

Fyra av tio, 41 procent, uppger att de har haft en anställning eller arbete men har inte det nu vid perioden för enkäten. Endast ett få tal har uppgett att de aldrig har haft en anställning eller ett arbete, 4 procent.

Tabell 117. Vad stämmer in på dig?

Arbetssituation	Totalt antal	Total procent	SRF antal	SRF procent
Jag har en anställning/ett arbete	560	57	202	55
Jag har haft en anställning/arbete men inte nu	365	37	150	41
Jag har aldrig haft en anställning/arbete	66	7	16	4

(Antal svarande SRF 368 stycken. 100 procent av samtliga svarande)

Sysselsättningsgrad

Drygt hälften, 55 procent, har ett förvärvsarbete på heltid. De som har universitetets eller högskolestudier arbetar i högre utsträckning heltid, 72 procent. Det är främst männen som arbetar på heltid, 70 procent av männen har ett heltidsarbete medan fyra av tio, 40 procent, av kvinnorna har ett heltidsarbete. Följaktligen har knappt hälften, 45 procent, arbete på deltid. Av kvinnorna arbetar sex av tio, 60 procent, deltid jämfört med 29 procent av männen.

Tabell 118. Sysselsättningsgrad

Nuvarande sysselsättning	Totalt antal	Total procent	SRF antal	SRF procent
Förvärvsarbetar heltid	336	60	111	55
Förvärvsarbetar deltid	218	39	90	45
Ej svar	6	1	1	0

Anställningens längd – har arbete

De som idag har en anställning/arbete har haft sin anställning/sysselsättning i genomsnitt 13 år.

Hälften, 51 procent, haft sin anställning/arbete i 11 år eller längre. En fjärdedel, 25 procent, har haft sin nuvarande anställning/sysselsättning mellan 5 och 10 år. En

dryg femtedel, 22 procent, har varit på sitt nuvarande arbete i ett par år, det vill säga 2-4 år, medan en liten andel, 5 procent, har relativt nya påbörjade arbeten och har haft sin anställning under det närmaste året.

Senaste anställningens längd – Har haft arbete

När man senast hade en anställning/arbete hade man haft den i genomsnitt i 8 år. En knapp fjärdedel, 23 procent, hade sin senaste anställning i 11 år eller längre.

Fyra av tio, 37 procent, uppgett att de var anställda mellan 5 och 10 år hos den senaste arbetsgivaren alternativt drev egen verksamhet. En fjärdedel, 26 procent, hade haft sitt senaste arbete i 2 till 4 år. Drygt en av tio, 13 procent, hade haft sin anställning under en kortare period, under de närmaste åren.

Tabell 119. Hur länge man haft sin anställning/sysselsättning

Anställningslängd	Total procent Arbete idag	SRF procent Arbetar idag	Total procent Har haft arbete	SRF procent Har haft arbete
0 år (2010)	2	0	2	2
1 år	7	5	11	11
2 - 4 år	18	17	28	26
5 - 10 år	26	25	30	37
11 år eller längre	44	51	25	23
Medelantal år	12,1	13,0	8,1	8,2

Yrkesbransch – har arbete

De som har en anställning/arbete idag arbetar främst inom vård och omsorg, 15 procent, och inom administration/juridik/politik, 12 procent. Även en av tio har pedagogiska yrken/läraryrken, 11 procent, eller arbetar inom yrkesbranscher så som inom industri/mekanik, 10 procent. 8 procent uppger att de arbetar inom en intresseorganisation/handikappreelse.

Yrkesbransch – har haft arbete

Den vanligaste branschen som man arbete inom var vård och omsorg, en femtedel, 18 procent, uppger att man senast arbetade inom den branschen. De näst vanligaste branschområdena som man arbetade inom senast var administration/juridik/politik, 15 procent, och industri/mekanik, 12 procent. En av tio, 9 procent, var senast verksam inom försäljning/marknadsföring.

Tabell 120. Jämförelse mellan de som arbetar idag och de som har haft ett arbete men inte har det idag, uppdelat per organisation, procent

Bransch	Total procent Arbete idag	SRF procent Arbetar idag	Total procent Har haft arbete	SRF procent Har haft arbete
Kultur/media/design	4	6	3	5
Administration/juridik/politik	9	12	12	15
Hotell/resor/service	3	2	4	5
Vård/omsorg	15	15	18	18
Bygg/fastighet	4	4	4	6
Kropp/kost/hälsa	2	3	2	4
Säkerhet/transporter	2	2	3	4
Försäljning/marknadsföring	4	6	5	9
Pedagogiska yrken/läraryrken	13	11	6	6
IT/telekommunikation	4	6	5	5
Djur/natur	1	3	4	4
Ekonomi/finans/försäkring	4	3	3	1
Industri/mekanik	10	10	12	12
Läkemedel	0	0	0	0
Försvarsmakten			0	0
Bistånd	0		1	1
Intresseorganisation/ Handikapprörelsen	8	8	5	2
Annan	16	4	10	2
Ej svar	1	1	1	1

Arbetsgivare – har arbete

En tredjedel, 34 procent, har uppgett att de har en anställning/arbete hos en privat arbetsgivare. En fjärdedel, 23 procent, har arbete inom kommunen.

En åttondel, 12 procent, inom målgruppen SRF har eget företag.

Arbetsgivare – har haft arbete

Nästan hälften, 46 procent, som har haft en anställning/arbete uppger att deras senaste arbetsgivare var en privat arbetsgivare. En femtedel, 19 procent, arbetade inom kommunen.

Cirka en av tio arbetade senast inom Landstinget, 9 procent, och inom en statlig verksamhet, 8 procent.

Tabell 121. Arbetsgivare: privat, offentlig eller egenföretagare

Arbetsgivare	Total procent	SRF	Total procent	SRF
	Arbete idag	Arbetar idag	Har haft arbete	Har haft arbete
Privat	34	34	39	46
Kommun	25	23	22	19
Landsting	5	6	8	9
Statlig (ej Samhall)	8	6	8	8
Samhall	8	8	6	4
Handikapporganisation	7	8	5	5
Annan ideell organisation	5	2	5	3
Egen företagare, frilansare	7	12	4	5
Ej svar	1	1	2	1

Antal anställda hos arbetsgivaren – har arbete

Av de som har ett arbete idag uppger tre av tio, 31 procent, att verksamheten har 10 till 49 anställda. Tre av tio, 30 procent, är på arbetsplatser som har 1 till 9 anställda.

Fyra av tio, 38 procent, är hos arbetsgivare som har 50 eller fler anställda.

Antal anställda hos arbetsgivaren – har haft arbete

De som har haft ett arbete tidigare men inte har det idag uppger fyra av tio, 38 procent, att verksamheten hade 10 till 49 anställda. 36 procent hade senast varit hos en arbetsgivare som hade 50 eller fler anställda.

En femtedel, 22 procent, hade varit på arbetsplatser som hade 1 till 9 anställda.

Tabell 122. Antal anställda hos arbetsgivaren eller i det egna företaget

Antal anställda	Total procent	SRF	Total procent	SRF
	Arbete idag	Arbetar idag	Har haft arbete	Har haft arbete
0 anställda	3	6	2	1
1 – 9 anställda	25	30	19	22
10 – 49 anställda	27	31	28	38
50 – 199 anställda	15	26	19	21
200 – eller fler	26	12	22	15
Ej svar	4	3	8	3

Anställningsform – har arbete

Den vanligaste anställningsformen är att man har en tillsvidareanställning. Åtta av tio, 82 procent, som har ett arbete idag har en tillsvidareanställning. En åttondel, 12 procent, uppger att de är egen företagare eller frilansar.

Tabell 123. Anställningsform

Anställningsform	Totalt antal	Total procent	SRF procent
Tillsvidareanställning	467	83	82
Projektanställd, visstidsanställd	33	6	5
Egen företagare/frilansare	38	7	12
Annat	20	4	1
Ej svar	2	0	0

Lönebidrag – har arbete

Över hälften, 53 procent, uppger att deras anställning som de har idag *inte* är kopplat till lönebidrag. Nästan hälften, 45 procent, som uppger att de har arbete idag har en arbetsgivare som har lönebidrag för dem.

Lönebidrag – har haft arbete

Över hälften, 56 procent, som inte har ett arbete idag men har haft det uppger att deras senaste anställning de hade *inte* var kopplat till lönebidrag. Fyra av tio, 42 procent, hade en arbetsgivare som erhöll lönebidrag för dem på det senaste arbetet de hade.

Tabell 124. Om anställningen är med eller utan lönebidrag

Lönebidrag	Total procent Arbete idag	SRF Arbetar idag	Total procent Har haft arbete	SRF Har haft arbete
Ja	36	45	41	42
Nej	56	53	54	56
Vet inte	6	2	4	2
Ej svar	2	0	0	0

Hur man fick sin nuvarande anställning

De tre vanligaste sätten som man har erhållit sin anställning på är via annons i tidning/på nätet, egna kontakter eller via arbetsförmedlingen. En femtedel har fått anställningen de har idag via annons, 21 procent, genom kontakter, 19 procent, eller via Arbetsförmedlingen, 17 procent.

En av tio, 13 procent, uppger att de fått arbetet genom att de blev erbjuden anställningen. Därtill skulle man kunna tänka sig att om man blivit tipsad eller rekommenderad av en bekant, vän eller släkting också kan räknas som att man fått sitt arbete via kontakter. Det skulle i så fall innebära att fyra av tio, 38 procent, har fått sitt arbete genom kontakter som man har.

En av tio, 8 procent, har fått sitt arbete genom att den praktik de haft övergått till anställning.

Enbart 1 procent har fått sitt arbete via rekryteringsföretag.

Tabell 125. Hur man fått sin nuvarande anställning/sysselsättning

Väg till anställning	Totalt antal	Total procent	SRF procent
Via Arbetsförmedlingen	112	20	17
Via annons i tidning/nätet	98	18	22
Via rekryteringsföretag	5	1	1
Kontakter	118	21	19
Blev tipsad/rekommenderad av en bekant/vän/släkting	58	10	6
Praktiken övergick i anställning	51	9	8
Startade eget	36	6	11
Blev erbjuden	74	13	13
Ej svar	8	1	1

Stöd från Arbetsförmedlingen – har arbete

Fyra av tio, 43 procent, som har en anställning/ett arbete har inte varit i kontakt med Arbetsförmedlingen eller uppger att de inte haft behov av att få deras stöd.

Totalt uppger 46 procent att de fått hjälp från Arbetsförmedlingen. Av dessa uppger en knapp tredjedel, 31 procent, att de fått stöd *i mycket eller i ganska hög* utsträckning och en sjundedel, 15 procent, uppger att de fått hjälp *i viss* utsträckning.

En av tio, 11 procent, upplever att de *inte har fått något stöd alls* från Arbetsförmedlingen.

Stöd från Arbetsförmedlingen – har haft arbete

Hälften, 51 procent, av dem som har haft ett arbete/en anställning tidigare uppger att de inte har varit i kontakt med Arbetsförmedlingen eller inte haft behov av att få deras stöd.

Tre av tio, 28 procent, upplever att de fått hjälp i någon utsträckning av Arbetsförmedlingen.

En femtedel, 21 procent, uppger att de upplever att de *inte fått något stöd alls* av Arbetsförmedlingen.

Tabell 126. Upplevelsen av att ha fått stöd från Arbetsförmedlingen

Grad av upplevt stöd	Total procent	SRF	Total procent	SRF
	Arbete idag	Arbetar idag	Har haft arbete	Har haft arbete
Ja, i mycket hög utsträckning	9	8	5	5
Ja, i ganska hög utsträckning	15	23	10	11
Ja, i viss utsträckning	20	15	15	12
Nej, inget stöd alls	14	11	24	21
<i>Har inte varit i kontakt med Arbetsförmedlingen/har inte haft behov av deras stöd</i>	41	43	42	51

Stöd från Försäkringskassan – har arbete

Totalt sett har en tredjedel, 33 procent, av de som har ett arbete idag inte varit i kontakt med Försäkringskassan eller inte haft behov av det.

Över hälften, 55 procent, upplever att de fått hjälp i någon utsträckning av Försäkringskassan. Fyra av tio, 42 procent, uppger att de fått stöd *i mycket eller i ganska hög* utsträckning medan en av tio, 13 procent, uppger att de fått hjälp *i viss* utsträckning.

En av tio, 11 procent, uppger att *de inte har fått något stöd alls* från Försäkringskassan.

Stöd från Försäkringskassan – har haft arbete

Tre av tio, 29 procent, som haft ett arbete tidigare men inte har det idag har uppgett att inte varit i kontakt med Försäkringskassan eller att de inte haft behov av det.

45 procent upplever att de fått hjälp i någon utsträckning av Försäkringskassan. Drygt en fjärdedel, 27 procent, upplever att de fått stöd *i mycket eller i ganska hög* utsträckning och en femtedel, 18 procent, fått hjälp *i viss* utsträckning.

En fjärdedel, 25 procent, upplever att *de inte har fått något stöd alls* från Försäkringskassan.

Det är främst personer med synnedsättning som upplever att de inte alls har fått något stöd från Försäkringskassan, 36 procent uppger att de upplever det så.

Tabell 127. Upplevelsen av att ha fått stöd från Försäkringskassan

Grad av upplevt stöd från Försäkringskassan	Total procent Arbete idag	SRF Arbetar idag	Total procent Har haft arbete	SRF Har haft arbete
Ja, i mycket hög utsträckning	9	13	12	7
Ja, i ganska hög utsträckning	19	29	22	20
Ja, i viss utsträckning	21	13	23	18
Nej, inget stöd alls	14	11	20	25
<i>Har inte varit i kontakt med Försäkringskassan/har inte haft behov av deras stöd</i>	36	34	20	29
<i>Ej svar</i>	0	0	3	0

Färdigheter – har arbete

Åtta av tio, 83 procent, upplever att de har kvalifikationer som stämmer överens med arbetsuppgifterna och är därmed lagom kvalificerad.

Totalt sett upplever en av tio, 9 procent, att de är mycket eller något överkvalificerad för det arbete de utför idag. En av tio, 8 procent, upplever att de skulle behöva i viss utsträckning ytterligare kunskaper.

Färdigheter – har haft arbete

De som uppger att de haft ett arbete tidigare men inte har det idag upplever nio av tio, 87 procent, att de var lagom kvalificerade för sitt arbete.

En av tio, 10 procent, upplevde sig överkvalificerade för arbetet de hade.

Tabell 128. Upplevelsen av att sina kunskaper och färdigheter stämmer överens med ditt arbete

Kunskaper och färdigheter	Total procent	SRF	Total procent	SRF
	Arbete idag	Arbetar idag	Har haft arbete	Har haft arbete
Är mycket överkvalificerad	4	2	6	2
Är överkvalificerad i vissa avseenden	14	7	20	8
Är lagom kvalificerad	71	83	63	87
Behöver vissa ytterligare kunskaper	6	8	9	2
Behöver en hel del ytterligare kunskaper	3	0	1	1
Ej svar	2	0	1	0

Utveckling i yrkesrollen – har arbete

Över hälften, 57 procent, uppger att de helt och hållet har kunnat utvecklas i sin yrkesroll. Ytterligare en tredjedel, 32 procent, upplever att de åtminstone kan utvecklas i viss uträkning i sin yrkesroll.

Enbart en av tio, 10 procent, upplever att de inte alls kan utvecklas i sin yrkesroll de har idag.

Utveckling i yrkesrollen – har haft arbete

En femtedel, 19 procent, uppger att de inte alls kunde utvecklas i sin yrkesroll vid sin senaste anställning.

Åtta av tio, 81 procent, upplever dock att de hade möjlighet att utvecklas i sin yrkesroll när de hade sin senaste anställning/arbete.

Tabell 129. Upplevelsen av att kunna utvecklas i sin yrkesroll

Utvecklingsmöjlighet	Total procent	SRF	Total procent	SRF
	Arbete idag	Arbetar idag	Har haft arbete	Har haft arbete
Ja, helt och hållet	48	57	32	41
Ja, till viss del	42	32	47	40
Nej, har inte alls	10	10	20	19
Ej svar	1	1	2	0

Stödinsatser och hjälpmedel – har arbete

Arbetsbiträde, personlig assistent eller tolk

Sju av tio, 69 procent, uppgett att de inte är i behov av arbetsbiträde, personlig assistent eller tolk i arbetet.

En fjärdedel, 23 procent, uppger att de har stödinsatser så som arbetsbiträde, personlig assistent eller tolk i den mån som de är i behov av.

En mindre andel, 7 procent, uppger dock att de har behov stödinsatser men har inte fått alla timmar som de varit i behov att de inte har få någon insats alls.

Tabell 130. Behov av arbetsbiträde, personlig assistent eller tolk i arbetet

Arbetsbiträde, personlig assistent eller tolk	Totalt antal	Totalt procent	SRF procent
Ja, har det i den mån jag behöver	147	26	23
Ja, men får inte alla timmar jag behöver	40	7	5
Ja, men har inte fått någon	22	4	2
Nej, har inte behov	349	62	69
Ej svar	2	0	0

Arbetshjälpmedel

En fjärdedel, 24 procent, uppgett att de inte är i behov av personligt anpassade arbets hjälpmedel.

Två tredjedelar, 66 procent, har de erhållit personligt anpassade arbets hjälpmedel i den mån som de är i behov av.

En av tio, 10 procent, har dock behov av mer anpassade arbets hjälpmedel än vad de har idag.

Tabell 131. Behov av personligt anpassade arbets hjälpmedel

Arbets hjälpmedel	Totalt antal	Totalt procent	SRF procent
Ja, har det i den mån jag behöver	272	49	66
Ja, men har inte allt jag behöver	67	12	8
Ja, men har inte några alls	24	4	2
Nej, har inte behov	194	35	24
Ej svar	3	1	0

Lokalanpassning

Åtta av tio, 81 procent, uppger att de inte har behov av särskilda lokalanpassningar på sin arbetsplats.

En av tio, 13 procent, uppger att de behov av särskilda lokalanpassningar som de varit i behov av att det åtgärdas är ordnat i den mån det har behövts. En mindre

andel, 5 procent, har dock behov av mer anpassade lokaler på arbetet än vad som idag är genomfört.

Tabell 132. Behov av särskild lokalanpassning på din arbetsplats

Lokalanpassning	Totalt antal	Total procent	SRF procent
Ja, har det i den mån jag behöver	110	20	13
Ja, men skulle behöva mer	37	7	3
Ja, men det har inte gjorts några	24	4	2
Nej, har inte behov	382	68	81
Ej svar	7	1	0

Anpassad arbetstid

Drygt åtta av tio, 85 procent, uppger att de inte har behov av att få speciellt anpassade arbetstider.

Av dem som har haft behov av anpassade arbetstider har även i det närmaste samtliga fått det.

Tabell 133. Behov av anpassad arbetstid

Anpassad arbetstid	Totalt antal	Total procent	SRF procent
Ja, och har fått det	137	24	12
Ja, fast har inte fått det	21	4	1
Nej, har inte behov	399	71	85
Ej svar	3	1	1

Anpassade arbetsuppgifter

Nio av tio, 88 procent, uppger att de inte har behov av anpassade arbetsuppgifter.

Av dem som har haft behov av anpassade arbetsuppgifter har även i det närmaste samtliga fått det.

Tabell 134. Behov av anpassade arbetsuppgifter

Anpassade arbetsuppgifter	Totalt antal	Total procent	SRF procent
Ja, och har fått det	141	25	10
Ja, fast har inte fått det	18	3	1
Nej, har inte behov	397	71	88
Ej svar	4	1	1

Hur lätt eller svårt det varit att erhålla hjälpmedel eller anpassningar – har arbete

En femtedel, 18 procent, som har ett arbete idag har aldrig tillfrågat om några anpassningar eller hjälpmedel specifikt för sitt arbete.

Övervägande upplever man att det har varit lätt att få de anpassningar och/eller hjälpmedel som man varit i behov av på sin arbetsplats, 65 procent, uppger att det varit ganska eller till och med mycket lätt att få de arbetshjälpmedel eller anpassningar man varit i behov av. En av tio, 13 procent, upplever dock att de haft det ganska eller mycket svårt att få det stöd de är i behov av.

Hur lätt eller svårt det varit att erhålla hjälpmedel eller anpassningar – har haft arbete

Över hälften, 54 procent, av dem som tidigare haft ett arbete uppger att de aldrig bitt om några anpassningar eller hjälpmedel specifikt för arbetet.

Övervägande upplever man att det var lätt att få de anpassningar och/eller hjälpmedel som man var i behov av på få till arbetsplatsen, 33 procent, uppger att det varit ganska eller till och med mycket lätt att få de stödinsatser som man var i behov av. En av tio, upplever att det var ganska eller mycket svårt.

Tabell 135. Hur lätt eller svårt har det varit för dig, vid din nuvarande anställning, att få de hjälpmedel och anpassningar som du behöver till arbetsplatsen?

Arbetshjälpmedel och anpassningar	Total procent Arbete idag	SRF Arbetar idag	Total procent Har haft arbete	SRF Har haft arbete
Mycket svårt	4	5	5	5
Ganska svårt	8	8	5	5
Varken lätt eller svårt	11	2	13	3
Ganska lätt	25	33	14	18
Mycket lätt	23	32	12	15
<i>Har aldrig bitt om någon anpassning eller hjälpmedel specifikt för arbetet</i>	29	18	48	54
<i>Ej svar</i>	1	1	2	1

Delaktighet i arbetslivet – har arbete

Vidareutbildning

Sju av tio, 71 procent, uppger att de har helt och hållet samma möjligheter till vidareutbildning på sitt arbete som sina arbetskamrater som inte har funktionsnedsättning.

En sjundedel, 15 procent, upplever att de inte alls har samma möjligheter till vidareutbildning.

Tabell 136. Möjligheter till vidareutbildning på arbetet så som arbetskamrater som inte har funktionsnedsättning

Vidareutbildning	Totalt antal	Total procent	SRF procent
Ja, helt och hållet	245	44	48
Ja, i viss mån	158	28	23
Nej, inte alls	98	18	15
Jag har inga arbetskamrater/driver eget	35	6	9
Ej svar	24	4	5

Utveckling i arbetet

Sju av tio, 71 procent, uppger att de har helt och hållet eller i viss mån samma möjligheter att utvecklas i sitt arbete så som sina arbetskamrater som inte har funktionsnedsättning.

Cirka en av tio, 8 procent, upplever att de inte alls har samma att utvecklas i sitt arbete.

Tabell 137. Möjlighet att utvecklas i arbetet så som arbetskamrater som inte har funktionsnedsättning

Utveckling i arbetet	Totalt antal	Total procent	SRF procent
Ja, helt och hållet	237	42	47
Ja, i viss mån	194	35	30
Nej, inte alls	74	13	8
Jag har inga arbetskamrater/driver eget	31	6	9
Ej svar	24	4	6

Ta del av information

Åtta av tio, 81 procent, kan helt och hållet eller i viss mån ta del av den information som berör alla på arbetsplatsen i samma utsträckning som sina arbetskamrater.

6 procent uppger att de inte alls kan ta del av information som berör alla på arbetsplatsen.

Tabell 138. Möjligheter att ta del av information som berör alla medarbetare i samma utsträckning som arbetskamrater

Att ta del av information	Totalt antal	Total procent	SRF procent
Ja, helt och hållet	349	62	65
Ja, i viss mån	144	26	16
Nej, inte alls	33	6	6
Jag har inga arbetskamrater/driver eget	24	4	8
Ej svar	10	2	4

Förståelse från arbetskamrater – har arbete

Över hälften, 56 procent, upplever att deras arbetskamrater har helt och hållet förståelse för de eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kan skapa på arbetsplatsen. En knapp fjärdedel, 26 procent, uppger att de känner att arbetskamraterna har förståelse i viss mån.

Förståelse från arbetskamrater - har haft

Av de som haft arbete tidigare men inte har det idag upplevde fyra av tio, 41 procent, att deras arbetskamrater hade helt och hållet förståelse för de eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kunde skapa på arbetsplatsen. Tre av tio, 30 procent, upplevde att arbetskamraterna hade det i viss mån.

En av tio, 11 procent, upplevde att arbetskamraterna ”varken eller” alternativt inte alls hade förståelse för eventuella svårigheter som kunde uppkomma på grund av funktionsnedsättningen.

Tabell 139. Förståelse från arbetskamrater om eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kan skapa på arbetsplatsen

Förståelse från arbetskamrater	Total procent Arbete idag	SRF Arbetar idag	Total procent Har haft arbete	SRF Har haft arbete
Ja, helt och hållet	51	56	33	41
Ja, i viss mån	28	26	29	30
Varken eller	6	2	11	4
Nej, inte alls	8	4	11	7
Jag har inga arbetskamrater/ driver eget	4	7	3	1
Ej svar	3	4	13	17

Förståelse från chef – har arbetet

Tre fjärdedelar, 76 procent, upplever att de har förståelse från sin chef om svårigheter som kan uppstå på arbetet. Sex av tio, 59 procent, tycker att deras chef har helt och hållet förståelse för de eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kan skapa på arbetsplatsen. En sjättedel, 17 procent, uppfattar att chefen har förståelse i viss mån.

Förståelse från chef – har haft

En femtedel, 19 procent, av de som tidigare haft ett arbete men inte har det idag upplevde att deras chef inte hade någon förståelse alls för de eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kunde skapa på arbetsplatsen.

En tredjedel, 31 procent, uppfattade att chefen hade helt och hållet förståelse för eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kunde föra med sig på arbetsplatsen. En fjärdedel, 24 procent, uppger att de kände att deras chef hade förståelse i viss mån.

Tabell 140. Förståelse från närmaste chef om eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kan skapa på arbetsplatsen

Förståelse från chef	Total procent Arbete idag	SRF Arbetar idag	Total procent Har haft arbete	SRF Har haft arbete
Ja, helt och hållet	54	59	28	31
Ja, i viss mån	23	17	25	24
Varken eller	5	1	13	7
Nej, inte alls	9	6	17	19
Jag har ingen chef	6	12	3	3
Ej svar	3	4	13	16

Arbetsgivarens tolerans för anställning av personer med funktionsnedsättning – har arbete

Att ta ställning till om man anser att ens arbetsgivare generellt är öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning kan vara svårt vilket också visar sig genom att cirka tre av tio, 28 procent, svarat att det ”inte vet” eller valt att hoppa över frågan.

En tredjedel, 32 procent, uppger att de är på en arbetsplats där arbetsgivaren är öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning då kompetensen räknas vid anställningar. En femtedel, 22 procent, uppger att arbetsgivaren är öppen för anställningar av personer med funktionsnedsättning eftersom man vill ha mångfald på sin arbetsplats.

En femtedel, 21 procent, uppger att de är på en arbetsplats där arbetsgivaren inte är öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning.

Arbetsgivarens tolerans för anställning av personer med funktionsnedsättning - har haft arbete

Frågan var även svårt att ta ställning till för dem som tidigare haft ett arbete men inte har det idag. Cirka tre av tio, 28 procent, svarar att det ”inte vet” eller valt att hoppa över frågan om man anser att ens arbetsgivare generellt är öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning.

En tredjedel, 34 procent, uppger att de var anställda på en arbetsplats där arbetsgivaren inte var öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning.

I de fall man anser att arbetsgivaren att arbetsgivaren var öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning uppger, 25 procent, att deras arbetsgivare såg till kompetensen och att det var det som räknades vid anställning. En sjättedel, 17 procent, uppger att deras arbetsgivare var öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning då man önskade att ha mångfald på arbetsplatsen.

Tabell 141. Är din arbetsgivare öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning?

Anställning av personer med funktionsnedsättning	Total procent Arbete idag	SRF Arbetar idag	Total procent Har haft arbete	SRF Har haft arbete
Ja, kompetensen räknas vid anställningar	44	32	25	25
Ja, man vill ha mångfald på arbetsplatsen	18	22	12	17
Nej	10	21	22	34
Vet ej	26	20	36	26
Ej svar	4	8	6	2

Arbetsgemenskap - har arbete

Nio av tio, 89 procent, har uppgett att de upplever att de ingår helt och hållet eller i viss mån i arbetsgemenskapen på arbetsplatsen.

Tabell 142. Om man upplever att man ingår i arbetsgemenskapen på arbetet

Arbetsgemenskap	Totalt antal	Total procent	SRF procent
Ja, helt och hållet	367	66	80
Ja, i viss mån	121	22	9
Varken eller	31	6	-
Nej, inte alls	13	2	2
Jag har inga arbetskamrater	23	4	7
Ej svar	5	1	1

Arbetets betydelse – har arbete

Enbart 1 procent har uppgett att deras arbetsuppgifter inte har någon egentlig betydelse för verksamheten.

98 procent upplever att deras arbetsuppgifter har stor betydelse eller till viss del betydelse för företaget/organisationen.

Arbetets betydelse – har haft arbete

Näst intill samtliga, 96 procent, upplever att deras att deras arbetsuppgifter de hade på sitt senaste arbete hade stor betydelse eller viss betydelse för företaget/organisationen.

Tabell 143. Upplevelsen av att arbetsuppgifterna har betydelse för företaget/organisationen

Arbetets betydelse	Total procent Arbete idag	SRF Arbetar idag	Total procent Har haft arbete	SRF Har haft arbete
Till stor del	76	91	61	82
Till viss del	19	7	23	14
Har egentligen ingen betydelse för verksamheten	4	1	3	1
Vet ej	0	0	8	2
Ej svar	1	1	5	1

Karriärmöjligheter – har arbete

Det var svårt för många att ta ställning i frågan om huruvida deras funktionsnedsättning har påverkat dem i deras arbetsliv. En sjättedel, 17 procent, har uppgett att det ”inte vet” eller så har de i inte svarat på frågan i överhuvudtaget.

Åtta av tio, 82 procent, upplever att deras funktionsnedsättning har försvårat för dem att byta arbete och/eller att kunna göra karriär i ganska eller till och med i mycket hög grad.

Tabell 144. Funktionsnedsättningens påverkan att byta arbete eller ”göra karriär”

Karriärmöjligheter	Totalt antal	Total procent	SRF procent
Försvårat i mycket hög grad	142	25	37
Försvårat i ganska hög grad	200	36	45
Underlättat i ganska hög grad	32	6	1
Underlättat i mycket hög grad	7	1	0
Vet ej	148	26	7
Ej svar	31	6	10

Fackföreningens kunskaper om funktionsnedsättning – har arbete

Totalt sett är cirka en av tio, 16 procent, inte medlem i någon fackförening.

Fyra av tio, 42 procent, uppger att de är medlemmar i någon fackförening men de vet inte vad facket kan om förutsättningarna för personer med funktionsnedsättning.

En fjärdedel, 24 procent, upplever att facket inte har tillräckligt med kunskap om att kunna företräda personer med funktionsnedsättning. En femtedel, 18 procent, uppfattningen att de fackliga representanterna inte har tillräckligt med kunskap för att kunna företräda dem.

Fackföreningens kunskaper om funktionsnedsättning – har haft arbete

En av tio, 10 procent, som tidigare har haft ett arbete var inte medlemmar i någon facklig-förening.

Över hälften, 54 procent, uppger att de inte vet om deras fackliga organisation hade tillräckliga kunskaper om funktionsnedsättning.

En femtedel, 22 procent, uppfattar att facket inte hade tillräckligt med kunskaper för att kunna företräda personer med funktionsnedsättning. En av tio, 13 procent, har dock uppfattningen att facket hade tillräckliga kunskaper.

Tabell 145. Fackföreningens kunskaper om att företräda personer med funktionsnedsättning

Fackföreningens kunskaper om funktionsnedsättning	Total procent Arbete idag	SRF Arbetar idag	Total procent Har haft arbete	SRF Har haft arbete
Ja, de har tillräckliga kunskaper	16	18	13	13
Nej, de har inte tillräckliga kunskaper	17	24	16	22
Jag är med i facket, men jag vet inte vad de kan om funktionsnedsättning	50	42	52	54
Jag är inte medlem i fackförening	15	16	11	10
Ej svar	1	0	7	1

Nätverk – har arbete

Drygt åtta av tio, 84 procent, uppger att de har ganska mycket eller till och mycket stöd från ett nätverk kring dem så som till exempel familjemedlemmar, vänner och/eller arbetskamrater som stöttar och sporrar dem i arbetslivet. Ytterligare en av tio, 11 procent, uppger att de har visst stöd men att det är ganska litet.

Totalt har 5 procent inget stöd alls från något nätverk som kan stötta och sporra dem i arbetslivet.

Nätverk – har haft arbete

Sju av tio, 72 procent, som har haft ett arbete men inte har det längre uppger att de hade ganska mycket eller till och mycket stöd från ett nätverk så som till exempel familjemedlemmar, vänner och/eller arbetskamrater som stöttade och sporrade dem i arbetslivet. Ytterligare en femtedel, 18 procent, uppger att de hade visst stöd men att det var ganska litet.

Totalt hade en av tio, 8 procent, inget stöd alls från något nätverk som kunde stötta och sporra dem i arbetslivet.

Tabell 146. Stöd från nätverk, t ex familj, vänner eller arbetskamrater, som stöttar och sporrar i arbetet

Stöd från nätverk	Total procent Arbete idag	SRF Arbetar idag	Total procent Har haft arbete	SRF Har haft arbete
Ja, har mycket stöd	44	36	32	37
Ja, har ganska mycket stöd	40	48	33	35
Ja, men har ganska lite stöd	12	11	18	18
Nej, har inget stöd alls	4	5	10	8
Ej svar	1	0	8	2

Resultatredovisning från de som har haft ett arbete/anställning

Resultatet nedan omfattar personer som angett att de har haft en anställning/ett arbete men har inte det idag, vilket motsvarar 150 personer. Nedan redovisas de frågor separat för målgruppen som inte är jämförbara med frågor som ställts till personer som har arbete idag.

Sysselsättning idag

Tre fjärdedelar, 76 procent, av dem som har haft ett arbete eller en anställning men inte har det idag har idag sjukersättning alternativt aktivitetsersättning på hel- eller deltid.

Totalt är en femtedel, 21 procent, arbetssökande eller i arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

Totalt sett uppger 5 procent att de är studerande idag.

Tabell 147. Sysselsättning

Nuvarande sysselsättning	Totalt antal	Total procent	SRF procent
Sjukersättning eller Aktivitetsersättning heltid	257	70	71
Sjukersättning eller Aktivitetsersättning deltid	34	9	5
Arbetssökande / är i arbetsmarknadspolitisk åtgärd	70	19	21
Studerande	19	5	5
Daglig verksamhet enligt LSS /SoL	10	3	1
Annan än ovanstående	23	6	2
Ej svar	3	1	1

Anledning till avslutad anställning

Främsta anledningen till att man slutade på det senaste arbetet var på grund av sin funktionsnedsättning, fyra av tio, 39 procent, har uppgett att de därför slutade sin senaste anställning. En fjärdedel, 24 procent, slutade sin senaste anställning på grund av hälsa. Det vill säga 63 procent slutade sin senaste anställning på grund av sin funktionsnedsättning eller hälsa.

En fjärdedel, 24 procent, upphörde arbetet på grund av arbetsbrist. En av tio, 7 procent, hade en tidsbegränsad anställning varför anställningen upphörde.

Tabell 148. Anledning till att man slutade den senaste anställningen/arbetet

Anledning till avslutad anställning	Totalt antal	Total procent	SRF procent
På grund av min funktionsnedsättning	137	38	39
På grund av min hälsa	105	29	24
På grund av arbetsbrist	79	22	24
Arbetet var tidsbegränsat/ projektanställd /vikariat	29	8	7
Slutade själv, ville inte vara kvar	18	5	4
På grund av annan anledning	62	17	20
Ej svar	5	1	2

Arbetssökande

På frågan om man sökt arbete under det senaste året svarar åtta av tio, 77 procent, att de inte har sökt något arbete. Således har cirka en fjärdedel, 23 procent, sökt jobb det senaste året men inte fått något. I genomsnitt har man sökt 11 stycken jobb det senaste året.

Tabell 149. Sökt arbete under det senaste året

Arbetssökande senaste året	Totalt antal	Total procent	SRF procent
Ja	75	21	23
Nej	284	78	77
Ej svar	6	2	-

Tabell 150. Antal sökta jobb under det senaste året

Antal sökta jobb senaste året	Total	SRF
Medelantal sökta jobb under året	16,8	10,8

Framtid

Sex av tio, 63 procent, av dem som har haft ett arbete eller anställning men inte har det idag att de aldrig varken kommer att få praktikplats eller anställning i framtiden.

En tredjedel, 13 procent, tror att de kommer att kunna få en anställning eller praktikplats i framtiden. Endast 5 procent av dem tror dock att de kommer att få någon anställning inom det närmaste året.

Tabell 151. Framtidstro till att få anställning

Chanser till att få anställning i framtiden	Totalt antal	Total procent	SRF procent
Jag kommer att få en anställning inom det närmaste året	22	6	5
Jag kommer att få en anställning inom de närmaste tre åren	38	10	12
Jag kommer att få praktikplats men inte anställning	50	14	16
Jag kommer att varken få praktikplats eller anställning	223	61	63
Jag kommer att starta egen verksamhet	7	2	2
Ej svar	25	7	2

4.3 Resultatredovisning från de som har arbete på hel eller deltid eller har haft arbete – redovisning över personer med nedsatt rörelseförmåga

Resultatet nedan omfattar personer som har rörelsenedsättning och angett att de har en anställning eller ett arbete idag, vilket motsvarar 131 personer. De personer som angett att de har haft en anställning men inte har det idag utgör 168 personer.

Arbetssituation

Av de svarande med nedsatt rörelseförmåga har 39 procent en anställning/ett arbete idag. Hälften, 49 procent, uppger att de har haft en anställning/ett arbete men att de inte har det idag. En åttondel, 12 procent, uppger att de aldrig har haft en anställning eller ett arbete.

Tabell 152. Vad stämmer in på dig?

Arbetssituation	Totalt antal	Total procent	DHR antal	DHR procent
Jag har en anställning/ett arbete	560	57	131	39
Jag har haft en anställning/arbete men inte nu	365	37	168	49
Jag har aldrig haft en anställning/arbete	66	7	41	12

Sysselsättningsgrad

Fyra av tio, 38 procent, av målgruppen personer med rörelsenedsättning arbetar heltid. Sex av tio, 61 procent, ett förvärvsarbete på heltid. De som har universitetets eller högskolestudier arbetar i högre utsträckning heltid, 55 procent. Av kvinnorna arbetar en tredjedel, 30 procent, på heltid jämfört med hälften, 49 procent, av männen. Sju av tio, 67 procent, av de som uppgett att de har ytterligare funktionsnedsättningar eller kronisk sjukdom och de som fick sin funktionsnedsättning senare i livet, det vill säga efter 21 års ålder, 74 procent, arbetar i högre utsträckning deltid.

Tabell 153. Sysselsättningsgrad

Nuvarande sysselsättning	Totalt antal	Total procent	DHR antal	DHR procent
Förvärvsarbetar heltid	336	60	50	38
Förvärvsarbetar deltid	218	39	80	61
Ej svar	6	1	1	1

Anställningens längd – har arbete

De som idag har en anställning/arbete har haft sin anställning/sysselsättning i genomsnitt 13 år.

Hälften, 47 procent, har haft sin anställning/arbete i 11 år eller längre. En femtedel, 20 procent, har haft sin nuvarande anställning/sysselsättning mellan 5 och 10 år.

Ytterligare en femtedel, 20 procent, har haft sin anställning i 2 till 4 år. En av tio, 11 procent, har relativt nya påbörjade arbeten och har haft sin anställning under det närmaste året.

Senaste anställningens längd – har haft arbete

I genomsnitt har man totalt sett haft sin senaste anställning i 9 år.

Drygt en av tio, 10 procent, hade sin senaste anställning i mindre än ett år eller upp till två år.

Tre av tio av de som haft en anställning men inte har det idag har uppgett att den senaste anställningen de hade varade i 2 till 4 år, 29 procent, 11 år eller längre, 29 procent, alternativt mellan 5 och 10 år, 27 procent.

Tabell 154. Hur länge man haft sin nuvarande eller tidigare anställning/sysselsättning, procent

Anställningslängd	Total procent Arbete idag	DHR Arbetar idag	Total procent Har haft arbete	DHR Har haft arbete
0 år (2010)	2	-	2	2
1 år	7	11	11	9
2 - 4 år	18	18	28	31
5 - 10 år	26	20	30	28
11 år eller längre	44	47	25	30
Medelantal år	12,1	13,2	8,1	8,8

Yrkesbransch – har arbete

De som har en anställning/arbete idag arbetar främst inom administration/juridik/politik, 15 procent, och inom vård och omsorgsbranschen, 15 procent.

En av tio arbetar inom industri/mekanik, 8 procent, och inom någon intresseorganisation/handikapprörelsen, 8 procent.

Yrkesbransch – har haft arbete

Den vanligaste branschen som man arbete inom senast var inom vård och omsorg, en sjättedel, 17 procent, uppger att man senast arbetade inom den branschen. De näst vanligaste branschområdena som man arbetade inom senast var administration/juridik/politik och industri/mekanik, drygt en av tio var senast verksam inom någon av branscherna.

Tabell 155. Inom vilken bransch arbetar du? Jämförelse mellan de som arbetar idag och de som har haft ett arbete men inte har det idag, uppdelat per organisation, procent

Bransch	Total procent	DHR	Total procent	DHR
	Arbete idag	Arbetar idag	Har haft arbete	Har haft arbete
Kultur/media/design	4	5	3	2
Administration/juridik/politik	9	15	12	11
Hotell/resor/service	3	4	4	4
Vård/omsorg	15	15	18	17
Bygg/fastighet	4	2	4	4
Kropp/kost/hälsa	2	1	2	2
Säkerhet/transporter	2	2	3	2
Försäljning/marknadsföring	4	6	5	3
Pedagogiska yrken/läraryrken	13	4	6	7
IT/telekommunikation	4	5	5	7
Djur/natur	1		4	2
Ekonomi/finans/försäkring	4	6	3	5
Industri/mekanik	10	8	12	11
Läkemedel	0	0	0	0
Försvarsmakten	0	0	0	1
Bistånd	0	1	1	1
Intresseorganisation/ Handikapprörelsen	8	8	5	7
Annan	16	18	10	14
Ej svar	1	1	1	1

Arbetsgivare – har arbete

36 procent av dem som har uppgett att de har en anställning/arbete har en privat arbetsgivare. Tre av tio, 29 procent, har arbete inom kommunen. 5 procent driver egen verksamhet eller frilansar.

Arbetsgivare – har haft arbete

36 procent av dem som har haft en anställning/arbete uppger att deras senaste arbetsgivare var en privat arbetsgivare. En femtedel, 24 procent, arbetade inom kommunen. Totalt sett har 3 procent uppgett att de drev eget företag.

Tabell 156. Arbetsgivare: privat, offentlig eller egenföretagare

Arbetsgivare	Total procent	DHR	Total procent	DHR
	Arbete idag	Arbetar idag	Har haft arbete	Har haft arbete
Privat	34	36	39	36
Kommun	25	29	22	24
Landsting	5	5	8	11
Statlig (ej Samhall)	8	5	8	5
Samhall	8	6	6	6
Handikapporganisation	7	7	5	6
Annan ideell organisation	5	8	5	6
Egen företagare, frilansare	7	5	4	3
Ej svar	1	0	2	2

Antal anställda hos arbetsgivaren – har arbete

Fyra av tio, 40 procent, som arbetar idag arbetar hos en arbetsgivare som har 200 eller fler anställda.

En femtedel, 19 procent, har en anställning hos en arbetsgivare som har 1 – 9 anställda. Något högre andel, 23 procent, är hos en arbetsgivare som har 10 till 49 anställda.

En av tio, 11 procent, arbetar hos en arbetsgivare som har 50 till 199 anställda.

Antal anställda hos arbetsgivaren – har haft arbete

De som har haft ett arbete tidigare men inte har det idag uppger högst andel att deras arbetsgivare hade 200 eller fler anställda. En tredjedel, 34 procent, svarade med det.

En femtedel, 21 procent var hos en arbetsgivare som hade 10 till 49 anställda och drygt en av tio var anställda hos en arbetsgivare som hade 500 till 199 anställda, 16 procent, och hos arbetsgivare med 1 till 9 anställda, 15 procent.

Tabell 157. Antal anställda hos arbetsgivaren eller i det egna företaget

Antal anställda	Total procent Arbete idag	DHR Arbetar idag	Total procent Har haft arbete	DHR Har haft arbete
0 anställda	3	1	2	2
1 – 9 anställda	25	19	19	15
10 – 49 anställda	27	23	28	21
50 – 199 anställda	15	11	19	16
200 – eller fler	26	40	22	34
Ej svar	4	7	8	11

Anställningsform – har arbete

Den vanligaste anställningsformen är att man har en tillsvidareanställning. Åtta av tio, 85 procent, som har ett arbete idag har en tillsvidareanställning.

Tabell 158. Anställningsform

Anställningsform	Totalt antal	Total procent	DHR procent
Tillsvidareanställning	467	83	85
Projektanställd, visstidsanställd	33	6	6
Egen företagare/frilansare	38	7	5
Annat	20	4	4
Ej svar	2	0	0

Lönebidrag - har

Totalt sett har fyra av tio, 40 procent, som idag har ett arbete en arbetsgivare som har lönebidrag för dem. Över hälften, 56 procent, uppger att deras anställning *inte* är kopplat till lönebidrag.

Lönebidrag – har haft

Sex av tio, 60 procent, som inte har ett arbete idag men har haft det uppger att deras senaste anställning de hade *inte* var kopplat till lönebidrag. Tre av tio, 28 procent uppger att deras arbetsgivare hade lönebidrag för dem.

Tabell 159. Om anställningen är med eller utan lönebidrag

Lönebidrag	Total procent Arbete idag	DHR Arbetar idag	Total procent Har haft arbete	DHR Har haft arbete
Ja	36	40	41	28
Nej	56	56	54	60
Vet inte	6	4	4	8
Ej svar	2	0	0	4

Hur man fick sin nuvarande anställning – har arbete

En femtedel, 18 procent, har erhållit sin anställning via annons i tidning/på nätet och ytterligare en sjättedel, 17 procent, har fått jobbet via arbetsförmedlingen.

En femtedel, 22 procent, uppger att de fått sin senaste anställning via kontakter. Därtill skulle man kunna tänka sig att om man blivit tipsad eller rekommenderad av en bekant, vän eller släkting alternativt om man blivit erbjuden anställning också kan räknas som att man fått sitt arbete via kontakter. Det skulle i så fall innebära att över hälften, 54 procent, har fått sitt arbete genom kontakter som man har.

Tabell 160. Hur man fått sin nuvarande anställning/sysselsättning

Väg till anställning	Totalt antal	Total procent	DHR procent
Via Arbetsförmedlingen	112	20	17
Via annons i tidning/nätet	98	18	18
Via rekryteringsföretag	5	1	0
Kontakter	118	21	22
Blev tipsad/rekommenderad av en bekant/vän/släkting	58	10	15
Praktiken övergick i anställning	51	9	8
Startade eget	36	6	3
Blev erbjuden	74	13	17
Ej svar	8	1	2

Stöd från Arbetsförmedlingen – har arbete

Fyra av tio, 37 procent, har inte varit i kontakt med Arbetsförmedlingen eller uppger att de inte haft behov av att få deras stöd.

Totalt uppger hälften, 49 procent, att de fått hjälp från Arbetsförmedlingen. Av dessa uppger en knapp fjärdedel, 23 procent, att de fått stöd *i mycket eller i ganska hög* utsträckning och en fjärdedel, 26 procent, uppger att de fått hjälp *i viss* utsträckning.

En av tio, 14 procent, upplever att de *inte har fått något stöd alls* från Arbetsförmedlingen.

Stöd från Arbetsförmedlingen – har haft arbete

Knappt hälften, 45 procent, av dem som har haft ett arbete/en anställning tidigare uppger att de inte har varit i kontakt med Arbetsförmedlingen eller inte haft behov av att få deras stöd.

En fjärdedel, 26 procent, upplever att de fått hjälp i någon utsträckning av Arbetsförmedlingen. I de flesta fall upplevdes det som att man enbart fick stöd i viss utsträckning, 14 procent.

En knapp fjärdedel, 23 procent, uppger att de upplever att de *inte fått något stöd alls* av Arbetsförmedlingen.

Tabell 161. Upplevelsen av att ha fått stöd från Arbetsförmedlingen

Grad av upplevt stöd	Total procent	DHR	Total procent	DHR
	Arbete idag	Arbetar idag	Har haft arbete	Har haft arbete
Ja, i mycket hög utsträckning	9	12	5	5
Ja, i ganska hög utsträckning	15	11	10	7
Ja, i viss utsträckning	20	26	15	14
Nej, inget stöd alls	14	14	24	23
<i>Har inte varit i kontakt med Arbetsförmedlingen/har inte haft behov av deras stöd</i>	41	37	42	45
<i>Ej svar</i>	0	0	0	7

Stöd från Försäkringskassan – har arbete

Totalt sett har tre av tio, 31 procent, av de som har ett arbete idag inte varit i kontakt med Försäkringskassan eller inte haft behov av det.

Över hälften, 56 procent, upplever att de fått hjälp i någon utsträckning av Försäkringskassan. Tre av tio, 31 procent, uppger att de fått stöd *i mycket eller i ganska hög* utsträckning en fjärdedel, 25 procent, uppger att de fått hjälp *i viss* utsträckning.

En sjundedel, 15 procent, uppger att *de inte har fått något stöd alls* från Försäkringskassan.

Stöd från Försäkringskassan – har haft arbete

En av tio, 10 procent, som haft ett arbete tidigare men inte har det idag har uppgett att inte varit i kontakt med Försäkringskassan eller att de inte haft behov av det.

Sju av tio, 69 procent, upplever att de fått hjälp i någon utsträckning av Försäkringskassan. Fyra av tio, 42 procent, upplever att de fått stöd *i mycket eller i ganska hög* utsträckning och en dryg fjärdedel, 27 procent, har fått hjälp *i viss* utsträckning.

16 procent, upplever att de *inte har fått något stöd alls* från Försäkringskassan.

Tabell 162. Upplevelsen av att ha fått stöd från Försäkringskassan

Grad av upplevt stöd från Försäkringskassan	Total procent Arbete idag	DHR Arbetar idag	Total procent Har haft arbete	DHR Har haft arbete
Ja, i mycket hög utsträckning	9	12	12	17
Ja, i ganska hög utsträckning	19	19	22	25
Ja, i viss utsträckning	21	25	23	27
Nej, inget stöd alls	14	15	20	16
Har inte varit i kontakt med Försäkringskassan/har inte haft behov av deras stöd	36	31	20	10
Ej svar	0	1	3	5

Färdigheter – har arbete

De flesta uppfattar sig som att de har lagom med kunskaper och färdigheter för att klara av arbetet. Sju av tio, 69 procent, upplever att de har kvalifikationer som stämmer överens med arbetsuppgifterna.

En femtedel, 21 procent, upplever att de är mycket eller i vissa avseenden överkvalificerade för sina arbetsuppgifter.

Totalt sett upplever en av tio, 9 procent, att de skulle behöva vissa ytterligare kunskaper i sitt arbete.

Färdigheter – har haft arbete

Totalt sett upplever de flesta att de var lagom kvalificerade för sitt arbete som de hade senast. Två tredjedelar, 66 procent, upplever att de hade kvalifikationer som stämde överens med arbetsuppgifterna. En femtedel, 21 procent, upplevde att de var mycket eller i vissa avseenden överkvalificerade för sina arbetsuppgifter.

Totalt sett upplever en av tio, 10 procent, att de skulle behöva ytterligare kunskaper i sitt arbete.

Tabell 163. Upplevelsen av att sina kunskaper och färdigheter stämmer överens med ditt arbete

Kunskaper och färdigheter	Total procent Arbete idag	DHR Arbetar idag	Total procent Har haft arbete	DHR Har haft arbete
Är mycket överkvalificerad	4	4	6	5
Är överkvalificerad i vissa avseenden	14	17	20	16
Är lagom kvalificerad	71	69	63	66
Behöver vissa ytterligare kunskaper	6	9	9	7
Behöver en hel del ytterligare kunskaper	3	0	1	3
Ej svar	2	2	1	4

Utveckling i yrkesrollen – har arbete

Över hälften, 54 procent, uppger att de kan utvecklas i sin yrkesroll men enbart till viss del. 36 procent uppger att de helt och hållet har kunnat utvecklas i sin yrkesroll.

En av tio, 10 procent, upplever att de inte alls har kunnat utvecklas i sin yrkesroll.

Utveckling i yrkesrollen – har haft

Närmare hälften, 49 procent, uppger att de kunde till viss del utvecklas i sin yrkesroll vid sin senaste anställning/arbetet. Ytterligare tre av tio, 28 procent, upplevde att de kunde utvecklas helt och hållet i sin dåvarande yrkesroll.

En femtedel, 21 procent, uppger att de inte alls kunde utvecklas i sin yrkesroll vid sin senaste anställning.

Tabell 164. Upplevelsen av att kunna utvecklas i sin yrkesroll

Utvecklingsmöjlighet	Total procent Arbete idag	DHR Arbetar idag	Total procent Har haft arbete	DHR Har haft arbete
Ja, helt och hållet	48	36	32	28
Ja, till viss del	42	54	47	49
Nej, har inte alls	10	9	20	21
Ej svar	1	1	2	2

Stödinsatser och hjälpmedel – har arbete

Arbetsbiträde, personlig assistent eller tolk

Totalt sett har 85 procent uppgett att de inte är i behov av arbetsbiträde, personlig assistent eller tolk i arbetet.

En åttondel, 12 procent, uppger att de har stödinsatser så som arbetsbiträde, personlig assistent eller tolk i den mån som de är i behov av.

En mindre andel, 2 procent, uppger dock att de har behov stödinsatser men har inte fått alla timmar som de varit i behov att de inte har få någon insats alls.

Tabell 165. Behov av arbetsbiträde, personlig assistent eller tolk i arbetet

Arbetsbiträde, personlig assistent eller tolk	Totalt antal	Total procent	DHR procent
Ja, har det i den mån jag behöver	147	26	12
Ja, men får inte alla timmar jag behöver	40	7	0
Ja, men har inte fått någon	22	4	2
Nej, har inte behov	349	62	85
Ej svar	2	0	0

Arbetshjälpmedel

Totalt sett har en dryg tredjedel, 37 procent, uppgett att de inte är i behov av personligt anpassade arbetshjälpmedel.

Hälften, 47 procent, har erhållit personligt anpassade arbetshjälpmedel i den mån som de är i behov av.

En sjundedel, 15 procent, har dock behov av mer anpassade arbetshjälpmedel än vad de har idag eller att de inte har fått några alls.

Tabell 166. Behov av personligt anpassade arbetshjälpmedel

Arbetshjälpmedel	Totalt antal	Total procent	DHR procent
Ja, har det i den mån jag behöver	272	49	47
Ja, men har inte allt jag behöver	67	12	11
Ja, men har inte några alls	24	4	4
<i>Nej, har inte behov</i>	194	35	37
<i>Ej svar</i>	3	1	2

Lokalanpassning

Hälften, 49 procent, uppger att de inte har behov av särskilda lokalanpassningar på sin arbetsplats.

37 procent uppger att de behov av särskilda lokalanpassningar som de varit i behov av att det åtgärdas är ordnat i den mån det har behövts. En åttondel, 12 procent, har dock behov av mer anpassade lokaler på arbetet än vad som idag är genomfört eller att det inte har gjorts något åt lokalerna trots att de är i behov av det.

Tabell 167. Behov av särskild lokalanpassning på din arbetsplats

Lokalanpassning	Totalt antal	Total procent	DHR procent
Ja, har det i den mån jag behöver	110	20	37
Ja, men skulle behöva mer	37	7	7
Ja, men det har inte gjorts några	24	4	5
<i>Nej, har inte behov</i>	382	68	49
<i>Ej svar</i>	7	1	2

Anpassad arbetstid

Drygt hälften, 53 procent, uppger att de inte har behov av att få speciellt anpassade arbetstider.

Av dem som har haft behov av anpassade arbetstider har även i det närmaste samtliga fått det.

Tabell 168. Behov av anpassad arbetstid

Anpassad arbetstid	Totalt antal	Total procent	DHR procent
Ja, och har fått det	137	24	46
Ja, fast har inte fått det	21	4	2
Nej, har inte behov	399	71	53
Ej svar	3	1	0

Anpassade arbetsuppgifter

Hälften, 52 procent, uppger att de inte har behov av anpassade arbetsuppgifter.

Av dem som har haft behov av anpassade arbetsuppgifter har även i det närmaste samtliga fått det.

Tabell 169. Behov av anpassade arbetsuppgifter

Anpassade arbetsuppgifter	Totalt antal	Total procent	DHR procent
Ja, och har fått det	141	25	45
Ja, fast har inte fått det	18	3	2
Nej, har inte behov	397	71	52
Ej svar	4	1	2

Hur lätt eller svårt det varit att erhålla hjälpmedel eller anpassningar – har arbete

Tre av tio, 30 procent, som har ett arbete idag har aldrig tillfrågat om några anpassningar eller hjälpmedel specifikt för sitt arbete.

Övervägande upplever man att det har varit lätt att få de anpassningar och/eller hjälpmedel som man varit i behov av på sin arbetsplats, 46 procent, uppger att det varit ganska eller till och med mycket lätt att få de arbetshjälpmedel eller anpassningar man varit i behov av. En fjärdedel, 24 procent, upplever dock att de haft det ganska eller mycket svårt att få det stöd de är i behov av alternativt att de bedömer att det varken är lätt eller svårt.

Hur lätt eller svårt det varit att erhålla hjälpmedel eller anpassningar – har haft arbete

Knappt hälften, 46 procent, av dem som tidigare haft ett arbete uppger att de aldrig bett om några anpassningar eller hjälpmedel specifikt för arbetet.

En fjärdedel, 25 procent, uppger att det var lätt att få de anpassningar och/eller hjälpmedel som man var i behov av på få till arbetsplatsen. En fjärdedel, 26 procent upplevde det dock som ganska eller mycket svårt alternativt att det varken var lätt eller svårt att få hjälpmedel och anpassningar på den arbetsplats man hade senast.

Tabell 170. Hur lätt eller svårt har det varit för dig, vid din nuvarande anställning, att få de hjälpmedel och anpassningar som du behöver till arbetsplatsen?

Arbetshjälpmedel och anpassningar	Total procent Arbete idag	DHR Arbetar idag	Total procent Har haft arbete	DHR Har haft arbete
Mycket svårt	4	4	5	6
Ganska svårt	8	6	5	4
Varken lätt eller svårt	11	14	13	16
Ganska lätt	25	20	14	14
Mycket lätt	23	26	12	11
Har aldrig bett om någon anpassning eller hjälpmedel specifikt för arbetet	29	30	48	46
Ej svar	1	1	2	3

Delaktighet i arbetslivet – har arbete

Vidareutbildning

Tre fjärdedelar, 76 procent, uppger att de har helt och hållet eller åtminstone i viss mån samma möjligheter till vidareutbildning på sitt arbete som sina arbetskamrater som inte har funktionsnedsättning.

En sjättedel, 17 procent, upplever att de inte alls har samma möjligheter till vidareutbildning.

Tabell 171. Möjligheter till vidareutbildning på arbetet så som arbetskamrater som inte har funktionsnedsättning

Vidareutbildning	Totalt antal	Total procent	DHR procent
Ja, helt och hållet	245	44	49
Ja, i viss mån	158	28	27
Nej, inte alls	98	18	17
Jag har inga arbetskamrater/driver eget	35	6	5
Ej svar	24	4	3

Utveckling i arbetet

Åtta av tio, 80 procent, uppger att de har helt och hållet eller i viss mån samma möjligheter att utvecklas i sitt arbete så som sina arbetskamrater som inte har funktionsnedsättning.

En sjundedel, 15 procent, upplever att de inte alls har samma att utvecklas i sitt arbete.

Tabell 172. Möjlighet att utvecklas i arbetet så som arbetskamrater som inte har funktionsnedsättning

Utveckling i arbetet	Totalt antal	Total procent	DHR procent
Ja, helt och hållet	237	42	45
Ja, i viss mån	194	35	35
Nej, inte alls	74	13	15
Jag har inga arbetskamrater/driver eget	31	6	4
Ej svar	24	4	1

Ta del av information

Näst intill samtliga, 96 procent, kan helt och hållet eller i viss mån ta del av den information som berör alla på arbetsplatsen i samma utsträckning som sina arbetskamrater.

2 procent uppger att de inte alls kan ta del av information som berör alla på arbetsplatsen.

Tabell 173. Möjligheter att ta del av information som berör alla medarbetare i samma utsträckning som arbetskamrater

Att ta del av information	Totalt antal	Total procent	DHR procent
Ja, helt och hållet	349	62	84
Ja, i viss mån	144	26	12
Nej, inte alls	33	6	2
Jag har inga arbetskamrater/driver eget	24	4	2
Ej svar	10	2	0

Förståelse från arbetskamrater – har arbete

Sex av tio, 65 procent, upplever att deras arbetskamrater har helt och hållet förståelse för de eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kan skapa på arbetsplatsen. En fjärdedel, 24 procent, uppger att de känner att arbetskamraterna har förståelse i viss mån.

Förståelse från arbetskamrater - har haft arbete

Av de som haft arbete tidigare men inte har det idag upplevde en tredjedel, 32 procent, att deras arbetskamrater hade helt och hållet förståelse för de eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kunde skapa på arbetsplatsen. Tre av tio, 29 procent, upplevde att arbetskamraterna hade det i viss mån.

En knapp fjärdedel, 23 procent, upplevde att arbetskamraterna ”varken eller” alternativt inte alls hade förståelse för eventuella svårigheter som kunde uppkomma på arbetsplatsen på grund av den nedsatta rörligheten.

Tabell 174. Förståelse från arbetskamrater om eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kan skapa på arbetsplatsen

Förståelse från arbetskamrater	Total procent Arbete idag	DHR Arbetar idag	Total procent Har haft arbete	DHR Har haft arbete
Ja, helt och hållet	51	65	33	32
Ja, i viss mån	28	24	29	29
Varken eller	6	5	11	11
Nej, inte alls	8	2	11	12
Jag har inga arbetskamrater/ driver eget	4	4	3	4
Ej svar	3	0	13	13

Förståelse från chef – har arbete

Närmare nio av tio, 86 procent, upplever att de har förståelse från sin chef om svårigheter som kan uppstå på arbetet. Sex av tio, 60 procent, tycker att deras chef har helt och hållet förståelse för de eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kan skapa på arbetsplatsen. En fjärdedel, 26 procent, uppfattar att chefen har förståelse i viss mån.

En av tio, 10 procent, anser att chefen inte alls har förståelse eller varken har förståelse eller inte.

Förståelse från chef – har haft arbete

Närmare tre av tio, 28 procent, av de som tidigare haft ett arbete men inte har det idag upplevde att deras chef inte hade någon förståelse alls för de eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kunde skapa på arbetsplatsen alternativt att chefen varken hade förståelse eller inte.

Tre av tio, 29 procent, uppfattade att chefen hade helt och hållet förståelse för eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kunde föra med sig på arbetsplatsen. Och ytterligare en dryg fjärdedel, 27 procent, uppger att de kände att deras chef hade förståelse i viss mån.

Tabell 175. Förståelse från närmaste chef om eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kan skapa på arbetsplatsen

Förståelse från chef	Total procent Arbete idag	DHR Arbetar idag	Total procent Har haft arbete	DHR Har haft arbete
Ja, helt och hållet	54	60	28	29
Ja, i viss mån	23	26	25	27
Varken eller	5	7	13	13
Nej, inte alls	9	3	17	15
Jag har ingen chef	6	3	3	3
Ej svar	3	1	13	13

Arbetsgivarens tolerans för anställning av personer med funktionsnedsättning – har arbete

Att ta ställning till om man anser att ens arbetsgivare generellt är öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning kan vara svårt vilket också visar sig genom att 36 procent svarat att det ”inte vet” eller valt att hoppa över frågan.

Häften, 47 procent, uppger att de är på en arbetsplats där arbetsgivaren är öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning då kompetensen räknas vid anställningar. En femtedel, 19 procent, uppger att arbetsgivaren är öppen för anställningar av personer med funktionsnedsättning eftersom man vill ha mångfald på sin arbetsplats.

Enbart 2 procent uppger att de är på en arbetsplats där arbetsgivaren inte är öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning.

Arbetsgivarens tolerans för anställning av personer med funktionsnedsättning - har haft arbete

Frågan var även svårt att ta ställning till för dem som tidigare haft ett arbete men inte har det idag. Över hälften, 56 procent, svarar att det ”inte vet” eller valt att hoppa över frågan om man anser att ens arbetsgivare generellt var öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning.

En tredjedel, 32 procent, uppger att de var anställda på en arbetsplats där arbetsgivaren inte var öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning.

I En fjärdedel, 23 procent, anser att deras arbetsgivare såg till kompetensen och att det var det som räknades vid anställning. En av tio, 9 procent, uppger att deras arbetsgivare var öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning då man önskade att ha mångfald på arbetsplatsen.

Tabell 176. Är din arbetsgivare öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning?

Anställning av personer med funktionsnedsättning	Total procent Arbete idag	DHR Arbetar idag	Total procent Har haft arbete	DHR Har haft arbete
Ja, kompetensen räknas vid anställningar	44	47	25	23
Ja, man vill ha mångfald på arbetsplatsen	18	19	12	9
Nej	10	2	22	13
Vet ej	26	34	36	45
Ej svar	4	2	6	11

Arbetsgemenskap – har arbete

Nio av tio, 94 procent, har uppgett att de upplever att de ingår helt och hållet eller i viss mån i arbetsgemenskapen på arbetsplatsen.

Tabell 177. Om man upplever att man ingår i arbetsgemenskapen på arbetet

Arbetsgemenskap	Totalt antal	Total procent	DHR procent
Ja, helt och hållet	367	66	70
Ja, i viss mån	121	22	24
Varken eller	31	6	3
Nej, inte alls	13	2	4
Jag har inga arbetskamrater	23	4	2
Ej svar	5	1	0

Arbetets betydelse – har arbete

95 procent upplever att deras arbetsuppgifter har stor betydelse eller till viss del betydelse för företaget/organisationen.

5 procent har uppgett att deras arbetsuppgifter inte har någon egentlig betydelse för verksamheten.

Arbetets betydelse – har haft arbete

77 procent upplever att deras arbetsuppgifter de hade på sitt senaste arbete hade stor betydelse eller viss betydelse för företaget/organisationen.

4 procent har uppgett att deras arbetsuppgifter inte hade någon egentlig betydelse för verksamheten.

Tabell 178. Upplevelsen av att arbetsuppgifterna har betydelse för företaget/organisationen

Arbetets betydelse	Total procent Arbete idag	DHR Arbetar idag	Total procent Har haft arbete	DHR Har haft arbete
Till stor del	76	72	61	51
Till viss del	19	23	23	26
Har egentligen ingen betydelse för verksam- heten	4	5	3	4
Vet ej	0	0	8	9
Ej svar	1	1	5	11

Karriärmöjligheter – har arbete

Det var svårt för många att ta ställning i frågan om huruvida deras funktionsnedsättning har påverkat dem i deras arbetsliv. 37 procent har uppgett att det "inte vet" eller så har de i inte svarat på frågan i överhuvudtaget.

Sex av tio, 59 procent, upplever att deras funktionsnedsättning har försvårat för dem att byta arbete och/eller att kunna göra karriär i ganska eller till och med i mycket hög grad.

Tabell 179. Funktionsnedsättningens påverkan att byta arbete eller "göra karriär"

Karriärmöjligheter	Totalt antal	Total procent	DHR procent
Försvårat i mycket hög grad	142	25	32
Försvårat i ganska hög grad	200	36	27
Underlättat i ganska hög grad	32	6	2
Underlättat i mycket hög grad	7	1	2
Vet ej	148	26	35
Ej svar	31	6	2

Fackföreningens kunskaper om funktionsnedsättning – har arbete

Totalt sett är en femtedel, 21 procent, inte medlem i någon fackförening.

Sex av tio, 60 procent, uppger att de är medlemmar i någon fackförening men de vet inte vad facket kan om förutsättningarna för personer med funktionsnedsättning.

En av tio, 10 procent, upplever att facket *inte* har tillräckligt med kunskap om att kunna företräda personer med funktionsnedsättning. En av tio, 9 procent, uppfattningen att de fackliga representanterna har tillräckligt med kunskap för att kunna företräda dem.

Fackföreningens kunskaper om funktionsnedsättning – har haft arbete

En av tio, 13 procent, som tidigare har haft ett arbete var inte medlemmar i någon fackligförening.

Över hälften, 52 procent, uppger att de inte vet om deras fackliga organisation hade tillräckliga kunskaper om personer med nedsatt rörelseförmåga.

En av tio, 13 procent, uppfattar att facket hade tillräckligt med kunskaper för att kunna företräda personer med funktionsnedsättning. En av tio, 8 procent, har dock uppfattningen att facket *inte* hade tillräckliga kunskaper.

Tabell 180. Fackföreningens kunskaper om att företräda personer med funktionsnedsättning

Fackföreningens kunskaper om funktionsnedsättning	Total procent Arbete idag	DHR Arbetar idag	Total procent Har haft arbete	DHR Har haft arbete
Ja, de har tillräckliga kunskaper	16	9	13	13
Nej, de har inte tillräckliga kunskaper	17	10	16	8
Jag är med i facket, men jag vet inte vad de kan om funktionsnedsättning	50	60	52	52
Jag är inte medlem i fackförening	15	21	11	13
Ej svar	1	0	7	14

Nätverk – har arbete

Drygt åtta av tio, 84 procent, uppger att de har ganska mycket eller till och mycket stöd från ett nätverk kring dem så som till exempel familjemedlemmar, vänner

och/eller arbetskamrater som stöttar och sporrar dem i arbetslivet. Ytterligare en av tio, 11 procent, uppger att de har visst stöd men att det är ganska litet.

Totalt har 2 procent inget stöd alls från något nätverk som kan stötta och sporra dem i arbetslivet.

Nätverk – har haft arbete

Sex av tio, 60 procent, som har haft ett arbete men inte har det längre uppger att de hade ganska mycket eller till och mycket stöd från ett nätverk så som till exempel familjemedlemmar, vänner och/eller arbetskamrater som stöttade och sporrade dem i arbetslivet. Ytterligare drygt en av tio, 14 procent, uppger att de hade visst stöd men att det var ganska litet.

Totalt hade åttondel, 12 procent, inget stöd alls från något nätverk som kunde stötta och sporra dem i arbetslivet.

Tabell 181. Stöd från nätverk, t ex familj, vänner eller arbetskamrater, som stöttar och sporrar i arbetet

Stöd från nätverk	Total procent Arbete idag	DHR Arbetar idag	Total procent Har haft arbete	DHR Har haft arbete
Ja, har mycket stöd	44	57	32	30
Ja, har ganska mycket stöd	40	27	33	30
Ja, men har ganska lite stöd	12	11	18	14
Nej, har inget stöd alls	4	2	10	12
Ej svar	1	2	8	14

Resultatredovisning från de som har haft ett arbete/anställning

Resultatet nedan omfattar personer som angett att de har haft en anställning/ett arbete men har inte det idag, vilket motsvarar 168 personer. Nedan redovisas de frågor separat för målgruppen som inte är jämförbara med frågor som ställts till personer som har arbete idag.

Sysselsättning idag

Totalt sett uppger nio av tio, 90 procent, av dem som att har haft ett arbete eller en anställning men inte har det idag att de idag har sjukersättning alternativt aktivitetsersättning på hel- eller deltid.

Totalt är en åttondel, 12 procent, arbetsökande eller i arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

Totalt sett uppger 1 procent att de är studerande idag.

Tabell 182. Sysselsättning

Nuvarande sysselsättning	Totalt antal	Total procent	DHR procent
Sjukersättning eller Aktivitetsersättning heltid	257	70	77
Sjukersättning eller Aktivitetsersättning deltid	34	9	13
Arbetsökande / är i arbetsmarknadspolitisk åtgärd	70	19	12
Studerande	19	5	1
Daglig verksamhet enligt LSS /SoL	10	3	4
Annan än ovanstående	23	6	11
Ej svar	3	1	1

Anledning till avslutad anställning

Främsta anledningen till att man slutade på det senaste arbetet var på grund av sin funktionsnedsättning eller hälsa. Närmare hälften, 46 procent, har uppgett att de slutade sin senaste anställning på grund av sin funktionsnedsättning. En dryg tredjedel, 35 procent, slutade på grund av sin hälsa.

För en femtedel, 18 procent, upphörde dock arbetet på grund av arbetsbrist.

Tabell 183. Anledning till att man slutade den senaste anställningen/arbetet

Anledning till avslutad anställning	Totalt antal	Total procent	DHR procent
På grund av min funktionsnedsättning	137	38	46
På grund av min hälsa	105	29	35
På grund av arbetsbrist	79	22	18
Arbetet var tidsbegränsat/ projektanställd /vikariat	29	8	7
Slutade själv, ville inte vara kvar	18	5	3
På grund av annan anledning	62	17	13
Ej svar	5	1	1

Arbetsökande

På frågan om man sökt arbete under det senaste året svarar åtta av tio, 85 procent, att de inte har sökt något arbete. Således har en åttondel, 12 procent, sökt jobb det senaste året men inte fått något. I genomsnitt har man sökt 18 stycken jobb det senaste året.

Tabell 184. Sökt arbete under det senaste året

Arbetssökande senaste året	Totalt antal	Total procent	DHR procent
Ja	75	21	12
Nej	284	78	85
Ej svar	6	2	3

Tabell 185. Antal sökta jobb under det senaste året

Antal sökta jobb senaste året	Total	DHR
Medelantal sökta jobb under året	16,8	18,1

Framtid

Sju av tio, 68 procent, av dem som har haft ett arbete eller anställning men inte har det idag tror att de aldrig varken kommer att få praktikplats eller anställning i framtiden.

En femtedel, 19 procent, tror att de kommer att kunna få en anställning eller praktikplats i framtiden. Endast 4 procent av dem tror dock att de kommer att få någon anställning inom det närmaste året.

Tabell 186. Framtidstro till att få anställning

Chanser till att få anställning i framtiden	Totalt antal	Total procent	DHR procent
Jag kommer att få en anställning inom det närmaste året	22	6	4
Jag kommer att få en anställning inom de närmaste tre åren	38	10	5
Jag kommer att få praktikplats men inte anställning	50	14	10
Jag kommer att varken få praktikplats eller anställning	223	61	68
Jag kommer att starta egen verksamhet	7	2	1
Ej svar	25	7	11

5. Resultatredovisning totalt för studien och totalt uppdelat per målgrupp

Resultaten bygger på svar från totalt 991 personer som representerar de tre målgrupperna personer med nedsatt rörelseförmåga, teckenspråkiga döva personer och personer med nedsatt synförmåga.

I resultatredovisningen anges först det totala antalet individer fördelat på hur de har besvarat frågan, i andra kolumnen är den procentuella fördelningen redovisad. I de tre följande kolumnerna är den procentuella fördelningen över givna svar från respektive målgrupp.

Även om personerna har uppgett att de har flera olika funktionsnedsättningar har de särredovisats per förbund som urvalen har dragits ur. När resultat hänvisas till personer med nedsatt rörelseförmåga representerar de Förbundet för ett samhälle utan rörelsehinder - DHR, när resultat relateras till teckenspråkiga döva personer representerar de Sveriges Dövas Riksförbund och personer med nedsatt syn representerar Synskadades Riksförbund.

I separat bilaga återfinns samtliga svar i vertikal procent samt i absolut fördelning.

Bakgrundsfakta

Kön

Cirka hälften av deltagarna som har besvarat frågorna i undersökningen är kvinnor och hälften män. Kvinnorna utgör 53 procent och männen 47 procent. Kön fördelningen liknar varandra i samtliga tre målgrupper.

187. Kön totalt samt uppdelat på målgrupp.

Kön	Totalt antal	Totalt procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Kvinna	522	53	53	53	52
Man	466	47	46	47	48
Ej svar	3	0	1	0	0

Ålder

Deltagarna som har besvarat enkäten är mellan 20 och 56 år och medelåldern är totalt 44 år. Hälften av de svarande är i åldersintervallet 46 till 56 år, en tredjedel, 32 procent, är mellan 26 och 45 år och en sjättedel, 17 procent, är i åldern 25 till 35 år.

Målgruppen teckenspråkiga döva har en något lägre medelålder jämfört med de två andra målgrupperna. Teckenspråkiga döva har en medelålder på 42 år medan gruppen som representerar personer med synnedsättning har en medelålder om 45 år och i målgruppen med personer med nedsatt rörelseförmåga har en medelålder om 46 år.

Tabell 188. Ålder totalt samt uppdelat på målgrupp

Ålder	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
25 – 35	173	17	12	28	14
36 – 45	313	32	28	34	32
46 – 56	496	50	57	35	54
Ej svar	9	1	1	0	0
Medelålder		44,3 år	45,9 år	41,6 år	44,9 år

Boende

Cirka hälften, 53 procent, av samtliga är gifta eller sammanboende. Drygt två femtedelar, 44 procent, är ensamstående. Enstaka, två procent, har uppgett att de är boende med föräldrar.

Av de med nedsatt rörelseförmåga är en lägre andel gifta eller sammanboende, jämfört med de andra målgrupperna. Cirka fyra av tio av de personer med nedsatt rörelseförmåga som svarat är gifta eller sammanboende, medan sex av tio är det inom de övriga två målgrupperna, teckenspråkiga döva och synskadade.

Tabell 189. Boendeförhållande totalt samt uppdelat på målgrupp

Boende	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Gift/sambo	524	53	38	62	60
Ensamstående	440	44	58	35	39
Boende med föräldrar	22	2	4	2	1
Ej svar	5	1	1	0	1

Härkomst

Majoriteten, 86 procent, är födda i Sverige av svenska föräldrar. I samtliga målgrupper finns representanter med olika härkomst.

Tabell 190. Härkomst totalt samt uppdelat på målgrupp

Härkomst	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Född i Sverige, svenska föräldrar	849	86	86	78	91
Född i Sverige, föräldrar/förälder från annat europeiskt land	54	5	6	9	2
Född i Sverige, föräldrar/förälder från utomeuropeiskt land	6	1	0	1	1
Född utomlands, svenska föräldrar	6	1	1	1	0
Född utomlands, föräldrar/förälder från annat europeiskt land	42	4	4	7	3
Född utomlands, föräldrar/förälder från utomeuropeiskt land	30	3	2	4	3
Ej svar	4	0	1	1	0

Funktionsnedsättning

Samtliga fick frågor om vilken eller vilka funktionsnedsättningar de har.

Beträffande syn frågades det om till vilken grad de har synförmåga, det vill säga om synen är mindre än ledsyn, endast ledsyn eller mer än ledsyn. På frågan om hörsel fick man svara på om man till exempel är barndomsdöv, vuxendöv, har hörselnedsättning och om man är teckenspråkig. Om man har nedsatt rörelseförmåga fick man svara på om man använder manuell rullstol, elrullstol, rollator och/eller om man har nedsatt armfunktion.

En fråga ställdes även om man har ytterligare funktionsnedsättning eller någon kronisk sjukdom som påverkar sin livsföring.

Syn

Totalt av samtliga i studien har cirka fyra av tio, 42 procent, en synnedsättning i någon grad. Dessa återfinns övervägande inom målgruppen som drogs ur Synskadades Riksförbund.

Av de personerna med synnedsättning har närmare fyra av tio enbart ledsyn och lika stor andel har mindre än ledsyn, 39 respektive 38 procent. Knappt en fjärdedel, 23 procent, har mer än ledsyn.

Inom de övriga målgrupperna har knapp en av tio uppgett att de har nedsatt syn, utan de ser utan eller med vanliga glasögon.

Tabell 191. Syn totalt samt uppdelat på målgrupp

Syn	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
<i>Ser utan eller med vanliga glasögon</i>	567	57	91	91	0
Har mindre än ledsyn	157	16	1	4	38
Har endast ledsyn	153	15	1	2	39
Har mer än ledsyn	107	11	5	2	23
Ej svar	11	1	2	1	-

Hörsel

Totalt av samtliga uppger sex av tio, 60 procent, att de inte har någon hörselnedsättning.

Inom målgruppen teckenspråkiga döva är knappt två tredjedelar, 64 procent, barndomsdöva och en fjärdedel, 25 procent, har grav hörselnedsättning. En åttondel, 12 procent, har även tinnitus. Av de som besvarat frågan om de är teckenspråkiga har 98 procent uppgett att de är teckenspråkiga.

Inom målgruppen personer med nedsatt rörelseförmåga och personer med nedsatt syn har två respektive en av tio uppgett att de har nedsatt hörsel i någon grad.

Tabell 192. Hörsel totalt samt uppdelat på målgrupp

Hörsel	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ingen hörselnedsättning	596	60	79	1	88
Barndomsdöv	181	18	0	64	-
Vuxendöv	18	2	-	6	-
Svår/grav hörselnedsättning	78	8	1	25	2
Måttlig/medelgrav hörselnedsättning	30	3	3	4	3
Lätt hörselnedsättning	56	6	9	1	6
Har tinnitus	70	7	8	12	2
Ej svar	11	1	3	-	0

Rörelseförmåga

Totalt av samtliga uppger sex av tio, 62 procent, att de inte har någon nedsatt rörelseförmåga.

Inom målgruppen personer med nedsatt rörelseförmåga uppger över hälften, 56 procent, att de använder sig av manuell rullstol och två femtedelar, 41 procent, har elrullstol. En fjärdedel, 26 procent använder kryckor och en av tio använder sig av rollator. Vidare har en av tio inte problem att gå men har nedsatt armfunktion. Man kan använda flera olika hjälpmedel, i snitt har man uppgett 1,5 svar.

Inom målgruppen personer med nedsatt syn och teckenspråkiga döva har cirka en av tio uppgett att de har någon form av nedsatt rörelseförmåga.

Tabell 193. Rörelseförmåga

Rörelseförmåga	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Har ingen nedsatt rörelseförmåga	616	62	3	94	92
Använder manuell rullstol	203	20	56	1	2
Använder elrullstol	145	15	41	1	1
Använder kryckor	95	9	26	1	1
Använder rollator	48	5	12	1	1
Kan gå men har nedsatt armfunktion	49	5	10	2	2
Ej svar	11	1	1	1	1

Ytterligare funktionsnedsättning eller kronisk sjukdom

Totalt av samtliga har fyra av tio, 42 procent, någon ytterligare funktionsnedsättning eller kronisk sjukdom som påverkar deras dagliga livsföring.

Det är främst i målgrupperna med personer med nedsatt rörelseförmåga och personer med nedsatt syn som uppgett att de har ytterligare funktionsnedsättning eller någon kronisk sjukdom. Av dem som har nedsatt rörelseförmåga har sex av tio, 61 procent, uppgett att de även har ytterligare någon funktionsnedsättning eller

kronisk sjukdom. Fyra av tio, 42 procent, av dem som har nedsatt synförmåga har uppgett det.

Av dem som representerar målgruppen teckenspråkiga döva har en femtedel, 18 procent, uppgett att de har någon ytterligare funktionsnedsättning eller kronisk sjukdom.

Tabell 194. Ytterligare funktionsnedsättning eller kronisk sjukdom som påverkar livsföringen

Ytterligare funktionsnedsättning/ kronisk sjukdom	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja	414	42	61	18	42
Nej	567	57	37	81	58
Ej svar	10	1	2	1	0

När man fick sin huvudsakliga funktionsnedsättning

Hälften, 52 procent, av samtliga i studien har haft sin funktionsnedsättning sedan födseln eller att de fått den under sitt första levnadsår. Totalt sett har tre av tio, 29 procent, fått sin huvudsakliga funktionsnedsättning efter det att de fyllt 21 år.

Det är främst de som är teckenspråkiga döva som haft sin funktionsnedsättning sedan födseln eller sedan det första levnadsåret, åtta av tio, 79 procent, har uppgett det. Knappt hälften, 45 procent, av de med synnedsättning har haft nedsatt syn sedan födseln eller sedan första levnadsåret. Något färre, 38 procent, har haft sin nedsatta rörelseförmåga sedan födseln eller sedan första levnadsåret.

Medelåldern för när man fått sin huvudsakliga funktionsnedsättning är 1,5 år bland teckenspråkiga döva personer. Medelåldern är högre inom de två andra målgrupperna. De personer som i studien har uppgett att de har nedsatt rörelseförmåga fick sin huvudsakliga funktionsnedsättning vid 16,4 års ålder och de med nedsatt syn fick det i en medelålder av 14,2 år.

Totalt sett i studien har de medverkande haft sin funktionsnedsättning sedan 11,5 års ålder.

Tabell 195. När man fick sin huvudsakliga funktionsnedsättning

Ålder när man fått sin funktionsnedsättning	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Jag har haft det sedan födseln/första levnadsåret	519	52	38	79	45
Fick funktionsnedsättning från 2 års ålder upptill 20 års ålder	164	17	18	13	17
Fick funktionsnedsättning efter 21 års ålder	288	29	42	2	37
Ej svar	20	2	1	5	0
Medelålder för när man fått sin huvudsakliga funktionsnedsättning		11,5	16,4	1,5	14,2

Cirka hälften, 46 procent, med nedsatt rörelseförmåga har en funktionsnedsättning som gradvis försämras. En dryg tredjedel, 36 procent, av de med synnedsättning har det och en femtedel, 20 procent, av dem inom målgruppen teckenspråkiga döva har en funktionsnedsättning som är progressiv.

Tabell 196. Om funktionsnedsättningen är progressiv, gradvis försämring

Progressiv	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja	345	35	46	20	36
Nej	615	62	50	75	63
Ej svar	31	3	4	5	1

Funktionsnedsättningens påverkan på det dagliga livet

För nästan hälften, 45 procent, av samtliga i studien påverkar deras funktionsnedsättning deras dagliga liv i stor utsträckning.

Det är främst de personer med nedsatt rörelseförmåga och personer med nedsatt syn som uppgett att deras liv påverkas i stor utsträckning, sex av tio inom respektive målgrupp uppger det. Övriga inom de två målgrupperna upplever att deras funktionsnedsättning påverkar dem i viss utsträckning. Enbart en mindre andel uppger att de inte påverkas nämnvärt av sin funktionsnedsättning i det dagliga livet.

Förhållande är det omvända bland teckenspråkiga döva där nio av tio, 86 procent, uppger att deras funktionsnedsättning inte påverkar dem nämnvärt eller enbart i viss utsträckning.

Tabell 197. Hur det dagliga livet påverkas av funktionsnedsättningen

Påverkan på dagliga livet	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Påverkas inte nämnvärt	154	16	4	42	6
Påverkas i viss utsträckning	372	38	35	44	35
Påverkas i stor utsträckning	447	45	60	10	59
Ej svar	18	2	1	4	1

Allmänt hälsotillstånd

Sex av tio, 63 procent, av samtliga i studien uppger att deras allmänna hälsotillstånd är gott eller till och med mycket gott.

Det är främst teckenspråkiga döva som uppger att deras allmänna hälsotillstånd är mycket gott.

De med nedsatt rörelseförmåga har uppgett i något högre utsträckning än övriga att deras allmänna hälsotillstånd är dåligt eller bara någorlunda.

Tabell 198. Bedömning om sitt allmänna hälsotillstånd

Allmänt hälsotillstånd	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Mycket gott	201	20	10	39	15
Gott	428	43	37	42	50
Någorlunda	256	26	36	14	25
Dåligt	74	7	11	2	8
Mycket dåligt	20	2	4	1	1
Ej svar	12	1	2	2	-

Utbildning

Totalt sett har fyra av tio, 43 procent, genomgått gymnasieskola, teoretisk eller yrkesinriktad utbildning, som sin högsta utbildning. En tredjedel, 31 procent, har studerat vid universitet eller högskola, var av en femtedel, 20 procent, har en akademisk examen. Det är främst kvinnorna som har examen från universitet eller högskola. Totalt sett har en av tio, 11 procent, uppgett folkhögskola som sin högsta utbildning.

De med nedsatt rörelseförmåga har i högre utsträckning grundskola som sin högsta utbildningsnivå jämfört med övriga målgrupper. En femtedel, 19 procent, har uppgett att grundskola är deras högsta utbildningsnivå medan en av tio har uppgett det bland teckenspråkiga döva och synskadade.

Ser vi till dem som har gymnasium som sin högsta utbildning, kan vi konstatera att teckenspråkiga döva i högre utsträckning läst på yrkesinriktad utbildning tillskillnad från övriga målgrupper som är mer inriktade på teoretiska linjer.

En fjärdedel, 24 procent, inom målgruppen med personer som har nedsatt syn och en dryg femtedel, 22 procent, av dem som är teckenspråkiga döva har examen vid universitet eller högskola. Medan var sjunde, 15 procent, inom målgruppen med personer med nedsatt rörelseförmåga har examen på högre nivå. Riksgenomsnittet för examen på universitets- och högskolenivå är 20 procent. Ytterligare cirka en av tio, inom samtliga tre målgrupper, har studerat eller studerar ännu på universitet eller högskola.

Tabell 199. Den högsta utbildning som man har

Utbildning	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Grundskola/Enhetskola/ Specialskola/Hörselklass	136	14	19	10	12
Gymnasium, teoretiskt	193	19	20	12	25
Gymnasium, yrkesutbildning	242	24	23	28	23
Folkhögskola	105	11	11	14	7
Studier vid Universitet/ Högskola	105	11	10	13	9
Examen från Universitet/ Högskola	199	20	15	22	24
Ej svar	11	1	2	1	-

Inriktning på utbildning

Totalt sett har tre fjärdedelar, 76 procent, en yrkesutbildning. Det är främst de som uppgett att de har någon ytterligare funktionsnedsättning utöver sitt huvudsakliga som inte har någon yrkesutbildning.

De som uppgett att de fick sin funktionsnedsättning efter sin 21 års dag har i högre utsträckning yrkesutbildning jämfört med dem som fick sin funktionsnedsättning tidigare i livet.

Teckenspråkiga döva har en högre andel som har yrkesutbildning, 85 procent, jämfört med övriga i studien.

Tabell 200. Inriktning på den högsta utbildningen som man har

Utbildningens inriktning	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
<i>Har ingen yrkesutbildning</i>	235	24	25	15	29
<i>Har yrkesutbildning</i>	756	76	75	85	71

Bedömning om möjlighet till yrkesval

I enkäten fick de svarande ta ställning till ett antal olika påståenden om hur de ser på möjligheten att utföra arbete dels utifrån sitt eget perspektiv dels utifrån en generell bild gällande personer med den funktionsnedsättning som de själva har. Frågorna besvarades på en femgradig skala. Graderingen gjordes på en skala där 1 stod för att man inte alls instämmer i påståendet till att 5 motsvarade att man instämmer helt.

De som har graderat det aktuella påståendet med värdet 4 eller 5 står här för att de uppfattar att påståendet stämmer. De har graderat påståendet med värdet 1 eller 2 värderar vi till att de uppfattar att påståendet inte stämmer. Övriga, det vill säga de som värderat påståendet med värdet 3 har vi bedömt varken tagit ställning för eller emot.

A. Om du tänker på dig själv, tror du att din funktionsnedsättning medför hinder för ditt yrkesval och hur du klarar att arbeta?

”Jag tror att bara ett fåtal jobb passar mig riktigt bra”

Totalt sett instämmer 58 procent i påståendet, det vill säga har graderat påståendet med värdet 4 eller 5. Totalt sett instämmer inte en femtedel, 18 procent i påståendet, de har graderat påståendet med värdet 1 eller 2.

Närmare sju av tio personer med nedsatt rörelseförmåga, 68 procent, och synnedsättning, 67 procent, har uppgett att de instämmer i påståendet, medan en tredjedel, 35 procent, av teckenspråkiga döva instämmer i påståendet.

Tabell 201. A1. Jag tror att bara ett fåtal jobb passar mig riktigt bra

	Totalt	DHR	SDR	SRF
Stämmer	58	68	35	67
Stämmer inte	18	17	29	9

”Jag tror jag klarar nästan vilket jobb som helst”

Totalt sett instämmer 18 procent i påståendet och sex av tio, 62 procent, instämmer inte i påståendet.

Totalt sett är det främst män, de personer som inte har några ytterligare funktionsnedsättningar utöver sin huvudsakliga, de som fick sin funktionsnedsättning under det första levnadsåret och de med högre utbildning så som universitets eller högskolestudier som instämmer i påståendet.

Åtta av tio, 79 procent, av de med nedsatt rörelseförmåga uppger att påståendet inte stämmer. Sju av tio, 71 procent, av de med synskada anser att påståendet inte stämmer. Tre av tio, 29 procent, av de teckenspråkiga döva instämmer inte i påståendet.

Fyra av tio, 43 procent, av de teckenspråkiga döva instämmer i påståendet medan knapp en av tio med nedsatt rörelseförmåga, 8 procent, och personer med synnedsättning, 7 procent, upplever att påståendet stämmer.

Tabell 202. A2. Jag tror jag klarar nästan vilket jobb som helst

	Totalt	DHR	SDR	SRF
Stämmer	18	8	43	7
Stämmer inte	62	79	29	71

B. Om du tänker på din funktionsnedsättning generellt, vad tror du då?

”Jag tror att det är få jobb som passar synskadade/personer med nedsatt rörelseförmåga/teckenspråkiga döva riktigt bra”

Totalt sett instämmer 44 procent i påståendet och en femtedel, 22 procent, instämmer inte i påståendet.

Över hälften, 54 procent, av de personer som har nedsatt rörelseförmåga har uppgett att påståendet stämmer. 44 procent med synnedsättning instämmer och en tredjedel, 32 procent, av de teckenspråkiga döva instämmer i påståendet.

Av de teckenspråkiga döva har lika hög andel instämt i påståendet, 32 procent, som de som inte instämmer, 32 procent. Medan en femtedel, 19 procent, av dem med nedsatt rörelseförmåga och en femtedel, 18 procent, av dem med nedsatt synförmåga uppger att påståendet inte stämmer.

Tabell 203. B1. Jag tror att det är få jobb som passar synskadade/personer med nedsatt rörelseförmåga/teckenspråkiga döva riktigt bra

	Totalt	DHR	SDR	SRF
Stämmer	44	54	32	44
Stämmer inte	22	19	32	18

”Jag tror att synskadade/personer med nedsatt rörelseförmåga/teckenspråkiga döva klarar praktiskt taget vilket jobb som helst”

Totalt sett instämmer en fjärdedel, 26 procent, i påståendet och 45 procent instämmer inte i påståendet.

Sju av tio, 68 procent, personer med nedsatt rörelseförmåga uppger att påståendet inte stämmer. Fyra av tio, 42 procent, med nedsatt synförmåga och en femtedel, 21 procent, av de teckenspråkiga döva instämmer inte i påståendet.

Hälften, 49 procent, av de teckenspråkiga döva instämmer i påståendet att teckenspråkigt döva klarar praktiskt taget vilket jobb som helst. Endast en av tio, 10 procent, av de med nedsatt rörelseförmåga uppger att påståendet stämmer att personer med nedsatt rörelseförmåga klarar praktiskt taget vilket jobb som helst, motsvarande andel för synskadade är en femtedel, 22 procent, som anser att synskadade personer klarar av praktiskt taget vilket jobb som helst.

Tabell 204. B2. Jag tror att synskadade/personer med nedsatt rörelseförmåga/teckenspråkiga döva klarar praktiskt taget vilket jobb som helst

	Totalt	DHR	SDR	SRF
Stämmer	26	10	49	22
Stämmer inte	45	68	21	42

Självförtroende

Precis som frågorna om arbetsmöjligheter fick de svarande ta ställning till ett antal olika påståenden om deras självbild. Frågorna besvarades på en femgradig skala. Graderingen gjordes på en skala där 1 stod för att man inte alls instämmer i påståendet till att 5 motsvarade att man instämmer helt.

De som har graderat det aktuella påståendet med värdet 4 eller 5 står här för att de uppfattar att påståendet stämmer. De har graderat påståendet med värdet 1 eller 2 värderar vi till att de uppfattar att påståendet inte stämmer. Övriga, det vill säga de som värderat påståendet med värdet 3 har vi bedömt varken tagit ställning för eller emot.

”Jag orkar göra mycket”

Totalt sett upplever hälften, 51 procent, att de orkar göra mycket, det vill säga har graderat påståendet med värdet 4 eller 5. Totalt sett instämmer inte 23 procent i påståendet, de har graderat påståendet med värdet 1 eller 2.

Det är stora skillnader mellan hur man upplever att man orkar göra mycket eller inte mellan de olika målgrupperna. En fjärdedel, 24 procent, av de med nedsatt rörelseförmåga instämmer i påståendet medan drygt hälften, 57 procent, av de med synnedsättning och tre fjärdedelar, 75 procent, av de teckenspråkiga döva instämmer i påståendet.

Av de teckenspråkiga döva har 5 procent uppgett att påståendet inte stämmer. En sjättedel, 17 procent, av dem med nedsatt synförmåga instämmer inte i påståendet. Drygt två femtedelar, 44 procent, av dem med nedsatt rörelseförmåga uppger att påståendet inte stämmer.

Tabell 205. Ork

Jag orkar göra mycket	Totalt	DHR	SDR	SRF
Medelvärde	3,4	2,7	4,1	3,7
Stämmer	51%	24%	75%	57%
Stämmer inte	23%	44%	5%	17%

”För det mesta är jag nöjd med mig själv”

Totalt sett upplever sex av tio, 63 procent, att de är nöjda med sig själva och 12 procent instämmer inte i påståendet.

Hälften, 50 procent, av de personerna med nedsatt rörelseförmåga instämmer i påståendet ”för det mesta är jag nöjd med mig själv” medan cirka sju av tio instämmer i påståendet av dem med synnedsättning, 68 procent, och de teckenspråkiga döva 74 procent.

Av de teckenspråkiga döva har 4 procent uppgett att påståendet inte stämmer. En femtedel, 20 procent, av dem med nedsatt rörelseförmåga instämmer inte i påståendet. En av tio, 10 procent, av dem med nedsatt synförmåga uppger att påståendet inte stämmer.

Tabell 206. Nöjdhet

För det mesta är jag nöjd med mig själv	Totalt	DHR	SDR	SRF
Medelvärde	3,8	3,4	4,0	3,8
Stämmer	63%	50%	74%	68%
Stämmer inte	12%	20%	4%	10%

”Jag har inte mycket att vara stolt över”

Totalt har sju av tio, 71 procent, svarat att påståendet att de inte skulle ha mycket att vara stolt över inte stämmer och en åttondel, 12 procent, upplever att påståendet stämmer.

Åtta av tio, 82 procent, personer med synnedsättning instämmer inte i påståendet. Sju av tio, 67 procent, av de teckenspråkiga döva instämmer inte och sex av tio, 63 procent, av de med nedsatt rörelseförmåga instämmer inte i påståendet.

6 procent av dem med nedsatt synförmåga uppger att påståendet stämmer. Av de teckenspråkiga döva har en av tio, 11 procent, uppgett att påståendet stämmer. En femtedel, 19 procent, av dem med nedsatt rörelseförmåga instämmer i påståendet.

Tabell 207. Stolthet

Jag har inte mycket att vara stolt över	Totalt	DHR	SDR	SRF
Medelvärde	2,0	2,2	2,0	1,7
Stämmer	12%	19%	11%	6%
Stämmer inte	71%	63%	67%	82%

”Jag tror att jag kommer få det bra i framtiden”

Totalt har drygt hälften, 55 procent, svarat att påståendet att de kommer att få det bra i framtiden stämmer, och en av tio, 15 procent, uppfattar att påståendet inte stämmer.

Sju av tio, 68 procent, teckenspråkiga döva instämmer i påståendet, sex av tio, 59 procent, personer med synnedsättning instämmer också och fyra av tio, 40 procent, personer med nedsatt rörelseförmåga tror att de kommer att få det bra i framtiden.

En av tio teckenspråkiga döva, 10 procent, och personer med synnedsättning, 13 procent, instämmer inte i påståendet att de kommer att få det bra i framtiden. En knapp fjärdedel, 23 procent, av de med nedsatt rörelseförmåga instämmer inte heller i påståendet att de skulle få det bra i framtiden.

Tabell 208. Framtiden

Jag tror att jag kommer få det bra i framtiden	Totalt	DHR	SDR	SRF
Medelvärde	3,6	3,2	3,9	3,6
Stämmer	55%	40%	68%	59%
Stämmer inte	15%	23%	10%	13%

”Jag känner mig omtyckt”

Totalt sett upplever sju av tio, 73 procent, att de är omtyckta och enbart 5 procent instämmer inte i påståendet.

Åtta av tio, 81 procent, personer med nedsatt synförmåga har svarat att påståendet att de känner sig omtyckta stämmer. Sju av tio personer med nedsatt rörelseförmåga, 68 procent, och teckenspråkiga döva, 67 procent, instämmer i att de känner sig omtyckta.

En av tio, 10 procent, med nedsatt rörelseförmåga upplever att påståendet inte stämmer. 5 procent, av de teckenspråkiga döva instämmer inte i påståendet att de känner sig omtyckta och 2 procent av de personerna med nedsatt syn har uppgett att de inte heller instämmer i påståendet att de känner sig omtyckta.

Tabell 209. Omtyckt

Jag känner mig omtyckt	Totalt	DHR	SDR	SRF
Medelvärde	4,0	4,0	3,9	4,2
Stämmer inte	5%	9%	5%	2%
Stämmer	73%	68%	67%	81%

”Ibland känns det som om folk ser ner på mig”

En fjärdedel, 25 procent, anser att folk ibland ser ner på dem medan hälften, 50 procent, känner inte att folk ser ner på dem.

36 procent av de personer som har nedsatt rörelseförmåga upplever att de känner att folk ibland ser ner på dem, medan en fjärdedel, 26 procent, av de teckenspråkiga döva upplever det och instämmer i påståendet. 16 procent av de personer som har synnedsättning instämmer i påståendet.

Sex av tio, 62 procent, av de personer som har synnedsättning instämmer inte i påståendet att folk ibland ser ner på dem. Cirka hälften, 48 procent, av de teckenspråkiga döva upplever att påståendet inte stämmer. Fyra av tio, 39 procent, av de personer som har nedsatt rörelseförmåga upplever inte att de känner att folk ibland ser ner på dem.

Tabell 210. Nedvärdering

Ibland känns det som om folk ser ner på mig	Totalt	DHR	SDR	SRF
Medelvärde	2,6	2,9	2,6	2,2
Stämmer	25%	36%	26%	16%
Stämmer inte	50%	39%	48%	62%

”Jag känner att jag spelar en betydelsefull roll för andra”

Totalt sett upplever sex av tio, 62 procent, att de spelar en betydelsefull roll för andra medan en av tio, 10 procent, upplever inte att de spelar en betydelsefull roll för andra.

Sju av tio, 70 procent, personer som har synnedsättning instämmer i påståendet att de känner att de spelar en betydelsefull roll för andra. Sex av tio teckenspråkiga döva, 58 procent, och personer som har nedsatt rörelseförmåga, 57 procent, upplever att de känner att de spelar en betydelsefull roll för andra.

En av tio som har nedsatt rörelseförmåga, 13 procent, och en av tio av de teckenspråkiga döva, 11 procent, upplever inte att de spelar en betydelsefull roll för

andra. 6 procent av de personer som har synnedsättning instämmer inte heller i påståendet att de skulle känna sig betydelsefulla.

Tabell 211. Betydelsefull

Jag känner att jag spelar en betydelsefull roll för andra	Totalt	DHR	SDR	SRF
Medelvärde	3,8	3,7	3,7	3,9
Stämmer	62%	57%	58%	70%
Stämmer inte	10%	13%	11%	6%

”Jag kan ta itu med svårigheter”

Totalt sett instämmer två tredjedelar, 65 procent, i påståendet att de kan ta itu med svårigheter. En av tio, 11 procent, anser inte ha den förmågan.

Sju av tio, 73 procent, med synnedsättning instämmer i påståendet och menar att de kan ta itu med svårighet. Cirka sex av tio instämmer i påståendet att de kan ta itu med svårigheter av dem som är teckenspråkiga döva, 64 procent, och personer med nedsatt rörelseförmåga, 56 procent.

En femtedel, 20 procent, som har nedsatt rörelseförmåga upplever inte att de kan ta itu med svårigheter. Medan 8 procent av de teckenspråkiga döva och 5 procent av de personer som har nedsatt syn instämmer inte heller i påståendet att de kan ta itu med svårigheter.

Tabell 212. Handlingskraft

Jag kan ta itu med svårigheter	Totalt	DHR	SDR	SRF
Medelvärde	3,8	3,6	3,8	4,0
Stämmer	65%	56%	64%	73%
Stämmer inte	11%	20%	8%	5%

”Jag har ett gott självförtroende”

Totalt sett uppfattar 65 procent i studien att de har gott självförtroende. En av tio, 11 procent, upplever sig dock inte ha gott självförtroende.

Sju av tio, 71 procent, personer med synnedsättning upplever att de har gott självförtroende, och 68 procent, av de teckenspråkiga döva instämmer också i påståendet att de har gott självförtroende. Sex av tio, 57 procent, av de personerna med nedsatt rörelseförmåga har gott självförtroende.

En femtedel, 19 procent, som har nedsatt rörelseförmåga upplever inte att de har gott självförtroende. 7 procent av de teckenspråkiga döva och 8 procent av de personer som har nedsatt syn instämmer inte heller i påståendet om att de skulle känna gott självförtroende.

Tabell 213. Självförtroende

Jag har ett gott självförtroende	Totalt	DHR	SDR	SRF
Medelvärde	3,8	3,6	3,9	3,9
Stämmer	65%	57%	68%	71%
Stämmer inte	11%	19%	7%	8%

6. Resultatredovisning över de som förvärvsarbetar på hel eller deltid som anställd alternativt är egenföretagare

Resultatet nedan omfattar personer som angett att de har en anställning eller ett arbete idag, vilket motsvarar 560 personer och 57 procent av samtliga deltagare i undersökningen.

Arbetssituation

Av samtliga har 57 procent en anställning/ett arbete idag. Det är dock stora skillnader mellan målgrupperna.

Åtta av tio, 80 procent, av de teckenspråkiga döva har en anställning/arbete medan drygt hälften, 55 procent, av de personer som har synnedsättning har en anställning/ett arbete idag och endast fyra av tio, 39 procent, av de personer som har nedsatt rörelseförmåga har det.

Totalt sett har knappt fyra av tio, 37 procent, haft en anställning eller arbete men har inte det nu vid perioden för enkäten. Endast ett få tal har uppgett att de aldrig har haft en anställning eller ett arbete. Högst andel med personer som aldrig har haft en anställning är målgruppen personer med nedsatt rörelseförmåga, där en åttondel, 12 procent, uppger att de aldrig har haft en anställning eller ett arbete.

Tabell 214. Vad stämmer in på dig?

Arbetssituation	Totalt antal	Totalt procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Jag har en anställning/ett arbete	560	57	39	80	55
Jag har haft en anställning/arbete men inte nu	365	37	49	17	41
Jag har aldrig haft en anställning/arbete	66	7	12	3	4

Sysselsättningsgrad

Totalt sett har sex av tio, 60 procent, ett förvärvsarbete på heltid. De som har universitetets eller högskolestudier arbetar i högre utsträckning heltid, 70 procent. Totalt arbetar fyra av tio, 39 procent, deltid. Av kvinnorna arbetar hälften, 49 procent, på heltid jämfört med tre fjärdedelar, 73 procent av männen. Över hälften, 56 procent, av de som uppgett att de har ytterligare funktionsnedsättningar eller kronisk sjukdom och de som fick sin funktionsnedsättning senare i livet, det vill säga efter 21 års ålder arbetar i högre utsträckning, 59 procent, deltid.

Målgruppen med teckenspråkiga döva och personer med synnedsättning har en högre andel förvärvsarbetande på heltid, 77 procent och 55 procent, jämfört med personer med nedsatt rörelseförmåga där 38 procent har heltidsarbete.

Tabell 215. Sysselsättningsgrad

Nuvarande sysselsättning	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Förvärvsarbetar heltid	336	60	38	77	55
Förvärvsarbetar deltid	218	39	61	21	45
Ej svar	6	1	1	2	0

Anställningens längd

De som har en anställning/arbete har haft sin anställning/sysselsättning i genomsnitt 12,1 år.

Totalt sett har drygt fyra av tio, 44 procent, haft sin anställning/arbete i 11 år eller längre. En fjärdedel, 26 procent, har haft sin nuvarande anställning/sysselsättning mellan 5 och 10 år. En av tio, 9 procent, har relativt nyligen påbörjat det arbetet som de har idag, det vill säga de har fått sin anställning under det närmaste året.

Mönstret ser likartat ut i de olika målgrupperna, nämnas kan dock att teckenspråkiga döva har jämfört med personer med nedsatt rörelseförmåga och personer med synnedsättning inte i lika hög grad varit hos nuvarande arbetsgivare/arbete lika länge. Cirka hälften av de personerna med nedsatt rörelseförmåga och personer med synnedsättning har haft sin nuvarande anställning/sysselsättning i 11 år eller längre jämfört med fyra av tio av de teckenspråkiga döva.

Tabell 216. Hur länge man haft sin nuvarande anställning/sysselsättning

Nuvarande anställningslängd	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
0 år (2010)	11	2	-	4	0
1 år	39	7	11	7	5
2 - 4 år	103	18	18	19	17
5 - 10 år	143	26	20	29	25
11 år eller längre	247	44	47	37	51
<i>Medelantal år</i>		<i>12,1</i>	<i>13,2</i>	<i>10,6</i>	<i>13,0</i>

Yrkesbransch

De som har en anställning/arbete idag arbetar främst inom vård och omsorgsbranschen, 15 procent, och inom pedagogiska yrken/läraryrken, 13 procent. Cirka en av tio arbetar inom Industri/mekanik, 10 procent, och inom branscher som administration/juridik/politik, 9 procent. 8 procent uppger att de arbetar inom handikapprörelsen.

Tabell 217. Inom vilken bransch arbetar du?

Bransch	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Kultur/media/design	23	4	5	2	6
Administration/juridik/politik	53	9	15	4	12
Hotell/resor/service	15	3	4	2	2
Vård/omsorg	86	15	15	16	15
Bygg/fastighet	21	4	2	4	4
Kropp/kost/hälsa	10	2	1	1	3
Säkerhet/transporter	10	2	2	1	2
Försäljning/marknadsföring	22	4	6	1	6
Pedagogiska yrken/läraryrken	73	13	4	20	11
IT/telekommunikation	23	4	5	2	6
Djur/natur	6	1			3
Ekonomi/finans/försäkring	20	4	6	3	3
Industri/mekanik	58	10	8	11	10
Läkemedel	1	0			0
Försvarsmakten					
Bistånd	2	0	1	0	
Intresseorganisation/Handikapp- rörelsen	42	8	8	6	8
Annan	88	16	18	25	4
Ej svar	7	1	1	1	1

Arbetsgivare

En tredjedel, 34 procent, av samtliga som har uppgett att de har en anställning/arbete har en privat arbetsgivare. En fjärdedel, 25 procent, har arbete via kommunen. Att högst andel har privat arbetsgivare gäller inom samtliga tre målgrupper.

Personer med nedsatt syn har en högre andel som driver eget företag. En åttondel, 12 procent, inom målgruppen har eget företag. Totalt sett har 7 procent uppgett att de driver eget företag.

Teckenspråkiga döva har en högre andel som har en anställning inom en statlig verksamhet där Samhall inte är inberäknat.

Tabell 218. Arbetsgivare: privat, offentlig eller egenföretagare

Arbetsgivare	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Privat	190	34	36	33	34
Kommun	141	25	29	25	23
Landsting	29	5	5	4	6
Statlig (ej Samhall)	47	8	5	12	6
Samhall	44	8	6	8	8
Handikapporganisation	38	7	7	6	8
Annan ideell organisation	29	5	8	7	2
Egen företagare, frilansare	38	7	5	4	12
Ej svar	4	1	0	0	1

Antal anställda hos arbetsgivaren

Totalt arbetar tre av tio i verksamheter som har 0 till 9 anställda respektive 10 till 49 anställda, 28 procent och 27 procent. En sjundedel, 15 procent, arbetar hos en arbetsgivare som har 50 till 199 anställda och en fjärdedel, 26 procent, har en arbetsgivare som har 200 eller fler anställda.

Tabell 219. Antal anställda hos arbetsgivaren eller i det egna företaget

Antal anställda	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
0 anställda	17	3	1	2	6
1 – 9 anställda	140	25	19	25	30
10 – 49 anställda	152	27	23	25	31
50 – 199 anställda	85	15	11	16	26
200 – eller fler	141	26	40	29	12
Ej svar	25	4	7	4	3

Anställningsform

Den vanligaste anställningsformen är att man har en tillsvidareanställning. Åtta av tio som har ett arbete idag har en tillsvidareanställning. Förhållandet ser likartat ut i samtliga tre målgrupper.

Tabell 220. Anställningsform

Anställningsform	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Tillsvidareanställning	467	83	85	84	82
Projektanställd, visstidsanställd	33	6	6	6	5
Egen företagare/frilansare	38	7	5	4	12
Annat	20	4	4	6	1
Ej svar	2	0	-	1	-

Lönebidrag

Totalt sett har fyra av tio, 41 procent, som idag har ett arbete en arbetsgivare som har lönebidrag för dem.

Över hälften, 54 procent, uppger att deras anställning *inte* är kopplat till lönebidrag. Mönstret ser likartat ut i samtliga tre målgrupper.

Tabell 221. Om anställningen är med eller utan lönebidrag

Lönebidrag	Totalt antal	Totalt procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja	232	41	40	39	45
Nej	305	54	56	55	53
Vet inte	21	4	4	5	2
Ej svar	2	0	-	1	-

Hur man fick sin nuvarande anställning

De tre vanligaste sätten som man har erhållit sin anställning på är via egna kontakter, via arbetsförmedlingen eller via annons i tidning/på nätet. En femtedel, 21 procent, har fått anställningen via kontakter. Därtill skulle man kunna tänka sig att om man blivit tipsad eller rekommenderad av en bekant, vän eller släkting också kan räknas som att man fått sitt arbete via kontakter. Det skulle i så fall innebära att cirka en tredjedel, 31 procent, har fått sitt arbete genom kontakter som man har.

Drygt en av tio, 13 procent, har uppgett att de blev erbjudna den tjänst som de har idag.

Totalt sett har en av tio, 9 procent, fått sitt arbete genom att den praktik de haft övergått till anställning.

En femtedel, 20 procent, har fått sin anställning via Arbetsförmedlingen, och cirka en femtedel, 18 procent, har sökt och fått sitt arbete via publicerad annons. Enbart 1 procent har fått sitt arbete via rekryteringsföretag.

Tabell 222. Hur man fått sin nuvarande anställning/sysselsättning

Väg till anställning	Totalt antal	Totalt procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Via Arbetsförmedlingen	112	20	17	25	17
Via annons i tidning/nätet	98	18	18	14	22
Via rekryteringsföretag	5	1	-	1	1
Kontakter	118	21	22	22	19
Blev tipsad/rekommenderad av en bekant/vän/släkting	58	10	15	11	6
Praktiken övergick i anställning	51	9	8	11	8
Startade eget	36	6	3	4	11
Blev erbjuden	74	13	17	11	13
Ej svar	8	1	2	1	1

Stöd från Arbetsförmedlingen

Fyra av tio, 41 procent, har inte varit i kontakt med Arbetsförmedlingen eller inte haft behov av att få deras stöd.

Av dem som har haft kontakt med Arbetsförmedlingen upplever tre fjärdedelar, 76 procent, att de fått hjälp. Av dessa uppger 42 procent att de fått stöd i mycket eller i ganska hög utsträckning medan en tredjedel, 34 procent, uppger att de fått hjälp i viss utsträckning.

En fjärdedel, 24 procent, som varit i kontakt med Arbetsförmedlingen upplever att de inte har fått något stöd alls.

Tabell 223. Upplevelsen av att ha fått stöd från Arbetsförmedlingen

Grad av upplevt stöd	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, i mycket hög utsträckning	52	9	12	8	8
Ja, i ganska hög utsträckning	86	15	11	11	23
Ja, i viss utsträckning	114	20	26	22	15
Nej, inget stöd alls	81	14	14	18	11
<i>Har inte varit i kontakt med Arbetsförmedlingen/har inte haft behov av deras stöd</i>	227	41	37	41	43

Stöd från Försäkringskassan

Totalt sett har 36 procent av dem som har arbete idag inte varit i kontakt med Försäkringskassan eller inte haft behov av det.

Av dem som har haft kontakt med Försäkringskassan upplever åtta av tio, 78 procent, att de fått hjälp i någon utsträckning. Av dessa uppger 45 procent att de fått stöd i mycket eller i ganska hög utsträckning medan en tredjedel, 33 procent, uppger att de fått hjälp i viss utsträckning.

En femtedel, 22 procent, som varit i kontakt med Försäkringskassan upplever att de inte har fått något stöd alls.

Tabell 224. Upplevelsen av att ha fått stöd från Försäkringskassan

Grad av upplevt stöd	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, i mycket hög utsträckning	49	9	12	5	13
Ja, i ganska hög utsträckning	108	19	19	11	29
Ja, i viss utsträckning	118	21	25	26	13
Nej, inget stöd alls	79	14	15	16	11
<i>Har inte varit i kontakt med Arbetsförmedlingen/har inte haft behov av deras stöd</i>	203	36	31	41	34
<i>Ej svar</i>	3		1	2	-

Färdigheter

Totalt sett upplever de flesta att de är lagom kvalificerade för sitt arbete. Sex av tio, 63 procent, upplever att de har kvalifikationer som stämmer överens med arbetsuppgifterna.

Personer med nedsatt syn upplever i högre utsträckning än övriga att de är lagom kvalificerade för det jobb de utför. Åtta av tio, 83 procent, av de med synnedsättning upplever sig vara lagom kvalificerade för sina arbetsuppgifter.

En fjärdedel, 26 procent, upplever att de är mycket eller i vissa avseenden överkvalificerade för sina arbetsuppgifter. Det är främst teckenspråkiga döva som uppger att de finner sig vara överkvalificerade för det arbete de utför. Nästan hälften, 45 procent, av de teckenspråkiga döva uppger att de är överkvalificerade. En femtedel, 22 procent, av de med nedsatt rörelseförmåga upplever sig vara överkvalificerade i sitt arbete. Enbart en av tio, 9 procent, av dem med nedsatt syn uppger sig vara överkvalificerade.

Totalt sett upplever en av tio, 10 procent, att de skulle behöva ytterligare kunskaper i sitt arbete.

Tabell 225. Upplevelsen av att sina kunskaper och färdigheter stämmer överens med ditt arbete

Kunskaper och färdigheter	Totalt antal	Totalt procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Är mycket överkvalificerad	36	6	4	12	2
Är överkvalificerad i vissa avseenden	110	20	17	33	7
Är lagom kvalificerad	352	63	69	42	83
Behöver vissa ytterligare kunskaper	52	9	9	11	8
Behöver en hel del ytterligare kunskaper	6	1	-	3	-
Ej svar	4	1	2	0	0

Utveckling i yrkesrollen

Närmare hälften, 48 procent, uppger att de helt och hållet har kunnat utvecklas i sin yrkesroll. Personer med synnedsättning är de som upplever i högre grad att de har kunnat utvecklas fullt ut i sin yrkesroll, 57 procent, jämfört med de övriga målgrupperna där 47 procent av de teckenspråkiga döva och 36 procent av de personer med nedsatt rörelseförmåga upplever likadant.

Ytterligare totalt fyra av tio, 42 procent, upplever att de åtminstone har kunnat utvecklas i viss uträkning i sin yrkesroll.

Enbart en av tio, 10 procent, upplever att de inte alls har kunnat utvecklas i sin yrkesroll.

Tabell 226. Upplevelsen av att kunna utvecklas i sin yrkesroll

Utvecklingsmöjligheter	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, helt och hållet	269	48	36	47	57
Ja, till viss del	234	42	54	43	32
Nej, har inte alls	54	10	9	10	10
Ej svar	3	1	1	-	1

Stödinsatser och hjälpmedel

Arbetsbiträde, personlig assistent eller tolk

Totalt sett har sex av tio, 62 procent, uppgett att de inte är i behov av arbetsbiträde, personlig assistent eller tolk i arbetet.

Av dem som har behov av något av stöden uppger sju av tio, 70 procent, att de har det i den mån som de är i behov av. En femtedel, 19 procent, har dock behov men har inte fått alla timmar som de varit i behov av och ytterligare en av tio, 11 procent, uppger att de har behov men att de inte har få någon insats alls.

Drygt en av tio, 16 procent, av de personer som har nedsatt rörelseförmåga uppger att de har behov av stöd i form av arbetsbiträde, personlig assistent eller tolk i arbetet men att de inte har fått något alls av det de är i behov av. En åttondel, 12 procent, av teckenspråkiga döva och 6 procent av de synskadade uppger det samma.

Tabell 227. Behov av arbetsbiträde, personlig assistent eller tolk i arbetet

Arbetsbiträde, personlig assistent eller tolk	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, har det i den mån jag behöver	147	26	12	37	23
Ja, men får inte alla timmar jag behöver	40	7	-	13	5
Ja, men har inte fått någon	22	4	2	7	2
Nej, har inte behov	349	62	85	43	69
Ej svar	2	0	-	0	0

Arbetshjälpmedel

Totalt sett har en dryg tredjedel, 35 procent, uppgett att de inte är i behov av personligt anpassade arbetshjälpmedel. Men av dem som har behov av något anpassat hjälpmedel i arbetet uppger tre fjärdedelar, 75 procent, att de har alla arbetshjälpmedel som de behöva.

En femtedel, 18 procent, har dock behov av mer anpassade arbetshjälpmedel än vad de har idag. Cirka en av tio, 7 procent, uppger att de har behov av anpassade arbetshjälpmedel men att de inte har få några alls.

En åttondel, 12 procent, teckenspråkiga döva uppger att de har behov av arbetshjälpmedel men att de inte har fått något alls av det de är i behov av. 6

procent av de personer som har nedsatt rörelseförmåga och 3 procent av de synskadade uppger det samma.

Tabell 228. Behov av personligt anpassade arbetshjälpmedel

Arbetshjälpmedel	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, har det i den mån jag behöver	272	49	47	34	66
Ja, men har inte allt jag behöver	67	12	11	16	8
Ja, men har inte några alls	24	4	4	7	2
Nej, har inte behov	194	35	37	43	24
Ej svar	3	1	2	-	0

Lokalanpassning

Närmare sju av tio, 68 procent, uppger att de inte har behov av särskilda lokalanpassningar på sin arbetsplats. Men ser man till dem som har behov av särskilda lokalanpassningar på sitt arbete uppger knappt två tredjedelar, 64 procent, att det är ordnat i den mån de har behov.

En femtedel, 22 procent, har dock behov av mer anpassade lokaler på arbetet än vad som idag är genomfört. Cirka en av tio, 14 procent, uppger att det inte alls har gjorts några lokalanpassningar som de är i behov av att det skulle finnas.

En sjättedel, 17 procent, teckenspråkiga döva uppger att de har behov av lokalanpassningar men att de inte har gjorts några sådana alls. 13 procent av de synskadade och 11 procent av de personer som har nedsatt rörelseförmåga uppger det samma.

Tabell 229. Behov av särskild lokalanpassning på din arbetsplats

Lokalanpassning	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, har det i den mån jag behöver	110	20	37	15	13
Ja, men skulle behöva mer	37	7	7	10	3
Ja, men det har inte gjorts några	24	4	5	5	2
Nej, har inte behov	382	68	49	68	81
Ej svar	7	1	2	1	0

Anpassad arbetstid

Sju av tio, 71 procent, uppger att de inte har behov av att få speciellt anpassade arbetstider. Men av de som har behov av särskilt anpassade arbetstider uppger närmare nio av tio, 87 procent, att de också har fått det.

Cirka en av tio, 13 procent, uppger att de har behov av att kunna få anpassade arbetstider men att de inte har fått det.

En knapp fjärdedel, 23 procent, teckenspråkiga döva uppger att de har behov av anpassad arbetstid men att de inte har fått det. En av tio, 11 procent, av de

synskadade och 3 procent av de personer som har nedsatt rörelseförmåga uppger det samma.

Tabell 230. Behov av anpassad arbetstid

Anpassad arbetstid	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, och har fått det	137	24	46	23	12
Ja, fast har inte fått det	21	4	2	7	1
Nej, har inte behov	399	71	53	70	85
Ej svar	3	1	-	-	1

Anpassade arbetsuppgifter

Sju av tio, 71 procent, uppger att de inte har behov av anpassade arbetsuppgifter. Men av de som har behov av anpassade arbetsuppgifter uppger närmare nio av tio, 89 procent, att de också har fått det. Cirka en av tio, 11 procent, uppger att de har behov av att kunna få anpassade arbetsuppgifter men att de inte har fått det.

Av dem som har behov av anpassade arbetsuppgifter uppger en sjättedel, 17 procent, teckenspråkiga döva att de har behov men att de inte har fått det. En av tio, 13 procent, av de synskadade och 3 procent av de personer som har nedsatt rörelseförmåga uppger det samma.

Tabell 231. Behov av anpassade arbetsuppgifter

Anpassade arbetsuppgifter	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, och har fått det	141	25	45	27	10
Ja, fast har inte fått det	18	3	2	6	1
Nej, har inte behov	397	71	52	67	88
Ej svar	4	1	2	-	1

Hur lätt eller svårt det varit att erhålla hjälpmedel eller anpassningar

Totalt sett har tre av tio, 29 procent, aldrig tillfrågat om några anpassningar eller hjälpmedel specifikt för sitt arbete.

Inom målgruppen personer med synnedsättning har en femtedel, 18 procent, inte frågat efter anpassningar eller hjälpmedel. Fyra av tio, 39 procent, av de teckenspråkiga döva har aldrig tillfrågat om anpassningar eller hjälpmedel. Tre av tio, 30 procent, av dem med nedsatt rörelseförmåga har inte frågat efter anpassningar eller hjälpmedel på sin nuvarande arbetsplats.

Av dem som har tillfrågat om anpassningar och/eller hjälpmedel som de varit i behov av på sin arbetsplats uppger närmare sju av tio, 68 procent, att de upplever som att det varit lätt att kunna få det man varit i behov av.

Personer med nedsatt syn har uppgett i högre utsträckning att de upplever att det har varit lätt att få de anpassningar och hjälpmedel som man varit i behov av, 81 procent uppger det. Två tredjedelar, 66 procent, av dem med nedsatt rörelseförmåga

upplever att det har varit lätt att få de anpassningar och hjälpmedel de varit i behov av. Hälften, 53 procent, av de teckenspråkiga döva upplever att det varit lätt.

Tabell 232. Hur lätt eller svårt har det varit för dig, vid din nuvarande anställning, att få de hjälpmedel och anpassningar som du behöver till arbetsplatsen?

Arbetshjälpmedel och anpassningar	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Mycket svårt	23	4	4	4	5
Ganska svårt	44	8	6	8	8
Varken lätt eller svårt	59	11	14	16	2
Ganska lätt	139	25	20	20	33
Mycket lätt	126	23	26	12	32
Har aldrig bett om någon anpassning eller hjälpmedel specifikt för arbetet	165	29	30	39	18
Ej svar	4	1	1	0	1

Delaktighet i arbetslivet

Vidareutbildning

Hälften, 49 procent, av dem som har arbetskamrater uppger att de har *helt och hållet* samma möjligheter till vidareutbildning på sitt arbete som sina arbetskamrater som inte har funktionsnedsättning. En tredjedel, 32 procent, upplever att de kan det i *viss mån* medan en femtedel, 20 procent, *inte alls* har samma möjligheter att vidareutbilda sig på arbetet som arbetskamrater utan funktionsnedsättning.

Tabell 233. Möjligheter till vidareutbildning på arbetet så som arbetskamrater som inte har funktionsnedsättning

Vidareutbildning	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, helt och hållet	245	44	49	37	48
Ja, i viss mån	158	28	27	34	23
Nej, inte alls	98	18	17	20	15
Jag har inga arbetskamrater/ driver eget	35	6	5	5	9
Ej svar	24	4	3	4	5

Utveckling i arbetet

Cirka hälften, 47 procent, av dem som har arbetskamrater uppger att de har *helt och hållet* samma möjligheter att utvecklas i arbete så som sina arbetskamrater som inte har funktionsnedsättning, fyra av tio, 38 procent, upplever att de kan det *i viss mån*. Var sjunde, 15 procent, av dem som har arbetskamrater uppger att de *inte alls* har samma möjligheter att kunna utvecklas i arbetet så som arbetskamrater utan funktionsnedsättning har.

Tabell 234. Möjlighet att utvecklas i arbetet så som arbetskamrater som inte har funktionsnedsättning

Utveckling i arbetet	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, helt och hållet	237	42	45	37	47
Ja, i viss mån	194	35	35	38	30
Nej, inte alls	74	13	15	16	8
Jag har inga arbetskamrater/driver eget	31	6	4	4	9
Ej svar	24	4	1	5	6

Ta del av information

Två tredjedelar, 66 procent, av dem som har medarbetare kan *helt och hållet* i samma utsträckning som sina arbetskamrater ta del av den information som berör alla på arbetsplatsen. Drygt en fjärdedel, 27 procent, kan det *i viss mån* och 6 procent uppger att de *inte alls* kan ta del av information som berör alla på arbetsplatsen.

Av de personer som har nedsatt rörelseförmåga har 86 procent uppgett att de kan helt och hållet ta del av information som berör alla på arbetsplatsen medan en av tio, 13 procent, kan det bara i viss mån. Tre fjärdedelar, 75 procent, av de personer som har nedsatt syn upplever att de helt och hållet kan ta del av information på arbetsplatsen medan en femtedel, 18 procent, upplever att de kan göra det i viss mån. Hälften, 48 procent, av de teckenspråkiga döva personerna upplever att de kan ta del av information som berör alla medarbetare i samma utsträckning som sina arbetskamrater, 43 procent uppger att de kan det i viss mån.

Tabell 235. Möjligheter att ta del av information som berör alla medarbetare i samma utsträckning som arbetskamrater

Att ta del av information	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, helt och hållet	349	62	84	47	65
Ja, i viss mån	144	26	12	42	16
Nej, inte alls	33	6	2	8	6
Jag har inga arbetskamrater/driver eget	24	4	2	2	8
Ej svar	10	2	-	0	4

Förståelse från arbetskamrater

Över hälften, 55 procent, som har arbetskamrater tycker att deras arbetskamrater har *helt och hållet* förståelse för de eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kan skapa på arbetsplatsen. En knapp tredjedel, 31 procent, uppger att de känner att arbetskamraterna har förståelse *i viss mån*.

Var sjunde, 15 procent, tycker att arbetskamraterna *inte alls* har förståelse eller att de svarat med att de anser att arbetskamraterna har ”varken eller” förståelse för eventuella svårigheter som kan uppkomma på grund av funktionsnedsättningen.

Det är främst bland de teckenspråkiga döva som man uppfattar att arbetskamraterna inte har någon speciell förståelse för eventuella svårigheter som kan uppkomma på grund av funktionsnedsättningen, en fjärdedel, 25 procent har svarat det.

Tabell 236. Förståelse från arbetskamrater om eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kan skapa på arbetsplatsen

Förståelse från arbetskamrater	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, helt och hållet	285	51	65	38	56
Ja, i viss mån	159	28	24	33	26
Varken eller	34	6	5	11	2
Nej, inte alls	42	8	2	14	4
Jag har inga arbetskamrater/driver eget	25	4	4	3	7
Ej svar	15	3	0	3	4

Förståelse från chef

Sex av tio, 59 procent, som har arbetskamrater tycker att deras chef har *helt och hållet* förståelse för de eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kan skapa på arbetsplatsen. En fjärdedel, 26 procent, uppger att de känner att deras chef har förståelse *i viss mån*. Var sjunde, 15 procent, tycker att deras chef *varken har* förståelse eller *inte* alternativt att chefen *inte alls* har förståelse för eventuella svårigheter som kan uppkomma på grund av funktionsnedsättningen.

Det är främst bland de teckenspråkiga döva som man uppfattar att chefen inte har någon speciell förståelse för eventuella svårigheter som kan uppkomma på grund av funktionsnedsättningen, en fjärdedel, 24 procent har svarat det.

Tabell 237. Förståelse från närmaste chef om eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kan skapa på arbetsplatsen

Förståelse från chef	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, helt och hållet	300	54	60	44	59
Ja, i viss mån	131	23	26	28	17
Varken eller	30	5	7	8	1
Nej, inte alls	48	9	3	14	6
Jag har inga arbetskamrater	36	6	3	3	12
Ej svar	15	3	1	2	4

Arbetsgivarens tolerans för anställning av personer med funktionsnedsättning

Att ta ställning till om man anser att ens arbetsgivare generellt är öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning kan vara svårt vilket också visar sig genom att en fjärdedel, 26 procent, svarat att det "inte vet". Enbart en av tio, 10 procent, har svarat att man uppfattar att ens arbetsgivare inte är öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning. I övriga fall anser man att arbetsgivaren är öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning genom att arbetsgivaren tar hänsyn till kompetensen eller att man önskar mångfald på arbetsplatsen. Främst anges att deras arbetsgivare ser till kompetensen och att det är

det som räknas vid anställning, 44 procent. En femtedel, 18 procent, uppger att deras arbetsgivare är öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning då man önskar att få mångfald på arbetsplatsen.

Det är främst personer med synnedsättning som upplever att deras arbetsgivare inte är öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning, en femtedel, 21 procent, uppger det.

Tabell 238. Är din arbetsgivare öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning?

Anställning av personer med funktionsnedsättning	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, kompetensen räknas vid anställningar	249	44	47	54	32
Ja, man vill ha mångfald på arbetsplatsen	100	18	19	14	22
Nej	58	10	2	6	21
Vet ej	146	26	34	27	20
Ej svar	20	4	2	1	8

Arbetsgemenskap

Av dem som uppgett att de har arbetskamrater har sju av tio, 69 procent, uppgett att de ingår helt och hållet i arbetsgemenskapen på arbetsplatsen. En fjärdedel, 23 procent, känner att de ingår till viss del. Medan cirka en av tio, 8 procent, upplever att de varken ingår eller inte alternativt att de inte alls känner att de ingår i arbetsgemenskapen.

Det är främst teckenspråkiga döva som upplever att de varken ingår eller inte alternativt att de inte alls känner att de ingår i arbetsgemenskapen, 16 procent upplever det så.

Tabell 239. Om man upplever att man ingår i arbetsgemenskapen på arbetet

Arbetsgemenskap	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, helt och hållet	367	66	70	50	80
Ja, i viss mån	121	22	24	32	9
Varken eller	31	6	3	12	-
Nej, inte alls	13	2	4	4	2
Jag har inga arbetskamrater	23	4	2	2	7
Ej svar	5	1	-	1	1

Arbetets betydelse

Tre fjärdedelar, 76 procent, upplever att deras arbetsuppgifter har stor betydelse för företaget/organisationen. En femtedel, 19 procent, upplever det till viss del. En mindre andel om 4 procent upplever att deras arbetsuppgifter egentligen inte har någon betydelse för företaget/organisationen.

Personer med nedsatt syn uppger i högre utsträckning, 91 procent, att deras arbetsuppgifter har stor betydelse för företaget/organisationen jämfört med övriga

målgrupper i studien. Teckenspråkiga döva upplever i högre utsträckning att arbetsuppgifterna de utför har betydelse till viss del för företaget/organisationen, 28 procent. En fjärdedel, 23 procent, av de personerna med nedsatt rörelseförmåga upplever också att deras arbetsuppgifter har betydelse till viss del.

Tabell 240. Upplevelsen av att arbetsuppgifterna har betydelse för företaget/organisationen

Arbetets betydelse	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Till stor del	424	76	72	64	91
Till viss del	107	19	23	28	7
Har egentligen ingen betydelse för verksamheten	23	4	5	7	1
Vet ej / Ej svar	6	1	1	1	1

Karriärmöjligheter

Det var svårt för många i studien att ta ställning i frågan om huruvida deras funktionsnedsättning har påverkat dem i deras arbetsliv. Närmare en tredjedel, 32 procent, har uppgett att det "inte vet" eller så har de i inte svarat på frågan i överhuvudtaget.

Totalt sett uppger sex av tio, 61 procent, att deras funktionsnedsättning har försvårat för dem att byta arbete och/eller att kunna göra karriär i ganska eller till och med i mycket hög grad. Av dem som har kunnat ta ställning till frågan har näst intill samtliga uppgett att funktionsnedsättningen har försvårat för dem, endast någon eller några procent upplever att det har underlättat för.

Tabell 241. Funktionsnedsättningens påverkan att byta arbete eller "göra karriär"

Karriärmöjligheter	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Försvårat i mycket hög grad	142	25	32	11	37
Försvårat i ganska hög grad	200	36	27	33	45
Underlättat i ganska hög grad	32	6	2	12	1
Underlättat i mycket hög grad	7	1	2	2	-
Vet ej	148	26	35	38	7
Ej svar	31	6	2	4	10

Fackföreningens kunskaper om funktionsnedsättning

Hälften av alla, 50 procent, uppger att de är medlemmar i någon fackförening men de vet inte vad facket kan om förutsättningarna för personer med funktionsnedsättning.

Närmare en sjättedel, 17 procent, uppfattar att facket inte har tillräckligt med kunskap om att kunna företräda personer med funktionsnedsättning. En fjärdedel, 24 procent, av de personerna med nedsatt syn har uppfattningen att de fackliga representanterna inte har tillräckligt med kunskap för att kunna företräda dem.

Enbart 16 procent har svarat att de anser att fackföreningen har tillräckligt med kunskap om att företräda personer med funktionsnedsättning. En femtedel, 18

procent, av dem med nedsatt synförmåga och lika hög andel teckenspråkiga döva uppfattar att deras fackförening inte har tillräckliga kunskaper för att kunna företräda dem. En av tio, 9 procent, av de med nedsatt rörelseförmåga uppger det samma.

Totalt sett är var sjunde, 15 procent, inte medlem i någon fackförening. En något högre andel, 21 procent, inom målgruppen med personer med nedsatt rörelseförmåga uppger att de inte är medlemmar i facket.

Tabell 242. Fackföreningens kunskaper om att företräda personer med funktionsnedsättning

Fackföreningens kunskaper om funktionsnedsättning	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, de har tillräckliga kunskaper	90	16	9	18	18
Nej, de har inte tillräckliga kunskaper	96	17	10	15	24
Jag är med i facket, men jag vet inte vad de kan om funktionsnedsättning	282	50	60	53	42
Jag är inte medlem i fackförening	85	15	21	11	16
Ej svar	7	1	0	3	0

Nätverk

Drygt åtta av tio, 84 procent, uppger att de har ganska mycket eller till och mycket stöd från ett nätverk kring dem så som till exempel familjemedlemmar, vänner och/eller arbetskamrater som stöttar och sporrar dem i arbetslivet. Ytterligare en åttodel, 12 procent, uppger att de har visst stöd men att det är ganska litet.

Totalt har 4 procent inget stöd alls från något personligt nätverk som kan stötta och sporra dem i arbetslivet.

Tabell 243. Stöd från nätverk, t ex familj, vänner eller arbetskamrater, som stöttar och sporrar i arbetet

Stöd från nätverk	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, har mycket stöd	244	44	57	42	36
Ja, har ganska mycket stöd	222	40	27	40	48
Ja, men har ganska lite stöd	68	12	11	14	11
Nej, har inget stöd alls	22	4	2	4	5
Ej svar	4	1	2	0	0

7. Resultatredovisning över de som har haft ett arbete/anställning

Resultatet nedan omfattar personer som angett att de har haft en anställning/ett arbete men inte har det idag, vilket motsvarar 365 personer och 37 procent av samtliga deltagare i studien.

Sysselsättning idag

Totalt sett uppger åtta av tio, 79 procent, av dem som har haft ett arbete eller en anställning att de idag har sjukersättning alternativt aktivitetsersättning på hel- eller deltid. Av dem är sju av tio, 70 procent, det på heltid.

Nio av tio, 90 procent, av de med nedsatt rörelseförmåga har sjukersättning alternativt aktivitetsersättning på hel- eller deltid, av dessa har 77 procent det på heltid. Tre fjärdedelar, 76 procent, av de med synnedsättning har sjukersättning alternativt aktivitetsersättning på hel- eller deltid och av dessa är 71 procent det på heltid. Drygt hälften, 56 procent, av teckenspråkiga döva personer har sjukersättning alternativt aktivitetsersättning på hel- eller deltid, av dessa är 45 procent det på heltid.

Totalt är en femtedel, 19 procent, arbetssökande eller i arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Det är främst de teckenspråkiga döva, 40 procent, som uppgett att de är arbetssökande eller i arbetsmarknadspolitisk åtgärd. En femtedel, 21 procent, av de med nedsatt syn är arbetssökande/i arbetsmarknadspolitisk åtgärd och drygt en åttodel, 12 procent, av de med nedsatt rörelseförmåga är i samma situation.

Totalt sett uppger 5 procent att de är studerande idag. Det är främst teckenspråkiga döva som är studerande, 21 procent.

Tabell 244. Sysselsättning

Nuvarande sysselsättning	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Sjukersättning eller Aktivitetsersättning heltid	257	70	77	45	71
Sjukersättning eller Aktivitetsersättning deltid	34	9	13	11	5
Arbetssökande / är i arbetsmarknadspolitisk åtgärd	70	19	12	40	21
Studerande	19	5	1	21	5
Daglig verksamhet enligt LSS /SoL	10	3	4	6	1
Annan än ovanstående	23	6	11	4	2
Ej svar	3	1	1	0	1

Senaste anställningens längd

Totalt sett har en knapp tredjedel, 30 procent, uppgett att de var anställda mellan 5 och 10 år hos den senaste arbetsgivaren alternativt drev egen verksamhet. En

fjärdedel, 25 procent, hade sin senaste anställning i 11 år eller längre och en något högre andel, 28 procent, hade sin senaste anställning mellan 2 till 4 år.

Drygt en av tio, 13 procent, hade sin senaste anställning i mindre än ett år eller upp till två år. Det är främst de teckenspråkiga döva som uppger att deras senaste anställning varade i upp till 2 år.

I genomsnitt har man totalt sett haft sin senaste anställning i 8 år.

Tabell 245. Hur länge man hade sin anställning hos den senaste arbetsgivaren eller hur länge man drev eget företag

Senaste anställningens längd	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Upp till 1 år	8	2	2	4	2
1 år	41	11	8	21	11
2 - 4 år	103	28	29	32	26
5 - 10 år	111	30	27	23	37
11 år eller längre	92	25	29	19	23
Medelantal år		8,1	8,8	5,7	8,2

Anledning till avslutad anställning

Främsta anledningen till att man slutade på det senaste arbetet var på grund av sin funktionsnedsättning eller hälsa. Närmare sju av tio, 67 procent, har uppgett att de därför slutade sin senaste anställning. För en femtedel, 22 procent, upphörde dock arbetet på grund av arbetsbrist.

Funktionsnedsättningen alternativt hälsan som anledning till att man avslutade senaste anställningen uppges i högre utsträckning av de med nedsatt rörelseförmåga jämfört med de övriga målgrupperna. Bland personer som är teckenspråkiga döva har man uppgett i högre grad att anställningen avslutades på grund av arbetsbrist eller att anställningen var tidsbegränsad.

Tabell 246. Anledning till att man slutade den senaste anställningen/arbetet

Anledning till avslutad anställning	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
På grund av min funktionsnedsättning	137	38	46	2	39
På grund av min hälsa	105	29	35	23	24
På grund av arbetsbrist	79	22	18	28	24
Arbetet var tidsbegränsat/ projektanställd /vikariat	29	8	7	15	7
Slutade själv, ville inte vara kvar	18	5	3	15	4
På grund av annan anledning	62	17	13	21	20
Ej svar	5	1	1	0	2

Yrkesbransch

Den vanligaste branschen som man arbetade inom var vård och omsorg, en femtedel, 18 procent, uppger att man senast arbetade inom den branschen. De näst vanligaste branschområdena som man arbetade inom senast var administration/juridik/politik och ekonomi/finans/försäkring, drygt en av tio var senast verksam inom någon av branscherna.

Tabell 247. Bransch man senast arbetade i

Bransch	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Kultur/media/design	12	3	2	2	5
Administration/juridik/politik	44	12	11	9	15
Hotell/resor/service	15	4	4	2	5
Vård/omsorg	64	18	17	17	18
Bygg/fastighet	16	4	4	2	6
Kropp/kost/hälsa	9	2	2	0	4
Säkerhet/transporter	12	3	2	4	4
Försäljning/marknadsföring	20	5	3	4	9
Pedagogiska yrken/läraryrken	23	6	7	4	6
IT/telekommunikation	20	5	7	2	5
Djur/natur	13	4	2	6	4
Ekonomi/finans/försäkring	12	3	5	2	1
Industri/mekanik	43	12	11	13	12
Läkemedel		0	0	0	0
Försvarsmakten	1	0	1	0	0
Bistånd	3	1	1	0	1
Intresseorganisation/Handikapp lösen	17	5	7	6	2
Annan	38	10	14	26	2
Ej svar	3	1	1	0	1

Arbetsgivare

Fyra av tio, 39 procent, av samtliga som har haft en anställning/arbete uppger att deras senaste arbetsgivare var en privat arbetsgivare. En femtedel, 25 procent, var kommunanställda.

Cirka en av tio, 8 procent, arbetade senast inom Landstinget och lika hög andel arbetade inom en statlig verksamhet.

Teckenspråkiga döva har en högre andel som har haft sin senaste anställning inom en statlig verksamhet, där Samhall inte är inberäknat. Målgruppen har även något hög andel som varit anställda inom Samhall.

Totalt sett har 4 procent uppgett att de drev eget företag.

Tabell 248. Arbetsgivare: privat, offentlig eller egenföretagare

Arbetsgivare	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Privat	144	39	36	30	46
Kommun	80	22	24	23	19
Landsting	31	8	11	0	9
Statlig (ej Samhall)	29	8	5	17	8
Samhall	21	6	6	11	4
Handikapporganisation	20	5	6	4	5
Annan ideell organisation	18	5	6	9	3
Egen företagare, frilansare	14	4	3	2	5
Ej svar	8	2	2	4	1

Antal anställda hos arbetsgivaren

De som har haft ett arbete tidigare men inte har det idag uppger i de flesta fall att deras arbetsgivare hade mellan 10 och 49 anställda. Totalt arbetade tre av tio, 28 procent, i verksamheter som hade 10 till 49 anställda.

Inom de övriga intervallerna beträffande antalet anställda, 1 till 9, 59 till 199 eller 200 eller fler anställda, har cirka en femtedel haft sina anställningar i respektive intervall.

Tabell 249. Antal anställda hos arbetsgivaren eller i det egna företaget

Antal anställda	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
0 anställda	8	2	2	4	1
1 – 9 anställda	68	19	15	22	22
10 – 49 anställda	105	28	21	26	38
50 – 199 anställda	70	19	16	24	21
200 – eller fler	84	22	34	13	15
Ej svar	30	8	11	13	3

Lönebidrag

Totalt sett hade 36 procent en arbetsgivare som hade lönebidrag för dem. Över hälften, 56 procent, som inte har ett arbete idag men har haft det uppger att deras senaste anställning de hade *inte* var kopplat till lönebidrag.

Tabell 250. Om anställningen var med lönebidrag eller inte

Lönebidrag	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja	130	36	28	43	42
Nej	204	56	60	43	56
Vet inte	23	6	8	13	2
Ej svar	8	2	4	2	0

Färdigheter

Totalt sett upplever de flesta att de var lagom kvalificerade för sitt arbete. Sju av tio, 71 procent, upplever att de hade kvalifikationer som stämde överens med arbetsuppgifterna. En femtedel, 18 procent, upplevde att de var mycket eller i vissa avseenden överkvalificerade för sina arbetsuppgifter.

Totalt sett upplever en av tio, 9 procent, att de skulle behöva ytterligare kunskaper i sitt arbete.

Personer med nedsatt synnedättning upplever i högre utsträckning än övriga att de var lagom kvalificerade för det jobb de utförde. Nio av tio, 87 procent, av de med synnedättning upplever att de vara lagom kvalificerade för sina arbetsuppgifter.

Det är främst teckenspråkiga döva som uppger att de upplevde sig vara överkvalificerade för det arbete de utförde. En tredjedel, 32 procent, av de teckenspråkiga döva uppger att de var överkvalificerade för sitt arbete. Men även en femtedel, 23 procent, upplever att de hade behövt ytterligare kunskaper för jobbet.

Tabell 251. Upplevelsen av att sina kunskaper och färdigheter stämde överens med sitt arbete

Kunskaper och färdigheter	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Var mycket överkvalificerad	15	4	5	9	2
Var överkvalificerad i vissa avseenden	50	14	16	23	8
Var lagom kvalificerad	260	71	66	40	87
Behövde vissa ytterligare kunskaper	22	6	7	17	2
Behövde en hel del ytterligare kunskaper	10	3	3	6	1
Ej svar	8	2	4	4	0

Utveckling i yrkesrollen

Närmare hälften, 47 procent, uppger att de kunde till viss del utvecklas i sin yrkesroll vid sin senaste anställning/arbetet. Ytterligare en tredjedel, 32 procent, upplevde att de kunde utvecklas helt och hållet i sin dåvarande yrkesroll. Personer med synnedättning är de som upplever i högre grad att de kunde utvecklas fullt ut i sin dåvarande yrkesroll, 41 procent jämfört med de övriga målgrupperna.

En femtedel, 20 procent, uppger att de inte alls kunde utvecklas i sin yrkesroll vid sin senaste anställning.

Tabell 252. Upplevelsen av att man kunde utvecklas i sin yrkesroll.

Utvecklingsmöjligheter	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, helt och hållet	116	32	28	15	41
Ja, till viss del	170	47	49	60	40
Nej, har inte alls	73	20	21	21	19
Ej svar	6	2	2	4	0

Hur lätt eller svårt det varit att erhålla hjälpmedel eller anpassningar

Hälften, 48 procent, av dem som tidigare haft ett arbete uppger att de aldrig bett om några anpassningar eller hjälpmedel specifikt för arbetet.

Av dem som varit i behov och sökt någon anpassning eller hjälpmedel som behövts för arbetet uppger över hälften, 53 procent, att det var ganska eller mycket lätt att få de anpassningar och hjälpmedel som efterfrågades. Tre av tio, 27 procent, upplevde det som varken lätt eller svårt att få de anpassningar och/eller hjälpmedel som de var i behov av för arbetet.

En femtedel, 20 procent, upplevde att det hade varit ganska eller till och med mycket svårt att få igenom de anpassningar och hjälpmedel som hade varit behövligt i arbetet.

Det är främst de personer med synskada som upplever att det var lätt att få de hjälpmedel och anpassningar som man behövde till arbetsplatsen, 72 procent. Hälften, 49 procent, av de med nedsatt rörelseförmåga upplevde det som lätt och en femtedel, 19 procent, av de teckenspråkiga döva upplevde det också som lätt.

En hög andel av de teckenspråkiga döva, 59 procent, och bland de med nedsatt rörelseförmåga, 31 procent, upplevde det varken som lätt eller svårt att få de anpassningar eller hjälpmedel som man var i behov av.

Tabell 253. Hur lätt eller svårt har det varit för dig, vid din senaste anställning, att få de hjälpmedel och anpassningar som du behövde till arbetsplatsen, så som till exempel lokalanpassningar, anpassade arbetstider, anpassade arbetsuppgifter?

Arbetshjälpmedel och anpassningar	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Mycket svårt	18	5	6	2	5
Ganska svårt	19	5	4	11	5
Varken lätt eller svårt	48	13	16	34	3
Ganska lätt	51	14	14	2	18
Mycket lätt	45	12	11	9	15
<i>Har aldrig bett om någon anpassning eller hjälpmedel specifikt för arbetet</i>	<i>177</i>	<i>48</i>	<i>46</i>	<i>40</i>	<i>54</i>
<i>Ej svar</i>	<i>7</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>2</i>	<i>1</i>

Förståelse från arbetskamrater

Totalt uppger sju av tio, 73 procent, som hade arbetskamrater att deras arbetskamrater hade helt och hållet eller i alla fall till viss del förståelse för de eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kunde skapa på arbetsplatsen.

En dryg fjärdedel, 27 procent, tycker att deras arbetskamrater varken hade förståelse eller inte alls hade förståelse för eventuella svårigheter som kunde uppkomma på grund av funktionsnedsättningen.

Det är främst teckenspråkiga döva som ger uttryck för att de inte uppfattade det som att det fanns förståelse hos arbetskamraterna för eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kunde skapa på arbetsplatsen.

Tabell 254. Förståelse från arbetskamrater om eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kunde skapa på arbetsplatsen

Förståelse från arbetskamrater	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, helt och hållet	120	33	32	11	41
Ja, i viss mån	105	29	29	26	30
Varken eller	40	11	11	32	4
Nej, inte alls	43	11	12	26	7
Jag har inga arbetskamrater/ driver eget	10	3	4	4	1
Ej svar	47	13	13	2	17

Förståelse från chef

En tredjedel, 34 procent, som hade arbetskamrater tycker att deras chef hade helt och hållet förståelse för de eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kunde skapa på arbetsplatsen. Nästan lika hög andel, 30 procent, uppger att de kände att deras chef hade förståelse åtminstone i viss mån.

En dryg tredjedel, 36 procent, uppger att deras chef varken hade förståelse eller inte alternativt att chefen inte alls hade förståelse för eventuella svårigheter som kunde uppkomma på grund av funktionsnedsättningen.

Det är främst teckenspråkiga döva som ger uttryck för att de inte uppfattade att deras chef hade förståelse för eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kunde skapa på arbetsplatsen.

Tabell 255. Förståelse från närmaste chef om eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kunde skapa på arbetsplatsen

Förståelse från chef	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, helt och hållet	103	28	29	17	31
Ja, i viss mån	93	25	27	23	24
Varken eller	48	13	13	36	7
Nej, inte alls	62	17	15	15	19
Jag hade inga arbetskamrater/ driver eget	11	3	3	4	3
Ej svar	48	13	13	4	16

Arbetsgivarens tolerans för anställning av personer med funktionsnedsättning

Totalt sett kunde inte 36 procent ta ställning i frågan om deras förra arbetsgivare var öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning.

Fyra av tio, 37 procent, uppfattar sin förra arbetsgivare som öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning genom att arbetsgivaren tog hänsyn till kompe-

tensen eller att man önskade mångfald på arbetsplatsen. Främst anges att deras arbetsgivare såg till kompetensen hos individen, 25 procent, och att det var det som räknades vid anställning. En åttodel, 12 procent, uppger att deras arbetsgivare var öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning för att man önskade få mångfald på arbetsplatsen.

En femtedel, 22 procent, som uppger att deras förra uppdragsgivare inte var öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning.

Det är främst personer med synnedsättning som upplever att deras arbetsgivare inte var öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning, en tredjedel, 34 procent uppger det.

Tabell 256. Var din arbetsgivare öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning?

Anställning av personer med funktionsnedsättning	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, kompetensen räknas vid anställningar	91	25	23	34	25
Ja, man vill ha mångfald på arbetsplatsen	45	12	9	9	17
Nej	80	22	13	15	34
Vet ej	133	36	45	40	26
Ej svar	23	6	11	2	2

Arbetets betydelse

Sex av tio, 61 procent, upplever att deras arbetsuppgifter hade stor betydelse för företaget/organisationen. Ytterligare en femtedel, 23 procent, upplevde att det hade det till viss del. En mindre andel om 3 procent upplever att deras arbetsuppgifter egentligen inte har någon betydelse för företaget/organisationen.

Personer med nedsatt syn uppger i högre utsträckning, 82 procent, att deras arbetsuppgifter hade stor betydelse för företaget/organisationen jämfört med övriga målgrupper i studien. Teckenspråkiga döva upplever att arbetsuppgifterna de hade snarare hade betydelse till viss del för företaget/organisationen.

Tabell 257. Upplevelsen av att arbetsuppgifterna hade betydelse för företaget/organisationen

Arbetets betydelse	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Till stor del	221	61	51	28	82
Till viss del	84	23	26	43	14
Har egentligen ingen betydelse för verksamheten	11	3	4	6	1
Vet ej	29	8	9	23	2
Ej svar	20	5	11	0	1

Fackföreningens kunskaper om funktionsnedsättning

En av tio som tidigare har haft ett arbete var inte medlemmar i någon facklig förening.

Totalt uppger hälften, 52 procent, att de inte vet om deras fackliga organisation hade tillräckliga kunskaper om funktionsnedsättning. Var sjunde, 16 procent, uppfattar att facket inte hade tillräckligt med kunskaper för att kunna företräda personer med funktionsnedsättning. En av tio, 13 procent, har dock uppfattningen att facket hade tillräckliga kunskaper.

Det är främst personer med synnedsättning och teckenspråkiga döva som upplever att deras fackföreningsrepresentanter inte hade tillräckliga kunskaper för att kunna företräda personer med funktionsnedsättning.

Tabell 258. Fackföreningens kunskaper om att företräda personer med funktionsnedsättning

Fackföreningens kunskaper om funktionsnedsättning	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, de har tillräckliga kunskaper	47	13	13	15	13
Nej, de har inte tillräckliga kunskaper	60	16	8	28	22
Jag är med i facket, men jag vet inte vad de kan om funktionsnedsättning	191	52	52	49	54
Jag är inte medlem i fackförening	40	11	13	6	10
Ej svar	27	7	14	2	1

Nätverk

Två tredjedelar, 65 procent, uppger att de har ganska mycket eller till och mycket stöd från ett personligt nätverk så som till exempel familjemedlemmar, vänner och/eller arbetskamrater som stöttade och sporrade dem i arbetslivet. Ytterligare en femtedel, 18 procent, uppger att de har visst stöd men att det är ganska litet.

Totalt har en av tio, 10 procent, inget stöd alls från något personligt nätverk som kan stötta och sporra dem i arbetslivet.

Tabell 259. Stöd från nätverk, tex familj, vänner eller arbetskamrater, som stöttade och sporrade i arbetet

Stöd från nätverk	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, har mycket stöd	115	32	30	19	37
Ja, har ganska mycket stöd	120	33	30	36	35
Ja, men har ganska lite stöd	64	18	14	30	18
Nej, har inget stöd alls	38	10	12	13	8
Ej svar	28	8	14	2	2

Stöd från Arbetsförmedlingen

Fyra av tio, 42 procent, har inte varit i kontakt med Arbetsförmedlingen eller inte haft behov av att få deras stöd.

Av dem som har haft kontakt med Arbetsförmedlingen upplever över hälften, 56 procent, att de fått hjälp i någon utsträckning. Av dessa uppger 28 procent att de fått stöd i mycket eller i ganska hög utsträckning och lika hög andel, 28 procent, uppger att de fått hjälp men då i viss utsträckning.

Fyra av tio, 43 procent, som varit i kontakt med Arbetsförmedlingen upplever att de inte har fått något stöd alls.

Tabell 260. Upplevelsen av att ha fått stöd från Arbetsförmedlingen

Grad av upplevt stöd från Arbetsförmedlingen	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, i mycket hög utsträckning	18	5	5	6	5
Ja, i ganska hög utsträckning	38	10	7	21	11
Ja, i viss utsträckning	56	15	14	30	12
Nej, inget stöd alls	86	24	23	34	21
<i>Har inte varit i kontakt med Arbetsförmedlingen/har inte haft behov av deras stöd</i>	154	42	45	4	51
<i>Ej svar</i>	13	4	7	4	0

Stöd från Försäkringskassan

Totalt sett har en femtedel, 20 procent, av dem som har haft arbete inte varit i kontakt med Försäkringskassan eller uppger att de inte haft behov av det.

Av dem som har haft kontakt med Försäkringskassan upplever tre fjärdedelar, 73 procent, att de fått hjälp i någon utsträckning. Av dessa uppger fyra av tio, 43 procent, att de fått stöd i mycket eller i ganska hög utsträckning medan tre av tio, 30 procent, uppger att de fått hjälp i viss utsträckning.

En fjärdedel, 26 procent, som varit i kontakt med Försäkringskassan upplever att de inte har fått något stöd alls.

Det är främst personer med synnedsättning som upplever att de inte alls har fått något stöd från Försäkringskassan, 36 procent uppger att de upplever det så.

Tabell 261. Upplevelsen av att ha fått stöd från Försäkringskassan

Grad av upplevt stöd från Försäkringskassan	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, i mycket hög utsträckning	43	12	17	6	7
Ja, i ganska hög utsträckning	80	22	25	17	20
Ja, i viss utsträckning	85	23	27	26	18
Nej, inget stöd alls	74	20	16	1	25
Har inte varit i kontakt med Arbetsförmedlingen/har inte haft behov av deras stöd	73	20	10	28	29
Ej svar	10	3	5	4	0

Arbetssökande

På frågan om man sökt arbete under det senaste året svarar en femtedel, 21 procent, att de har sökt något arbete. Dessa personer som tidigare har haft ett arbete men inte har det idag och som sökt arbete har sökt i genomsnitt 17 stycken arbeten under det närmaste året.

Enligt en uppskattning har i medelantal teckenspråkiga döva sökt 25 arbeten under det senaste året, personer med nedsatt rörelseförmåga har sökt i medeltal 18 arbeten och synskadade har sökt i medeltal 11 arbeten under det senaste året.

Tabell 262. Sökt arbete under det senaste året

Arbetssökande senaste året	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja	75	21	12	45	23
Nej	284	78	85	53	77
Ej svar	6	2	3	2	0

Tabell 263. Antal sökta jobb under det senaste året

Antal sökta jobb senaste året	Total	DHR	SDR	SRF
Medelantal sökta jobb under året	16,8	18,1	24,9	10,8

Framtid

Totalt sett tror sex av tio, 61 procent, av dem som inte har arbete idag men har haft en tidigare anställning att de aldrig varken kommer att få praktikplats eller anställning i framtiden.

Tre av tio, 30 procent, tror att de kommer att kunna få en anställning eller praktikplats i framtiden. 16 procent tror att de kommer att kunna få en anställning inom en tre års period, medan 14 procent uppger att de inte tror att de kommer att få en anställning men däremot en praktikplats. En mindre andel, 2 procent, uppger att de tror att de kommer att starta egen verksamhet. Det är främst teckenspråkiga döva som uppger att de tror att de kommer att få en anställning inom den närmaste tiden.

Tabell 264. Framtidstro till att få anställning

Chanser till att få anställning i framtiden	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Jag kommer att få en anställning inom det närmaste året	22	6	4	17	5
Jag kommer att få en anställning inom de närmaste tre åren	38	10	5	23	12
Jag kommer att få praktikplats men inte anställning	50	14	10	19	16
Jag kommer att varken få praktikplats eller anställning	223	61	68	30	63
Jag kommer att starta egen verksamhet	7	2	1	4	2
Ej svar	25	7	11	6	2

8. Resultatredovisning från de som uppgett att de aldrig har haft ett arbete/anställning

Resultatet nedan omfattar personer som angett att de aldrig har haft en anställning/ett arbete, vilket motsvarar 66 personer och 7 procent av samtliga deltagare i undersökningen.

Arbetssituation	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Jag har aldrig haft en anställning/arbete	66	7	12	3	4

Bakgrund

Kön

Majoriteten av dem som aldrig har haft ett arbete är män, 62 procent, vilket innebär att 38 procent är kvinnor.

Inom målgrupperna med personer med synnedsättning och teckenspråkiga döva har en majoritet av män medan bland dem som har nedsatt rörelseförmåga har lika hög andel män som kvinnor som aldrig haft ett arbete.

265. Kön totalt samt uppdelat på de som aldrig haft ett arbete/anställning

Kön	Totalt antal	Totalt procent
	Aldrig haft arbete	Aldrig haft arbete
Kvinna	25	38
Man	41	62
Ej svar	0	0

Tabell 266. Kön, procent

	DHR	SDR	SRF
	Aldrig haft arbete	Aldrig haft arbete	Aldrig haft arbete
Kvinna	37	44	37
Man	36	56	63
Ej svar	0	0	0

Ålder

De flesta återfinns inom åldersintervallet 36 – 45 år, 38 procent. Medelåldern för dem som aldrig har haft ett arbete och som har besvarat enkäten är 41 år.

Tabell 267. Ålder totalt samt uppdelat på målgrupp

Ålder	Total procent Aldrig haft arbete
25 – 35	33
36 – 45	38
46 – 56	29
Ej svar	0
Medelålder	40,7

Tabell 268. Åldersindelning, procent

Ålder	DHR Aldrig haft arbete	SDR Aldrig haft arbete	SRF Aldrig haft arbete
Medelålder	42,3	39,3	37,6

Fortsättningsvis görs ingen indelning per målgrupp i detta kapitel då underlaget utgörs av mycket få individer.

Boende

Majoriteten är ensamstående, 68 procent. En sjiättedel, 17 procent, är bonde med föräldrar och var sjunde, 15 procent, är gift eller sambo.

Tabell 269. Boendeförhållande totalt samt uppdelat på målgrupp

Boende	Total procent Aldrig haft arbete
Gift/sambo	15
Ensamstående	68
Boende med föräldrar	17
Ej svar	0

Härkomst

Majoriteten, 82 procent, är födda i Sverige av svenska föräldrar.

Tabell 270. Härkomst totalt samt uppdelat på målgrupp, procent

Härkomst	Total procent Aldrig haft arbete
Född i Sverige, svenska föräldrar	82
Född i Sverige, föräldrar/förälder från annat europeiskt land	3
Född i Sverige, föräldrar/förälder från utomeuropeiskt land	1
Född utomlands, svenska föräldrar	1
Född utomlands, föräldrar/förälder från annat europeiskt land	3
Född utomlands, föräldrar/förälder från utomeuropeiskt land	8
Ej svar	1

Funktionsnedsättning

Samtliga fick frågor om vilken funktionsnedsättning de har. Beträffande **syn** frågades det om till vilken grad de har synförmåga, det vill säga om synen är mindre än ledsyn, endast ledsyn eller mer än ledsyn. På frågan om **hörsel** fick man svara på om man till exempel är barndomsdöv, vuxendöv eller har hörselnedsättning och om man är teckenspråkig. Om man har **nedsatt rörelseförmåga** fick man svara på om man till exempel använder manuell rullstol, elrullstol, rollator eller om man har nedsatt armfunktion. En separat fråga ställdes även om man har ytterligare funktionsnedsättning eller någon kronisk sjukdom som påverkar ens livsföring.

Syn

Totalt uppger sex av tio, 61 procent, att de inte har någon synnedsättning utan kan se med eller utan vanliga glasögon.

Tabell 271. Syn totalt samt uppdelat på målgrupp

Syn	Total procent Aldrig haft arbete
<i>Ser utan eller med vanliga glasögon</i>	61
Har mindre än ledsyn	20
Har endast ledsyn	14
Har mer än ledsyn	5
Ej svar	3

Hörsel

Totalt av samtliga i målgruppen uppger sju av tio, 70 procent, att de inte har någon hörselnedsättning.

Tabell 272. Hörsel totalt samt uppdelat på målgrupp

Hörsel	Total procent Aldrig haft arbete
<i>Ingen hörselnedsättning</i>	70
Barndomsdöv	6
Vuxendöv	3
Svår/grav hörselnedsättning	3
Måttlig/medelgrav hörselnedsättning	11
Lätt hörselnedsättning	8
Har tinnitus	3
Ej svar	3

Rörelseförmåga

En tredjedel, 33 procent, uppger att de inte har någon nedsatt rörelseförmåga.

Tabell 273. Rörelseförmåga

Rörelseförmåga	Total procent Aldrig haft arbete
Har ingen nedsatt rörelseförmåga	33
Använder manuell rullstol	36
Använder elrullstol	41
Använder kryckor	5
Använder rollator	8
Kan gå men har nedsatt armfunktion	3
Ej svar	1

Ytterligare funktionsnedsättning eller kronisk sjukdom

Majoriteten, 64 procent, uppger att de har någon ytterligare funktionsnedsättning eller kronisk sjukdom som påverkar deras dagliga livsföring.

Tabell 274. Ytterligare funktionsnedsättning eller kronisk sjukdom som påverkar livsföringen

Ytterligare funktionsnedsättning/ kronisk sjukdom	Total procent Aldrig haft arbete
Ja	64
Nej	35
Ej svar	1

När man fick sin huvudsakliga funktionsnedsättning

Majoriteten, 67 procent, av dem som uppgett att de aldrig har haft ett arbete har haft sin funktionsnedsättning sedan födseln eller fått den under sitt första levnadsår. Tre av tio, 29 procent, fick funktionsnedsättning i unga år, det vill säga någon gång mellan 2 till 20 års ålder.

Tabell 275. När man fick sin huvudsakliga funktionsnedsättning

Ålder när man fått sin funktionsnedsättning	Total procent Aldrig haft arbete
Jag har haft det sedan födseln/första levnadsåret	67
Fick funktionsnedsättning från 2 års ålder upptill 20 års ålder	29
Fick funktionsnedsättning efter 21 års ålder	5
Ej svar	0

För fyra av tio, 41 procent, försämras funktionsnedsättningen gradvis. Dryga hälften, 56 procent, av dem inom målgruppen har en funktionsnedsättning som inte är progressiv.

Tabell 276. Om funktionsnedsättningen är progressiv, gradvis försämring

Progressiv funktionsnedsättning	Total procent Aldrig haft arbete
Ja	41
Nej	56
Ej svar	3

Funktionsnedsättningens påverkan på det dagliga livet

För sju av tio, 68 procent, påverkar deras funktionsnedsättning det dagliga livet i stor utsträckning. För ytterligare en fjärdedel, 26 procent, påverkas det dagliga livet i viss utsträckning. Enbart 6 procent säger att deras funktionsnedsättning inte nämnvärt påverkar deras dagliga liv.

Tabell 277. Hur det dagliga livet påverkas av funktionsnedsättningen

Påverkan på dagliga livet	Total procent Aldrig haft arbete
Påverkas inte nämnvärt	6
Påverkas i viss utsträckning	26
Påverkas i stor utsträckning	68
Ej svar	0

Allmänt hälsotillstånd

Fyra av tio, 43 procent, uppger att deras allmänna hälsotillstånd är gott eller till och med mycket gott. Fyra av tio, 40 procent, bedömer det som någorlunda.

En sjättedel, 17 procent, upplever sitt allmänna hälsotillstånd som dåligt eller till och med som mycket dåligt.

Tabell 278. Bedömning om sitt allmänna hälsotillstånd

Allmänt hälsotillstånd	Total procent Aldrig haft arbete
Mycket gott	8
Gott	35
Någorlunda	40
Dåligt	12
Mycket dåligt	5
Ej svar	0

Utbildning

Över hälften, 55 procent, har grundskola som sin högsta utbildningsnivå. En femtedel, 18 procent, har genomgått gymnasium. Av dem har var sjunde, 15 procent, teoretisk inriktning medan 3 procent har en yrkesinriktad gymnasieutbildning. En sjättedel, 17 procent, har folkhögskola som sin högsta utbildningsnivå. En mindre andel, 7 procent, har studerat vid universitet eller högskola.

Tabell 279. Den högsta utbildning som man har

Utbildning	Total procent Aldrig haft arbete
Grundskola/Enhetskola/ Specialskola/Hörseklass	55
Gymnasium, teoretiskt	15
Gymnasium, yrkesutbildning	3
Folkhögskola	17
Studier vid Universitet/ Högskola	6
Examen från Universitet/ Högskola	1
Ej svar	3

Inriktning på utbildning

Sju av tio, 71 procent, har ingen yrkesutbildning. Vilket innebär att tre av tio, 29 procent, har det.

Tabell 280. Inriktning på den högsta utbildningen som man har

Utbildningens inriktning	Total procent Aldrig haft arbete
Har ingen yrkesutbildning	71
Har yrkesutbildning	29

Bedömning om möjlighet till yrkesval

I enkäten fick de svarande ta ställning till ett antal olika påståenden om hur de ser på möjligheten att utföra arbete dels utifrån sitt eget perspektiv dels utifrån en generell bild gällande personer med den funktionsnedsättning som de själva har. Frågorna besvarades på en femgradig skala. Graderingen gjordes på en skala där 1 stod för att man inte alls instämmer i påståendet till att 5 motsvarade att man instämmer helt.

De som har graderat det aktuella påståendet med värdet 4 eller 5 står här för att de uppfattar att påståendet stämmer. De har graderat påståendet med värdet 1 eller 2 värderar vi till att de uppfattar att påståendet inte stämmer. Övriga, det vill säga de som värderat påståendet med värdet 3 har vi bedömt varken tagit ställning för eller emot.

A. Om du tänker på dig själv, tror du att din funktionsnedsättning medför hinder för ditt yrkesval och hur du klarar att arbeta?

”Jag tror att bara ett fåtal jobb passar mig riktigt bra”

Totalt sett instämmer 69 procent i påståendet, det vill säga att de instämmer i påståendet att de tror att enbart ett fåtal jobb passar dem riktigt bra. En femtedel, 20 procent, anser dock inte att påståendet stämmer.

Det är främst personer med nedsatt funktionsnedsättning som har uppfattningen att enbart ett fåtal jobb passar dem riktigt bra. Åtta av tio, 81 procent, av dem i den målgruppen har den uppfattningen.

Tabell 281. A1. Jag tror att bara ett fåtal jobb passar mig riktigt bra

	Total procent Aldrig haft arbete
Stämmer	69
Stämmer inte	20

Tabell 282. Jag tror att bara ett fåtal jobb passar mig riktigt bra, procent

	DHR Aldrig haft arbete	SDR Aldrig haft arbete	SRF Aldrig haft arbete
Stämmer	81	50	47
Stämmer inte	16	50	13

”Jag tror jag klarar nästan vilket jobb som helst”

Totalt av dem som har haft arbete upplever 86 procent att de inte kan stämma in påståendet att de tror att de klara nästan vilket jobb som helst. Det är främst personer som är teckenspråkiga döva som upplever att de klarar av nästan vilket jobb som helst, hälften instämmer i det påståendet medan andra hälften inte instämmer.

Tabell 283. A2. Jag tror jag klarar nästan vilket jobb som helst

	Total procent Aldrig haft arbete
Stämmer	11
Stämmer inte	86

Tabell 284. Jag tror jag klarar nästan vilket jobb som helst, procent

	DHR Aldrig haft arbete	SDR Aldrig haft arbete	SRF Aldrig haft arbete
Stämmer	5	50	7
Stämmer inte	95	50	73

B. Om du tänker på din funktionsnedsättning generellt, vad tror du då?

”Jag tror att det är få jobb som passar synskadade/personer med nedsatt rörelseförmåga/teckenspråkiga döva riktigt bra”

Totalt sett instämmer 63 procent av dem som inte har jobb i påståendet att de tror att det är få jobb som passar dem riktigt bra.

Det är stora skillnader mellan målgrupperna. Närmare åtta av tio, 77 procent, av de personer som har nedsatt rörelseförmåga upplever att påståendet stämmer att enbart få jobb passar riktigt bra, medan fem procent enbart uppger att det inte stämmer. Bland personer som har nedsatt synförmåga uppger tre av tio, 29 procent, att påståendet direkt inte stämmer och en femtedel, 22 procent, bland de teckenspråkiga döva tar avstånd från påståendet.

Tabell 285. B1. Jag tror att det är få jobb som passar synskadade/personer med nedsatt rörelseförmåga/teckenspråkiga döva riktigt bra

	Total procent
	Aldrig haft arbete
Stämmer	63
Stämmer inte	13

Tabell 286. B1. Jag tror att det är få jobb som passar synskadade/personer med nedsatt rörelseförmåga/teckenspråkiga döva riktigt bra, procent

	DHR	SDR	SRF
	Aldrig haft arbete	Aldrig haft arbete	Aldrig haft arbete
Stämmer	77	11	57
Stämmer inte	5	22	29

”Jag tror att synskadade/personer med nedsatt rörelseförmåga/teckenspråkiga döva klarar praktiskt taget vilket jobb som helst”

Totalt sett instämmer enbart 10 procent i påståendet, det vill säga att de tror att personer med den funktionsnedsättning som de själva har praktiskt taget klarar vilket jobb som helst.

Det är främst personer som är teckenspråkiga döva som uppfattar att teckenspråkiga döva klarar vilket jobb som helst. Majoriteten i de övriga målgrupperna tror inte att det är så för deras grupp där personer har nedsatt rörelseförmåga eller har nedsatt syn. Enbart någon procent uppfattar att påståendet stämmer.

Tabell 287. B2. Jag tror att synskadade/personer med nedsatt rörelseförmåga/
teckenspråkiga döva klarar praktiskt taget vilket jobb som helst

	Total procent
	Aldrig haft arbete
Stämmer	10
Stämmer inte	70

Tabell 288. B2. Jag tror att synskadade/personer med nedsatt rörelseförmåga/
teckenspråkiga döva klarar praktiskt taget vilket jobb som helst, procent

	DHR	SDR	SRF
	Aldrig haft arbete	Aldrig haft arbete	Aldrig haft arbete
Stämmer	3	55	7
Stämmer inte	85	11	64

Självförtroende

Precis som frågorna om arbetsmöjligheter fick de svarande ta ställning till ett antal olika påståenden om deras självbild. Frågorna besvarades även här på en femgradig skala. Graderingen gjordes på en skala där 1 stod för att man inte alls instämmer i påståendet till att 5 motsvarade att man instämmer helt.

De som har graderat det aktuella påståendet med värdet 4 eller 5 står här för att de uppfattar att påståendet stämmer. De har graderat påståendet med värdet 1 eller 2 värderar vi till att de uppfattar att påståendet inte stämmer. Övriga, det vill säga de som värderat påståendet med värdet 3 har vi bedömt varken tagit ställning för eller emot.

”Jag orkar göra mycket”

Den upplevda styrkan att orka göra mycket uppfattas olika inom de olika målgrupperna. Totalt sett ser en femtedel, 20 procent, av dem som har haft arbete att de orkar göra mycket.

Det är främst inom målgruppen med personer med nedsatt rörelseförmåga som inte instämmer i påståendet att de skulle orka mycket, 80 procent.

Tabell 289. Ork

Orkar göra mycket	Total procent
	Aldrig haft arbete
Stämmer	20
Stämmer inte	59

Tabell 290. Ork, procent

Orkar göra mycket	DHR	SDR	SRF
	Aldrig haft arbete	Aldrig haft arbete	Aldrig haft arbete
Stämmer	10	67	19
Stämmer inte	80	11	31

”För det mesta är jag nöjd med mig själv”

Fyra av tio, 41 procent, av dem utan jobb uppfattar som för det mesta sig nöjda med sig själva. Tre av tio, 30 procent, upplever inte det så. De som till störst utsträckning uppfattar att påståendet inte stämmer är bland personer med nedsatt rörelseförmåga, tre av tio, 31 procent, kan inte säga att de för det mesta är nöjda med sig själva.

Tabell 291. Nöjdhet

För det mesta är jag nöjd med mig själv	Total procent Aldrig haft arbete
Stämmer	41
Stämmer inte	30

Tabell 292. Nöjdhet, procent

För det mesta är jag nöjd med mig själv	DHR	SDR	SRF
	Aldrig haft arbete	Aldrig haft arbete	Aldrig haft arbete
Stämmer	31	55	55
Stämmer inte	31	11	13

”Jag har inte mycket att vara stolt över”

Över hälften, 51 procent, har svarat med att de inte instämmer i påståendet att de inte skulle ha mycket att vara stolt över. Tre av tio, 28 procent, har dock uppfattningen att de inte har mycket att vara stolta över.

Det är främst personer med synnedsättning som inte anser att påståendet stämmer att de inte skulle ha mycket att vara stolta över. Enbart sex procent av de med synskada instämmer i påståendet. Bland personer med rörelseförmåga och de personer som är teckenspråkiga döva upplever en tredjedel att de inte kan se att de skulle ha mycket att vara stolta över.

Tabell 293. Stolthet

Jag har inte mycket att vara stolt över	Total procent Aldrig haft arbete
Stämmer	28
Stämmer inte	51

Tabell 294. Stolthet, procent

Jag har inte mycket att vara stolt över	DHR Aldrig haft arbete	SDR Aldrig haft arbete	SRF Aldrig haft arbete
Stämmer	35	33	6
Stämmer inte	40	55	75

”Jag tror att jag kommer få det bra i framtiden”

Totalt sett tror enbart en tredjedel, 35 procent, av dem utan arbete att de kommer att få det bra i framtiden. En tredjedel, 31 procent, tar direkt avstånd från påståendet och tror inte att det kommer att bli bra för dem framöver.

Hälften av de teckenspråkiga döva, 55 procent, och de med synskada, 50 procent, tror att de kommer få det bra i framtiden medan en fjärdedel, 25 procent, av de personer med nedsatt rörelseförmåga tror gott om framtiden.

Tabell 295. Framtiden

Jag tror att jag kommer få det bra i framtiden	Total procent Aldrig haft arbete
Stämmer	35
Stämmer inte	31

Tabell 296. Framtid, procent

Jag tror att jag kommer få det bra i framtiden	DHR Aldrig haft arbete	SDR Aldrig haft arbete	SRF Aldrig haft arbete
Stämmer	25	55	50
Stämmer inte	33	22	31

”Jag känner mig omtyckt”

Totalt sett upplever sex av tio, 61 procent, att de är omtyckta. Enbart knappt en av tio, 8 procent, har uttryckt direkt att de inte instämmer i påståendet, det vill säga inte känner sig omtyckta.

Ingen inom målgruppen personer med synskada har ingen direkt sagt att påståendet inte stämmer.

Tabell 297. Omtyckt

Jag känner mig omtyckt	Total procent Aldrig haft arbete
Stämmer	61
Stämmer inte	8

Tabell 298. Omtyckt, procent

Jag känner mig omtyckt	DHR Aldrig haft arbete	SDR Aldrig haft arbete	SRF Aldrig haft arbete
Stämmer	57	63	69
Stämmer inte	10	13	0

”Ibland känns det som om folk ser ner på mig”

Totalt sett upplever nästan lika hög andel att påståendet inte stämmer att de ibland skulle känna det som om folk ser ner på dem, 37 procent, och de som uppfattar att påståendet faktiskt stämmer, det vill säga att de upplever att folk ibland ser ner på dem, 34 procent.

De med synskada upplever i lägst utsträckning att de skulle känna att folk ser ner på dem ibland, 19 procent. Medan personer med nedsatt rörelseförmåga och personer som är teckenspråkiga döva upplever i högre grad att folk faktiskt ser ner på dem ibland, 45 respektive 33 procent.

Tabell 299. Nedvärdering

Ibland känns det som om folk ser ner på mig	Total procent Aldrig haft arbete
Stämmer	37
Stämmer inte	34

Tabell 300. Nedvärdering, procent

Ibland känns det som om folk ser ner på mig	DHR Aldrig haft arbete	SDR Aldrig haft arbete	SRF Aldrig haft arbete
Stämmer	45	33	19
Stämmer inte	25	55	44

”Jag känner att jag spelar en betydelsefull roll för andra”

Totalt sett upplever hälften, 49 procent, att de spelar en betydelsefull roll för andra, en fjärdedel, 25 procent, upplever dock att de inte spelar någon betydelsefull roll för andra.

Tabell 301. Betydsefull

Jag känner att jag spelar en betydsefull roll för andra	Total procent Aldrig haft arbete
Stämmer	49
Stämmer inte	25

Tabell 302. Betydsefull, procent

Jag känner att jag spelar en betydsefull roll för andra	DHR Aldrig haft arbete	SDR Aldrig haft arbete	SRF Aldrig haft arbete
Stämmer	50	55	44
Stämmer inte	25	22	25

”Jag kan ta itu med svårigheter”

En tredjedel, 33 procent, upplever att de kan ta itu med svårigheter medan 44 procent inte känner att de kan göra det.

Över hälften, 56 procent, av de med nedsatt rörelseförmåga markerar att de inte upplever att de kan ta itu med svårigheter. Fyra av tio, 44 procent, av dem som är teckenspråkiga döva har markerat att de instämmer i påståendet och lika många har markerat att de inte instämmer. Enbart en av tio, 13 procent, av de med synskada uppfattar att de inte kan ta itu med svårigheter.

Tabell 303. Handlingskraft

Jag kan ta itu med svårigheter	Total procent Aldrig haft arbete
Stämmer	33
Stämmer inte	44

Tabell 304. Handlingskraft, procent

Jag kan ta itu med svårigheter	DHR Aldrig haft arbete	SDR Aldrig haft arbete	SRF Aldrig haft arbete
Stämmer	23	44	50
Stämmer inte	56	44	13

”Jag har ett gott självförtroende”

Totalt sett uppfattar 41 procent i studien att de har gott självförtroende medan en tredjedel, 31 procent, uppfattar att påståendet inte stämmer för dem det vill säga upplever inte att de har gott självförtroende.

Inom målgruppen med personer med synskada upplever över hälften, 56 procent, att de har gott självförtroende och en femtedel, 19 procent, upplever inte att

påståendet stämmer. Inom målgrupperna med personer som är teckenspråkiga döva och de med nedsatt rörelseförmåga upplever lika många att de har uttalat gott självförtroende som de som inte anser att påståendet om gott självförtroende stämmer in på dem.

Tabell 305. Självförtroende

Jag har ett gott självförtroende	Total procent Aldrig haft arbete
Stämmer	41
Stämmer inte	31

Tabell 306. Självförtroende, procent

Jag har ett gott självförtroende	DHR Aldrig haft arbete	SDR Aldrig haft arbete	SRF Aldrig haft arbete
Stämmer	35	44	56
Stämmer inte	33	44	19

Sysselsättning idag

Totalt sett har sex av tio, 60 procent, som uppgett att de aldrig har haft ett arbete eller en anställning sjukersättning alternativt aktivitetsersättning på hel- eller deltid.

En dryg fjärdedel, 26 procent, har sin sysselsättning inom daglig verksamhet enligt LSS/SOL. Vidare är en av tio, 8 procent, är studerande och ytterligare 6 procent är arbetssökande eller i arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

Tabell 307. Sysselsättning

Nuvarande sysselsättning	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Sjukersättning eller Aktivitetsersättning heltid	38	58	61	33	63
Sjukersättning eller Aktivitetsersättning deltid	1	2	2	0	0
Arbetssökande / är i arbetsmarknadspolitisk åtgärd	4	6	2	0	19
Studerande	5	8	2	11	19
Daglig verksamhet enligt LSS /SoL	17	26	39	11	0
Annan än ovanstående	9	14	17	22	0
Ej svar	4	6	5	22	0

Tidigare sysselsättning

Totalt sett har enbart en lägre andel, 28 procent, angett att de någon gång har haft till exempel ett ferie- eller säsongsjobb, en projektanställning, vikariat eller arbetat ideellt.

Tabell 308. Tidigare någon form av sysselsättning

Någon gång haft ...	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ferie- eller säsongsjobb	6	9	5	11	19
Projektanställning	1	2	0	0	6
Vikariat	1	2	0	11	0
Ideellt arbete	10	15	17	0	19
Inget av ovan	32	48	56	22	44
Annat	27	14	10	33	13
Ej svar	11	17	17	22	13

Anledning till att man inte har haft en anställning/ett arbete

Totalt sett uppger tre fjärdedelar, 76 procent, att de inte har haft ett arbete eller en anställning på grund av sin funktionsnedsättning, en femtedel, 20 procent, uppger alternativt uppger också att det berott på deras hälsa.

En av tio, 9 procent, har sökt arbete men inte fått.

Tabell 309. Anledning till att man inte haft anställning/arbete

Anledning till avslutad anställning	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
På grund av min funktionsnedsättning	50	76	88	44	63
På grund av min hälsa	13	20	12	11	44
Har sökt arbeten men inte fått	6	9	5	0	25
Har inte hunnit söka ännu, har tex studerat till nu	2	3	0	11	6
Vill inte arbeta/vara anställd	1	2	0	0	6
På grund av annan anledning	8	12	12	22	6
Ej svar	4	6	5	22	0

Arbetsökande

Totalt har 6 personer av de 66 i studien inom målgruppen som inte har haft en anställning eller ett arbete att de sökt jobb under det senaste året. I genomsnitt har de sökt 9 jobb under det senaste året.

Tabell 310. Sökt arbete under det senaste året

Arbetsökande senaste året	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja	6	9	5	22	13
Nej	56	85	90	56	88
Ej svar	4	6	5	22	0

Tabell 311. Antal sökta jobb under det senaste året

Antal sökta jobb senaste året	Totalt	DHR	SDR	SRF
Medelantal sökta jobb under året	9,0	16,5	3,0	7,5

Stöd

Totalt sett upplever sex av tio, 57 procent, att de har mycket stöd eller ganska mycket stöd från sitt nätverk så som till exempel familj, vänner eller arbetskamrater när det gäller att bli stöttad och sporrad i fråga om bland annat arbete eller studier. Ytterligare en fjärdedel, 23 procent, upplever stöd men i ganska liten utsträckning.

Var sjätte, 14 procent, uppger att de inte har något stöd alls från något personligt nätverk.

Tabell 312. Stöd från nätverk, tex familj, vänner eller arbetskamrater, som stöttar och sporrar när det gäller ens sysselsättning så som tex arbete eller studier

Stöd från nätverk	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, har mycket stöd	20	30	34	22	25
Ja, har ganska mycket stöd	18	27	24	11	44
Ja, men har ganska lite stöd	15	23	24	33	13
Nej, har inget stöd alls	9	14	12	11	19
Ej svar	4	6	5	22	0

Stöd från Arbetsförmedlingen

Totalt har sex av tio, 61 procent, inte haft kontakt med Arbetsförmedlingen eller upplever att de inte har haft behov av deras stöd.

De som har varit i kontakt med Arbetsförmedlingen och haft behov av stöd från dem uppger tre fjärdedelar, 74 procent, att de inte har fått något stöd alls. En fjärdedel, 26 procent, upplever dock att de har fått stöd från Arbetsförmedlingen i ganska hög eller åtminstone i viss utsträckning.

Tabell 313. Upplevelsen av att man får stöd från Arbetsförmedlingen

Grad av upplevt stöd från Arbetsförmedlingen	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, i mycket hög utsträckning	-	0	0	0	0
Ja, i ganska hög utsträckning	2	3	0	0	13
Ja, i viss utsträckning	4	6	2	0	19
Nej, inget stöd alls	17	26	20	44	31
Har inte varit i kontakt med Arbetsförmedlingen/har inte haft behov av deras stöd	40	61	76	33	38
Ej svar	3	5	2	22	0

Stöd från Försäkringskassan

Totalt sett av dem som varit i kontakt med och haft behov av stöd från Försäkringskassan uppger två tredjedelar, 66 procent, att de fått stöd åtminstone i viss utsträckning. Fyra av tio, 40 procent, av dessa uppger att de upplever att de fått stöd i ganska hög utsträckning eller till och med i mycket hög utsträckning.

Totalt sett av dem som varit i kontakt med och som har haft behov av stöd från Försäkringskassan uppger en tredjedel, 34 procent, att de inte upplever att de fått något stöd alls.

Tabell 314. Upplevelsen av att man får stöd från Försäkringskassan

Grad av upplevt stöd från Försäkringskassan	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, i mycket hög utsträckning	6	9	10	0	13
Ja, i ganska hög utsträckning	14	21	12	22	44
Ja, i viss utsträckning	13	20	24	11	13
Nej, inget stöd alls	17	26	29	33	13
<i>Har inte varit i kontakt med Arbetsförmedlingen/har inte haft behov av deras stöd</i>	11	17	17	11	19
<i>Ej svar</i>	5	8	7	22	0

Framtid

Totalt sett tror två tredjedelar, 65 procent, av dem som aldrig har haft ett arbete att de aldrig varken kommer att få praktikplats eller anställning i framtiden heller.

Tabell 315. Framtidstro till att få anställning

Chanser till att få anställning i framtiden	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Jag kommer att få en anställning inom det närmaste året	1	2	0	11	0
Jag kommer att få en anställning inom de närmaste tre åren	4	6	0	0	25
Jag kommer att få praktikplats men inte anställning	8	12	2	33	25
Jag kommer att varken få praktikplats eller anställning	43	65	80	22	50
Jag kommer att starta egen verksamhet	0	0	0	0	0
<i>Ej svar</i>	10	15	17	33	0

9. En redovisning med jämförelser mellan dem som har arbete på hel- eller deltid och dem som tidigare har haft arbete

Resultatet nedan är uppdelat på personer som angett att de har en anställning eller ett arbete idag, vilket motsvarar 560 personer och 57 procent av samtliga deltagare i undersökningen och på personer som inte är i arbetslivet idag men har haft en anställning/arbete tidigare någon gång, dessa utgör 365 personer vilket motsvarar 37 procent av samtliga i undersökningen.

Arbetssituation

Av samtliga i studien har 57 procent en anställning/ett arbete idag. Det är dock stora skillnader mellan målgrupperna. Åtta av tio, 80 procent, av de teckenspråkiga döva har en anställning/arbete medan drygt hälften, 55 procent, av de personer som har synnedsättning har en anställning/ett arbete idag och endast fyra av tio, 39 procent, av de personer som har nedsatt rörelsenedsättning har det.

Totalt sett har knappt fyra av tio, 37 procent, haft en anställning eller arbete men har inte det nu vid perioden för enkäten.

Endast ett fåtal har uppgett att de aldrig har haft en anställning eller ett arbete. Högst andel med personer som aldrig har haft en anställning är målgruppen personer med nedsatt rörelsenedsättning, där en åttondel, 12 procent, uppger att de aldrig har haft en anställning eller ett arbete.

Arbetssituation	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Jag har en anställning/ett arbete	560	57	39	80	55
Jag har haft en anställning/arbete <u>men inte nu</u>	365	37	49	17	41

Bakgrund

Kön

Både bland dem som arbetar idag och de som har haft arbete har en något högre andel kvinnor totalt i studien. Lite drygt hälften utgörs av kvinnor.

316. Kön totalt uppdelat på grupperna arbetar idag och har haft arbete men inte idag

Kön	Totalt antal Arbetar idag	Total procent Arbetar idag	Totalt antal Har haft arbete	Total procent Har haft arbete
Kvinna	295	53	202	55
Man	264	47	161	44
Ej svar	1	0	2	1

Tabell 317. Kön fördelat på de som arbetar idag respektive har haft arbete men inte idag uppdelat per organisation, procent

	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete	SRF Arbetar idag	SRF Har haft arbete
Kvinna	56	55	53	57	51	55
Man	43	44	47	43	49	45
Ej svar	1	1	0	0	0	0

Ålder

Deltagarna som har besvarat enkäten är mellan 20 och 55 år och medelåldern är för dem som är i arbete idag 44 år och något högre för dem som inte arbetar idag, 46 år.

Teckenspråkiga döva har en något lägre medelålder jämfört med de två andra målgrupperna.

Inom de olika målgrupperna finns ingen större skillnad vad avser medelåldern för de som är i arbete idag och de som har haft arbete.

Tabell 318. Ålder totalt samt uppdelat på målgrupp

Ålder	Totalt antal Arbetar idag	Totalt procent Arbetar idag	Totalt antal Har haft arbete	Totalt procent Har haft arbete
25 – 35	109	19	42	11
36 – 45	186	33	102	28
46 – 56	262	47	215	59
Ej svar	3	0	6	2
Medelålder		44,3 år		45,9 år

Tabell 319. Åldersindelning, procent

	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete	SRF Arbetar idag	SRF Har haft arbete
25 – 35	14	8	27	28	14	11
36 – 45	26	28	35	34	36	26
46 – 56	60	61	37	36	50	63
Ej svar	1	1	1	0	0	0
Medelålder	45,3	45,5	41,4	40,8	44,4	46,3

Boende

En något högre andel är gifta eller sammanboende av dem som är i arbete jämfört med dem som har haft arbete. Det gäller främst inom målgrupperna personer med nedsatt syn och teckenspråkiga döva.

Tabell 320. Boendeförhållande totalt samt uppdelat på målgrupp

Boende	Totalt antal Arbetar idag	Total procent Arbetar idag	Totalt antal Har haft arbete	Total procent Har haft arbete
Gift/sambo	336	60	178	49
Ensamstående	214	38	181	50
Boende med föräldrar	8	1	3	1
Ej svar	2	0	3	1

Tabell 321. Boendeförhållande totalt samt uppdelat på målgrupp, procent

	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete	SRF Arbetar idag	SRF Har haft arbete
Gift/sambo	43	42	67	49	63	56
Ensamstående	56	56	31	47	35	43
Boende med föräldrar	1	1	1	4	1	0
Ej svar	0	1	0	0	1	1

Härkomst

Majoriteten är född i Sverige av svenska föräldrar. I samtliga målgrupper finns representanter med olika härkomst.

Tabell 322. Härkomst totalt samt uppdelat på målgrupp

Härkomst	Totalt antal Arbetar idag	Total procent Arbetar idag	Totalt antal Har haft arbete	Total procent Har haft arbete
Född i Sverige, svenska föräldrar	476	85	319	87
Född i Sverige, föräldrar/ förälder från annat uropeiskt land	32	6	20	5
Född i Sverige, föräldrar/ förälder från utomeuro- peiskt land	4	1	1	0
Född utomlands, svenska föräldrar	3	0	2	0
Född utomlands, föräldrar/ förälder från annat uropeiskt land	28	5	12	3
Född utomlands, föräldrar/ förälder från utomeuro- peiskt land	15	3	10	3
Ej svar	2	0	1	0

Tabell 323. Härkomst totalt samt uppdelat på målgrupp, procent

Härkomst	DHR	DHR	SDR	SDR	SRF	SRF
	Arbetar idag	Har haft arbete	Arbetar idag	Har haft arbete	Arbetar idag	Har haft arbete
Född i Sverige, svenska föräldrar	81	89	79	79	95	89
Född i Sverige, föräldrar/förälder från annat europeiskt land	9	5	8	15	1	3
Född i Sverige, föräldrar/förälder från utomeuropeiskt land	1	0	1	2	0	0
Född utomlands, svenska föräldrar	1	1	0	0	0	1
Född utomlands, föräldrar/förälder från annat europeiskt land	5	4	8	0	2	4
Född utomlands, föräldrar/förälder från utomeuropeiskt land	2	2	3	4	2	3
Ej svar	1	1	0	0	0	0

Funktionsnedsättning

Samtliga fick frågor om vilken funktionsnedsättning de har. Beträffande syn frågades det om till vilken grad de har synförmåga, det vill säga om synen är mindre än ledsyn, endast ledsyn eller mer än ledsyn. På frågan om hörsel fick man svara på om man till exempel är barndomsdöv, vuxendöv eller har hörselnedsättning och om man är teckenspråkig. Om man har nedsatt rörelseförmåga fick man svara på om man till exempel använder manuell rullstol, elrullstol, rollator eller om man har nedsatt armfunktion. En fråga ställdes även om man har ytterligare funktionsnedsättning eller någon kronisk sjukdom som påverkar sin livsföring.

Syn

Av dem som arbetar idag har en något högre andel uppgett att de ser utan eller med vanliga glasögon jämfört med dem som har haft arbete. Ser vi till målgruppen med synnedsättning har en högre andel mindre än ledsyn eller enbart ledsyn av dem som haft ett arbete medan de som är i arbete i högre utsträckning har mer än ledsyn.

Tabell 324. Syn totalt samt uppdelat på målgrupp

Syn	Totalt antal	Total procent	Totalt antal	Total procent
	Arbetar idag	Arbetar idag	Har haft arbete	Har haft arbete
<i>Ser utan eller med vanliga glasögon</i>	339	61	188	51
Har mindre än ledsyn	74	13	70	19
Har endast ledsyn	73	13	71	19
Har mer än ledsyn	69	12	35	10
Ej svar	5	1	4	1

Tabell 325. Syn totalt samt uppdelat på målgrupp, procent

Syn	DHR	DHR	SDR	SDR	SRF	SRF
	Arbetar idag	Har haft arbete	Arbetar idag	Har haft arbete	Arbetar idag	Har haft arbete
Ser utan eller med vanliga glasögon	95	89	63	83	0	0
Har mindre än ledsyn	0	2	3	6	33	43
Har endast ledsyn	0	2	1	4	35	44
Har mer än ledsyn	2	7	1	4	31	14
Ej svar	2	1	1	4	0	0

Hörsel

Teckenspråkiga döva har i högre utsträckning arbete idag jämfört med de övriga målgrupperna vilket även visar sig i resultatet där en högre andel barndomsdöva har arbete idag jämfört med de som haft arbete.

Tabell 326. Hörsel totalt samt uppdelat på målgrupp

Hörsel	Totalt antal	Total procent	Totalt antal	Total procent
	Arbetar idag	Arbetar idag	Har haft arbete	Har haft arbete
Ingen hörselnedsättning	299	53	251	69
Barndomsdöv	152	27	25	7
Vuxendöv	11	2	5	1
Svår/grav hörselnedsättning	57	10	19	5
Måttlig/medelgrav hörselnedsättning	12	2	11	3
Lätt hörselnedsättning	19	3	32	9
Har tinnitus	31	5	37	10
Ej svar	4	1	5	1

Tabell 327. Hörsel totalt samt uppdelat på målgrupp, procent

	DHR	DHR	SDR	SDR	SRF	SRF
	Arbetar idag	Har haft arbete	Arbetar idag	Har haft arbete	Arbetar idag	Har haft arbete
Ingen hörselnedsättning	83	76	1	2	93	82
Barndomsdöv	0	1	67	51	0	0
Vuxendöv	0	0	5	11	0	0
Svår/grav hörselnedsättning	0	1	24	30	1	3
Måttlig/medelgrav hörselnedsättning	3	2	3	4	1	4
Lätt hörselnedsättning	7	12	1	0	4	8
Har tinnitus	5	12	9	23	1	4
Ej svar	3	2	0	0	0	1

Rörelseförmåga

De som har arbete idag uppger i högre grad att de inte har någon nedsatt rörelseförmåga jämfört med dem som har haft arbete men inte har det idag. Ser vi till målgruppen med nedsatt rörelseförmåga kan vi se bilden av att de som använder sig av rullstol, manuell alternativt eldriven, i högre utsträckning har haft arbete medan de som uppger att de använder kryckor, rollator eller har nedsatt armfunktion i något högre utsträckning har arbete.

Tabell 328. Rörelseförmåga

Rörelseförmåga	Totalt antal Arbetar idag	Total procent Arbetar idag	Totalt antal Har haft arbete	Total procent Har haft arbete
<i>Har ingen nedsatt rörelseförmåga</i>	421	75	173	47
Använder manuell rullstol	73	13	106	29
Använder elrullstol	41	7	77	21
Använder kryckor	40	7	49	13
Använder rollator	21	4	22	6
Kan gå men har nedsatt armfunktion	24	4	23	6
Ej svar	3	0	7	1

Tabell 329. Rörelseförmåga, procent

	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete	SRF Arbetar idag	SRF Har haft arbete
<i>Har ingen nedsatt rörelseförmåga</i>	6	1	97	81	95	89
Använder manuell rullstol	54	58	0	2	0	5
Använder elrullstol	31	43	0	0	0	3
Använder kryckor	29	27	1	2	0	1
Använder rollator	15	12	0	0	1	1
Kan gå men har nedsatt armfunktion	13	9	1	9	3	2
Ej svar	1	2	0	6	1	1

Ytterligare funktionsnedsättning eller kronisk sjukdom

Dubbelt så hög andel som har någon ytterligare funktionsnedsättning eller kronisk sjukdom utöver den huvudsakliga nedsättningen har inte arbete idag. Det gäller för samtliga tre målgrupper.

Tabell 330. Ytterligare funktionsnedsättning eller kronisk sjukdom som påverkar livsföringen

Ytterligare funktionsnedsättning/ kronisk sjukdom	Totalt antal Arbetar idag	Total procent Arbetar idag	Totalt antal Har haft arbete	Total procent Har haft arbete
Ja	158	28	214	59
Nej	398	71	146	40
Ej svar	4	1	5	1

Tabell 331. Ytterligare funktionsnedsättning eller kronisk sjukdom som påverkar livsföringen, procent

	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete	SRF Arbetar idag	SRF Har haft arbete
Ja	49	68	15	28	29	58
Nej	50	30	84	70	70	42
Ej svar	1	2	0	2	0	0

När man fick sin huvudsakliga funktionsnedsättning

En klar trend visar att de som förvärvat sin funktionsnedsättning senare i livet, det vill säga efter 21 års ålder, har haft arbete. Hälften av dem som har haft arbete har fått sin funktionsnedsättning senare i livet. Medan de som har arbete idag har 61 procent haft sin funktionsnedsättning sedan födseln eller förvärvat den under sitt första levnadsår. Tendensen finns inom samtliga tre målgrupper även om den är mest tydlig inom målgruppen med personer som har nedsatt rörelseförmåga och nedsatt syn.

Tabell 332. När man fick sin huvudsakliga funktionsnedsättning

Ålder när man fått sin funktionsnedsättning	Totalt antal Arbetar idag	Total procent Arbetar idag	Totalt antal Har haft arbete	Total procent Har haft arbete
Jag har haft det sedan födseln/första levnadsåret	344	61	131	36
Fick funktionsnedsättning från 2 års ålder upptill 20 års ålder	90	16	55	15
Fick funktionsnedsättning efter 21 års ålder	113	20	172	47
Ej svar	13	2	7	2
Medelålder för när man fått sin huvudsakliga funktionsnedsättning		7,9		17,4

Tabell 333. När man fick sin huvudsakliga funktionsnedsättning, procent

	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete	SRF Arbetar idag	SRF Har haft arbete
Jag har haft det sedan födelsen/första levnadsåret	43	24	81	74	51	37
Fick funktionsnedsättning från 2 års ålder upptill 20 års ålder	21	15	12	15	17	15
Fick funktionsnedsättning efter 21 års ålder	35	58	2	4	31	48
Ej svar	1	2	5	6	0	0
Medelålder för när man fått sin huvudsakliga funktionsnedsättning	13,7	21,0	1,1	2,1	11,9	18,1

De som har haft arbete har i högre grad uppgett att de har en funktionsnedsättning som gradvis försämrar. Hälften, 49 procent, av de som har haft arbete har en funktionsnedsättning som är progressiv jämfört med en fjärdedel, 25 procent, av dem som har arbete idag. Tendensen är den samma inom studiens samtliga målgrupper.

Tabell 334. Om funktionsnedsättningen är progressiv, gradvis försämring

Progressiv	Totalt antal Arbetar idag	Totalt procent Arbetar idag	Totalt antal Har haft arbete	Totalt procent Har haft arbete
Ja	140	25	178	49
Nej	404	72	174	48
Ej svar	16	3	13	4

Tabell 335. Om funktionsnedsättningen är progressiv, gradvis försämring, procent

	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete	SRF Arbetar idag	SRF Har haft arbete
Ja	40	51	14	45	28	48
Nej	57	43	81	51	71	51
Ej svar	3	6	4	4	1	1

Funktionsnedsättningens påverkan på det dagliga livet

De som har haft arbete upplever att deras dagliga liv påverkas i stor utsträckning av deras funktionsnedsättning. Två tredjedelar, 66 procent, av dem som har haft arbete påverkas i stor utsträckning av sin funktionsnedsättning jämfört med 29 procent av dem som har arbete idag.

Av dem i studien som har arbete upplever i högre grad att deras funktionsnedsättning påverkar dem i det dagliga livet i viss utsträckning eller inte nämnvärt i alla fall, 69 procent. Tendensen är den samma inom målgrupperna med personer med nedsatt rörelseförmåga och nedsatt syn.

Tabell 336. Hur det dagliga livet påverkas av funktionsnedsättningen

Påverkan på dagliga livet	Totalt antal Arbetar idag	Total procent Arbetar idag	Totalt antal Har haft arbete	Total procent Har haft arbete
Påverkas inte nämnvärt	121	22	29	8
Påverkas i viss utsträckning	266	47	89	24
Påverkas i stor utsträckning	161	29	241	66
Ej svar	12	2	6	2

Tabell 337. Hur det dagliga livet påverkas av funktionsnedsättningen, procent

	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete	SRF Arbetar idag	SRF Har haft arbete
Påverkas inte nämnvärt	5	3	42	47	9	1
Påverkas i viss utsträckning	57	23	47	32	42	24
Påverkas i stor utsträckning	37	72	7	17	47	75
Ej svar	0	2	4	4	1	0

Allmänt hälsotillstånd

Det allmänna hälsotillståndet uppfattas som bättre bland dem som har arbete idag jämfört med dem som har haft arbete, vilket gäller samtliga målgrupper.

Det kan dock konstateras att enbart en mindre andel uppger att deras allmänna hälsotillstånd är direkt dåligt, undantaget är de som har haft arbete och har nedsatt rörelseförmåga eller nedsatt syn som upplever att hälsotillståndet är dåligt, 25 procent respektive 18 procent av. Övriga bedömer sin häls till någorlunda i alla fall.

Tabell 338. Bedömning om sitt allmänna hälsotillstånd

Allmänt hälsotillstånd	Totalt antal Arbetar idag	Total procent Arbetar idag	Totalt antal Har haft arbete	Total procent Har haft arbete
Mycket gott	162	29	34	9
Gott	273	49	132	37
Någorlunda	107	19	123	34
Dåligt	11	2	55	15
Mycket dåligt	2	0	15	4
Ej svar	0	0	0	0

Tabell 339. Bedömning om sitt allmänna hälsotillstånd, procent

	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete	SRF Arbetar idag	SRF Har haft arbete
Mycket gott	17	6	43	29	22	7
Gott	41	35	45	36	59	39
Någorlunda	39	35	11	29	16	35
Dåligt	3	18	1	4	3	15
Mycket dåligt	1	6	0	2	0	3
Ej svar	0	0	0	0	0	0

Utbildning

De som har arbete idag har i högre grad uppgett att de har examen från universitet alternativt högskola. Jämfört med dem som har haft arbete. En fjärdedel, 26 procent, av dem med arbete har examen från universitet eller högskola vilket är högre än genomsnittet i Sverige som ligger på cirka 20 procent.

Tabell 340. Den högsta utbildning som man har

Utbildning	Totalt antal Arbetar idag	Total procent Arbetar idag	Totalt antal Har haft arbete	Total procent Har haft arbete
Grundskola/Enhetsskola/ Specialskola/Hörselklass	55	10	45	12
Gymnasium, teoretiskt	106	19	77	21
Gymnasium, yrkes- utbildning	141	25	99	27
Folkhögskola	50	9	44	12
Studier vid Universitet/ Högskola	62	11	39	11
Examen från Universitet/ Högskola	144	26	54	15
Ej svar	2	0	7	2

Tabell 341. Den högsta utbildning som man har, procent

	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete	SRF Arbetar idag	SRF Har haft arbete
Grundskola/Enhetsskola/ Specialskola/Hörselklass	12	13	10	4	8	14
Gymnasium, teoretiskt	25	18	11	13	23	27
Gymnasium, yrkesut- bildning	24	27	29	28	22	27
Folkhögskola	8	13	11	21	6	9
Studier vid Universitet/ Högskola	12	10	12	21	9	8
Examen från Universitet/ Högskola	18	16	25	9	31	15
Ej svar	0	3	1	4	0	0

Inriktning på utbildning

En något högre andel som har arbete idag har yrkesutbildning. Detta gäller främst inom målgruppen för dem som har nedsatt syn där en högre andel som har arbete har även yrkesutbildning.

Tabell 342. Inriktning på den högsta utbildningen som man har

Utbildningens inriktning	Totalt antal Arbetar idag	Total procent Arbetar idag	Totalt antal Har haft arbete	Total procent Har haft arbete
Har ingen yrkesutbildning	102	18	86	24
Har yrkesutbildning	458	82	279	76

Tabell 343. Inriktning på den högsta utbildningen som man har, procent

	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete	SRF Arbetar idag	SRF Har haft arbete
Har ingen yrkes- utbildning	16	18	15	13	24	34
Har yrkesutbildning	84	82	85	89	76	66

Bedömning om möjlighet till yrkesval

I enkäten fick de svarande ta ställning till ett antal olika påståenden om hur de ser på möjligheten att utföra arbete dels utifrån sitt eget perspektiv dels utifrån en generell bild gällande personer med den funktionsnedsättning som de själva har. Frågorna besvarades på en femgradig skala. Graderingen gjordes på en skala där 1 stod för att man inte alls instämmer i påståendet till att 5 motsvarade att man instämmer helt.

De som har graderat det aktuella påståendet med värdet 4 eller 5 står här för att de uppfattar att påståendet stämmer. De har graderat påståendet med värdet 1 eller 2 värderar vi till att de uppfattar att påståendet inte stämmer. Övriga, det vill säga de som värderat påståendet med värdet 3 har vi bedömt varken tagit ställning för eller emot.

A. Om du tänker på dig själv, tror du att din funktionsnedsättning medför hinder för ditt yrkesval och hur du klarar att arbeta?

”Jag tror att bara ett fåtal jobb passar mig riktigt bra”

Av dem som har arbete idag instämmer hälften, 52 procent, i påståendet, det vill säga har graderat påståendet med värdet 4 eller 5. Medan närmare tre fjärdelar, 73 procent, av dem som har haft arbete instämmer i påståendet, de har graderat påståendet med värdet 1 eller 2.

Genomgående för de tre målgrupperna upplever de som har haft arbete i högre utsträckning att påståendet stämmer - ”Jag tror att bara ett fåtal jobb passar mig riktigt bra”. Mest markanta skillnaden är inom målgrupperna teckenspråkiga döva och personer med synskada.

Tabell 344. A1. Jag tror att bara ett fåtal jobb passar mig riktigt bra, procent

	Totalt Arbetar idag	Totalt Har haft arbete
Stämmer	52	73
Stämmer inte	21	14

Tabell 345. Jag tror att bara ett fåtal jobb passar mig riktigt bra, procent

	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete	SRF Arbetar idag	SRF Har haft arbete
Stämmer	68	71	32	50	65	83
Stämmer inte	19	18	31	24	13	5

”Jag tror jag klarar nästan vilket jobb som helst”

Av dem som har arbete idag instämmer en fjärdedel, 26 procent, i påståendet att de tror att de själva klarar nästan vilket jobb som helst. Medan enbart 7 procent av dem som har haft arbete instämmer i påståendet.

Inom målgruppen teckenspråkiga döva har en betydligt högre andel tilltron till att de klarar nästan vilket jobb som helst, även om det även här visar sig att de som har arbete idag instämmer i högre grad i påståendet än de som har haft arbete.

Tabell 346. A2. Jag tror jag klarar nästan vilket jobb som helst, procent

	Totalt Arbetar idag	Totalt Har haft arbete
Stämmer	26	7
Stämmer inte	51	83

Tabell 347. Jag tror jag klarar nästan vilket jobb som helst, procent

	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete	SRF Arbetar idag	SRF Har haft arbete
Stämmer	13	4	46	35	13	1
Stämmer inte	66	89	27	39	67	90

B. Om du tänker på din funktionsnedsättning generellt, vad tror du då?

”Jag tror att det är få jobb som passar synskadade/personer med nedsatt rörelseförmåga/teckenspråkiga döva riktigt bra”

Av dem som har arbete idag instämmer fyra av tio, 39 procent, i påståendet att de tror att det är få jobb som passar synskadade/personer med nedsatt rörelseförmåga/teckenspråkiga döva riktigt bra. Medan hälften, 53 procent, av dem som har haft arbete har den uppfattningen.

En dryg fjärdedel bland dem med arbete och en femtedel bland dem som har haft arbete tror inte att det endast finns ett fåtal jobb som passar riktigt bra för personer med samma funktionsnedsättning som de har.

Trenden är den samma i samtliga målgrupper. De som har arbete uppfattar i lägre utsträckning att påståendet stämmer jämfört med dem som har haft arbete. Det vill säga att fler tror bland dem som inte har jobb att enbart få jobb passar riktigt bra för personer som har samma funktionsnedsättning som dem själva.

Tabell 348. B1. Jag tror att det är få jobb som passar synskadade/personer med nedsatt rörelseförmåga/teckenspråkiga döva riktigt bra, procent

	Totalt Arbetar idag	Totalt Har haft arbete
Stämmer	39	53
Stämmer inte	27	21

Tabell 349. Jag tror att det är få jobb som passar synskadade/personer med nedsatt rörelseförmåga/teckenspråkiga döva riktigt bra, procent

	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete	SRF Arbetar idag	SRF Har haft arbete
Stämmer	44	58	32	40	44	52
Stämmer inte	25	20	34	29	19	19

”Jag tror att synskadade/personer med nedsatt rörelseförmåga/teckenspråkiga döva klarar praktiskt taget vilket jobb som helst”

Av dem som har arbete idag instämmer en tredjedel, 35 procent, i påståendet att de tror att personer med samma funktionsnedsättning som dem själva praktiskt taget klarar vilket jobb som helst. Av dem som har haft arbete uppfattar en sjättedel, 17 procent, det.

En tredjedel, 35 procent, bland dem med arbete och närmare dubbelt så många, 61 procent, bland dem som har haft arbete tror inte att personer med samma funktionsnedsättning som de kan klara praktiskt taget vilket jobb som helst.

Uppfattningen är den samma inom samtliga tre målgrupper.

Tabell 350. B2. Jag tror att synskadade/personer med nedsatt rörelseförmåga/ teckenspråkiga döva klarar praktiskt taget vilket jobb som helst, procent

	Totalt Arbetar idag	Totalt Har haft arbete
Stämmer	35	17
Stämmer inte	35	61

Tabell 351. Jag tror att synskadade/personer med nedsatt rörelseförmåga/ teckenspråkiga döva klarar praktiskt taget vilket jobb som helst, procent

	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete	SRF Arbetar idag	SRF Har haft arbete
Stämmer	15	8	52	42	28	19
Stämmer inte	56	76	21	26	36	54

Självförtroende

Precis som frågorna om arbetsmöjligheter fick de svarande ta ställning till ett antal olika påståenden om deras självbild. Frågorna besvarades även här på en femgradig skala. Graderingen gjordes på en skala där 1 stod för att man inte alls instämmer i påståendet till att 5 motsvarade att man instämmer helt.

De som har graderat det aktuella påståendet med värdet 4 eller 5 står här för att de uppfattar att påståendet stämmer. De har graderat påståendet med värdet 1 eller 2 värderar vi till att de uppfattar att påståendet inte stämmer. Övriga, det vill säga de som värderat påståendet med värdet 3 har vi bedömt varken tagit ställning för eller emot.

”Jag orkar göra mycket”

Av dem som har arbete idag instämmer sju av tio, 70 procent, i påståendet att de orkar göra mycket. Av dem som har haft arbete uppfattar tre av tio, 29 procent, att påståendet inte stämmer in på dem.

Inom målgruppen med personer med nedsatt rörelseförmåga uppger endast en fjärdedel, 26 procent, av dem med arbete att de orkar göra mycket, jämfört med att över hälften, 55 procent, av dem som har haft arbete uppfattar att påståendet inte stämmer in på dem att de skulle orka göra mycket.

Tabell 352. Ork, procent

Jag orkar göra mycket	Totalt Arbetar idag	Total Har haft arbete
Stämmer	70	29
Stämmer inte	9	39

Tabell 353. Ork, procent

Jag orkar göra mycket	DHR	DHR	SDR	SDR	SRF	SRF
	Arbetar idag	Har haft arbete	Arbetar idag	Har haft arbete	Arbetar idag	Har haft arbete
Stämmer	26	12	80	57	74	38
Stämmer inte	23	55	3	13	6	30

”För det mesta är jag nöjd med mig själv”

Av dem som har arbete idag instämmer tre fjärdedelar, 74 procent, i påståendet att de för det mesta känner sig nöjda med sig själva. Hälften, 52 procent, av dem som har haft arbete uppfattar att påståendet stämmer in på dem.

En sjättedel, 17 procent, av dem som har haft arbete uppfattar att påståendet direkt inte stämmer in på dem att de skulle vara nöjda med sig själv för det mesta.

Övervägande upplever sig de flesta inom respektive målgrupp att de för det mest är nöjda med sig själva. Något färre av dem som har nedsatt rörelseförmåga och har haft arbete uppfattar sig nöjda med sig själva.

Tabell 354. Nöjdhet, procent

Jag är för det mesta nöjd med mig själv	Totalt Arbetar idag	Totalt Har haft arbete
Stämmer	74	52
Stämmer inte	5	17

Tabell 355. Nöjdhet, procent

Jag är för det mesta nöjd med mig själv	DHR	DHR	SDR	SDR	SRF	SRF
	Arbetar idag	Har haft arbete	Arbetar idag	Har haft arbete	Arbetar idag	Har haft arbete
Stämmer	64	45	76	68	79	55
Stämmer inte	9	28	3	2	5	13

”Jag har inte mycket att vara stolt över”

Av dem som har arbete idag instämmer inte över tre fjärdedelar, 77 procent, i påståendet att de inte skulle ha mycket att vara stolt över. Enbart en av tio med arbete instämmer. Två tredjedelar, 67 procent, av dem som har haft arbete uppfattar att påståendet inte stämmer in på dem och enbart en av tio, 13 procent, instämmer direkt i påståendet.

Tabell 356. Stolthet, procent

Jag har inte mycket att vara stolt över	Totalt Arbetar idag	Totalt Har haft arbete
Stämmer	10	13
Stämmer inte	77	67

Tabell 357. Stolthet, procent

Jag har inte mycket att vara stolt över	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete	SRF Arbetar idag	SRF Har haft arbete
Stämmer	13	21	12	7	5	7
Stämmer inte	78	58	70	66	86	77

”Jag tror att jag kommer få det bra i framtiden”

Tron på att de kommer att få det bra i framtiden är högre bland dem som har arbete idag. Av dem som har arbete idag instämmer, 67 procent, i påståendet att de tror att de kommer att få det bra i framtiden, medan enbart en mindre andel, 7 procent, inte tror att de kommer få det bra i framtiden. Men bland de som har haft arbete tror fyra av tio, 41 procent, att de kommer få det bra i framtiden medan en fjärdedel inte alls tror det.

Tendensen är den samma inom samtliga tre målgrupper.

Tabell 358. Framtiden, procent

Jag tror att jag kommer få det bra i framtiden	Totalt Arbetar idag	Totalt Har haft arbete
Stämmer	67	41
Stämmer inte	7	25

Tabell 359. Framtiden, procent

Jag tror att jag kommer få det bra i framtiden	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete	SRF Arbetar idag	SRF Har haft arbete
Stämmer	57	31	72	52	69	46
Stämmer inte	10	33	8	15	5	21

”Jag känner mig omtyckt”

Oavsett om man har arbete idag eller inte uppfattar man sig övervägande som att man är omtyckt. Av dem som har arbete idag instämmer åtta av tio, 79 procent, i påståendet att de känner sig omtyckta. Sju av tio, 68 procent, av dem som har haft arbete uppfattar att de är omtyckta. Trenden är den samma inom samtliga tre målgrupper.

Tabell 360. Omtyckt, procent

Jag känner mig omtyckt	Totalt Arbetar idag	Total Har haft arbete
Stämmer	79	68
Stämmer inte	4	7

Tabell 361. Omtyckt, procent

Jag känner mig omtyckt	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete	SRF Arbetar idag	SRF Har haft arbete
Stämmer	80	65	70	57	89	74
Stämmer inte	8	10	4	7	1	3

”Ibland känns det som om folk ser ner på mig”

Av dem som har arbete idag upplever över en femtedel, 20 procent, att folk ibland ser ner på en, medan övervägande av dem som har arbete inte uppfattar det så, 57 procent. En tredjedel, 32 procent, av dem som har haft arbete uppfattar att folk ibland ser ner på dem medan 43 procent av dem utan arbete inte upplever det så.

Det är främst inom målgruppen med personer med nedsatt rörelseförmåga och som har haft arbete som upplever att folk ibland ser ner på en.

Tabell 362. Nedvärdering

Ibland känns det som om folk ser ner på mig	Totalt Arbetar idag	Total Har haft arbete
Stämmer	20	32
Stämmer inte	57	43

Tabell 363. Nedvärdering, procent

Ibland känns det som om folk ser ner på mig	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete	SRF Arbetar idag	SRF Har haft arbete
Stämmer	27	42	25	28	11	23
Stämmer inte	50	34	49	41	70	53

”Jag känner att jag spelar en betydelsefull roll för andra”

Sju av tio, 71 procent, av dem som har arbete känner att de spelar en betydelsefull roll för andra. Enbart 7 procent uppfattar inte som att de spelar någon betydelsefull roll för andra. Av dem som har haft arbete uppfattar hälften, 53 procent, att de spelar en betydelsefull roll för andra medan en av tio, 13 procent, inte uppfattar att de har den betydelsen för andra.

Trenden är den samma inom samtliga tre målgrupper.

Tabell 364. Betydelsefull

Jag känner att jag spelar en betydelsefull roll för andra	Totalt Arbetar idag	Total Har haft arbete
Stämmer	71	53
Stämmer inte	7	13

Tabell 365. Betydelsefull, procent

Jag känner att jag spelar en betydelsefull roll för andra	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete	SRF Arbetar idag	SRF Har haft arbete
Stämmer	70	51	61	46	82	57
Stämmer inte	8	14	11	13	1	11

”Jag kan ta itu med svårigheter”

Oavsett om man har arbete eller inte uppfattar över hälften att man kan ta itu med svårigheter. Knappt tre fjärdedelar, 73 procent, av dem som har arbete uppfattar att de kan ta itu med svårigheter, enbart 6 procent tycker inte att påståendet stämmer in på dem. Sex av tio, 58 procent, av dem som har haft arbete uppfattar att de kan ta itu med svårigheter, var sjätte, 14 procent, uppfattar inte att de kan ta itu med svårigheter.

En femtedel, 20 procent, av dem som har haft arbete inom målgruppen med personer som har nedsatt rörelseförmåga upplever inte att de kan ta itu med svårigheter vilket är dubbelt så hög andel som bland personer som har arbete.

Tabell 366. Handlingskraft

Jag kan ta itu med svårigheter	Totalt Arbetar idag	Total Har haft arbete
Stämmer	73	58
Stämmer inte	6	14

Tabell 367. Handlingskraft, procent

Jag kan ta itu med svårigheter	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete	SRF Arbetar idag	SRF Har haft arbete
Stämmer	74	51	67	59	81	66
Stämmer inte	10	20	7	9	3	9

”Jag har ett gott självförtroende”

De med arbete upplever i högre grad att de har gott självförtroende jämfört med dem som har haft arbete, det gäller för samtliga tre målgrupper.

Tre fjärdedelar, 74 procent, av dem som har arbete känner att de har gott självförtroende, enbart 6 procent bland dem med arbete uppfattar att de inte har så gott självförtroende. Närmare tre av tio, 27 procent, av dem som har haft arbete uppger att de inte har gott självförtroende. Sex av tio, 58 procent, utan arbete värderar dock att de har gott självförtroende.

Det är främst personer som har nedsatt rörelseförmåga som är utan arbete som upplever att de inte har gott självförtroende. En fjärdedel, 23 procent, upplever att de inte har det.

Tabell 368. Självförtroende

Jag har ett gott självförtroende	Totalt Arbetar idag	Totalt Har haft arbete
Stämmer	74	58
Stämmer inte	6	27

Tabell 369. Självförtroende, procent

Jag har ett gott självförtroende	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete	SRF Arbetar idag	SRF Har haft arbete
Stämmer	75	51	68	74	79	61
Stämmer inte	10	23	6	7	3	12

Yrkeslivet

Sysselsättningsgrad

Av dem som har arbete har sex av tio, 60 procent, ett förvärsarbete på heltid. De som har universitetets eller högskolestudier arbetar i högre utsträckning heltid, 70 procent. Totalt arbetar fyra av tio, 39 procent, deltid. Av kvinnorna arbetar hälften, 49 procent, på heltid jämfört med tre fjärdedelar, 73 procent av männen. Över hälften, 56 procent, av de som uppgett att de har ytterligare funktionsnedsättningar eller kronisk sjukdom och de som fick sin funktionsnedsättning senare i livet, det vill säga efter 21 års ålder arbetar i högre utsträckning deltid, 59 procent.

Målgruppen med teckenspråkiga döva och personer med synnedsättning har en högre andel förvärsarbetande på heltid, 77 procent och 55 procent, jämfört med personer med nedsatt rörelseförmåga där 38 procent har heltidsarbete.

Tabell 370. Sysselsättningsgrad

	Totalt antal	Totalt procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Förvärsarbetar heltid	336	60	38	77	55
Förvärsarbetar deltid	218	39	61	21	45
Ej svar	6	1	1	2	0

Anställningens längd – har arbete

De som idag har en anställning/arbete har haft sin anställning/sysselsättning i genomsnitt 12,1 år.

Totalt sett har drygt fyra av tio, 44 procent, haft sin anställning/arbete i 11 år eller längre. En fjärdedel, 26 procent, har haft sin nuvarande anställning/sysselsättning mellan 5 och 10 år. En av tio, 9 procent, har relativt nya påbörjade arbeten där de haft sin anställning under det närmaste året.

Mönstret ser likartat ut i de tre målgrupperna, nämnas kan dock att teckenspråkiga döva inte har varit hos nuvarande arbetsgivare/arbete lika länge som personer med nedsatt rörelseförmåga och personer med synnedsättning.

Senaste anställningens längd – har haft arbete

Totalt sett har en knapp tredjedel, 30 procent, uppgett att de var anställda mellan 5 och 10 år hos den senaste arbetsgivaren alternativt drev egen verksamhet. En fjärdedel, 25 procent, hade sin senaste anställning i 11 år eller längre. Något högre andel, 28 procent, hade sin senaste anställning mellan 2 till 4 år.

Drygt en av tio, 13 procent, hade sin senaste anställning i mindre än ett år eller upp till två år. Det är främst de teckenspråkiga döva som uppger att deras senaste anställning varade i upp till 2 år.

I genomsnitt har man totalt sett haft sin senaste anställning i 8 år.

Tabell 371. Hur länge man haft sin nuvarande anställning/sysselsättning

Anställningslängd	Total procent	Total procent
	Arbete idag	Har haft arbete
0 år (2010)	2	2
1 år	7	11
2 - 4 år	18	28
5 - 10 år	26	30
11 år eller längre	44	25
Medelantal år	12,1	8,1

Tabell 372. Hur länge man haft sin nuvarande anställning/sysselsättning, procent

Anställningslängd	DHR	DHR	SDR	SDR	SRF	SRF
	Arbetar idag	Har haft arbete	Arbetar idag	Har haft arbete	Arbetar idag	Har haft arbete
0 år (2010)	0	2	4	4	0	2
1 år	11	8	7	21	5	11
2 - 4 år	18	29	19	32	17	26
5 - 10 år	20	27	29	23	25	37
11 år eller längre	47	29	37	19	51	23
Medelantal år	13,2	8,8	10,6	5,7	13,0	8,2

Yrkesbransch – har arbete

De som har en anställning/arbete idag arbetar främst inom vård och omsorgsbranschen, 15 procent, och inom pedagogiska yrken/läraryrken, 13 procent. Cirka en av tio arbetar inom Industri/mekanik, 10 procent, och inom branscher som administration/juridik/politik, 9 procent. 8 procent uppger att de arbetar inom handikapprörelsen.

Yrkesbransch – har haft arbete

Den vanligaste branschen som man arbetade inom senast var vård och omsorg, en femtedel, 18 procent, uppger att man senast arbetade inom den branschen. De näst vanligaste branschområdena som man arbetade inom senast var administration/juridik/politik och industri/mekanik, drygt en av tio var senast verksam inom någon av branscherna.

Tabell 373. Inom vilken bransch arbetar du?

Bransch	Total procent Arbete idag	Total procent Har haft arbete
Kultur/media/design	4	3
Administration/juridik/politik	9	12
Hotell/resor/service	3	4
Vård/omsorg	15	18
Bygg/fastighet	4	4
Kropp/kost/hälsa	2	2
Säkerhet/transporter	2	3
Försäljning/marknadsföring	4	5
Pedagogiska yrken/läraryrken	13	6
IT/telekommunikation	4	5
Djur/natur	1	4
Ekonomi/finans/försäkring	4	3
Industri/mekanik	10	12
Läkemedel	0	-
Försvarsmakten		0
Bistånd	0	1
Intresseorganisation/ Handikapprörelsen	8	5
Annan	16	10
Ej svar	1	1

Tabell 374. Inom vilken bransch arbetar du? Procent

Bransch	DHR	DHR	SDR	SDR	SRF	SRF
	Arbetar idag	Har haft arbete	Arbetar idag	Har haft arbete	Arbetar idag	Har haft arbete
Kultur/media/design	5	2	2	2	6	5
Administration/juridik/politik	15	11	4	9	12	15
Hotell/resor/service	4	4	2	2	2	5
Vård/omsorg	15	17	16	17	15	18
Bygg/fastighet	2	4	4	2	4	6
Kropp/kost/hälsa	1	2	1	0	3	4
Säkerhet/transporter	2	2	1	4	2	4
Försäljning/marknadsföring	6	3	1	4	6	9
Pedagogiska yrken/läraryrken	4	7	20	4	11	6
IT/telekommunikation	5	7	2	2	6	5
Djur/natur	0	2		6	3	4
Ekonomi/finans/försäkring	6	5	3	2	3	1
Industri/mekanik	8	11	11	13	10	12
Läkemedel	0	0	0	0	0	0
Försvarsmakten	0	1	0	0	0	0
Bistånd	1	1	0	0	0	1
Intresseorganisation/ Handikapprörelsen	8	7	6	6	8	2
Annan	18	14	25	26	4	2
Ej svar	1	1	1	0	1	1

Arbetsgivare – har arbete

En tredjedel, 34 procent, av samtliga som har uppgett att de har en anställning/arbete har en privat arbetsgivare. En fjärdedel, 25 procent, har arbete via kommunen. Att högst andel har privat arbetsgivare gäller inom samtliga tre målgrupper.

Personer med nedsatt syn har en högre andel som driver eget företag. En åttondel, 12 procent, inom målgruppen har eget företag. Totalt sett har 7 procent uppgett att de driver eget företag.

Teckenspråkiga döva har en högre andel som har en anställning inom en statlig verksamhet där Samhall inte är inberäknat.

Arbetsgivare – har haft arbete

Fyra av tio, 39 procent, av samtliga som har haft en anställning/arbete uppger att deras senaste arbetsgivare var en privat arbetsgivare. En femtedel, 22 procent, arbetade inom kommunen.

Cirka en av tio, 8 procent, arbetade senast inom Landstinget och lika hög andel arbetade inom en statlig verksamhet.

Teckenspråkiga döva har en högre andel som har haft sin senaste anställning inom en statlig verksamhet där Samhall inte är inberäknat. Målgruppen har även något högre andel som varit anställda inom Samhall.

Totalt sett har 4 procent uppgett att de drev eget företag.

Tabell 375. Arbetsgivare: privat, offentlig eller egenföretagare

Arbetsgivare	Total procent Arbete idag	Total procent Har haft arbete
Privat	34	39
Kommun	25	22
Landsting	5	8
Statlig (ej Samhall)	8	8
Samhall	8	6
Handikapporganisation	7	5
Annan ideell organisation	5	5
Egen företagare, frilansare	7	4
Ej svar	1	2

Tabell 376. Arbetsgivare: privat, offentlig eller egenföretagare, procent

Arbetsgivare	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete	SRF Arbetar idag	SRF Har haft arbete
Privat	36	36	33	30	34	46
Kommun	29	24	25	23	23	19
Landsting	5	11	4	0	6	9
Statlig (ej Samhall)	5	5	12	17	6	8
Samhall	6	6	8	11	8	4
Handikapporganisation	7	6	6	4	8	5
Annan ideell organisation	8	6	7	9	2	3
Egen företagare, frilansare	5	3	4	2	12	5
Ej svar	0	2	0	4	1	1

Antal anställda hos arbetsgivaren – har arbete

Totalt arbetar tre av tio i verksamheter som har 0 till 9 anställda respektive 10 till 49 anställda, 28 procent och 27 procent. Var sjunde, 15 procent, arbetar hos en arbetsgivare som har 50 till 199 anställda och en fjärdedel, 26 procent, har en arbetsgivare som har 200 eller fler anställda.

Antal anställda hos arbetsgivaren – har haft arbete

De som har haft ett arbete tidigare men inte har det idag uppger i de flesta fall att deras arbetsgivare hade mellan 10 och 49 anställda. Totalt arbetade tre av tio, 28 procent, i verksamheter som hade 10 till 49 anställda.

Inom de övriga intervallerna beträffande antalet anställda, 0 till 9, 59 till 199 eller 200 eller fler anställda, har cirka en femtedel haft sina anställningar i respektive intervall.

Tabell 377. Antal anställda hos arbetsgivaren eller i det egna företaget

Antal anställda	Total procent	Total procent
	Arbete idag	Har haft arbete
0 anställda	3	2
1 – 9 anställda	25	19
10 – 49 anställda	27	28
50 – 199 anställda	15	19
200 – eller fler	26	22
Ej svar	4	8

Tabell 378. Antal anställda hos arbetsgivaren eller i det egna företaget, procent

Antal anställda	DHR	DHR	SDR	SDR	SRF	SRF
	Arbetar idag	Har haft arbete	Arbetar idag	Har haft arbete	Arbetar idag	Har haft arbete
0 anställda	1	2	2	4	6	1
1 – 9 anställda	19	15	25	22	30	22
10 – 49 anställda	23	21	25	26	31	38
50 – 199 anställda	11	16	16	24	26	21
200 – eller fler	40	34	29	13	12	15
Ej svar	7	11	4	13	3	3

Anställningsform – har arbete

Den vanligaste anställningsformen är att man har en tillsvidareanställning. Åtta av tio, 83 procent, som har ett arbete idag har en tillsvidareanställning. Förhållandet ser likartat ut i samtliga tre målgrupper. Personer som har nedsatt synförmåga har i högre utsträckning uppgett att de driver egen verksamhet eller frilansar.

Tabell 379. Anställningsform

Anställningsform	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Tillsvidareanställning	467	83	85	84	82
Projektanställd, visstidsanställd	33	6	6	6	5
Egen företagare/frilansare	38	7	5	4	12
Annat	20	4	4	6	1
Ej svar	2	0	-	1	-

Lönebidrag – har arbete

Över hälften, 56 procent, uppger att deras anställning *inte* är kopplat till lönebidrag. Totalt sett har idag 36 procent ett arbete där arbetsgivaren har lönebidrag för dem.

Inom målgruppen med personer som har nedsatt rörelseförmåga har i högre grad en anställning med lönebidrag jämfört med dem som har haft en anställning tidigare. Tendensen finns även bland personer med synskada men inte lika markant.

Lönebidrag – har haft arbete

Över hälften, 54 procent, som inte har ett arbete idag men har haft det uppger att deras senaste anställning de hade *inte* var kopplat till lönebidrag. Totalt sett hade fyra av tio, 41 procent, en lönebidragsanställning.

Tabell 380. Om anställningen är med eller utan lönebidrag

Lönebidrag	Total procent Arbete idag	Total procent Har haft arbete
Ja	36	41
Nej	56	54
Vet inte	6	4
Ej svar	2	0

Tabell 381. Om anställningen är med eller utan lönebidrag, procent

Lönebidrag	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete	SRF Arbetar idag	SRF Har haft arbete
Ja	40	28	39	43	45	42
Nej	56	60	55	43	53	56
Vet inte	4	8	5	13	2	2
Ej svar	-	4	1	2	-	-

Hur man fick sin nuvarande anställning – har arbete

De tre vanligaste sätten som man har erhållit sin anställning på är via egna kontakter, via arbetsförmedlingen eller via annons i tidning/på nätet. Cirka en femtedel, 21 procent, har fått anställningen via kontakter. Därtill skulle man kunna tänka sig att om man blivit tipsad eller rekommenderad av en bekant, vän eller släkting också kan räknas som att man fått sitt arbete via kontakter. Det skulle i så fall innebära att cirka en tredjedel, 31 procent, har fått sitt arbete genom kontakter som man har.

Drygt en av tio, 13 procent, har uppgett att de blev erbjudna den tjänst som de har idag. Totalt sett har en av tio, 9 procent, fått sitt arbete genom att den praktik de haft övergått till anställning.

En femtedel, 20 procent, har fått sin anställning via Arbetsförmedlingen, och cirka en femtedel, 18 procent, har sökt och fått sitt arbete via publicerad annons. Enbart 1 procent har fått sitt arbete via rekryteringsföretag.

Tabell 382. Hur man fått sin nuvarande anställning/sysselsättning

Väg till anställning	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Via Arbetsförmedlingen	112	20	17	25	17
Via annons i tidning/nätet	98	18	18	14	22
Via rekryteringsföretag	5	1	0	1	1
Kontakter	118	21	22	22	19
Blev tipsad/rekommenderad av en bekant/vän/släkting	58	10	15	11	6
Praktiken övergick i anställning	51	9	8	11	8
Startade eget	36	6	3	4	11
Blev erbjuden	74	13	17	11	13
Ej svar	8	1	2	1	1

Stöd från Arbetsförmedlingen – har arbete

Fyra av tio, 41 procent, har inte varit i kontakt med Arbetsförmedlingen eller uppger att de inte haft behov av att få deras stöd.

Av dem som har haft kontakt med Arbetsförmedlingen upplever tre fjärdedelar, 76 procent, att de fått hjälp i någon utsträckning. Av dessa uppger 42 procent att de fått stöd i mycket eller i *ganska hög* utsträckning medan en tredjedel, 34 procent, uppger att de fått hjälp i *viss* utsträckning.

En fjärdedel, 24 procent, som varit i kontakt med Arbetsförmedlingen upplever att de *inte har fått något stöd alls*.

Stöd från Arbetsförmedlingen – har haft arbete

Fyra av tio, 42 procent, som har haft ett arbete men inte har det idag har inte varit i kontakt med Arbetsförmedlingen eller inte haft behov av att få deras stöd.

Av dem som har haft kontakt med Arbetsförmedlingen upplever över hälften, 56 procent, att de fått hjälp i någon utsträckning. Av dessa uppger 28 procent att de fått stöd i mycket eller i *ganska hög* utsträckning och lika hög andel, 28 procent, uppger att de fått hjälp men då i *viss* utsträckning.

Fyra av tio, 43 procent, som varit i kontakt med Arbetsförmedlingen upplever att de *inte har fått något stöd alls*.

Tabell 383. Upplevelsen av att ha fått stöd från Arbetsförmedlingen

Grad av upplevt stöd	Total procent	Total procent
	Arbete idag	Har haft arbete
Ja, i mycket hög utsträckning	9	5
Ja, i ganska hög utsträckning	15	10
Ja, i viss utsträckning	20	15
Nej, inget stöd alls	14	24
<i>Har inte varit i kontakt med Arbetsförmedlingen/har inte haft behov av deras stöd</i>	41	42

Tabell 384. Upplevelsen av att ha fått stöd från Arbetsförmedlingen, procent

Grad av upplevt stöd	DHR	DHR	SDR	SDR	SRF	SRF
	Arbetar idag	Har haft arbete	Arbetar idag	Har haft arbete	Arbetar idag	Har haft arbete
Ja, i mycket hög utsträckning	12	5	8	6	8	5
Ja, i ganska hög utsträckning	11	7	11	21	23	11
Ja, i viss utsträckning	26	14	22	30	15	12
Nej, inget stöd alls	14	23	18	34	11	21
<i>Har inte varit i kontakt med Arbetsförmedlingen/har inte haft behov av deras stöd</i>	37	45	41	4	43	51
<i>Ej svar</i>	0	7	0	4	0	0

Stöd från Försäkringskassan – har arbete

Totalt sett har 36 procent av dem som har arbete idag inte varit i kontakt med Försäkringskassan eller uppger att de inte haft behov av det.

Av dem som har haft kontakt med Försäkringskassan upplever åtta av tio, 78 procent, att de fått hjälp i någon utsträckning. Av dessa uppger 45 procent att de fått stöd *i mycket eller i ganska hög* utsträckning medan en tredjedel, 33 procent, uppger att de fått hjälp *i viss* utsträckning.

En femtedel, 22 procent, som varit i kontakt med Försäkringskassan upplever att de *inte har fått något stöd alls*.

Stöd från Försäkringskassan – har haft arbete

Totalt sett har en femtedel, 20 procent av dem som har haft ett arbete men inte har det idag har inte varit i kontakt med Försäkringskassan eller uppger att de inte haft behov av det.

Av dem som har haft kontakt med Försäkringskassan upplever tre fjärdedelar, 73 procent, att de fått hjälp i någon utsträckning. Av dessa uppger fyra av tio, 43 procent, att de fått stöd *i mycket eller i ganska hög* utsträckning medan tre av tio, 30 procent, uppger att de fått hjälp *i viss* utsträckning.

En fjärdedel, 26 procent, som varit i kontakt med Försäkringskassan upplever att de *inte har fått något stöd alls*.

Det är främst personer med synnedsättning som upplever att de inte alls har fått något stöd från Försäkringskassan, 36 procent uppger att de upplever det så.

Tabell 385. Upplevelsen av att ha fått stöd från Försäkringskassan

Grad av upplevt stöd från Försäkringskassan	Total procent Arbete idag	Total procent Har haft arbete
Ja, i mycket hög utsträckning	9	12
Ja, i ganska hög utsträckning	19	22
Ja, i viss utsträckning	21	23
Nej, inget stöd alls	14	20
<i>Har inte varit i kontakt med Försäkringskassan/har inte haft behov av deras stöd</i>	36	20
<i>Ej svar</i>	0	3

Tabell 386. Upplevelsen av att ha fått stöd från Försäkringskassan, procent

	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete	SRF Arbetar idag	SRF Har haft arbete
Ja, i mycket hög utsträckning	12	17	5	6	13	7
Ja, i ganska hög utsträckning	19	25	11	17	29	20
Ja, i viss utsträckning	25	27	26	26	13	18
Nej, inget stöd alls	15	16	16	1	11	25
<i>Har inte varit i kontakt med Arbetsförmedlingen/har inte haft behov av deras stöd</i>	31	10	41	28	34	29
<i>Ej svar</i>	1	5	2	4	0	0

Färdigheter – har arbete

Totalt sett upplever de flesta att de var lagom kvalificerade för sitt arbete. Sju av tio, 71 procent, upplever att de har kvalifikationer som stämmer överens med arbetsuppgifterna. En femtedel, 18 procent, upplever att de är mycket eller i vissa avseenden överkvalificerade för sina arbetsuppgifter.

Det är främst teckenspråkiga döva som uppger att de finner sig vara överkvalificerade för det arbete de utför. 45 procent av de teckenspråkiga döva uppger att de är överkvalificerade. En femtedel, 21 procent, av de med nedsatt rörelseförmåga upplever sig vara överkvalificerade i sitt arbete. En av tio, 10 procent, av dem med nedsatt syn uppger sig vara överkvalificerade.

Personer med nedsatt synnedsättning upplever i högre utsträckning än övriga att de är lagom kvalificerade för det jobb de utför. Åtta av tio, 83 procent, av de med synnedsättning upplever sig vara lagom kvalificerade för sina arbetsuppgifter.

Totalt sett upplever en av tio, 9 procent, att de skulle behöva ytterligare kunskaper i sitt arbete.

Färdigheter – har haft arbete

Totalt sett upplever de flesta att de var lagom kvalificerade för sitt arbete. Sex av tio, 63 procent, upplever att de hade kvalifikationer som stämde överens med arbetsuppgifterna. Personer med nedsatt synnedättning upplever i högre utsträckning än övriga att de var lagom kvalificerade för det jobb de utför, 87 procent, uppfattade sig vara lagom kvalificerade.

En fjärdedel, 26 procent, upplever att de var mycket eller i vissa avseenden överkvalificerade för sina arbetsuppgifter. Det är främst teckenspråkiga döva som uppger att de upplevde sig vara överkvalificerade för det arbete de utför. En tredjedel, 32 procent, av de teckenspråkiga döva uppger att de var överkvalificerade för sitt arbete. Men även en femtedel, 23 procent, upplever även att de hade behövt ytterligare kunskaper för jobbet.

En femtedel, 21 procent, av de som har arbete idag och har en nedsatt rörelseförmåga upplever sig vara överkvalificerad för sitt arbete.

En mindre andel, 10 procent, upplever att de skulle behöva/behövt ytterligare kunskaper.

Tabell 387. Upplevelsen av att kunskaper och färdigheter stämmer överens med sitt arbete

Kunskaper och färdigheter	Total procent Arbete idag	Total procent Har haft arbete
Är mycket överkvalificerad	4	6
Är överkvalificerad i vissa avseenden	14	20
Är lagom kvalificerad	71	63
Behöver vissa ytterligare kunskaper	6	9
Behöver en hel del ytterligare kunskaper	3	1
Ej svar	2	1

Tabell 388. Upplevelsen av att kunskaper och färdigheter stämmer överens med sitt arbete, procent

Kunskaper och färdigheter	DHR	DHR	SDR	SDR	SRF	SRF
	Arbetar idag	Har haft arbete	Arbetar idag	Har haft arbete	Arbetar idag	Har haft arbete
Är mycket överkvalificerad	4	5	12	9	2	2
Är överkvalificerad i vissa avseenden	17	16	33	23	7	8
Är lagom kvalificerad	69	66	42	40	83	87
Behöver vissa ytterligare kunskaper	9	7	11	17	8	2
Behöver en hel del ytterligare kunskaper	0	3	3	6	0	1
Ej svar	2	4	0	4	0	0

Utveckling i yrkesrollen – har arbete

Närmare hälften, 48 procent, uppger att de helt och hållet har kunnat utvecklas i sin yrkesroll. Personer med synnedsättning är de som upplever i högre grad att de har kunnat utvecklas fullt ut i sin yrkesroll, 57 procent, jämfört med de övriga målgrupperna där 47 procent av de teckenspråkiga döva och 36 procent av rörelsehindrade personer upplevs likadant.

Ytterligare totalt fyra av tio, 42 procent, upplever att de åtminstone har kunnat utvecklas i viss uträkning i sin yrkesroll.

Enbart en av tio, 10 procent, upplever att de inte alls har kunnat utvecklas i sin yrkesroll.

Utveckling i yrkesrollen – har haft arbete

Närmare hälften, 47 procent, uppger att de kunde till viss del utvecklas i sin yrkesroll vid sin senaste anställning/arbetet. Ytterligare en tredjedel, 32 procent, upplevde att de kunde utvecklas helt och hållet i sin dåvarande yrkesroll.

En femtedel, 20 procent, uppger att de inte alls kunde utvecklas i sin yrkesroll vid sin senaste anställning.

Personer med synnedsättning är de som upplever i högre grad att de kunde utvecklas fullt ut i sin dåvarande yrkesroll, 41 procent jämfört med de övriga målgrupperna.

Tabell 389. Upplevelsen av att kunna utvecklas i sin yrkesroll

Utvecklingsmöjligheter	Total procent Arbete idag	Total procent Har haft arbete
Ja, helt och hållet	48	32
Ja, till viss del	42	47
Nej, har inte alls	10	20
Ej svar	1	2

Tabell 390. Upplevelsen av att kunna utvecklas i sin yrkesroll, procent

Utvecklingsmöjligheter	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete	SRF Arbetar idag	SRF Har haft arbete
Ja, helt och hållet	36	28	47	15	57	41
Ja, till viss del	54	49	43	60	32	40
Nej, har inte alls	9	21	10	21	10	19
Ej svar	1	2	0	4	1	0

Stödinsatser och hjälpmedel – har arbete

Arbetsbiträde, personlig assistent eller tolk

Totalt sett har sex av tio, 62 procent, uppgett att de inte är i behov av arbetsbiträde, personlig assistent eller tolk i arbetet.

Av dem som har behov av något av stöden uppger sju av tio, 70 procent, att de har det i den mån som de är i behov av. En femtedel, 19 procent, har dock behov men har inte fått alla timmar som de varit i behov och ytterligare en av tio, 11 procent, uppger att de har behov men att de inte har få någon insats alls.

Drygt en av tio, 16 procent, av de personer som har rörelsenedsättning uppger att de har behov av stöd i forma av arbetsbiträde, personlig assistent eller tolk i arbetet men att de inte har fått något alls av det de är i behov av. En åttondel, 12 procent av teckenspråkiga döva och 6 procent av de synskadade uppger det samma.

Tabell 391. Behov av arbetsbiträde, personlig assistent eller tolk i arbetet

Arbetsbiträde, personlig assistent eller tolk	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, har det i den mån jag behöver	147	26	12	37	23
Ja, men får inte alla timmar jag behöver	40	7	0	13	5
Ja, men har inte fått någon	22	4	2	7	2
Nej, har inte behov	349	62	85	43	69
Ej svar	2	0	0	0	0

Arbetshjälpmedel

Totalt sett har en dryg tredjedel, 35 procent, uppgett att de inte är i behov av personligt anpassade arbetshjälpmedel. Men av dem som har behov av något anpassat hjälpmedel i arbetet uppger tre fjärdedelar, 75 procent, att de har alla arbetshjälpmedel som de behöva. En femtedel, 18 procent, har dock behov av mer anpassade arbetshjälpmedel än vad de har idag. Cirka en av tio, 7 procent, uppger att de har behov av anpassade arbetshjälpmedel men att de inte har få några alls.

En åttondel, 12 procent, teckenspråkiga döva uppger att de har behov av arbetshjälpmedel men att de inte har fått något alls av det de är i behov av. 6 procent av de personer som har rörelsenedsättning och 3 procent av de synskadade uppger det samma.

Tabell 392. Behov av personligt anpassade arbetshjälpmedel

Arbetshjälpmedel	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, har det i den mån jag behöver	272	49	47	34	66
Ja, men har inte allt jag behöver	67	12	11	16	8
Ja, men har inte några alls	24	4	4	7	2
Nej, har inte behov	194	35	37	43	24
Ej svar	3	1	2	0	0

Lokalanpassning

Närmare sju av tio, 68 procent, uppger att de inte har behov av särskilda lokalanpassningar på sin arbetsplats. Men ser man till dem som har behov av särskilda lokalanpassningar på sitt arbete uppger knappt två tredjedelar, 64 procent, att det är ordnat i den mån de har behov. En femtedel, 22 procent, har dock behov av mer anpassade lokaler på arbetet än vad som idag är genomfört. Cirka en av tio, 14 procent, uppger att det inte alls har gjorts några lokalanpassningar som de är i behov av att det skulle finnas.

En sjättedel, 17 procent, teckenspråkiga döva uppger att de har behov av lokalanpassningar men att de inte har gjorts några sådana alls. 13 procent av de synskadade och 11 procent av de personer som har rörelsenedsättning uppger det samma.

Tabell 393. Behov av särskild lokalanpassning på din arbetsplats

Lokalanpassning	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, har det i den mån jag behöver	110	20	37	15	13
Ja, men skulle behöva mer	37	7	7	10	3
Ja, men det har inte gjorts några	24	4	5	5	2
<i>Nej, har inte behov</i>	382	68	49	68	81
<i>Ej svar</i>	7	1	2	1	0

Anpassad arbetstid

Sju av tio, 71 procent, uppger att de inte har behov av att få speciellt anpassade arbetstider. Men av de som har behov av särskilt anpassade arbetstider uppger närmare nio av tio, 87 procent, att de också har fått det. Cirka en av tio, 13 procent, uppger att de har behov av att kunna få anpassade arbetstider men att de inte har fått det.

En knapp fjärdedel, 23 procent, teckenspråkiga döva uppger att de har behov av anpassad arbetstid men att de inte har fått det. 11 procent av de synskadade och 3 procent av de personer som har rörelsenedsättning uppger det samma.

Tabell 394. Behov av anpassad arbetstid

Anpassad arbetstid	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, och har fått det	137	24	46	23	12
Ja, fast har inte fått det	21	4	2	7	1
<i>Nej, har inte behov</i>	399	71	53	70	85
<i>Ej svar</i>	3	1	0	0	1

Anpassade arbetsuppgifter

Sju av tio, 71 procent, uppger att de inte har behov av anpassade arbetsuppgifter. Men av de som har behov av anpassade arbetsuppgifter uppger närmare nio av tio, 89 procent, att de också har fått det. Cirka en av tio, 11 procent, uppger att de har behov av att kunna få anpassade arbetsuppgifter men att de inte har fått det.

En sjättedel, 17 procent, teckenspråkiga döva uppger att de har behov av anpassade arbetsuppgifter men att de inte har fått det. 13 procent av de synskadade och 3 procent av de personer som har rörelsenedsättning uppger det samma.

Tabell 395. Behov av anpassade arbetsuppgifter

Anpassade arbetsuppgifter	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, och har fått det	141	25	45	27	10
Ja, fast har inte fått det	18	3	2	6	1
Nej, har inte behov	397	71	52	67	88
Ej svar	4	1	2	0	1

Hur lätt eller svårt det varit att erhålla hjälpmedel eller anpassningar – har arbete

Totalt set har tre av tio, 29 procent, aldrig tillfrågat om några anpassningar eller hjälpmedel specifikt för sitt arbete. Inom målgruppen personer med synnedsättning har en femtedel, 18 procent, inte frågat efter anpassningar eller hjälpmedel. Fyra av tio, 39 procent, av de teckenspråkiga döva har aldrig tillfrågat om anpassningar eller hjälpmedel. Tre av tio, 30 procent, av dem med nedsatt rörelseförmåga har inte frågat efter anpassningar eller hjälpmedel på sin nuvarande arbetsplats.

Av dem som har tillfrågat om anpassningar och/eller hjälpmedel som de varit i behov av på sin arbetsplats uppger närmare sju av tio, 68 procent, att de upplever som att det varit lätt att kunna få det man varit i behov av. Personer med nedsatt syn har uppgett i högre utsträckning att de upplever att det har varit lätt att få de anpassningar och hjälpmedel som man varit i behov av, 81 procent uppger att de. Sex av tio, 66 procent, personer med nedsatt rörelseförmåga upplever att det har varit lätt att få de anpassningar och hjälpmedel de varit i behov av. Hälften, 53 procent, av de teckenspråkiga döva upplever att det varit lätt.

Hur lätt eller svårt det varit att erhålla hjälpmedel eller anpassningar – har haft arbete

Hälften, 48 procent, av dem som tidigare haft ett arbete uppger att de aldrig bett om några anpassningar eller hjälpmedel specifikt för arbetet.

Av dem som varit i behov och sökt någon anpassning eller hjälpmedel som behövts för arbetet uppger över hälften, 53 procent, att det var ganska eller mycket lätt att få de anpassningar och hjälpmedel som efterfrågades. Tre av tio, 27 procent, upplevde det som varken lätt eller svårt att få de anpassningar och/eller hjälpmedel som de var i behov av för arbetet.

En femtedel, 20 procent, upplevde att det hade varit ganska eller till och med mycket svårt att få igenom de anpassningar och hjälpmedel som hade varit behövligt i arbetet.

Det är främst, 72 procent, av de personer med synskada som upplever att det var lätt att få de hjälpmedel och anpassningar som man behövde till arbetsplatsen.

Hälften, 49 procent, av de med nedsatt rörelseförmåga upplevde det som lätt och en femtedel, 19 procent, av de teckenspråkiga döva upplevde det också som lätt.

En hög andel av de teckenspråkiga döva upplevde, 59 procent, och bland de med nedsatt rörelseförmåga, 31 procent, upplevde det varken som svårt eller lätt att få de anpassningar eller hjälpmedel som man var i behov av.

Tabell 396. Hur lätt eller svårt har det varit för dig, vid din nuvarande anställning, att få de hjälpmedel och anpassningar som du behöver till arbetsplatsen?

Arbetshjälpmedel och anpassningar	Total procent Arbete idag	Total procent Har haft arbete
Mycket svårt	4	5
Ganska svårt	8	5
Varken lätt eller svårt	11	13
Ganska lätt	25	14
Mycket lätt	23	12
Har aldrig bett om någon anpassning eller hjälpmedel specifikt för arbetet	29	48
Ej svar	1	2

Tabell 397. Hur lätt eller svårt har det varit för dig, vid din nuvarande anställning, att få de hjälpmedel och anpassningar som du behöver till arbetsplatsen?

Arbetshjälpmedel och anpassningar	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete	SRF Arbetar idag	SRF Har haft arbete
Mycket svårt	4	6	4	2	5	5
Ganska svårt	6	4	8	11	8	5
Varken lätt eller svårt	14	16	16	34	2	3
Ganska lätt	20	14	20	2	33	18
Mycket lätt	26	11	12	9	32	15
Har aldrig bett om någon anpassning eller hjälpmedel specifikt för arbetet	30	46	39	40	18	54
Ej svar	1	3	0	2	1	1

Delaktighet i arbetslivet – har arbete

Vidareutbildning

Hälften, 49 procent, av dem som har arbetskamrater uppger att de har helt och hållet samma möjligheter till vidareutbildning på sitt arbete som sina arbetskamrater som inte har funktionsnedsättning. En tredjedel, 32 procent, upplever att de kan det i viss mån medan en femtedel, 20 procent, inte alls har samma möjligheter att vidareutbilda sig på arbetet som arbetskamrater utan funktionsnedsättning.

Tabell 398. Möjligheter till vidareutbildning på arbetet så som arbetskamrater som inte har funktionsnedsättning

Vidareutbildning	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, helt och hållet	245	44	49	37	48
Ja, i viss mån	158	28	27	34	23
Nej, inte alls	98	18	17	20	15
Har inga arbetskamrater/driver eget	35	6	5	5	9
Ej svar	24	4	3	4	5

Utveckling i arbetet

Cirka hälften, 47 procent, av dem som har arbetskamrater uppger att de har helt och hållet samma möjligheter att utvecklas i arbete så som sina arbetskamrater som inte har funktionsnedsättning, fyra av tio, 38 procent, upplever att de kan det i viss mån. 15 procent av dem som har arbetskamrater uppger att de inte alls har samma möjligheter att kunna utvecklas i arbetet som arbetskamrater utan funktionsnedsättning har.

Tabell 399. Möjlighet att utvecklas i arbetet så som arbetskamrater som inte har funktionsnedsättning

Utveckling i arbetet	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, helt och hållet	237	42	45	37	47
Ja, i viss mån	194	35	35	38	30
Nej, inte alls	74	13	15	16	8
Har inga arbetskamrater/driver eget	31	6	4	4	9
Ej svar	24	4	1	5	6

Ta del av information

Två tredjedelar, 66 procent, av dem som har medarbetare kan helt och hållet i samma utsträckning som sina arbetskamrater ta del av den information som berör alla på arbetsplatsen. Drygt en fjärdedel, 27 procent, kan det i viss mån och 6 procent uppger att de inte alls kan ta del av information som berör alla på arbetsplatsen.

Av de personer som har nedsatt rörelseförmåga har 86 procent uppgett att de kan helt och hållet ta del av information som berör alla på arbetsplatsen medan en av tio, 13 procent, kan det bara i viss mån. Tre fjärdedelar, 75 procent, av de personer som har nedsatt syn upplever att de helt och hållet kan ta del av information på arbetsplatsen medan en femtedel, 18 procent, upplever att de kan göra det i viss mån. Hälften, 48 procent, av de teckenspråkiga döva personerna upplever att de kan ta del av information som berör alla medarbetare i samma utsträckning som sina arbetskamrater, 43 procent uppger att de kan det i viss mån.

Tabell 400. Möjligheter att ta del av information som berör alla medarbetare i samma utsträckning som arbetskamrater

Att ta del av information	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, helt och hållet	349	62	84	47	65
Ja, i viss mån	144	26	12	42	16
Nej, inte alls	33	6	2	8	6
Har inga arbetskamrater/driver eget	24	4	2	2	8
Ej svar	10	2	0	0	4

Förståelse från arbetskamrater – har arbete

Över hälften, 55 procent, som har arbetskamrater tycker att deras arbetskamrater har helt och hållet förståelse för de eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kan skapa på arbetsplatsen. En knapp tredjedel, 31 procent, uppger att de känner att arbetskamraterna har förståelse i viss mån.

15 procent tycker att arbetskamraterna inte alls har förståelse eller att de svarat med att de anser att arbetskamraterna har ”varken eller” förståelse för eventuella svårigheter som kan uppkomma på grund av funktionsnedsättningen.

Det är främst bland de teckenspråkiga döva som man uppfattar att arbetskamraterna inte har någon speciell förståelse för eventuella svårigheter som kan uppkomma på grund av funktionsnedsättningen, en fjärdedel, 25 procent har svarat det.

Förståelse från arbetskamrater - har haft arbete

Totalt uppger sju av tio, 73 procent, som hade arbetskamrater att deras arbetskamrater hade helt och hållet eller i alla fall till viss del förståelse för de eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kunde skapa på arbetsplatsen.

En fjärdedel, 27 procent, tycker att deras arbetskamrater varken hade förståelse eller inte alls hade förståelse för eventuella svårigheter som kunde uppkomma på grund av funktionsnedsättningen. Det är främst teckenspråkiga döva som ger uttryck för att de inte uppfattade det som att det fanns förståelse hos arbetskamraterna för eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kunde skapa på arbetsplatsen.

Tabell 401. Förståelse från arbetskamrater om eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kan skapa på arbetsplatsen

Förståelse från arbetskamrater	Total procent Arbete idag	Total procent Har haft arbete
Ja, helt och hållet	51	33
Ja, i viss mån	28	29
Varken eller	6	11
Nej, inte alls	8	11
Har inga arbetskamrater/driver eget	4	3
Ej svar	3	13

Tabell 402. Förståelse från arbetskamrater om eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kan skapa på arbetsplatsen, procent

Förståelse från arbetskamrater	DHR	DHR	SDR	SDR	SRF	SRF
	Arbetar idag	Har haft arbete	Arbetar idag	Har haft arbete	Arbetar idag	Har haft arbete
Ja, helt och hållet	65	32	38	11	56	41
Ja, i viss mån	24	29	33	26	26	30
Varken eller	5	11	11	32	2	4
Nej, inte alls	2	12	14	26	4	7
Jag har inga arbetskamrater/ driver eget	4	4	3	4	7	1
Ej svar	0	13	3	2	4	17

Förståelse från chef – har arbete

Sex av tio, 59 procent, som har arbetskamrater tycker att deras chef har helt och hållet förståelse för de eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kan skapa på arbetsplatsen.

En fjärdedel, 26 procent, uppger att de känner att deras chef har förståelse i viss mån. 15 procent tycker att deras chef varken har förståelse eller inte alternativt att chefen inte alls har förståelse för eventuella svårigheter som kan uppkomma på grund av funktionsnedsättningen.

Det är främst bland de teckenspråkiga döva som man uppfattar att chefen inte har någon speciell förståelse för eventuella svårigheter som kan uppkomma på grund av funktionsnedsättningen, en fjärdedel, 24 procent har svarat det.

Förståelse från chef – har haft arbete

En tredjedel, 34 procent, som hade arbetskamrater tycker att deras chef hade helt och hållet förståelse för de eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kunde skapa på arbetsplatsen. Nästan lika hög andel, 30 procent, uppger att de kände att deras chef hade förståelse i viss mån.

En dryg tredjedel, 36 procent, uppger att deras chef varken hade förståelse eller inte alternativt att chefen inte alls hade förståelse för eventuella svårigheter som kunde uppkomma på grund av funktionsnedsättningen.

Det är främst teckenspråkiga döva som ger uttryck för att de inte uppfattade att deras chef hade förståelse för eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kunde skapa på arbetsplatsen.

Tabell 403. Förståelse från närmaste chef om eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kan skapa på arbetsplatsen

Förståelse från chef	Total procent Arbete idag	Total procent Har haft arbete
Ja, helt och hållet	54	28
Ja, i viss mån	23	25
Varken eller	5	13
Nej, inte alls	9	17
Jag har ingen chef	6	3
Ej svar	3	13

Tabell 404. Förståelse från närmaste chef om eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kan skapa på arbetsplatsen, procent

Förståelse från chef	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete	SRF Arbetar idag	SRF Har haft arbete
Ja, helt och hållet	60	29	44	17	59	31
Ja, i viss mån	26	27	28	23	17	24
Varken eller	7	13	8	36	1	7
Nej, inte alls	3	15	14	15	6	19
Jag har ingen chef	3	3	3	4	12	3
Ej svar	1	13	2	4	4	16

Arbetsgivarens tolerans för anställning av personer med funktionsnedsättning – har arbete

Att ta ställning till om man anser att ens arbetsgivare generellt är öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning kan vara svårt vilket också visar sig genom att en fjärdedel, 26 procent, svarat att det ”inte vet”.

Enbart en av tio, 10 procent, har svarat att man uppfattar att ens arbetsgivare inte är öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning. I övriga fall anser man att arbetsgivaren är öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning och att arbetsgivaren tar hänsyn till kompetensen eller att man önskar mångfald på arbetsplatsen. Främst anges, 44 procent, att deras arbetsgivare ser till kompetensen och att det är det som räknas vid anställning. En femtedel, 18 procent, uppger att deras arbetsgivare är öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning då man önskar att ha mångfald på arbetsplatsen.

Det är främst personer med synnedsättning som upplever att deras arbetsgivare inte är öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning, en femtedel, 21 procent uppger det.

Arbetsgivarens tolerans för anställning av personer med funktionsnedsättning - har haft arbete

Totalt sett kunde inte en fjärdedel, 23 procent, inte ta ställning i frågan om deras förra arbetsgivare var öppen för personer med funktionsnedsättning att ta

anställning. Samtidigt är det en lika hög andel, 22 procent, som uppger att deras förra uppdragsgivare inte var öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning.

I övriga fall anser man att arbetsgivaren var öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning och att arbetsgivaren tog hänsyn till kompetensen eller att man önskar mångfald på arbetsplatsen. Främst anges, 25 procent, att deras arbetsgivare såg till kompetensen och att det var det som räknades vid anställning. En åttodel, 12 procent, uppger att deras arbetsgivare var öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning då man önskade att ha mångfald på arbetsplatsen.

Det är främst personer med synnedsättning som upplever att deras arbetsgivare inte var öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning, en tredjedel, 34 procent uppger det.

Tabell 405. Är din arbetsgivare öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning?

Anställning av personer med funktionsnedsättning	Total procent Arbete idag	Total procent Har haft arbete
Ja, kompetensen räknas vid anställningar	44	25
Ja, man vill ha mångfald på arbetsplatsen	18	12
Nej	10	22
Vet ej	26	36
Ej svar	4	6

Tabell 406. Är din arbetsgivare öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning?
Procent

Anställning av personer med funktionsnedsättning	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete	SRF Arbetar idag	SRF Har haft arbete
Ja, kompetensen räknas vid anställningar	47	23	54	34	32	25
Ja, man vill ha mångfald på arbetsplatsen	19	9	14	9	22	17
Nej	2	13	6	15	21	34
Vet ej	34	45	27	40	20	26
Ej svar	2	11	1	2	8	2

Arbetsgemenskap – har arbete

Av dem som uppgett att de har arbetskamrater har sju av tio, 69 procent, uppgett att de ingår helt och hållet i arbetsgemenskapen på arbetsplatsen. En fjärdedel, 23 procent, känner att de ingår till viss del. Medan cirka en av tio, 8 procent, upplever att de varken ingår eller inte alternativt att de inte alls känner att de ingår i arbetsgemenskapen.

Det är främst teckenspråkiga döva som upplever att de varken ingår eller inte alternativt att de inte alls känner att de ingår i arbetsgemenskapen, 16 procent upplever det så.

Tabell 407. Om man upplever att man ingår i arbetsgemenskapen på arbetet

Arbetsgemenskap	Totalt antal	Total procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Ja, helt och hållet	367	66	70	50	80
Ja, i viss mån	121	22	24	32	9
Varken eller	31	6	3	12	0
Nej, inte alls	13	2	4	4	2
Jag har inga arbetskamrater	23	4	2	2	7
Ej svar	5	1	0	1	1

Arbetets betydelse – har arbete

Tre fjärdedelar, 76 procent, upplever att deras arbetsuppgifter har stor betydelse för företaget/organisationen. En femtedel, 19 procent, upplever det till viss del. En mindre andel om 4 procent upplever att deras arbetsuppgifter egentligen inte har någon betydelse för företaget/organisationen.

Personer med nedsatt syn uppger i högre utsträckning, 91 procent, att deras arbetsuppgifter har stor betydelse för företaget/organisationen jämfört med övriga målgrupper i studien. Teckenspråkiga döva upplever i högre utsträckning att arbetsuppgifterna de utför har betydelse till viss del för företaget/organisationen, 28 procent. En fjärdedel, 23 procent, av de personerna med nedsatt rörelseförmåga upplever också att deras arbetsuppgifter har betydelse till viss del.

Arbetets betydelse – har haft arbete

Sex av tio, 61 procent, upplever att deras arbetsuppgifter hade stor betydelse för företaget/organisationen. En femtedel, 23 procent, upplevde att det hade det till viss del. En mindre andel om 3 procent upplever att deras arbetsuppgifter egentligen inte har någon betydelse för företaget/organisationen.

Personer med nedsatt syn uppger i högre utsträckning, 82 procent, att deras arbetsuppgifter hade stor betydelse för företaget/organisationen jämfört med övriga målgrupper i studien. Teckenspråkiga döva upplever att arbetsuppgifterna de hade snarare hade betydelse till viss del för företaget/organisationen.

Tabell 408. Upplevelsen av att arbetsuppgifterna har betydelse för företaget/organisationen

Arbetets betydelse	Total procent Arbete idag	Total procent Har haft arbete
Till stor del	76	61
Till viss del	19	23
Har egentligen ingen betydelse för verksamheten	4	3
Vet ej	0	8
Ej svar	1	5

Tabell 409. Upplevelsen av att arbetsuppgifterna har betydelse för företaget/organisationen, procent

Arbetets betydelse	DHR	DHR	SDR	SDR	SRF	SRF
	Arbetar idag	Har haft arbete	Arbetar idag	Har haft arbete	Arbetar idag	Har haft arbete
Till stor del	72	51	64	28	91	82
Till viss del	23	26	28	43	7	14
Har egentligen ingen betydelse för verksamheten	5	4	7	6	1	1
Vet ej	0	9	0	23	0	2
Ej svar	1	11	1	0	1	1

Karriärmöjligheter – har arbete

Det var svårt för många i studien att ta ställning i frågan om huruvida deras funktionsnedsättning har påverkat dem i deras arbetsliv. Närmare en tredjedel, 32 procent, har uppgett att det ”inte vet” eller så har de i inte svarat på frågan i överhuvudtaget.

Totalt sett uppger sex av tio, 61 procent, att deras funktionsnedsättning har försvårat för dem att byta arbete och/eller att kunna göra karriär i ganska eller till och med i mycket hög grad. Av dem som har kunnat ta ställning till frågan har näst intill samtliga uppgett att funktionsnedsättningen har försvårat för dem, endast någon eller några procent upplever att det har underlättat för dem i ganska eller i mycket hög grad.

Tabell 410. Funktionsnedsättningens påverkan att byta arbete eller ”göra karriär”

Karriärmöjligheter	Totalt antal	Totalt procent	DHR procent	SDR procent	SRF procent
Försvårat i mycket hög grad	142	25	32	11	37
Försvårat i ganska hög grad	200	36	27	33	45
Underlättat i ganska hög grad	32	6	2	12	1
Underlättat i mycket hög grad	7	1	2	2	0
Vet ej	148	26	35	38	7
Ej svar	31	6	2	4	10

Fackföreningens kunskaper om funktionsnedsättning – har arbete

Totalt sett är var sjunde, 15 procent, inte medlem i någon fackförening. En något högre procent, 21 procent, inom målgruppen med personer med nedsatt rörelseförmåga uppger att de inte är medlemmar i facket.

Hälften av alla, 50 procent, uppger att de är medlemmar i någon fackförening men de vet inte vad facket kan om förutsättningarna för personer med funktionsnedsättning. En sjättedel, 17 procent, uppfattar att facket inte har tillräckligt med kunskap om att kunna företräda personer med funktionsnedsättning. En fjärdedel, 24 procent, de personer med nedsatt syn har uppfattningen att de fackliga representanterna inte har tillräckligt med kunskap för att kunna företräda dem.

Enbart 16 procent har svarat att de anser att fackföreningen har tillräckligt med kunskap om att företräda personer med funktionsnedsättning. En femtedel, 18 procent, av dem med nedsatt synförmåga och lika hög andel teckenspråkiga döva uppfattar att deras fackförening inte har tillräckliga kunskaper för att kunna företräda dem. En av tio, 9 procent, av de med nedsatt rörelseförmåga uppger det samma.

Fackföreningens kunskaper om funktionsnedsättning – har haft arbete

En av tio som tidigare har haft ett arbete var inte medlemmar i någon facklig-förening.

Totalt uppger hälften, 52 procent, att de inte vet om deras fackliga organisation hade tillräckliga kunskaper om funktionsnedsättning. Drygt en av tio, 16 procent, uppfattar att facket inte hade tillräckligt med kunskaper för att kunna företräda personer med funktionsnedsättning. En av tio, 13 procent, har dock uppfattningen att facket hade tillräckliga kunskaper.

Det är främst personer med synnedsättning och teckenspråkiga döva som upplever att deras fackföreningsrepresentanter inte hade tillräckliga kunskaper för att kunna företräda personer med funktionsnedsättning.

Tabell 411. Fackföreningens kunskaper om att företräda personer med funktionsnedsättning

Fackföreningens kunskaper om funktionsnedsättning	Total procent	Total procent
	Arbete idag	Har haft arbete
Ja, de har tillräckliga kunskaper	16	13
Nej, de har inte tillräckliga kunskaper	17	16
Jag är med i facket, men jag vet inte vad de kan om funktionsnedsättning	50	52
Jag är inte medlem i fackförening	15	11
Ej svar	1	7

Tabell 412. Fackföreningens kunskaper om att företräda personer med funktionsnedsättning, procent

Fackföreningens kunskaper om funktionsnedsättning	DHR	DHR	SDR	SDR	SRF	SRF
	Arbetar idag	Har haft arbete	Arbetar idag	Har haft arbete	Arbetar idag	Har haft arbete
Ja, de har tillräckliga kunskaper	9	13	18	15	18	13
Nej, de har inte tillräckliga kunskaper	10	8	15	28	24	22
Jag är med i facket, men jag vet inte vad de kan om funktionsnedsättning	60	52	53	49	42	54
Jag är/var inte medlem i fackförening	21	13	11	6	16	10
Ej svar	0	14	3	2	0	1

Nätverk – har arbete

Drygt åtta av tio, 84 procent, uppger att de har ganska mycket eller till och mycket stöd från ett nätverk kring dem så som till exempel familjemedlemmar, vänner och/eller arbetskamrater som stöttar och sporrar dem i arbetslivet. Ytterligare en åttondel, 12 procent, uppger att de har visst stöd men att det är ganska litet.

Totalt har 4 procent inget stöd alls från något personligt nätverk som kan stötta och sporra dem i arbetslivet.

Nätverk – har haft arbete

Två tredjedelar, 65 procent, uppger att de hade ganska mycket eller till och mycket stöd från ett nätverk så som till exempel familjemedlemmar, vänner och/eller arbetskamrater som stöttade och sporrade dem i arbetslivet. Ytterligare en femtedel, 18 procent, uppger att de hade visst stöd men att det var ganska litet.

Totalt hade en av tio, 10 procent, inget stöd alls från något nätverk som kunde stötta och sporra dem i arbetslivet.

Tabell 413. Stöd från nätverk, t ex familj, vänner eller arbetskamrater, som stöttar och sporrar i arbetet

Stöd från nätverk	Total procent Arbete idag	Total procent Har haft arbete
Ja, har mycket stöd	44	32
Ja, har ganska mycket stöd	40	33
Ja, men har ganska lite stöd	12	18
Nej, har inget stöd alls	4	10
Ej svar	1	8

Tabell 414. Stöd från nätverk, t ex familj, vänner eller arbetskamrater, som stöttar och sporrar i arbetet

Stöd från nätverk	DHR Arbetar idag	DHR Har haft arbete	SDR Arbetar idag	SDR Har haft arbete	SRF Arbetar idag	SRF Har haft arbete
Ja, har mycket stöd	57	30	42	19	36	37
Ja, har ganska mycket stöd	27	30	40	36	48	35
Ja, men har ganska lite stöd	11	14	14	30	11	18
Nej, har inget stöd alls	2	12	4	13	5	8
Ej svar	2	14	0	2	0	2

10. Resultatredovisning – en jämförelse mellan dem som erhållit sitt nuvarande arbete under de närmaste åren och de som haft sitt arbete under en längre period

Vi har valt att dela in dem som uppgett att de idag har ett arbete i två kategorier. De som nyligen har fått sitt arbete, det vill säga fått sitt nuvarande arbete under de senaste fem år, och de som haft sitt nuvarande arbete en längre tid, 5 år eller längre. Fokus ligger på dem som erhållit sitt senaste arbete/anställning under de närmaste åren trots att det varit lågkonjunktur och en arbetsmarknad som, för hela befolkningen, har varit nedåtgående.

I undersökningen visar det sig att 27 procent av dem som har ett jobb/en anställning idag har erhållit det under de närmaste fem åren, det vill säga under perioden 2005-2010, övriga har haft sitt arbete en längre period än 5 år.

Bakgrund

Kön

Cirka hälften av deltagarna som har besvarat frågorna i undersökningen och har uppgett att de har ett arbete idag är kvinnor och hälften män. Av dem som haft sitt arbete en kortare period, 0 till 5 år, är en något högre andel kvinnor, 55 procent, jämfört med männen, 45 procent. Det är främst kvinnor med synskada som uppger att de har erhållit sitt arbete under de närmaste åren.

415. Kön fördelat totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Kön	Totalt antal Arbetar idag	Total procent Arbetar idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Kvinna	295	53	55	52
Man	264	47	45	48
Ej svar	1	0	0	0

Tabell 416. Kön fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Kvinna	53	57	51	55	63	46
Man	47	41	49	45	37	54
Ej svar	0	1	0	0	0	0

Ålder

Medelåldern på dem som är i arbete idag är 44 år. De som haft sitt arbete mellan 0 och 5 år är medelåldern något lägre, 40 år, jämfört med dem som haft sitt arbete en längre period, 45 år. Trenden är den samma för samtliga tre organisationerna. Det vill säga att det tycks vara de yngre som erhåller arbeten.

Tabell 417. Ålder totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Ålder	Totalt antal Arbetar idag	Total procent Arbetar idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
25 – 35	109	19	37	13
36 – 45	186	33	29	35
46 – 56	262	47	34	51
Ej svar	3	0	1	0
Medelålder		44,3 år	40,1	44,5

Tabell 418. Åldersindelning fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
25 – 35	24	10	43	20	37	13
36 – 45	21	28	33	37	28	35
46 – 56	55	61	22	42	35	51
Ej svar	0	1	1	1	0	0
Medelålder	40,1	46,1	40,0	44,8	40,0	45,8

Boende

Av de som arbetar idag är över hälften, 60 procent, gifta eller sammanboende. Cirka fyra av tio, 38 procent, är ensamstående. Det finns inga större skillnader mellan dem som nyligen fått sitt arbete och de som haft sitt arbete en längre period.

Tabell 419. Boendeförhållande totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Boende	Totalt antal Arbetar idag	Total procent Arbetar idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Gift/sambo	336	60	57	62
Ensamstående	214	38	40	37
Boende med föräldrar	8	1	2	1
Ej svar	2	0	1	0

Tabell 420. Boendeförhållande fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Gift/sambo	42	45	64	69	61	64
Ensamstående	58	53	30	31	39	33
Boende med föräldrar	0	2	4	0	0	2
Ej svar	0	0	1	0	0	1

Härkomst

Majoriteten, 85 procent, av dem som är i arbete idag är födda i Sverige av svenska föräldrar. I samtliga målgrupper finns representanter med olika härkomst.

Av dem som haft sitt arbete i 0 till 5 år är cirka en av tio födda i Sverige av föräldrar/förälder från annat europeiskt land, det gäller för så väl målgruppen med personer som har nedsatt rörelseförmåga och de som är teckenspråkiga döva medan en låg andel, 2 procent, av de personer som har nedsatt synförmåga har det.

Tabell 421. Härkomst totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Härkomst	Totalt antal Arbetar idag	Totalt procent Arbetar idag	Totalt procent Arbetat 0-5 år	Totalt procent Arbetat 5 år →
Född i Sverige, svenska föräldrar	476	85	79	88
Född i Sverige, föräldrar/ förälder från annat europeiskt land	32	6	9	5
Född i Sverige, föräldrar/ förälder från utomeuropeiskt land	4	1	1	0
Född utomlands, svenska föräldrar	3	0	1	0
Född utomlands, föräldrar/ förälder från annat europeiskt land	28	5	6	4
Född utomlands, föräldrar/ förälder från utomeuropeiskt land	15	3	3	3
Ej svar	2	0	1	0

Tabell 422. Härkomst fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Född i Sverige, svenska föräldrar	66	86	74	82	98	94
Född i Sverige, föräldrar/förälder från annat europeiskt land	13	8	12	7	2	1
Född i Sverige, föräldrar/förälder från utomeuropeiskt land	3	0	1	1	0	1
Född utomlands, svenska föräldrar	5	0	0	1	0	0
Född utomlands, föräldrar/förälder från annat europeiskt land	5	5	10	6	0	2
Född utomlands, föräldrar/ förälder från utomeuropeiskt land	5	1	3	3	0	3
Ej svar	3	0	0	1	0	0

Funktionsnedsättning

Samtliga fick frågor om vilken funktionsnedsättning de har. Beträffande syn frågades det om till vilken grad de har synförmåga, det vill säga om synen är mindre än ledsyn, endast ledsyn eller mer än ledsyn. På frågan om hörsel fick man svara på om man till exempel är barndomsdöv, vuxendöv eller har hörselnedsättning och om man är teckenspråkig. Om man har nedsatt rörelseförmåga fick man svara på om man till exempel använder manuell rullstol, elrullstol, rollator eller om man har nedsatt armfunktion. En fråga ställdes även om man har ytterligare funktionsnedsättning eller någon kronisk sjukdom som påverkar sin livsföring.

Syn

Av dem som arbetar har sex av tio, 61 procent, ingen synnedsättning eller upp ger sig se med vanliga glasögon.

Inom målgruppen med personer med synnedsättning finns ingen skillnad mellan dem som haft sitt arbete en kortare eller längre period avseende synförmåga. Cirka en tredjedel har enbart ledsyn och lika stor andel har mindre än ledsyn samt cirka en tredjedel har mer än ledsyn.

Tabell 423. Synstatus totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Syn	Totalt antal Arbetar idag	Total procent Arbetar idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Ser utan eller med vanliga glasögon	339	61	69	56
Har mindre än ledsyn	74	13	10	15
Har endast ledsyn	73	13	10	14
Har mer än ledsyn	69	12	11	13
Ej svar	5	1	0	1

Tabell 424. Synstatus fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Ser utan eller med vanliga glasögon	97	94	99	91	0	0
Har mindre än ledsyn	0	0	0	5	33	34
Har endast ledsyn	0	0	0	4	35	34
Har mer än ledsyn	3	2	1	1	33	31
Ej svar	0	3	0	1	0	0

Hörsel

Drygt hälften av dem som arbetar, 53 procent, uppger att de inte har nedsatt hörsel.

Inom målgruppen teckenspråkiga döva är cirka två tredjedelar barndomsdöva och cirka en fjärdedel uppger att de har grav hörselnedsättning. En av tio har även tinnitus. Trenden ser liknande ut för så väl de som har haft sitt arbete en kortare period, 0 – 5 år, jämfört med dem som haft sitt arbete längre, 5 år eller mer.

Tabell 425. Hörsel totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Hörsel	Totalt antal Arbetar idag	Total procent Arbetar idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Ingen hörselnedsättning	299	53	26	74
Barndomsdöv	152	27	29	25
Vuxendöv	11	2	3	1
Svår/grav hörselnedsättning	57	10	10	10
Måttlig/medelgrav hörselnedsättning	12	2	3	2
Lätt hörselnedsättning	19	3	2	4
Har tinnitus	31	5	5	6
Ej svar	4	1	0	1

Tabell 426. Hörsel fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Ingen hörselnedsättning	82	84	4	0	93	92
Barndomsdöv	0	0	65	66	0	0
Vuxendöv	0	0	7	4	0	0
Svår/grav hörselnedsättning	0	0	23	25	0	1
Måttlig/medelgrav hörselnedsättning	5	2	1	3	2	1
Lätt hörselnedsättning	3	8	1	1	2	5
Har tinnitus	8	3	4	12	2	1
Ej svar	3	3	0	0	0	0

Rörelseförmåga

Totalt av dem som arbetar idag uppger tre fjärdedelar, 75 procent, att de inte har någon nedsatt rörelseförmåga.

Inom målgruppen med nedsatt rörelseförmåga och har haft sitt arbete en kortare period, 0-5 år, uppger närmare sex av tio, 58 procent, att de använder sig av manuell rullstol och två femtedelar, 42 procent, har elrullstol. Det är något högre jämfört med dem som haft sitt arbete en längre period, 5 år eller mer. De som haft sitt arbete en längre period, 5 år eller längre, har i högre utsträckning kryckor, rollator eller kan gå men har nedsatt armfunktion jämfört med de som fått sitt arbete de senaste åren.

Tabell 427. Rörelseförmåga totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Rörelseförmåga	Totalt antal Arbetar idag	Totalt procent Arbetar idag	Totalt procent Arbetat 0-5 år	Totalt procent Arbetat 5 år →
Har ingen nedsatt rörelseförmåga	421	75	75	75
Använder manuell rullstol	73	13	14	12
Använder elrullstol	41	7	11	6
Använder kryckor	40	7	6	8
Använder rollator	21	4	3	4
Kan gå men har nedsatt armfunktion	24	4	3	5
Ej svar	3	0	0	0

Tabell 428. Rörelseförmåga fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Har ingen nedsatt rörelseförmåga	5	5	99	97	96	95
Använder manuell rullstol	58	53	0	1	0	1
Använder elrullstol	42	26	1	0	0	0
Använder kryckor	24	32	0	1	0	0
Använder rollator	10	15	0	0	0	1
Kan gå men har nedsatt armfunktion	10	14	0	1	2	3
Ej svar	0	1	0	0	2	1

Ytterligare funktionsnedsättning eller kronisk sjukdom

Totalt av samtliga som har arbete idag uppger tre av tio, 28 procent, att de har ytterligare funktionsnedsättning eller kronisk sjukdom utöver det som de uppgett som huvudsaklig funktionsnedsättning som påverkar deras dagliga livsföring.

Det är främst i målgrupperna med personer med nedsatt rörelseförmåga och personer med nedsatt syn som har ytterligare funktionsnedsättning eller kroniska sjukdomar. Det finns en trend som visar att i dessa två målgrupper som fått sitt arbete under de senaste åren i något lägre utsträckning har ytterligare funktionsnedsättning som påverkar deras dagliga liv jämfört med de som haft sitt arbete under längre period, 5 år eller mer.

Tabell 429. Ytterligare funktionsnedsättning eller kronisk sjukdom som påverkar livsföringen totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Ytterligare funktionsnedsättning/ kronisk sjukdom	Totalt antal Arbetar idag	Total procent Arbetar idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Ja	158	28	25	29
Nej	398	71	75	70
Ej svar	4	1	0	1

Tabell 430. Ytterligare funktionsnedsättning eller kronisk sjukdom som påverkar livsföringen fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Ja	45	49	15	15	26	30
Nej	55	48	85	84	74	69
Ej svar	0	2	0	1	0	1

När man fick sin huvudsakliga funktionsnedsättning

Sex av tio, 61 procent, som har arbete idag har haft sin funktionsnedsättning sedan födseln eller fått den under sitt första levnadsår.

Totalt sett i studien har de medverkande haft sin funktionsnedsättning sedan 11,5 års ålder. Av dem som uppgett att de idag har ett arbete fick man sin funktionsnedsättning vid 7,9 års ålder. Genomgående i alla tre målgrupperna har de som fått sin anställning under de senaste åren en lägre medelålder för när de fick sin funktionsnedsättning. De har haft sin anställning/arbete under mer än 5 år har därmed en lite högre medelålder för när man förvärvade sin funktionsnedsättning.

Tabell 431. När man fick sin huvudsakliga funktionsnedsättning, totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Ålder när man fått sin funktionsnedsättning	Totalt antal Arbetar idag	Total procent Arbetar idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Jag har haft det sedan födseln/första levnadsåret	344	61	61	60
Fick funktionsnedsättning från 2 års ålder upptill 20 års ålder	90	16	20	15
Fick funktionsnedsättning efter 21 års ålder	113	20	14	23
Ej svar	13	2	4	1
Medelålder för när man fått sin huvudsakliga funktionsnedsättning		7,9	6,6	8,7

Tabell 432. När man fick sin huvudsakliga funktionsnedsättning, fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Jag har haft det sedan födseln/första levnadsåret	42	43	80	81	50	52
Fick funktionsnedsättning från 2 års ålder upptill 20 års ålder	24	21	12	13	30	13
Fick funktionsnedsättning efter 21 års ålder	34	37	0	3	19	35
Ej svar	0	0	9	4	0	0
Medelålder för när man fått sin huvudsakliga funktionsnedsättning	7,7	9,5	5,2	7,7	6,6	10,0

De som har arbete idag har i lägre utsträckning en funktionsnedsättning som är progressiv. De som fått sitt arbete de senaste åren, 0-5 år, har även i något längre utsträckning uppgett att deras funktionsnedsättning är progressiv jämfört med dem som har haft sitt nuvarande arbete i 5 eller fler år.

Tabell 433. Om funktionsnedsättningen är progressiv, gradvis försämring totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Progressiv	Totalt antal Arbetar idag	Total procent Arbetar idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Ja	140	25	22	26
Nej	404	72	76	71
Ej svar	16	3	3	3

Tabell 434. Om funktionsnedsättningen är progressiv, gradvis försämring fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Ja	39	40	12	15	22	29
Nej	58	57	84	80	78	69
Ej svar	3	2	4	5	0	1

Funktionsnedsättningens påverkan på det dagliga livet

För nästan hälften, 45 procent, av samtliga i studien påverkar deras funktionsnedsättning deras dagliga liv i stor utsträckning. Det finns en trend som visar att de som fått arbete de senaste åren även är de som i lägre utsträckning uppger att deras funktionsnedsättning påverkar dem i stor utsträckning.

Tabell 435. Hur det dagliga livet påverkas av funktionsnedsättningen totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Påverkan på dagliga livet	Totalt antal Arbetar idag	Total procent Arbetar idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Påverkas inte nämnvärt	121	22	20	23
Påverkas i viss utsträckning	266	47	53	46
Påverkas i stor utsträckning	161	29	25	30
Ej svar	12	2	3	2

Tabell 436. Hur det dagliga livet påverkas av funktionsnedsättningen fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Påverkas inte nämnvärt	0	8	36	45	11	9
Påverkas i viss utsträckning	58	57	52	44	50	40
Påverkas i stor utsträckning	42	35	6	7	39	49
Ej svar	0	0	6	3	0	1

Allmänt hälsotillstånd

Sex av tio, 63 procent, av samtliga i studien uppger att deras allmänna hälsotillstånd är gott eller till och med mycket gott. Totalt sett uppfattas det allmänna hälsotillståndet likartat av dem som fått sitt arbete de senaste åren eller om man har varit längre period, över 5 år, på sitt nuvarande arbete.

Tabell 437. Bedömning om sitt allmänna hälsotillstånd totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Allmänt hälsotillstånd	Totalt antal Arbetar idag	Total procent Arbetar idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Mycket gott	162	29	31	28
Gott	273	49	48	51
Någorlunda	107	19	20	18
Dåligt	11	2	1	2
Mycket dåligt	2	0	0	1
Ej svar	0	0	0	0

Tabell 438. Bedömning om sitt allmänna hälsotillstånd fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Mycket gott	18	17	42	43	24	21
Gott	32	47	46	46	63	58
Någorlunda	47	31	12	11	11	17
Dåligt	3	3	0	1	2	3
Mycket dåligt	0	1	0	0	0	1
Ej svar	0	0	0	0	0	0

Utbildning

Totalt sett av dem som idag har arbete har drygt fyra av tio, 44 procent, genomgått gymnasieskola, teoretisk eller yrkesinriktad utbildning, som sin högsta utbildning. 37 procent, har studerat vid universitet eller högskola, var av 26 procent har en akademisk examen. Det är främst kvinnorna som har examen.

Totalt sett har en av tio, 9 procent, uppgett folkhögskola som sin högsta utbildning.

De som fått sitt arbete under den närmaste tiden har i högre grad universitets- eller högskolestudier jämfört med de som haft sitt arbete i mer än 5 år. Det gäller genomgående i samtliga tre målgrupper.

Tabell 439. Den högsta utbildning som man har totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Utbildning	Totalt antal Arbetar idag	Total procent Arbetar idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Grundskola/Enhetskola/ Specialskola/Hörselklass	55	10	5	11
Gymnasium, teoretiskt	106	19	20	18
Gymnasium, yrkesutbildning	141	25	20	27
Folkhögskola	50	9	11	8
Studier vid Universitet/ Högskola	62	11	14	10
Examen från Universitet/ Högskola	144	26	31	25
Ej svar	2	0	0	0

Tabell 440. Den högsta utbildning som man har fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Grundskola/Enhetskola/ Specialskola/Hörselklass	10	10	4	11	0	11
Gymnasium, teoretiskt	21	28	17	8	24	24
Gymnasium, yrkesut- bildning	21	25	23	31	15	24
Folkhögskola	10	7	12	11	9	6
Studier vid Universitet/ Högskola	13	13	15	11	13	8
Examen från Universitet/ Högskola	24	17	29	25	39	29
Ej svar	0	0	0	1	0	0

Inriktning på utbildning

Totalt sett har åtta av tio, 82 procent, som har ett arbete idag en yrkesutbildning. De som har haft sitt arbete under de senaste 0-5 åren har i högre utsträckning en yrkesutbildning jämfört med de som haft sin anställning/arbete i 5 år eller längre.

Tabell 441. Inriktning på den högsta utbildningen som man har totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Utbildningens inriktning	Totalt antal Arbetar idag	Total procent Arbetar idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Har ingen yrkesutbildning	102	18	12	20
Har yrkesutbildning	458	82	88	80

Tabell 442. Inriktning på den högsta utbildningen som man har fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Har ingen yrkesutbildning	12	21	10	19	11	22
Har yrkesutbildning	88	79	90	81	89	78

Självförtroende

Precis som frågorna om arbetsmöjligheter fick de svarande ta ställning till ett antal olika påståenden om deras självbild. Frågorna besvarades på en femgradig skala. Graderingen gjordes på en skala där 1 stod för att man inte alls instämmer i påståendet till att 5 motsvarade att man instämmer helt.

De som har graderat det aktuella påståendet med värdet 4 eller 5 står här för att de uppfattar att påståendet stämmer. De har graderat påståendet med värdet 1 eller 2 värderar vi till att de uppfattar att påståendet inte stämmer. Övriga, det vill säga de som värderat påståendet med värdet 3 har vi bedömt varken tagit ställning för eller emot.

”Jag orkar göra mycket”

De som fått sitt arbete under de senaste åren, instämmer i något högre grad att påståendet ”jag orkar göra mycket” stämmer jämfört med dem som haft sitt jobb en längre period, 5 år eller längre. Tendensen gäller i samtliga målgrupper.

Tabell 443. Ork fördelat på dem som har haft sitt arbete i 0-5 år och dem som haft sin anställning/arbete i 5 år eller mer

Jag orkar göra mycket	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Stämmer	72	69
Stämmer inte	7	9

Tabell 444. Ork fördelat på organisation och över dem som har haft sitt arbete i 0-5 år och dem som haft sin anställning/arbete i 5 år eller mer, procent

Jag orkar göra mycket	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Stämmer	72	65	75	71	75	69
Stämmer inte	9	10	7	8	7	9

”För det mesta är jag nöjd med mig själv”

Det finns en tendens att de som har haft sitt arbete under en längre period, 5 år eller längre, instämmer i påståendet i något högre utsträckning att de för det mesta är

nöjda med sig själva jämfört med de som haft sin anställning/arbete under kortare period, 0-5 år. Däremot finns ingen bland de som har haft sin anställning under kortare period, 0-5 år, värderat att påståendet inte alls stämmer (lägsta värdet 1). Tendensen gäller i samtliga målgrupper.

Tabell 445. Nöjdhet fördelat på dem som har haft sitt arbete i 0-5 år och dem som haft sin anställning/arbete i 5 år eller mer

För det mesta är jag nöjd med mig själv	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Stämmer	71	76
Stämmer inte	5	5

Tabell 446. Nöjdhet fördelat på organisation och över dem som har haft sitt arbete i 0-5 år och dem som haft sin anställning/arbete i 5 år eller mer, procent

För det mesta är jag nöjd med mig själv	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Stämmer	72	77	72	77	76	75
Stämmer inte	6	5	5	5	4	6

”Jag har inte mycket att vara stolt över”

De som haft sitt arbete under en längre period, 5 år eller längre, instämmer i något högre grad att påståendet ”Jag har inte mycket att vara stolt över” stämmer in på dem jämfört med dem som fått sitt jobb under de senaste åren. Tendensen gäller i samtliga målgrupper.

Tabell 447. Stolthet fördelat på dem som har haft sitt arbete i 0-5 år och dem som haft sin anställning/arbete i 5 år eller mer

Jag har inte mycket att vara stolt över	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Stämmer	6	11
Stämmer inte	82	76

Tabell 448. Stolthet fördelat på organisation och över dem som har haft sitt arbete i 0-5 år och dem som haft sin anställning/arbete i 5 år eller mer, procent

Jag har inte mycket att vara stolt över	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Stämmer	7	11	5	11	5	10
Stämmer inte	83	75	83	75	83	75

”Jag tror att jag kommer få det bra i framtiden”

De som fått sitt jobb under de senaste åren, 0-5 år, instämmer i högre utsträckning att påståendet ”jag tror att jag kommer få det bra i framtiden” stämmer för dem jämfört med dem som haft sitt arbete under längre period, 5 år eller mer. Trenden är den samma i samtliga tre målgrupperna.

Tabell 449. Framtiden fördelat på dem som har haft sitt arbete i 0-5 år och dem som haft sin anställning/arbete i 5 år eller mer

Jag tror att jag kommer få det bra i framtiden	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Stämmer	71	67
Stämmer inte	7	7

Tabell 450. Framtiden fördelat på organisation och över dem som har haft sitt arbete i 0-5 år och dem som haft sin anställning/arbete i 5 år eller mer, procent

Jag tror att jag kommer få det bra i framtiden	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Stämmer	72	65	72	67	72	65
Stämmer inte	7	8	7	8	6	8

”Jag känner mig omtyckt”

De som haft sitt arbete under en kortare tid, 0-5 år, upplever att påståendet ”jag känner mig omtyckt” stämmer in på dem i högre utsträckning än bland dem som haft sitt arbete en längre tidsperiod, 5 år eller mer. Trenden är den samma i samtliga tre målgrupperna.

Tabell 451. Omtyckt fördelat på dem som har haft sitt arbete i 0-5 år och dem som haft sin anställning/arbete i 5 år eller mer

Jag känner mig omtyckt	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Stämmer inte	82	79
Stämmer	3	4

Tabell 452. Omtyckt fördelat på organisation och över dem som har haft sitt arbete i 0-5 år och dem som haft sin anställning/arbete i 5 år eller mer, procent

Jag känner mig omtyckt	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Stämmer	82	78	82	78	84	79
Stämmer inte	3	4	2	4	3	2

”Ibland känns det som om folk ser ner på mig”

Påståendet att ”ibland känns det som om folk ser ner på mig” har den högsta spridningen bland de som svarat. En femtedel uppger att det stämmer att de ibland känner att folk ser ner på dem medan över hälften inte upplever det. De som haft sin anställning/arbete under en längre tid, 5 år eller längre, upplever i högre utsträckning att påståendet inte stämmer för dem jämfört med dem som fått sitt arbete de närmaste åren, 0-5 år.

Tabell 453. Nedvärdering fördelat på dem som har haft sitt arbete i 0-5 år och dem som haft sin anställning/arbete i 5 år eller mer

Ibland känns det som om folk ser ner på mig	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Stämmer	19	21
Stämmer inte	54	59

Tabell 454. Nedvärdering fördelat på organisation och över dem som har haft sitt arbete i 0-5 år och dem som haft sin anställning/arbete i 5 år eller mer, procent

Ibland känns det som om folk ser ner på mig	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Stämmer	19	21	19	23	18	19
Stämmer inte	55	59	54	55	57	61

”Jag känner att jag spelar en betydelsefull roll för andra”

De som haft sitt arbete under en kortare tid, 0-4 år, upplever att påståendet ”jag känner att jag spelar en betydelsefull roll för andra” stämmer in på dem i högre utsträckning än bland dem som haft sitt arbete en längre tidsperiod, 5 år eller mer. Trenden är den samma i samtliga tre målgrupperna.

Tabell 455. Betydelsefull fördelat på dem som har haft sitt arbete i 0-5 år och dem som haft sin anställning/arbete i 5 år eller mer

Jag känner att jag spelar en betydelsefull roll för andra	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Stämmer	75	70
Stämmer inte	6	6

Tabell 456. Betydelsefull fördelat på organisation och över dem som har haft sitt arbete i 0-5 år och dem som haft sin anställning/arbete i 5 år eller mer, procent

Jag känner att jag spelar en betydelsefull roll för andra	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Stämmer	78	69	76	70	81	70
Stämmer inte	5	6	5	7	3	6

”Jag kan ta itu med svårigheter”

De som haft sitt arbete under en kortare tid, 0-5 år, upplever att påståendet ”jag kan ta itu med svårigheter” stämmer in på dem i högre utsträckning än bland dem som haft sitt arbete en längre tidsperiod, 5 år eller mer. Trenden är den samma i samtliga tre målgrupperna.

Tabell 457. Handlingskraft fördelat på dem som har haft sitt arbete i 0-5 år och dem som haft sin anställning/arbete i 5 år eller mer

Jag kan ta itu med svårigheter	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Stämmer	80	73
Stämmer inte	5	6

Tabell 458. Handlingskraft fördelat på organisation och över dem som har haft sitt arbete i 0-5 år och dem som haft sin anställning/arbete i 5 år eller mer, procent

Jag kan ta itu med svårigheter	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Stämmer	78	73	80	72	79	73
Stämmer inte	6	8	5	7	5	6

”Jag har ett gott självförtroende”

De som haft sitt arbete under en längre period, 5 år eller längre, instämmer i något högre grad att påståendet ”Jag har ett gott självförtroende” stämmer in på dem jämfört med dem som fått sitt jobb under de senaste åren, 0-5 åren. Tendensen gäller i samtliga målgrupper.

Tabell 459. Självförtroende fördelat på dem som har haft sitt arbete i 0-5 år och dem som haft sin anställning/arbete i 5 år eller mer

Jag har ett gott självförtroende	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Stämmer	69	77
Stämmer inte	5	5

Tabell 460. Självförtroende fördelat på dem som har haft sitt arbete i 0-5 år och dem som haft sin anställning/arbete i 5 år eller mer, procent

Jag har ett gott självförtroende	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Stämmer	67	78	68	75	67	78
Stämmer inte	7	5	5	5	6	6

Yrkesliv

Sysselsättningsgrad

Totalt sett av dem som har arbete idag har sex av tio, 60 procent, ett förvärvsarbete på heltid. Det råder inga skillnader totalt sett om man arbetat en kortare tid, 0-5 år, eller om man haft sin nuvarande anställning i över 5 år.

De som har universitetets eller högskolestudier arbetar i högre utsträckning heltid, 70 procent. Totalt arbetar fyra av tio, 39 procent, deltid. Av kvinnorna arbetar hälften, 49 procent, på heltid jämfört med tre fjärdedelar, 73 procent av männen. Över hälften, 56 procent, av de som uppgett att de har ytterligare funktionsnedsättningar eller kronisk sjukdom och de som fick sin funktionsnedsättning senare i livet, det vill säga efter 21 års ålder arbetar i högre utsträckning, 59 procent, deltid.

Personer med nedsatt rörelseförmåga som fått sitt arbete den senaste tiden arbetar i högre utsträckning heltid jämfört med dem inom samma målgrupp som haft sitt arbete i flera år. Personer med synnedsättning som fått sitt arbete den senaste tiden arbetar i högre utsträckning deltid jämfört med dem som har haft sitt arbete längre tid inom målgruppen. Bland teckenspråkiga döva personer arbetar majoriteten heltid både bland dem som nyligen fått sitt arbete och bland dem som arbetat längre period.

Tabell 461. Sysselsättningsgrad totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Nuvarande sysselsättning	Total procent Arbete idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Förvärvsarbetar heltid	60	58	61
Förvärvsarbetar deltid	39	42	37
Ej svar	1	0	1

Tabell 462. Sysselsättningsgrad fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Förvärvsarbetar heltid	47	36	75	78	41	59
Förvärvsarbetar deltid	53	63	25	19	59	40
Ej svar	0	1	0	2	0	1

Anställningens längd

De som idag har en anställning/arbete har haft sin anställning/sysselsättning i genomsnitt 12,1 år.

Totalt sett har drygt fyra av tio, 44 procent, haft sin anställning/arbete i 11 år eller längre. En fjärdedel, 26 procent, har haft sin nuvarande anställning/sysselsättning mellan 5 och 10 år. En av tio, 9 procent, har relativt nya påbörjade arbeten och har haft sin anställning under det närmaste året.

Av dem som fått sitt arbete den närmaste perioden, haft arbetet i 0-5 år från det att undersökningen genomfördes, har en tredjedel, 32 procent, fått arbetet under det då närmast året (år 2010). Av dem som haft sitt arbete en längre period, 5 år eller mer, har 63 procent, haft arbetet i 11 år eller längre.

Tabell 463. Hur länge man haft sin nuvarande anställning/sysselsättning totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Anställningslängd	Total procent Arbete idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
0 år (2010)	2	7	0
1 år	7	25	0
2 - 5 år	18	67	0
5 - 10 år	26	0	37
11 år eller längre	44	0	63

Tabell 464. Hur länge man haft sin nuvarande anställning/sysselsättning fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

Anställningslängd	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
0 år (2010)	0	0	15	0	2	0
1 år	37	0	22	0	22	0
2 - 5 år	63	0	64	0	76	0
5 - 10 år	0	30	0	44	0	33
11 år eller längre	0	70	0	56	0	67

Yrkesbransch

De som har en anställning/arbete idag arbetar främst inom vård och omsorgsbranschen, 15 procent, och inom pedagogiska yrken/läraryrken, 13 procent. Cirka en av tio arbetar inom Industri/mekanik, 10 procent, och inom branscher som administration/juridik/politik, 9 procent. 8 procent uppger att de arbetar inom handikappörelsen.

Tabell 465. Inom vilken bransch arbetar du? Totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Bransch	Total procent Arbete idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Kultur/media/design	4	3	5
Administration/juridik/politik	9	12	9
Hotell/resor/service	3	3	2
Vård/omsorg	15	12	16
Bygg/fastighet	4	3	4
Kropp/kost/hälsa	2	2	2
Säkerhet/transporter	2	1	2
Försäljning/marknadsföring	4	6	3
Pedagogiska yrken/läraryrken	13	12	14
IT/telekommunikation	4	2	5
Djur/natur	1	2	1
Ekonomi/finans/försäkring	4	3	4
Industri/mekanik	10	7	11
Läkemedel	0	0	0
Försvarsmakten			
Bistånd	0	0	0
Intresseorganisation/ Handikapprörelsen	8	10	7
Annan	16	20	14
Ej svar	1	1	1

Tabell 466. Inom vilken bransch arbetar du? Fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

Bransch	DHR	DHR	SDR	SDR	SRF	SRF
	Arbetat 0-5 år	Arbetat 5 år →	Arbetat 0-5 år	Arbetat 5 år →	Arbetat 0-5 år	Arbetat 5 år →
Kultur/media/design	3	6	4	2	7	7
Administration/juridik/politik	16	15	3	3	22	10
Hotell/resor/service	5	3	3	1	2	3
Vård/omsorg	16	16	16	15	2	17
Bygg/fastighet	0	2	4	4	4	5
Kropp/kost/hälsa	3	0	0	2	4	3
Säkerhet/transporter	3	1	1	1	0	3
Försäljning/marknadsföring	13	3	1	1	6	6
Pedagogiska yrken/läraryrken	0	6	19	21	13	11
IT/telekommunikation	3	5	1	3	2	7
Djur/natur	0	0	0	0	7	2
Ekonomi/finans/försäkring	3	8	1	3	4	3
Industri/mekanik	8	8	9	13	4	12
Läkemedel	0	0	0	0	0	1
Försvarsmakten	0	0	0	0	0	0
Bistånd	0	1	0	1	0	0
Intresseorganisation/ Handikapprörelsen	5	10	12	4	11	8
Annan	24	14	26	25	9	3
Ej svar	0	1	1	0	2	1

Arbetsgivare

En tredjedel, 34 procent, av samtliga som har uppgett att de har en anställning/arbete har en privat arbetsgivare. En fjärdedel, 25 procent, har arbete via kommunen. Att högst andel har privat arbetsgivare gäller inom samtliga tre målgrupper.

Totalt sett har 7 procent uppgett att de drev eget företag.

De som kommit in på arbetsmarknaden eller fått nytt arbete den närmaste perioden, 0-5 år, har hälften fått arbete hos privata arbetsgivare och en femtedel hos kommunen. De två största arbetsgivarna är privata och kommuner. Det gäller för samtliga tre målgrupperna.

De som fått arbete den senaste tiden, 0-5 år, och har nedsatt rörelseförmåga har cirka en av tio fått arbete genom statlig arbetsgivare eller i handikapporganisation. En av tio teckenspråkiga döva personer som fått arbete den senaste tiden, 0-5 år, har fått det inom handikapporganisation, och en av tio med synnedsättning har fått arbete genom statlig arbetsgivare

Tabell 467. Arbetsgivare: privat, offentlig eller egenföretagare, totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Arbetsgivare	Total procent Arbete idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Privat	34	49	28
Kommun	25	18	27
Landsting	5	1	7
Statlig (ej Samhall)	8	9	8
Samhall	8	6	8
Handikapporganisation	7	9	6
Annan ideell organisation	5	5	6
Egen företagare, frilansare	7	4	8
Ej svar	1	0	1

Tabell 468. Arbetsgivare: privat, offentlig eller egenföretagare, fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

Arbetsgivare	DHR	DHR	SDR	SDR	SRF	SRF
	Arbetat 0-5 år	Arbetat 5 år →	Arbetat 0-5 år	Arbetat 5 år →	Arbetat 0-5 år	Arbetat 5 år →
Privat	58	28	45	27	48	30
Kommun	21	32	20	27	11	25
Landsting	0	7	1	5	0	8
Statlig (ej Samhall)	8	3	7	15	13	4
Samhall	0	7	7	9	9	8
Handikapporganisation	8	7	10	4	9	8
Annan ideell organisation	3	10	6	7	4	1
Egen företagare, frilansare	3	6	3	5	7	13
Ej svar	0	0	0	1	0	2

Antal anställda hos arbetsgivaren

Totalt arbetar tre av tio i verksamheter som har 0 till 9 anställda respektive 10 till 49 anställda, 28 procent och 27 procent. Var sjunde, 15 procent, arbetar hos en arbetsgivare som har 50 till 199 anställda och en fjärdedel, 26 procent, har en arbetsgivare som har 200 eller fler anställda.

De som fått sitt arbete de senaste åren, 0-5 år, har främst fått arbete hos arbetsgivare med 1-9 anställda.

Tabell 469. Antal anställda hos arbetsgivaren eller i det egna företaget totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Antal anställda	Total procent Arbete idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
0 anställda	3	2	4
1 – 9 anställda	25	38	20
10 – 49 anställda	27	28	27
50 – 199 anställda	15	10	17
200 – eller fler	26	20	27
Ej svar	4	2	5

Tabell 470. Antal anställda hos arbetsgivaren eller i det egna företaget fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

Antal anställda	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
0 anställda	0	1	0	3	7	6
1 – 9 anställda	29	15	38	17	46	26
10 – 49 anställda	37	17	23	25	28	33
50 – 199 anställda	13	11	10	20	10	18
200 – eller fler	18	47	26	41	20	12
Ej svar	3	8	3	3	2	5

Anställningsform

Den vanligaste anställningsformen är att man har en tillsvidareanställning. Åtta av tio, 83 procent, som har ett arbete idag har en tillsvidareanställning. Förhållandet ser likartat ut i samtliga tre målgrupper. Personer som har nedsatt synförmåga har i högre utsträckning uppgett att de driver egen verksamhet eller frilansar.

75 procent av dem som fått arbete den senaste perioden, 0-5 år, har fått en tillsvidareanställning medan 15 procent har en projekt- eller visstidsanställning. 5 procent startade egen verksamhet under de senaste 5 åren (from. 2010). Framför allt personer med synnedstättning, 9 procent, startade egna företag.

Tabell 471. Anställningsform totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Anställningsform	Total procent Arbete idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Tillsvidareanställning	83	75	87
Projektanställd, visstidsanställd	6	15	2
Egen företagare/frilansare	7	5	8
Annat	4	5	3
Ej svar	0	0	0

Tabell 472. Anställningsform fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

Anställningsform	DHR	DHR	SDR	SDR	SRF	SRF
	Arbetat 0-5 år	Arbetat 5 år →	Arbetat 0-5 år	Arbetat 5 år →	Arbetat 0-5 år	Arbetat 5 år →
Tillsvidareanställning	86	86	74	88	70	86
Projektanställd, /visstids- anställd	10	5	15	2	20	1
Egen företagare/frilansare	3	6	4	3	9	13
Annat	5	3	7	5	2	1
Ej svar	0	0	0	1	0	0

Lönebidrag

Över hälften, 56 procent, uppger att deras anställning *inte* är kopplat till lönebidrag. Totalt sett har idag 36 procent ett arbete där arbetsgivaren har lönebidrag för dem.

Närmare hälften, 48 procent, som fick arbete den närmaste perioden, 0-5 år, har ett arbete kopplat till lönebidrag. Det är främst inom målgruppen med personer som har synnedsättning och fick sitt arbete den närmaste perioden som har en lönebidragsanställning, 61 procent.

Totalt sett har fyra av tio, 39 procent, som haft sin anställning/ arbete en längre period, 5 år eller längre, har arbetsgivaren lönebidrag för dem.

Tabell 473. Om anställningen är med eller utan lönebidrag totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Lönebidrag	Total procent Arbete idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Ja	36	48	39
Nej	56	46	58
Vet inte	6	5	3
Ej svar	2	0	0

Tabell 474. Om anställningen är med eller utan lönebidrag fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

Lönebidrag	DHR	DHR	SDR	SDR	SRF	SRF
	Arbetat 0-5 år	Arbetat 5 år →	Arbetat 0-5 år	Arbetat 5 år →	Arbetat 0-5 år	Arbetat 5 år →
Ja	42	41	43	37	61	40
Nej	58	55	46	59	37	58
Vet inte	0	3	10	3	2	2
Ej svar	0	0	0	1	0	0

Hur man fick sin nuvarande anställning

De tre vanligaste sätten som man har erhållit sin anställning på är via egna kontakter, via arbetsförmedlingen eller via annons i tidning/på nätet. Cirka en femtedel, 21 procent, har fått anställningen via kontakter. Därtill skulle man kunna tänka sig att om man blivit tipsad eller rekommenderad av en bekant, vän eller släkting också kan räknas som att man fått sitt arbete via kontakter. Det skulle i så fall innebära att cirka en tredjedel, 31 procent, har fått sitt arbete genom kontakter som man har.

Drygt en av tio, 13 procent, har uppgett att de blev erbjudna den tjänst som de har idag.

Totalt sett har en av tio, 9 procent, fått sitt arbete genom att den praktik de haft övergått till anställning.

En femtedel, 20 procent, har fått sin anställning via Arbetsförmedlingen, och cirka en femtedel, 18 procent, har sökt och fått sitt arbete via publicerad annons. Enbart 1 procent har fått sitt arbete via rekryteringsföretag.

Den vanligaste vägen att få ett arbete för dem som fått sitt arbete under den närmaste perioden, 0-5 år, har varit genom kontakter, 28 procent. Kontakter har varit den viktigaste eller en av de viktigaste vägarna till att fått ett arbete de senaste 5 åren. För teckenspråkiga döva har Arbetsförmedlingen varit en viktig kanal men där kontakter har varit lika viktig. För personer med synnedsättning har en femtedel fått sitt nuvarande arbete som de haft under den närmaste tiden, 0-5 år, via Arbetsförmedlingen och lika hög andel har fått arbetet via annons i tidningen/nätet. Av dem som har en nedsatt rörelseförmåga har enbart 5 procent fått sitt nuvarande arbete via Arbetsförmedlingen.

Tabell 475. Hur man fått sin nuvarande anställning/sysselsättning totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Väg till anställning	Total procent Arbete idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Via Arbetsförmedlingen	20	18	20
Via annons i tidning/nätet	18	16	18
Via rekryteringsföretag	1	2	0
Kontakter	21	28	19
Blev tipsad/rekommenderad av en bekant/vän/släkting	10	10	11
Praktiken övergick i anställning	9	6	9
Startade eget	6	5	7
Blev erbjuden	13	14	14
Ej svar	1	1	1

Tabell 476. Hur man fått sin nuvarande anställning/sysselsättning fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

Anställningsform	DHR	DHR	SDR	SDR	SRF	SRF
	Arbetat 0-5 år	Arbetat 5 år →	Arbetat 0-5 år	Arbetat 5 år →	Arbetat 0-5 år	Arbetat 5 år →
Via Arbetsförmedlingen	5	21	25	24	20	16
Via annons i tidning/nätet	16	18	13	13	22	22
Via rekryteringsföretag	0	0	3	0	2	1
Kontakter	34	17	23	23	30	16
Blev tipsad/rekommenderad av en bekant/vän/släkting	18	14	9	13	4	7
Praktiken övergick i anställning	5	8	9	10	4	9
Startade eget	3	10	3	5	9	12
Blev erbjuden	18	17	15	9	9	15
Ej svar	0	1	1	1	0	2

Stöd från Arbetsförmedlingen

Fyra av tio, 41 procent, har inte varit i kontakt med Arbetsförmedlingen eller uppger att de inte haft behov av att få deras stöd.

Av dem som har haft kontakt med Arbetsförmedlingen upplever tre fjärdedelar, 76 procent, att de fått hjälp i någon utsträckning. Av dessa uppger 43 procent att de fått stöd i mycket eller i *ganska hög* utsträckning medan en tredjedel, 34 procent, uppger att de fått hjälp i *viss* utsträckning.

En fjärdel, 24 procent, som varit i kontakt med Arbetsförmedlingen upplever att de *inte har fått något stöd alls*.

De som fått sitt arbete under den senaste tiden, 0-5 år, upplever i något högre grad att de fått stöd från Arbetsförmedlingen jämfört med de som haft sin anställning/arbete i 5 eller fler år.

Tabell 477. Upplevelsen av att ha fått stöd från Arbetsförmedlingen totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Grad av upplevt stöd från Arbetsförmedlingen	Total procent Arbete idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Ja, i mycket hög utsträckning	16	17	15
Ja, i ganska hög utsträckning	27	22	29
Ja, i viss utsträckning	34	39	32
Nej, inget stöd alls	24	22	25

Tabell 478. Upplevelsen av att ha fått stöd från Arbetsförmedlingen fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

Grad av upplevt stöd från Arbetsförmedlingen	DHR	DHR	SDR	SDR	SRF	SRF
	Arbetat 0-5 år	Arbetat 5 år →	Arbetat 0-5 år	Arbetat 5 år →	Arbetat 0-5 år	Arbetat 5 år →
Ja, i mycket hög utsträckning	21	18	10	16	21	12
Ja, i ganska hög utsträckning	14	20	19	19	33	44
Ja, i viss utsträckning	43	38	44	35	30	25
Nej, inget stöd alls	21	24	27	31	15	19

Stöd från Försäkringskassan

Totalt sett har 36 procent av dem som har arbete idag inte varit i kontakt med Försäkringskassan eller uppger att de inte haft behov av det.

Av dem som har haft kontakt med Försäkringskassan upplever åtta av tio, 78 procent, att de fått hjälp i någon utsträckning. Av dessa uppger 45 procent att de fått stöd *i mycket eller i ganska hög* utsträckning medan en tredjedel, 33 procent, uppger att de fått hjälp *i viss* utsträckning.

En femtedel, 22 procent, som varit i kontakt med Försäkringskassan upplever att de *inte har fått något stöd alls*.

De som fått sitt arbete under den senaste tiden, 0-5 år, upplever i något högre grad att de inte har fått något stöd alls från Försäkringskassan jämfört med de som haft sin anställning/arbete i 5 eller fler år. Upplever man att man har fått stöd så är det främst i viss utsträckning.

Tabell 479. Upplevelsen av att ha fått stöd från Försäkringskassan totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Grad av upplevt stöd från Försäkringskassan	Total procent Arbeta idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Ja, i mycket hög utsträckning	14	11	15
Ja, i ganska hög utsträckning	31	28	32
Ja, i viss utsträckning	33	40	31
Nej, inget stöd alls	22	27	22

Tabell 480. Upplevelsen av att ha fått stöd från Försäkringskassan fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

	DHR	DHR	SDR	SDR	SRF	SRF
	Arbetat 0-5 år	Arbetat 5 år →	Arbetat 0-5 år	Arbetat 5 år →	Arbetat 0-5 år	Arbetat 5 år →
Ja, i mycket hög utsträckning	11	13	8	9	14	22
Ja, i ganska hög utsträckning	23	30	18	20	45	44
Ja, i viss utsträckning	42	37	50	43	24	17
Nej, inget stöd alls	23	20	24	28	17	18

Färdigheter

Totalt sett upplever de flesta att de var lagom kvalificerade för sitt arbete. Cirka sex av tio upplever att de har kvalifikationer som stämmer överens med arbetsuppgifterna. Cirka tre av tio upplever att de är mycket eller i vissa avseenden överkvalificerade för sina arbetsuppgifter. Det är främst teckenspråkiga döva personer som upplever sig vara överkvalificerade. Det finns inga större skillnader mellan upplevelsen av kunskaper och färdigheter mellan dem som nyligen fått sitt arbete, mellan 0-5 år, och dem som haft sitt arbete en längre period, 5 år eller längre.

Tabell 481. Upplevelsen av att sina kunskaper och färdigheter stämmer överens med ditt arbete totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Kunskaper och färdigheter	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Är mycket överkvalificerad	8	5
Är överkvalificerad i vissa avseenden	22	20
Är lagom kvalificerad	57	66
Behöver vissa ytterligare kunskaper	11	9
Behöver en hel del ytterligare kunskaper	2	1

Tabell 482. Upplevelsen av att sina kunskaper och färdigheter stämmer överens med ditt arbete fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

Kunskaper och färdigheter	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Är mycket överkvalificerad	3	5	15	9	2	1
Är överkvalificerad i vissa avseenden	21	16	30	35	9	7
Är lagom kvalificerad	66	70	38	44	80	84
Behöver vissa ytterligare kunskaper	10	9	13	9	9	8
Behöver en hel del ytterligare kunskaper	0	0	4	2	0	0

Utveckling i yrkesrollen

Närmare hälften, 48 procent, uppger att de helt och hållet har kunnat utvecklas i sin yrkesroll. Personer med synnedsättning är de som upplever i högre grad att de har kunnat utvecklas fullt ut i sin yrkesroll, 57 procent, jämfört med de övriga målgrupperna där 47 procent av de teckenspråkiga döva och 36 procent av rörelsehindrade personer upplevs likadant.

Ytterligare totalt fyra av tio, 42 procent, upplever att de åtminstone har kunnat utvecklas i viss uträkning i sin yrkesroll.

Enbart en av tio, 10 procent, upplever att de inte alls har kunnat utvecklas i sin yrkesroll.

De som nyligen har fått sitt arbete, 0-5 år, upplever i samma utsträckning att de kan utvecklas i sitt arbete som de som haft sitt arbete i 5 eller fler år.

Tabell 483. Upplevelsen av att kunna utvecklas i sin yrkesroll totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Utvecklingsmöjlighet	Total procent Arbete idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Ja, helt och hållet	48	50	48
Ja, till viss del	42	42	41
Nej, har inte alls	10	7	10
Ej svar	1	1	0

Tabell 484. Upplevelsen av att kunna utvecklas i sin yrkesroll fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

Utvecklingsmöjligheter	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Ja, helt och hållet	42	36	45	48	65	55
Ja, till viss del	53	54	46	42	26	34
Nej, har inte alls	5	9	9	10	7	10
Ej svar	0	1	0	0	2	1

Stödinsatser och hjälpmedel

Arbetsbiträde, personlig assistent eller tolk

Totalt sett har sex av tio, 62 procent, uppgett att de inte är i behov av arbetsbiträde, personlig assistent eller tolk i arbetet.

Av dem som har behov av något av stöden uppger sju av tio, 70 procent, att de har det i den mån som de är i behov av. En femtedel, 19 procent, har dock behov men har inte fått alla timmar som de varit i behov och ytterligare en av tio, 11 procent, uppger att de har behov men att de inte har få någon insats alls.

Drygt en av tio, 16 procent, av de personer som har rörelsenedsättning uppger att de har behov av stöd i forma av arbetsbiträde, personlig assistent eller tolk i arbetet men att de inte har fått något alls av det de är i behov av. En åttondel, 12 procent av teckenspråkiga döva och 6 procent av de synskadade uppger det samma.

Tabell 485. Behov av arbetsbiträde, personlig assistent eller tolk i arbetet totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Arbetsbiträde, personlig assistent eller tolk	Total procent Arbete idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Ja, har det i den mån jag behöver	71	75	70
Ja, men får inte alla timmar jag behöver	19	14	21
Ja, men har inte fått någon	9	11	9

Totalt av dem med arbete är 62 procent inte i behov av anpassningen

Tabell 486. Behov av arbetsbiträde, personlig assistent eller tolk i arbetet fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Ja, har det i den mån jag behöver	87	90	73	64	75	76
Ja, men får inte alla timmar jag behöver	0	0	12	27	25	15
Ja, men har inte fått någon	13	10	15	9	0	9

Arbets hjälpmedel

Totalt sett har en dryg tredjedel, 35 procent, uppgett att de inte är i behov av personligt anpassade arbets hjälpmedel. Men av dem som har behov av något anpassat hjälpmedel i arbetet uppger tre fjärdedelar, 75 procent, att de har alla arbets hjälpmedel som de behöva. En femtedel, 18 procent, har dock behov av mer anpassade arbets hjälpmedel än vad de har idag. Cirka en av tio, 7 procent, uppger att de har behov av anpassade arbets hjälpmedel men att de inte har få några alls.

En åttondel, 12 procent, teckenspråkiga döva uppger att de har behov av arbets hjälpmedel men att de inte har fått något alls av det de är i behov av. 6 procent av de personer som har rörelsenedsättning och 3 procent av de synskadade uppger det samma.

Tabell 487. Behov av personligt anpassade arbets hjälpmedel totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Arbets hjälpmedel	Total procent Arbete idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Ja, har det i den mån jag behöver	75	74	75
Ja, men har inte allt jag behöver	19	18	19
Ja, men har inte några alls	6	8	6

Totalt av dem med arbete är 35 procent inte i behov av anpassningen

Tabell 488. Behov av personligt anpassade arbetshjälpmedel fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Ja, har det i den mån jag behöver	79	72	55	63	90	86
Ja, men har inte allt jag behöver	11	23	32	27	10	11
Ja, men har inte några alls	11	4	13	9	0	3

Lokalanpassning

Närmare sju av tio, 68 procent, uppger att de inte har behov av särskilda lokalanpassningar på sin arbetsplats. Men ser man till dem som har behov av särskilda lokalanpassningar på sitt arbete uppger knappt två tredjedelar, 64 procent, att det är ordnat i den mån de har behov. En femtedel, 22 procent, har dock behov av mer anpassade lokaler på arbetet än vad som idag är genomfört. Cirka en av tio, 14 procent, uppger att det inte alls har gjorts några lokalanpassningar som de är i behov av att det skulle finnas.

En sjättedel, 17 procent, teckenspråkiga döva uppger att de har behov av lokalanpassningar men att de inte har gjorts några sådana alls. 13 procent av de synskadade och 11 procent av de personer som har nedsatt rörelseförmåga uppger det samma.

Tabell 489. Behov av särskild lokalanpassning på din arbetsplats totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Lokalanpassning	Total procent Arbete idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Ja, har det i den mån jag behöver	65	69	63
Ja, men skulle behöva mer	22	19	23
Ja, men det har inte gjorts några	13	11	14

Totalt av dem med arbete är 68 procent inte i behov av anpassningen

Tabell 490. Behov av särskild lokalanpassning på din arbetsplats fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Ja, har det i den mån jag behöver	83	68	55	53	67	72
Ja, men skulle behöva mer	9	19	35	30	11	17
Ja, men det har inte gjorts några	9	13	10	16	22	10

Anpassad arbetstid

Sju av tio, 71 procent, uppger att de inte har behov av att få speciellt anpassade arbetstider. Men av de som har behov av särskilt anpassade arbetstider uppger närmare nio av tio, 87 procent, att de också har fått det. Cirka en av tio, 13 procent, uppger att de har behov av att kunna få anpassade arbetstider men att de inte har fått det.

En knapp fjärdedel, 23 procent, teckenspråkiga döva uppger att de har behov av anpassad arbetstid men att de inte har fått det. 11 procent av de synskadade och 3 procent av de personer som har rörelsenedsättning uppger det samma.

Tabell 491. Behov av anpassad arbetstid totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Anpassad arbetstid	Total procent Arbete idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Ja, och har fått det	86	87	86
Ja, fast har inte fått det	14	12	14

Totalt av dem med arbete är 71 procent inte i behov av anpassningen

Tabell 492. Behov av anpassad arbetstid fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Ja, och har fått det	100	95	72	77	100	87
Ja, fast har inte fått det	0	5	28	23	0	13

Anpassade arbetsuppgifter

Sju av tio, 71 procent, uppger att de inte har behov av anpassade arbetsuppgifter. Men av de som har behov av anpassade arbetsuppgifter uppger närmare nio av tio, 89 procent, att de också har fått det. Cirka en av tio, 11 procent, uppger att de har behov av att kunna få anpassade arbetsuppgifter men att de inte har fått det.

En sjättedel, 17 procent, teckenspråkiga döva uppger att de har behov av anpassade arbetsuppgifter men att de inte har fått det. 13 procent av de synskadade och 3 procent av de personer som har rörelsenedsättning uppger det samma.

Tabell 493. Behov av anpassade arbetsuppgifter totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Anpassade arbetsuppgifter	Total procent Arbete idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Ja, och har fått det	89	89	89
Ja, fast har inte fått det	11	11	11

Tabell 494. Behov av anpassade arbetsuppgifter fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Ja, och har fått det	95	97	82	85	89	86
Ja, fast har inte fått det	5	3	18	15	11	14

Hur lätt eller svårt det varit att erhålla hjälpmedel eller anpassningar

Totalt set har tre av tio, 29 procent, aldrig tillfrågat om några anpassningar eller hjälpmedel specifikt för sitt arbete. Inom målgruppen personer med synnedsättning har en femtedel, 18 procent, inte frågat efter anpassningar eller hjälpmedel. Fyra av tio, 39 procent, av de teckenspråkiga döva har aldrig tillfrågat om anpassningar eller hjälpmedel. Tre av tio, 30 procent, av dem med nedsatt rörelseförmåga har inte frågat efter anpassningar eller hjälpmedel på sin nuvarande arbetsplats.

Av dem som har tillfrågat om anpassningar och/eller hjälpmedel som de varit i behov av på sin arbetsplats uppger närmare sju av tio, 68 procent, att de upplever som att det varit lätt att kunna få det man varit i behov av. Personer med nedsatt syn har uppgett i högre utsträckning att de upplever att det har varit lätt att få de anpassningar och hjälpmedel som man varit i behov av, 81 procent uppger att de. Sex av tio, 66 procent, personer med nedsatt rörelseförmåga upplever att det har varit lätt att få de anpassningar och hjälpmedel de varit i behov av. Hälften, 53 procent, av de teckenspråkiga döva upplever att det varit lätt.

Tabell 495. Hur lätt eller svårt har det varit för dig, vid din nuvarande anställning, att få de hjälpmedel och anpassningar som du behöver till arbetsplatsen? Totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Arbetshjälpmedel och anpassningar	Total procent Arbete idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Mycket svårt	6	5	6
Ganska svårt	11	7	12
Varken lätt eller svårt	15	10	16
Ganska lätt	36	40	35
Mycket lätt	32	38	30

Totalt av dem med arbete har 29 procent aldrig bätt om någon anpassning eller hjälpmedel specifikt för arbetet

Tabell 496. Hur lätt eller svårt har det varit för dig, vid din nuvarande anställning, att få de hjälpmedel och anpassningar som du behöver till arbetsplatsen? Fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

Arbetshjälpmedel och anpassningar	DHR	DHR	SDR	SDR	SRF	SRF
	Arbetat 0-5 år	Arbetat 5 år →	Arbetat 0-5 år	Arbetat 5 år →	Arbetat 0-5 år	Arbetat 5 år →
Mycket svårt	4	7	9	5	3	7
Ganska svårt	8	8	9	14	5	12
Varken lätt eller svårt	8	23	21	30	3	2
Ganska lätt	27	32	35	35	53	37
Mycket lätt	54	30	27	15	37	41

Delaktighet i arbetslivet

Vidareutbildning

Hälften, 49 procent, av dem som har arbetskamrater uppger att de har helt och hållet samma möjligheter till vidareutbildning på sitt arbete som sina arbetskamrater som inte har funktionsnedsättning. En tredjedel, 32 procent, upplever att de kan det i viss mån medan en femtedel, 20 procent, inte alls har samma möjligheter att vidareutbilda sig på arbetet som arbetskamrater utan funktionsnedsättning.

Tabell 497. Möjligheter till vidareutbildning på arbetet så som arbetskamrater som inte har funktionsnedsättning – har arbete totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Vidareutbildning	Total procent Arbete idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Ja, helt och hållet	50	57	47
Ja, i viss mån	31	28	31
Nej, inte alls	20	15	21

Totalt av dem med arbete har 6 procent inga arbetskamrater/driver eget

Tabell 498. Möjligheter till vidareutbildning på arbetet så som arbetskamrater som inte har funktionsnedsättning – har arbete fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

	DHR	DHR	SDR	SDR	SRF	SRF
	Arbetat 0-5 år	Arbetat 5 år →	Arbetat 0-5 år	Arbetat 5 år →	Arbetat 0-5 år	Arbetat 5 år →
Ja, helt och hållet	73	45	42	42	67	53
Ja, i viss mån	18	33	33	37	28	25
Nej, inte alls	9	22	25	21	5	22

Utveckling i arbetet

Cirka hälften, 47 procent, av dem som har arbetskamrater uppger att de har helt och hållet samma möjligheter att utvecklas i arbete så som sina arbetskamrater som inte

har funktionsnedsättning, fyra av tio, 38 procent, upplever att de kan det i viss mån. 15 procent av dem som har arbetskamrater uppger att de inte alls har samma möjligheter att kunna utvecklas i arbetet som arbetskamrater utan funktionsnedsättning har.

Tabell 499. Möjlighet att utvecklas i arbetet så som arbetskamrater som inte har funktionsnedsättning totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Utveckling i arbetet	Total procent Arbete idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Ja, helt och hållet	44	54	45
Ja, i viss mån	38	35	39
Nej, inte alls	15	10	15

Totalt av dem med arbete har 6 procent inga arbetskamrater/driver eget

Tabell 500. Möjligheter till vidareutbildning på arbetet så som arbetskamrater som inte har funktionsnedsättning – har arbete fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Ja, helt och hållet	61	43	38	43	73	49
Ja, i viss mån	31	39	47	39	23	39
Nej, inte alls	8	18	15	18	5	11

Ta del av information

Två tredjedelar, 66 procent, av dem som har medarbetare kan helt och hållet i samma utsträckning som sina arbetskamrater ta del av den information som berör alla på arbetsplatsen. Drygt en fjärdedel, 27 procent, kan det i viss mån och 6 procent uppger att de inte alls kan ta del av information som berör alla på arbetsplatsen.

Av de personer som har nedsatt rörelseförmåga har 86 procent uppgett att de kan helt och hållet ta del av information som berör alla på arbetsplatsen medan en av tio, 13 procent, kan det bara i viss mån. Tre fjärdedelar, 75 procent, av de personer som har nedsatt syn upplever att de helt och hållet kan ta del av information på arbetsplatsen medan en femtedel, 18 procent, upplever att de kan göra det i viss mån. Hälften, 48 procent, av de teckenspråkiga döva personerna upplever att de kan ta del av information som berör alla medarbetare i samma utsträckning som sina arbetskamrater, 43 procent uppger att de kan det i viss mån.

Tabell 501. Möjligheter att ta del av information som berör alla medarbetare i samma utsträckning som arbetskamrater totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Att ta del av information	Total procent Arbete idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Ja, helt och hållet	67	68	67
Ja, i viss mån	27	27	27
Nej, inte alls	6	5	6

Totalt av dem med arbete har 6 procent inga arbetskamrater/driver eget

Tabell 502. Möjligheter att ta del av information som berör alla medarbetare i samma utsträckning som arbetskamrater fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Ja, helt och hållet	95	83	43	51	85	73
Ja, i viss mån	5	14	48	41	13	20
Nej, inte alls	0	2	9	7	3	7

Förståelse från arbetskamrater

Över hälften, 55 procent, som har arbetskamrater tycker att deras arbetskamrater har helt och hållet förståelse för de eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kan skapa på arbetsplatsen. En knapp tredjedel, 31 procent, uppger att de känner att arbetskamraterna har förståelse i viss mån.

Var sjunde, 15 procent, tycker att arbetskamraterna inte alls har förståelse eller att de svarat med att de anser att arbetskamraterna har ”varken eller” förståelse för eventuella svårigheter som kan uppkomma på grund av funktionsnedsättningen.

Det är främst bland de teckenspråkiga döva som man uppfattar att arbetskamraterna inte har någon speciell förståelse för eventuella svårigheter som kan uppkomma på grund av funktionsnedsättningen, en fjärdedel, 25 procent har svarat det.

Tabell 503. Förståelse från arbetskamrater om eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kan skapa på arbetsplatsen totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Förståelse från arbetskamrater	Total procent Arbete idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Ja, helt och hållet	55	52	56
Ja, i viss mån	31	30	31
Varken eller	7	5	7
Nej, inte alls	8	13	6

Totalt av dem med arbete har 6 procent inga arbetskamrater/driver eget

Tabell 504. Förståelse från arbetskamrater om eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kan skapa på arbetsplatsen fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

Förståelse från arbetskamrater	DHR	DHR	SDR	SDR	SRF	SRF
	Arbetat 0-5 år	Arbetat 5 år →	Arbetat 0-5 år	Arbetat 5 år →	Arbetat 0-5 år	Arbetat 5 år →
Ja, helt och hållet	68	67	37	41	60	64
Ja, i viss mån	19	28	34	35	35	29
Varken eller	5	5	8	13	0	3
Nej, inte alls	8	0	21	12	5	4

Förståelse från chef

Sex av tio, 59 procent, som har arbetskamrater tycker att deras chef har helt och hållet förståelse för de eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kan skapa på arbetsplatsen.

En fjärdedel, 26 procent, uppger att de känner att deras chef har förståelse i viss mån. En av sju, 15 procent, tycker att deras chef varken har förståelse eller inte alternativt att chefen inte alls har förståelse för eventuella svårigheter som kan uppkomma på grund av funktionsnedsättningen.

Det är främst bland de teckenspråkiga döva som man uppfattar att chefen inte har någon speciell förståelse för eventuella svårigheter som kan uppkomma på grund av funktionsnedsättningen, en fjärdedel, 24 procent har svarat det.

Tabell 505. Förståelse från närmaste chef om eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kan skapa på arbetsplatsen totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Förståelse från chef	Total procent Arbeta idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Ja, helt och hållet	59	62	59
Ja, i viss mån	26	23	27
Varken eller	5	7	5
Nej, inte alls	10	9	10

Totalt av dem med arbete har 6 procent ingen chef

Tabell 506. Förståelse från närmaste chef om eventuella svårigheter som funktionsnedsättningen kan skapa på arbetsplatsen fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

Förståelse från chef	DHR	DHR	SDR	SDR	SRF	SRF
	Arbetat 0-5 år	Arbetat 5 år →	Arbetat 0-5 år	Arbetat 5 år →	Arbetat 0-5 år	Arbetat 5 år →
Ja, helt och hållet	72	59	43	49	82	69
Ja, i viss mån	19	30	27	31	18	21
Varken eller	3	8	13	6	0	2
Nej, inte alls	6	2	17	14	0	9

Arbetsgivarens tolerans för anställning av personer med funktionsnedsättning

Att ta ställning till om man anser att ens arbetsgivare generellt är öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning kan vara svårt vilket också visar sig genom att en fjärdedel, 26 procent, svarat att det ”inte vet”.

Enbart en av tio, 10 procent, har svarat att man uppfattar att ens arbetsgivare inte är öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning. I övriga fall anser man att arbetsgivaren är öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning och att arbetsgivaren tar hänsyn till kompetensen eller att man önskar mångfald på arbetsplatsen. Främst anges, 44 procent, att deras arbetsgivare ser till kompetensen och att det är det som räknas vid anställning. En femtedel, 18 procent, uppger att deras arbetsgivare är öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning då man önskar att ha mångfald på arbetsplatsen.

Det är främst personer med synnedsättning som upplever att deras arbetsgivare inte är öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning, en femtedel, 21 procent uppger det.

Tabell 507. Är din arbetsgivare öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning? Totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Anställning av personer med funktionsnedsättning	Total procent Arbeta idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Ja, kompetensen räknas vid anställningar	45	51	42
Ja, man vill ha mångfald på arbetsplatsen	18	22	16
Nej	10	4	13
Vet ej	26	24	27
Ej svar	4	3	4

Tabell 508. Är din arbetsgivare öppen för att anställa personer med funktionsnedsättning? Fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

Anställning av personer med funktionsnedsättning	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Ja, kompetensen räknas vid anställningar	50	45	57	54	43	29
Ja, man vill ha mångfald på arbetsplatsen	13	22	19	11	33	19
Nej	3	2	1	7	9	24
Vet ej	34	35	26	28	13	21
Ej svar	0	1	1	1	9	7

Arbetsgemenskap

Av dem som uppgett att de har arbetskamrater har sju av tio, 69 procent, uppgett att de ingår helt och hållet i arbetsgemenskapen på arbetsplatsen. En fjärdedel, 23 procent, känner att de ingår till viss del. Medan cirka en av tio, 8 procent, upplever

att de varken ingår eller inte alternativt att de inte alls känner att de ingår i arbetsgemenskapen.

Det är främst teckenspråkiga döva som upplever att de varken ingår eller inte alternativt att de inte alls känner att de ingår i arbetsgemenskapen, 16 procent upplever det så.

Tabell 509. Om man upplever att man ingår i arbetsgemenskapen på arbetet totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Arbetsgemenskap	Total procent Arbete idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Ja, helt och hållet	69	71	68
Ja, i viss mån	23	24	22
Varken eller	6	5	6
Nej, inte alls	3	0	3

Totalt av dem med arbete har 6 procent inga arbetskamrater/driver eget

Tabell 510. Om man upplever att man ingår i arbetsgemenskapen på arbetet fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Ja, helt och hållet	79	70	55	49	90	87
Ja, i viss mån	16	26	37	32	9	10
Varken eller	5	2	7	14	0	0
Nej, inte alls	0	1	0	5	0	3

Arbetets betydelse

Tre fjärdedelar, 76 procent, upplever att deras arbetsuppgifter har stor betydelse för företaget/organisationen. En femtedel, 19 procent, upplever det till viss del. En mindre andel om 4 procent upplever att deras arbetsuppgifter egentligen inte har någon betydelse för företaget/organisationen.

Personer med nedsatt syn uppger i högre utsträckning, 91 procent, att deras arbetsuppgifter har stor betydelse för företaget/organisationen jämfört med övriga målgrupper i studien. Teckenspråkiga döva upplever i högre utsträckning att arbetsuppgifterna de utför har betydelse till viss del för företaget/organisationen, 28 procent. En fjärdedel, 23 procent, av de personerna med nedsatt rörelseförmåga upplever också att deras arbetsuppgifter har betydelse till viss del.

Tabell 511. Upplevelsen av att arbetsuppgifterna har betydelse för företaget/organisationen totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Arbetets betydelse	Total procent Arbete idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Till stor del	76	78	76
Till viss del	19	16	19
Har egentligen ingen betydelse för verksamheten	4	3	5
Ej svar	1	2	0

Tabell 512. Upplevelsen av att arbetsuppgifterna har betydelse för företaget/organisationen fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

Arbetets betydelse	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Till stor del	76	71	71	62	91	91
Till viss del	24	22	20	30	4	8
Har egentligen ingen betydelse för verksamheten	0	7	6	7	2	1
Ej svar	0	0	3	0	2	1

Karriärmöjligheter

Det var svårt för många i studien att ta ställning i frågan om huruvida deras funktionsnedsättning har påverkat dem i deras arbetsliv. Närmare en tredjedel, 32 procent, har uppgett att det "inte vet" eller så har de i inte svarat på frågan i överhuvudtaget.

Totalt sett uppger sex av tio, 61 procent, att deras funktionsnedsättning har försvårat för dem att byta arbete och/eller att kunna göra karriär i ganska eller till och med i mycket hög grad. Av dem som har kunnat ta ställning till frågan har näst intill samtliga uppgett att funktionsnedsättningen har försvårat för dem, endast någon eller några procent upplever att det har underlättat för dem i ganska eller i mycket hög grad.

Tabell 513. Funktionsnedsättningens påverkan att byta arbete eller "göra karriär" totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Karriärmöjligheter	Total procent Arbete idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Försvårat i mycket hög grad	37	30	40
Försvårat i ganska hög grad	53	60	50
Underlättat i ganska hög grad	9	8	9
Underlättat i mycket hög grad	2	2	1

En hög andel, 26 procent, har inte kunnat ta ställning till frågan

Tabell 514. Funktionsnedsättningens påverkan att byta arbete eller "göra karriär" fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Försvårat i mycket hög grad	42	55	16	21	39	46
Försvårat i ganska hög grad	46	41	67	51	61	52
Underlättat i ganska hög grad	4	4	18	23	0	2
Underlättat i mycket hög grad	8	0	0	5	0	0

Fackföreningens kunskaper om funktionsnedsättning

Totalt sett är en av sju, 15 procent, inte medlem i någon fackförening. En något högre andel, 21 procent, inom målgruppen med personer med nedsatt rörelseförmåga uppger att de inte är medlemmar i facket.

Hälften av alla, 50 procent, uppger att de är medlemmar i någon fackförening men de vet inte vad facket kan om förutsättningarna för personer med funktionsnedsättning. Okunskapen om vad representanter för de fackliga organisationerna kan om förutsättning för personer med funktionsnedsättning är hög oavsett om man arbetat en längre tid, 5 år eller längre, eller om man varit en kortare period på arbetet.

Tabell 515. Fackföreningens kunskaper om att företräda personer med funktionsnedsättning totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Fackföreningens kunskaper om funktionsnedsättning	Total procent Arbete idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Ja, de har tillräckliga kunskaper	16	15	17
Nej, de har inte tillräckliga kunskaper	17	15	18
Jag är med i facket, men jag vet inte vad de kan om funktionsnedsättning	50	50	51
Jag är inte medlem i fackförening	15	18	14
Ej svar	1	3	0

Tabell 516. Fackföreningens kunskaper om att företräda personer med funktionsnedsättning fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

Fackföreningens kunskaper om funktionsnedsättning	DHR Arbetat 0-5 år	DHR Arbetat 5 år →	SDR Arbetat 0-5 år	SDR Arbetat 5 år →	SRF Arbetat 0-5 år	SRF Arbetat 5 år →
Ja, de har tillräckliga kunskaper	8	9	17	19	17	19
Nej, de har inte tillräckliga kunskaper	18	7	16	15	11	27
Jag är med i facket, men jag vet inte vad de kan om funktionsnedsättning	55	61	48	56	48	40
Jag är inte medlem i fackförening	18	23	13	9	24	14
Ej svar	0	0	6	1	0	1

Nätverk

Drygt åtta av tio, 84 procent, uppger att de har ganska mycket eller till och mycket stöd från ett nätverk kring dem så som till exempel familjemedlemmar, vänner och/eller arbetskamrater som stöttar och sporrar dem i arbetslivet. Ytterligare en åttondel, 12 procent, uppger att de har visst stöd men att det är ganska litet.

Det finns en trend som visar att de som erhållit sitt arbete under de senaste åren upplever i högre grad att de har stöd från familjen, vännerna och/eller arbetskamrater som stöttar och sporrar dem i arbetslivet. Även om de flesta personer med synnedsättning också upplever att de har stöd från sin närmaste omgivning så uppger en högre andel att de känner att de har ganska lite stöd, jämfört med de övriga målgrupperna.

Tabell 517. Stöd från nätverk, t ex familj, vänner eller arbetskamrater, som stöttar och sporrar i arbetet totalt över de som arbetar idag och om man haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre

Stöd från nätverk	Total procent Arbete idag	Total procent Arbetat 0-5 år	Total procent Arbetat 5 år →
Ja, har mycket stöd	44	46	43
Ja, har ganska mycket stöd	40	43	39
Ja, men har ganska lite stöd	12	11	12
Nej, har inget stöd alls	4	1	5
Ej svar	1	1	0

Tabell 518. Stöd från nätverk, t ex familj, vänner eller arbetskamrater, som stöttar och sporrar i arbetet fördelat på organisationerna och över de som haft sin senaste anställning mellan 0-5 år och anställning 5 år eller längre, procent

Stöd från nätverk	DHR	DHR	SDR	SDR	SRF	SRF
	Arbetat 0-5 år	Arbetat 5 år →	Arbetat 0-5 år	Arbetat 5 år →	Arbetat 0-5 år	Arbetat 5 år →
Ja, har mycket stöd	68	53	41	43	35	36
Ja, har ganska mycket stöd	21	31	51	36	48	47
Ja, men har ganska lite stöd	8	10	7	16	17	9
Nej, har inget stöd alls	0	3	1	5	0	7
Ej svar	3	2	0	0	0	1

11. Analys och reflektion

11.1 En sammanfattande analys och reflektion gjord av DHR – Förbundet för ett samhälle utan rörelsehinder ur perspektivet personer med nedsatt rörelseförmåga

I DHR är det sammanlagt 340 personer som svarat i undersökningen. Av dessa har 39 procent ett arbete i dag och 49 procent har haft ett arbete, men arbetar inte längre. Övriga uppger att de aldrig har haft ett arbete.

Att få, ha och behålla ett arbete är en viktig del i livet för alla människor. Arbete omnämns i artikel 27 i *Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning*, där det står att arbete ska ske på lika villkor som för alla andra människor. Arbete är en plattform för delaktighet i samhället som både ger ekonomisk och social vinning - för personen och för samhället. Nedan ger vi en kortare analys kring det vi av undersökningen kan se som framgångsfaktorer.

Anställningsform

Av de som arbetar i dag är 38 procent heltidsanställda och 61 procent deltidanställda. Att frivilligt arbeta deltid kan ge större möjlighet till flexiblare och mer anpassade arbetstider, vilket vi i DHR anser vara en framgångsfaktor. Ibland kan smärtor komma och gå i perioder för personer med nedsatt rörelseförmåga, och då är deltidanställningen en anställningsform som kan ge möjlighet för till exempel pauser. Att frivilligt kunna arbeta deltid kan alltså vara en framgångsfaktor, men detta kräver en kombination med en välfungerande socialförsäkring som täcker upp för de timmar som inte arbetas. Utan en välfungerande ersättning kan en person med nedsatt rörelseförmåga få mindre pengar att leva på bara på grund av sin funktionsnedsättning, vilket inte är en framgångsfaktor. Att en stegvis avräkning av sjukersättning ger en total summa pengar som är lägre än en hundra procentig lön är ett stort problem.

Att en utbildning ökar chansen att få och behålla ett arbete på arbetsmarknaden är självklart. Examen och studier på universitet/högskola eller/och en teoretisk gymnasieutbildning finns hos 55 procent hos de personer som arbetar i dag. 44 procent – vilket är färre, har liknande utbildning av de personer som inte arbetar i dag.

Att få individuellt stöd hos Arbetsförmedlingen är en framgångsfaktor. Av personer som arbetar i dag nämner 49 procent att de har fått stöd, vilket skiljer sig från personer som inte arbetar längre. I DHR vet vi att Arbetsförmedlingens individuella stöd till den arbetssökande är viktigt, så att det är en framgångsfaktor är ingen överraskning för oss.

Livssituation

Undersökningens visar tydligt att de personer som arbetar i dag, jämfört med de personer som inte arbetar längre, har mycket positivare bild av sin livssituation. De har bättre självförtroende och är i allmänhet nöjdare med sin livssituation. Vi tror att mönstret visar att det är just arbetet som ger den positiva livssituationen. Att deltagande på arbetsmarknaden är en del av samhällsdeltagandet och ökar delaktigheten är ett välkänt faktum. DHR kämpar i högsta grad för möjlighet till full delaktighet och samhällsdeltagande. Ett arbete ger inte bara en lön, utan är viktig också som en plattform i samhällslivet. Att känna sig behövd, att delta i sociala sammanhang, att utträta något och ta del av ett arbetslivs normer och spelregler är faktorer som i hög grad stärker en person. Något som också ökar hälsan. Ett arbete ger delaktighet och handlingskraft!

På arbetsplatsen

Hela 66 procent av de personer som arbetar i dag och har behov av hjälpmedel nämner att det har varit lätt att få de hjälpmedel som behövs på arbetet. Av de personer som inte arbetar längre som hade behov av hjälpmedel nämner bara 50 procent att det varit enkelt att få de hjälpmedel de behöver. Rätt hjälpmedel är en förutsättning för att göra ett gott arbete på en arbetsplats, och utan fungerande förutsättningar kan inte arbetet göras på bästa sätt, något som gäller för precis alla människor. En tydlig framgångsfaktor är alltså att på ett enkelt sätt ge personer i arbete de förutsättningar som behövs. Hos Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan kan man som arbetstagare få bidrag till arbetshjälpmedel. Bidraget kan göras ännu bättre för personer som söker arbete.

Vi kan också se i undersökningens data att de personer som arbetar i dag anser att deras arbetsgivare i högre grad, än hos de personer som inte arbetar längre, prioriterar kompetens vid anställning. I DHR ser vi positivt på nämnda faktum eftersom vi anser att det är just kompetensen som ska spela roll på arbetsmarknaden. En tydlig roll för en välfungerande arbetsmarknad ligger alltså hos arbetsgivaren, som måste se till personens kompetens, vilket självfallet också gynnar arbetsgivaren. Hos arbetsgivaren (i detta fall chefen) ligger också ansvar att förstå sig på anställda på arbetsplatsen. Att ha en arbetsgivare som förstår sig på den anställda är naturligtvis viktigt över huvud taget, men specifikt att ha förståelse för personens funktionsnedsättning visar sig tydligt vara en framgångsfaktor.

Precis på samma sätt som förståelse för personens nedsatta rörelseförmåga hos arbetsgivaren är en framgångsfaktor, är också kollegornas förståelse något som kan tydas som en framgångsfaktor. 65 procent av de personer som arbetar i dag känner att de får den förståelsen. Detta jämförelsevis med enbart 32 procent hos de personer som inte arbetar längre. 12 procent av de personer som inte arbetar längre nämner däremot att de inte alls fått den förståelsen. Hos de personer som arbetar i dag nämner enbart 2 procent att deras kollegor inte visat förståelse för personens nedsatta rörelseförmåga.

Att i arbetet till stor del känna att man som anställd har betydelse i organisationen/företaget spelar väldigt stor roll. 72 procent av de personer som arbetar i dag tycker att de känner så, vilket inte är fallet med de personer som inte arbetar längre. En tydlig framgångsfaktor är alltså att som anställd känna sig bidragande och behövd.

Framtidsfrågor

Vi ser i undersökningens data att hela fyra av tio av de som arbetar i dag har anställning med lönebidrag. Är detta en framgångsfaktor? I DHR är vi tveksamma till det vi vill kalla överanvändandet – eller felaktiga användandet av lönebidrag. Vi ser en nytta i lönebidrag om det används som ett steg in i arbetslivet, men vi ställer oss mycket kritiskt till att fyra av tio personer med nedsatt rörelseförmåga är klassade att därför ha nedsatt arbetsförmåga, vilket är ett kriterium för att få just lönebidragsanställning. I DHR hör vi ofta från våra medlemmar att man från arbetsförmedlingen vill erbjuda lönebidrag bara man ser en person med nedsatt rörelseförmåga eller ett hjälpmedel. Är det svårare i dag att som person med nedsatt rörelseförmåga få en anställning utan lönebidrag? Undersökningens data tenderar en sådan utveckling jämfört med de personer som inte längre arbetar, men vi kan inte utesluta att det är andra faktorer som ger de resultaten.

Många av de som arbetar i dag har lönebidrag, vilket visar att insatsen misslyckats som enbart en väg in i arbetslivet. I DHR tycker vi inte att begreppet ”nedsatt arbetsförmåga” är relevant. Den nedsatta arbetsförmågan kommer av förutsättningar och yttre faktorer, och är inte något bestämt till individen. Vi har som sagt svårt att tro att fyra av tio personer har nedsatt arbetsförmåga.

För att i framtiden visa på fler framgångsfaktorer bör vi kämpa för en arbetsmarknad för alla, inte två olika där en är full av specialinsatser.

11.2 En sammanfattande analys och reflektion gjord av Synskadades Riksförbund SRF ur perspektivet personer med nedsatt synförmåga

Denna rapport bekräftar många av de framgångsfaktorer som SRF har antagit gäller på arbetsmarknaden. Den bekräftar också att de framgångsfaktorer som gäller generellt även gäller för personer med synnedsättning och/eller andra funktionsnedsättningar.

En sådan framgångsfaktor som rapporten visar på är utbildning. Av de i studien som har en synnedsättning är andelen som har en examen från högskola eller universitet dubbelt så stor bland de som har arbete än de som inte har arbete. På samma sätt är andelen av de med synnedsättning som har en yrkesutbildning större hos de som har jobb. Detta visar hur viktigt det är att samhället säkerställer att personer med synnedsättning kan delta i all slags utbildning på jämlika villkor.

Andra faktorer för framgång är valet av yrkesbransch. Områdena vård/omsorg, administration/juridik/politik samt pedagogiska yrken är de branscher som sysselsätter flest personer med synnedsättning. Att döma av studiens resultat verkar pedagogiska yrken och intresseorganisationer vara de områden som det är lättast för personer med synnedsättning att behålla sitt arbete i. Även egenföretagande verkar vara en framgångsfaktor för denna grupp. Branscher som minskar mest är administration/juridik/ politik, hotell/resor/service, vård/omsorg och försäljning marknadsföring. Dessa resultat ligger i linje med de uppgifter som SRF själv har tagit fram när det gäller vad som är lämpliga yrken för personer med synnedsättning.

Andra faktorer för framgång som bekräftas i studien är ett gott stöd från Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. De som har ett arbete har en mer positiv upplevelse av det stöd de fått från dessa båda myndigheter, medan de som inte hade arbete när studien genomfördes hade en mer negativ bild av stödet.

Vi vet att för personer med synnedsättning kan både stöd till personligt biträde och olika slags hjälpmedel ha stor betydelse för chanserna att få ett jobb och kunna utföra det på ett tillfredställande sätt. Förvånande är dock att så mycket som 51 procent av de i studien med synnedsättning som inte hade arbete inte heller haft kontakt med Arbetsförmedlingen eller inte anser sig ha behov av deras stöd. Uppseendeväckande är också att av de med synnedsättning som har varit i kontakt med Arbetsförmedlingen eller Försäkringskassan är det 42 procent respektive 50 procent som anser att de inte fått stöd från dessa myndigheter. Vilket torde vara ett klart underbetyg.

Studien bekräftar också att en positiv inställning från chefen och förståelse från såväl arbetsgivaren som arbetskamraterna för hur funktionsnedsättningen påverkar arbetet är viktiga framgångsfaktorer.

På detta område har förhoppningsvis den kampanj som Arbetsförmedlingen genomförde hösten 2011 under namnet Se kraften haft stor betydelse. Förhopp-

ningsvis har även SRF:s eget arbete med att förändra attityder och förbättra viljan till mångfald betydelse.

Studien visar också på flera andra framgångsfaktorer som har med självförtroende, självtillit, fysiskt och psykiskt välbefinnande samt tron på den egna sociala förmågan att göra. Det är dock inte entydigt utifrån studiens metod att det enbart är så att ett gott självförtroende leder till arbete. Det torde likaväl vara så att de i studien som har ett arbete i större utsträckning bibehåller en positiv syn på sig själv och sina egna förmågor.

På samma sätt visar studien att stöd från ett personligt nätverk ökar chansen att ha ett arbete. Men det kan ju likaväl vara så att de som blivit av med sitt arbete därmed också upplever att man tappar sina sociala kontakter och därmed inte har tillgång till ett personligt nätverk.

En omvänd framgångsfaktor är att drygt 60 procent av dem med synnedsättning som inte har en anställning tror att de aldrig kommer att få någon. Vi vet från tidigare forskning att inställningen och tron på att få ett arbete är en av de faktorer som bäst förklarar vilka som får arbete och vilka som inte får. Detta bekräftar att SRF såväl som Arbetsförmedlingen, syncentraler och skolor har ett mycket viktigt ansvar att inspirera och stärka självförtroendet hos personer med synnedsättning inför de krav och svårigheter som finns på dagens arbetsmarknad.

Undersökningen visar inte bara på olika framgångsfaktorer. Rapporten visar också på vad som är riskfaktorer och fallgropar samt vilka områden som samhället och de tre intresseorganisationerna måste jobba med för öka möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att få, finna och behålla ett arbete.

Resultaten visar även på många intressanta olikheter mellan de tre målgrupperna. Inte minst syns sådana skillnader i den egna upplevelsen av fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande, där gruppen med synnedsättning har en positivare upplevelse än studiens två andra målgrupper, samt i tron på vilka möjligheter man har på arbetsmarknaden, där de med synnedsättning tvärtom har än mer negativ syn än de andra.

Andra skillnader som syns är att informanterna med synnedsättning och nedsatt rörelseförmåga är de grupper som i betydligt större utsträckning slutade sin senaste anställning på grund av sin funktionsnedsättning. Samtidigt är det just de två grupperna som i lägre grad får jobb via Arbetsförmedlingen. Dessa och andra fakta i studien visar att både stödet från Arbetsförmedlingen och den yrkesinriktade rehabiliteringen måste specialiseras och i högre grad utgå från individens egna behov och förutsättningar.

I siffrorna över åldersfördelning syns också en inte helt oväntad trend att personer över 45 i högre utsträckning är arbetslösa, medan personer under 45 i högre utsträckning har jobb. Denna trend är mycket tydligare hos personer med synnedsättning än hos döva och rörelsehindrade.

Med dessa fakta som bakgrund uppstår frågan om personer med synnedsättning har svårare att komma tillbaka till arbetsmarknaden än personer med andra funktionsnedsättningar. Statistiken är i alla fall tydlig med att risken att stå utanför arbetsmarknaden när man är över 45 år är större om man har en synnedsättning.

Detta kan jämföras med den statistik som presenterades i Arbetsförmedlingens första delrapport om arbetet med att genomföra Regeringens funktionshinderstrategi. Där redovisas bland annat att personer med synnedsättning är den funktionshindergrupp som har lägst andel av de som är inskrivna som arbetssökande på Arbetsförmedlingen som går vidare till arbete eller utbildning.

För att förändra den här dystra statistiken för en specifik grupp behövs flera åtgärder, men en av de viktigaste är troligen att den yrkesinriktade rehabiliteringen för personer som drabbas av synnedsättning i vuxen ålder måste specialiseras och effektiviseras. Vi tror också att den yrkesinriktade rehabiliteringen måste centraliseras, så att kompetensen på detta område samlas på ett nationellt centra.

Statistiken i rapporten visar att om man har haft sin funktionsnedsättning från födseln är det större chans att man har ett arbete idag. Tvärtom ökar också en funktionsnedsättning som förvärvas efter 20 års ålder risken för att inte ha ett arbete. Även här syns skillnader mellan de tre funktionshindergrupperna och det har störst betydelse för personer med rörelsehinder och personer med synnedsättning. Även detta understryker SRF:s antagande att en mer specialiserad yrkesinriktad rehabilitering som i högre utsträckning än idag utgå från individens egna förutsättningar och behov är en avgörande faktor för framgång på arbetsmarknaden.

Andra tydliga skillnader mellan de tre grupperna i studien finns då det gäller vilken bransch man jobbar inom och vilken arbetsgivare man har.

Att döma av rapporten förlorar personer med synnedsättning i mycket högre utsträckning än döva och rörelsehindrade jobb hos privata arbetsgivare. Det framgår också att personer med synnedsättning i högre grad är egenföretagare eller frilansare samt att personer med synnedsättning i betydligt mindre utsträckning jobbar hos ideella organisationer som inte räknas till handikapprörelsen.

Det är positivt att egenföretagande är en framkomlig väg på arbetsmarknaden för personer med synnedsättning. Men att så många väljer den vägen visar också på de svårigheter som finns i det övriga arbetslivet för denna grupp. Som nämns ovan är det just personer med synnedsättning som anser sig ha sämst möjligheter till anställning. Att personer med synnedsättning känner sig hänvisade till eget företag kan också vara en effekt av dåliga attityder från arbetsgivare och arbetskamrater som andra undersökningar visat på.

Det faktum att egenföretagande ändå är en framkomlig väg för personer med synnedsättning visar hur viktigt stödet från samhället för denna grupp är.

Rapporten visar också att personer med synnedsättning får det allt svårare att få jobb inom området vård/omsorg. Det är inte bara större andel av de som inte har jobb än de som har jobb som varit i denna bransch. Det är också så att av de i studien med synnedsättning som fått sitt nuvarande jobb för mer än fem år sedan har 17 procent fått jobb inom vård/omsorg. Men av de med synnedsättning som fått nuvarande jobb de senaste fem åren är det bara 2 procent som fått det inom den branschen.

Att så liten andel av de med synnedsättning numera får jobb inom den bransch som samtidigt är den bransch som sysselsätter flest personer med synnedsättning är skrämmande. För studiens två andra grupper är andelarna inom vård/omsorg lika stora oavsett om man fick jobbet för mer eller mindre än fem år sedan.

Dessa båda fakta - att personer med synnedsättning i högre grad slås ut från privata arbetsgivare och att färre med synnedsättning får jobb inom området vård/omsorg - torde vara en tydlig bekräftelse på att det rådande politiska klimatet där allt större del av samhällets offentliga ansvar för vård och omsorg läggs ut i privat ägo inte gagnar personer med synnedsättning och andra grupper som har sämre villkor på arbetsmarknaden. Det är här viktigt för SRF att vara medveten om och vara tydlig mot politiker att denna utveckling till viss del särskilt drabbar personer med synnedsättning. Det blir också viktigt att motverka att samma utveckling kan ske inom andra områden som sysselsätter många med synnedsättning och som övergår i privat ansvar, som till exempel pedagogiska yrken, som i denna undersökning dock inte uppvisar sådana tendenser.

Med denna rapport som bakgrund kan vi sammanfattningsvis bekräfta att personer med funktionsnedsättningar inte är en homogen grupp med samma behov och förutsättningar på arbetsmarknaden, vilket också måste vara en av flera viktiga utgångspunkter när Synskadades Riksförbund, DHR – Förbundet för ett samhälle utan rörelsehinder och Sveriges Dövas Riksförbund tillsammans med resten av samhället arbetar för en mer inkluderande arbetsmarknad.

11.3 En sammanfattande analys och reflektion gjord av Sveriges Dövas Riksförbund SDR ur teckenspråkiga dövas aspekt

Hos Sveriges Dövas Riksförbund, SDR, har 274 personer svarat på enkäten vilket är ett överraskande positivt antal om man jämför med tidigare enkäter. Intervjuerna är genomförda med en teckenspråksenkät vilket visar att det är det bästa sättet att få svar när man vill uppnå ett trovärdigt resultat från teckenspråkiga döva. I uppdelningen har 226 personer arbete och de som inte har arbete eller har arbetat är 48 personer. Att så många har arbete är en framgångsfaktor då SDR befarat att siffran var lägre.

Man kan också konstatera att Arbetsförmedlingen och AF:s dövkonsulenter har haft stor betydelse för teckenspråkiga dövas möjligheter till en anställning. Om man ska se detta som en framgångsfaktor är tveksamt eftersom det i ett jämställt samhälle och i ett land som skrivit på FN:s konvention för personer med funktionsnedsättning med hänvisning till artikel 27 "arbete och sysselsättning". SDR vet med säkerhet att väldigt få eller inga teckenspråkiga döva alls lyckats få en anställning genom att skicka en skriftlig jobbansökan om man nämnt sitt funktionshinder så Arbetsförmedlingen har fortfarande stor betydelse för teckenspråkiga dövas möjligheter till anställning. Man kan också här konstatera att personligt nätverk som en framgångsfaktor har viss betydelse.

Det är hela 39 procent idag som har anställning som inte har bett om anpassning eller hjälpmedel på arbetsplatsen. Här vet vi att många arbetsgivare och anställda har för lite kunskap om vilka möjligheter som finns att få arbetstekniska hjälpmedel. SDR har inte fått någon information om hur Arbetsförmedlingens kampanj "Se kraften" påverkat dövas möjligheter till anställning men om det har gett någon verkan

En framgångsfaktor är ju arbetsgivares och kollegors förståelse som man också ser i svaren från Synskadades Riksförbunds och Förbundet för ett samhälle utan rörelsehinder, DHR.

I frågan om man anser att man fått stöd från Försäkringskassan är siffran 41 procent hög. Orsaken är troligen att Försäkringskassan inte är tillgänglig för teckenspråkiga och många tycker det är besvärligt om handläggarna på Försäkringskassan, FK, inte har kunskap och har man inte svenska som första språk är det besvärligt att förstå blanketter och ta reda på vilka rättigheter man har. Försäkringskassan har idag dock lagt in information på teckenspråk till en viss del och man arbetar vidare med att tillgängliggöra personlig kundtjänst. Om några år kan resultatet visa en lägre siffra om FK fortsätter arbeta för tillgängligheten som man gör idag.

De personligt relaterade frågorna om framtidstro och hur man upplever sig själv kan man skönja en viss framtidstro hos målgruppen men 30 procent tror inte att de kommer att någonsin få ett arbete eller praktikplats är ett faktum är oroande. Alltför många lider av psykisk ohälsa på grund av samhällets brist på kunskap och resurser att bedriva teckenspråkig vård och stöd. Psykisk ohälsa bland döva är ofta

en reaktion på skolans förtryck av teckenspråket under den tid det var förbjudet i skolan. Man har diskriminerats på arbetsplatser på olika sätt och fått ibland lägre lön, få möjligheter till kompetensutveckling på arbetet när arbetsgivaren måste betala tolk.

Fackförbunden har heller inte kunnat ge döva det stöd de har rätt till. Man har sett genom fingrarna när döva teckenspråkiga råkar ut för diskriminering och istället för att ge medlemmen stöd ställt sig på arbetsgivarens sida då man saknar kunskap i bemötande och kunskap i dövkultur.

Idag finns ett pågående arbete hos Sveriges Dövas Riksförbund om att bilda en nationell samordning av psykiatrin för döva.

SDR hoppas också att tolktjänstutredningen skall undanröja samtliga hinder så att tolk till alla utbildningar och kompetensutveckling i arbetslivet blir en rättighet för alla teckenspråkiga döva.

Sammantaget hoppas SDR att denna studie om ”Framgångsfaktorer på arbetsmarknaden” skall skynda på processen till en jämställd arbetsmarknad för alla människor och att kunskap om de olika funktionshindren sprids. Ett funktionshinder är inte något som utgör att man har nedsatt arbetsförmåga!! Teckenspråkiga döva får tyvärr ofta arbeta hårdare än sina kollegor då man hela tiden måste bevisa att man duger vilket utgör ett en stresspåverkan som inte är human och något som leder till psykisk ohälsa.